HEINRICH MANN

țara huzurului

UNIVERS

HEINRICH MANN

Țara huzurului

Un roman din lumea bună

I

Dascălul din Gumplach

ÎN IARNA LUI 1893 ANDREAS LUCRĂ. ERA vrednic ca un student sărman ce nu se poate bizui în vecii vecilor pe subvenţia de acasă. Cînd se împrimăvără, însă, se vădi în el o schimbare. În cursul vacanţei de Paşti, pe care, neavînd bani de drum, o petrecu la Berlin, se gîndi mereu la prieteni, la plimbările în susul Rinului, la barca în care întotdeauna era o îmbelşugată provizie din tulburelul pişcător al tatălui...

Dorul de acasă îl îndemnă la tot felul de reflecţii. Îşi aminti de mărimea familiei şi de puţinătatea recoltei din anul ce trecuse. Da, cu via ce nu mai rodea cum trebuie decît o dată la şapte ani, îşi putea socoti încheiate socotelile. Studiul era arvuna viitoarei moşteniri. Dar, lucru de mirare, Andreas nu trase de aici concluzia că trebuia cu atît mai repede să se pregătească pentru examen, ci că străduaniile sînt prea puţin promiţătoare. Ca profesor suplinitor lipsit de mijloace, tot ce putea face era să se înapoieze la Gumplach şi să aştepte o eventuală angajare la gimnaziu. Dar era ăsta un viitor pentru el, Andreas Zumsee, al cărui talent îl îndreptăţea, după părerea generală, la mari nădejdi ? La optsprezece ani scrisese poezii de care prietenii şi chiar el însuşi fuseseră cît se poate de mulţumiţi. Apoi, ziarul „Gumplacher Anzeiger" îi publicase o nuvelă care-i atrăsese preţuirea mecenatului din Gumplach. Adică a acelui domn bătrîn care există în orice orăşel şi, pentru că se îndeletniceşte cu literatura, e socotit de concetăţeni drept un original inofensiv.

În duminica Paştilor, Andreas se duse la Opera regală spre a vedea prima parte din „Faust". Sus, la galerie, se ascunse îndărătul unui stîlp. Nu cunoştea pe nimeni la

Berlin, dar îi era ruşine de locul ieftin. Mîndria îi cerea sacrificii. În pauză coborî la parter, nu pentru că treaba asta i-ar fi făcut plăcere, ci pentru că buna părere ce-o avea despre sine i-o cerea, iar pe culoar se amestecă îndată cu lumea subţire ce se foia de colo-colo.

La un moment dat, şirul plimbăreţilor se opri şi înconjură, zgîindu-se şi trăgînd cu urechea, doi domni cu o alură impunătoare. Pe cel mai înalt, Andreas îl recunoscu numaidecît: era profesorul Schwenke, un academician care-şi cîştigase o situaţie aparte din pricină că ocrotea tot ce era modern. Purta pe frunte o meşă de artist, mîinile şi le ţinea în buzunarele hainei de culoare deschisă şi-i era atît de frică să pară pedant încît, atunci cînd vorbea, îşi ţinea mereu pieptul scos în afară, plin de avînt. Interlocutorul era cu un cap mai scund, fără barbă, iar părul negru şi ţepos cădea peste un guler de o albeaţă îndoielnică. Avea un nas vulturesc, pielea feţei gălbuie, iar redingota-i prea lungă îi ajungea pînă peste genunchi. Andreas ar fi vrut mult să ştie cine-i această personalitate pe care aspectul exterior o situa undeva la mijloc între un pastor şi un concertmaestru. Un domn, care-i făcu de departe semn mărunţelului, strigă:

— Domnule doctor Abell!

„Să fie chiar Abell, criticul de la «Nachtkurier»?" se întrebă Andreas.

Îi venea greu să creadă că asemenea oameni mari, care trăiau în împărăţia simbolurilor, puteau fi găsiţi acolo aievea. Inima-i bătu mai puternic şi privi bănuitor împrejur spre a se convinge dacă nu cumva i se citea ceva pe faţă. Căci nu voia cu nici un preţ să pară naiv.

Din locul lui de la galerie îi mai căută o dată din ochi pe cei doi domni; şedeau în imediata apropiere a orchestrei. Andreas trase de mai multe ori cu coada ochiului către vecinul său, un tînăr blond, îmbrăcat într-un modest şi prea scurt veston negru. Pînă la urmă nu se mai putu stăpîni:

— Vă rog să mă iertaţi — i se adresă el — sînt cam miop. Nu-i aşa că acolo în faţă e doctorul Abell?

Se străduise să vorbească fără accent. Tînărul îi răspunse politicos :

— Da, evident. E doctorul Abell. Lîngă el e doctorul Wacheles de la „Kabel". Două rînduri mai în spate îi puteţi vedea pe doctorul Bär de la „Abendzeitung" şi pe doctorul Thunichgut de la „Kleine Börse".

De undeva de lîngă ei se auzi „Pst" şi cortina se ridică. Andreas nu mai vedea însă decît spinările criticilor. Stăteau pe locuri pentru care se simţea şi el potrivit. Şi cu o înfierbîntată fantezie îşi şi imagină intrarea lui în sală. Păşeşte degajat, conştient de importanţa lui, spre fotoliul care-i este rezervat. Se lasă pe spate, îşi încrucişează braţele şi-i ascultă indiferent, cu un surîs îngăduitor, pe actorii ce recită mai mult pentru el decît pentru o mie alţii. Cîteva rînduri aşternute în grabă pe hîrtie la redacţie, către care pleacă după spectacol, îi asigură putere, influenţă, un venit frumos şi o poziţie respectabilă în societatea berlineză. Dascălul din Gumplach nu trebuia să se pună de-a curmezişul acestei cariere. Talentul înnăscut îşi va croi drum.

Spre a-şi întări nădejdile, ar fi vrut să le rostească în gura mare. Privi în repetate rînduri în jurul său şi aspiră adînc. Vecinul, care-l privea tăcut prin ochelarii cu rame negre, observă îndatoritor :

— Sîntem desigur colegi ?

Andreas făcu pe miratul, dar după un moment de şovăire îl întrebă :

— Sînteţi şi dumneavoastră scriitor ?

Celălalt se înclină :

— Friedrich Köpf, scriitor.

Vorbea cu buzele ţuguiate, de parcă această mărturisire i-ar fi fost penibilă. Dimpotrivă, Andreas se înroşi de plăcere cînd se recomandă. Se prezentase pentru prima oară ca om de litere. Şi era convins că în felul acesta îşi începea cu adevărat cariera.

— E adevărat, însă, că fac primii paşi în profesia mea, completă el.

— Oh, talentul înnăscut își croiește drum oricum ! îl încredință tînărul.

Andreas înălță capul și-l privi amenințător ; dar, convingîndu-se că celălalt surîdea blajin, reluă :

— Pînă acum am fost numai colaborator al unui ziar de provincie.

— Oh ! ați și început să faceți ziaristică ?

— Am colaborat la pagina literară.

Andreas se feri să pomenească fițuica obscură care-i acceptase colaborarea și noua-i cunoștință fu destul de discretă spre a nu insista. Interlocutorul său nu mai adăugă de altfel nimic, ci se mărgini să asculte cu interes pomelnicul poeziilor pe care Andreas le tipărise în „Gumplacher Anzeiger" și relatarea acestuia despre încurajatorul succes al nuvelei sale.

Aici convorbirea fu întreruptă. Dar după sfîrșitul actului, Andreas reluă :

— La Berlin, însă, nu cunosc pe nimeni pînă acum.

— Adevărat ? se minună Köpf.

— Aș fi bucuros să lucrez și aici în ziaristică, dar e atît de greu să găsești o relație.

— Oh, în privința asta nici o grijă, pretutindeni ești primit cu brațele deschise.

— Adevărat ? se miră Andreas, la rîndul lui.

Ciudat, dar nu-și dădea seama ce greutate trebuia să acorde vorbelor colegului său, deși tot ce spunea acesta suna atît de binevoitor. Köpf păru să observe neîncrederea tînărului și să dorească a o înlătura. Răspunse :

— Aș putea, de pildă, să vă introduc la cafeneaua „Ura", dacă vă interesează.

— Cafeneaua „Ura" ? întrebă Andreas.

— Pe numele ei adevărat, cafeneaua „Kühlemann", din Potsdamer Strasse. Acolo, puteți întîlni diverși colaboratori ai ziarelor mai cunoscute.

— Oh ! exclamă Andreas cu recunoștință. Ar fi extraordinar de amabil din partea dumneavoastră.

— Veniți acolo joia viitoare. E mai mult ca sigur că o să mă găsiți.

Imediat după terminarea spectacolului, Köpf îşi luă rămas bun. Andreas ajunse, nespus de bucuros şi strîngînd pumnii dornic de luptă, în faţa casei sale din Linienstrasse. Dascălul din Gumplach rămăsese undeva departe în urmă-i ; începea o viaţă nouă.

II

Cafeneaua „Ura"

— DOMNUL... ? ÎNTREBĂ KÖPF, ŞOVĂIND.

— Andreas Zumsee.

Köpf îl prezentă comesenilor de la cafeneaua „Ura" pe noul coleg. Acesta fu primit cu căldură. Cel mai de vază dintre cei de faţă îl pofti să ia loc alături de el şi angajă discuţia. După ce-l întrebă despre studiile şi intenţiile sale, doctorul Libbenow rosti, cu un oftat, poate modest, poate orgolios :

— Ah, da, de vreo zece ani n-am mai citit nici o carte.

Afirmaţia păru a fi socotită o performanţă impresionantă şi Andreas se simţi şi el, nu ştia prea bine de ce, plin de admiraţie pentru doctorul Libbenow.

Apoi se vorbi despre dezastruoasa situaţie financiară a menajului de actori Beckenberger. Soţul pierduse repede favoarea publicului, nu mai primea decît cîţiva gologani de la directorul lui şi risipea tot ce soţia cîştiga în nopţile-i laborioase, cînd n-avea nevoie de îndrumările unui regizor. Înainte cu şase ani avuseseră fiecare cîte zece mii de mărci.

— Vezi să nu ! interveni doctorul Pohlatz.

— Crezi aşa ceva ? îl întrebă el pe Andreas.

Acesta zîmbi conciliant.

Pohlatz se explică :

— Femeile nu capătă niciodată nimic, vă dau cuvîntul meu de onoare.

— Cum aşa ? exclamară ceilalţi.

— Lizzi Laffé are şi acum zece mii de mărci şi totuşi se apropie de cincizeci de ani.

— Ia lăsați-mă în pace cu fleacurile astea! replică Pohlatz. Tot ce are Lizzi vine de la Türkheimer.

Numele pe care le auzea se întipăreau în mintea lui Andreas; tot ce se discuta i se părea important, dar cel mai important i se părea doctorul Pohlatz. Care le știa pe toate și-i contrazicea pe toți, cunoștea veniturile fiecărui actor mai bine decît cel în cauză. După ce Pohlatz plecă, atmosfera se destinse și mai mult, iar Andreas își îngădui să întrebe:

— La ce ziar lucrează doctorul Pohlatz?

— Doctor? exclamă cineva. E un bărbier de n-are pereche.

— Un coniac și anuarul de adrese! ceru doctorul Libbenow. Uite unde zace adevărul, adăugă el, punînd degetul în dreptul numelui lui Pohlatz. Aici se sfîrșește doctoratul lui.

— Dar parcă cine e doctor cu adevărat? observă un domn gras, prost îmbrăcat, cu o barbă mare, neagră și lățoasă. Noi să fim sănătoși! completă el.

— Doctor Buhl? Doctor Rebbiner?

Doctorii fură luați la rînd în anuarul de adrese și nici unul nu trecu cu bine examenul. Numai doctorul Libbenow fu scutit, din politețe.

Andreas fu uimit mai ales de faptul că pînă și doctorul Wacheles de la „Kabel", ca și marele Abell, își datorau titlul numai bunăvoinței colegilor lor. Împrejurarea îl făcu parcă să-i simtă mai apropiați, familiarizîndu-l cu măreția lor.

Köpf dispăruse înainte ca ceilalți să se pregătească de plecare. Cînd Andreas și luă bun rămas, doctorul Libbenow îl avertiză:

— Ferește-te de Golem, vrea să te tapeze.

Andreas observă cum burtosul cu haine ponosite și cu barbă mare, neagră, porni în grabă în direcția contrară.

După două zile, tînărul se înființă din nou la cafeneaua „Ura" și de atunci încolo veni cu regularitate. Era măgulit că-și putea petrece serile în tovărășia colaboratorilor unor ziare cunoscute, iar aprecierile noilor săi prieteni în privința lui sunau și ele favorabil. Intrînd o dată

pe neașteptate în cafenea, îl auzi pe doctorul Libbenow spunînd :

— Tînărul Zumsee ? E un tip care știe să-și croiască norocul !

Andreas avea destulă naivitate spre a măguli vanitatea celorlalți și suficientă abilitate spre a nu-i jigni prin simplitatea sa. Spunea : „E fain" cînd era bucuros, numea „gîlme" pe cei care-i displăceau și nu se supăra cînd ceilalți rîdeau de accentul lui. Ca răsplată, căpătă dreptul de a susține opinii, pe care nici măcar nu le avea, chiar și față de severul doctor Pohlatz. O dată își îngădui luxul să susțină ideea socialismului, care-i era total indiferent, numai fiindcă în felul acesta i se păru că face cine știe ce ispravă. Se înșelă, dar Pohlatz, care l-ar fi pus brusc la punct pe oricare altul, se mulțumi să-i răspundă :

— Tinere, lucrurile astea nu le înțelegi, abia dacă le înțeleg eu, și doar am studiat.

Cu acest prilej, Andreas află motivul pentru care cafeneaua „Ura" se numea așa. Domnii din jurul mesei profesaseră mai de mult idei subversive, pînă cînd, în martie 1890, social-democrația se dovedise a nu mai fi la modă. Atunci, ascultînd cu toții de imperativul epocii, cîrmiseră în urma inspiratorilor lor liberali puțin spre dreapta și deveniseră partizanii liberalismului guvernamental și ai uralelor patriotarde. Numele localului păstra amintirea acestei evoluții.

Andreas frecventă toată vara acest cerc, însuflețit de conștiința îmbărbătătoare că începuse să facă parte din lumea literară a Berlinului. De cînd își întrerupsese studiile, era mereu în așteptarea unui eveniment care să însemne începutul unor noi activități. Și, date fiind noile-i relații, un asemenea eveniment nu mai putea întîrzia prea mult. Înlocuindu-l pe burtosul Golem, care era peste măsură de leneș, o făcuse de cîteva ori pe reporterul judiciar. În drum spre casă, tîrziu seara, după două cești de cafea și două coniacuri, privea acum cu toată încrederea spre un viitor strălucit. Înainte „tocise" fără să se gîndească la nimic altceva, acum tîndălea, dar era plin de orgoliu.

E adevărat, trecea și prin momente mai puțin senine, în care se simțea mai puțin sigur de el. Uneori nu putea

birui sentimentul de deşertăciune care-l stăpînea cînd se ridica de la masa în jurul căreia se forfecaseră zece pînă la douăsprezece bugete de actor sau isprăvile unor editori rău platnici. Într-un rînd, Golem dispăru timp de opt zile şi la înapoiere povesti colegilor miraţi că scrisese prima sa cronică. De zece ani nu scrisese decît reportaje judiciare, acum însă ziarul la care lucra îl trimisese la Bayreuth. Lucrul nu era însă de loc surprinzător, dat fiind că oricine se credea chemat să scrie despre Wagner. În sinea lui, Andreas îşi spuse că avusese uneori prilejul să citească articole mai bune în „Gumplacher Anzeiger".

De altfel, avea în general de furcă cu acest Golem. Profeţia doctorului Libbenow că burtosul o să-l tapeze se împlinise şi Andreas nu îndrăznise pînă acum să-l refuze. Era încă stăpînit de frica de a nu pierde bunăvoinţa colegilor. Ori poate că nu îndrăznise să dezmintă părerea generală că e un diletant avut. Oricum, Golem căpăta cînd cinci, cînd zece mărci. Iar, în ultimul timp, nefericitul, urmărit pretutindeni de portărei, se gîndea să se mute într-o cameră neocupată din apartamentul lui Andreas.

Dar şi în alte privinţe noua-i viaţă se dovedi mai costisitoare decît prevăzuse Andreas. Cercul de la cafeneaua „Ura" lua de multe ori cina în comun şi, din cînd în cînd, cîte cineva care îşi uitase portofelul acasă se lăsa tratat de tînărul prieten. Apoi Andreas n-ar mai fi urcat acum cu nici un preţ la galerie cînd se ducea la teatru. Toate aceste obligaţii, impuse de noua-i situaţie socială, depăşeau însă limitele subvenţiei trimise unui student sărac. Aşa se face că de obicei pe la mijlocul lunii Andreas se furişa într-un restaurant vegetarian. Iar cîteva zile mai tîrziu, principala-i hrană devenea cafeaua neagră. De multe ori trebuia să înlocuiască prînzul prin ceea ce Pohlatz numea : o disciplină severă.

De o bucată de vreme rămăsese în urmă cu plata chiriei şi avea norocul că spălătoreasa nu-l presa. Se bucura de un credit prelungit datorită faptului că fata care-i aducea rufele spălate se mulţumea cu dovezile sale de dragoste. Cerea numai bilete de favoare la teatru, pe care un scriitor ca Andreas le putea desigur procura. Andreas o asigurase că nimic nu era mai simplu, dar atît Libbenow cît şi

Golem, care îi era totuşi atît de îndatorat, îl purtară cu vorba. După paisprezece zile, văzînd că nu capătă biletele de favoare, tînăra spălătoreasă plecă trîntind uşa, fără însă să uite a-i lăsa nota de plată pe masă.

În octombrie, împotriva felului lui obişnuit de viaţă, Andreas începu să facă plimbări singuratice în grădina zoologică, plină de frunze veştede. Neglija cafeneaua „Ura". N-aveau decît să bage de seamă că-i displăceşte! Căci se simţea aproape ispitit s-o facă. Aceşti inşi, dintre care cei mai mulţi nici măcar nu scriau o germană corectă — dacă, în genere, scriau ceva — erau, oare, relaţii demne de el? Vedea tot mai clar: blazarea lor, care la început i se păruse a fi o dovadă de superioritate, era, în fond, numai ignoranţă şi neputinţă. Pînă la urmă, tonul berlinez nu trăda decît superficialitate. Cultivau zeflemeaua fiindcă erau prea leneşi ca să adîncească lucrurile. Se săturase. Cafeneaua „Ura" era pentru el o fundătură de unde nu putea ajunge nicăieri. Nici unul din domnii întîlniţi acolo nu părea a avea destulă influenţă pentru a-i deschide porţile jurnalisticii. Şi, la drept vorbind, n-aveau nici măcar bunăvoinţă. În afară de Golem, a cărui proastă reputaţie compromitea şi recomandaţiile pe care le dădea, nici unul dintre ei nu lăsa un nou-venit să se apropie de gazeta la care lucra. În şase luni, Andreas cîştigase exact paisprezece mărci şi şaizeci şi cinci de pfennigi, ceea ce nu i se părea destul pentru a pune bazele unui viitor. Primul an de studii era pierdut, mai putea conta doi ani pe subvenţie de acasă. În care răstimp trebuia să realizeze ceva. Invocată de această necesitate, văzu din nou în faţa ochilor năluca dascălului din Gumplach. Încercă, disperat, s-o alunge. Dar ce altceva putea face? Nu putea răspunde la această întrebare decît cu un oftat şi ar fi căzut, fără îndoială, din nou pradă uşuraticei sale lenevii, dacă n-ar fi fost trezit de experienţa unei jigniri.

În aceeaşi seară trecu pragul cafenelei „Ura" mai devreme decît ceilalţi, ţinînd capul cu atît mai sus cu cît curajul îi era la pămînt. Dădu ocol localului aproape gol şi o salută pe domnişoara de la bufet. Era o blondă spălăcită; Andreas nu se simţise pînă atunci îndemnat s-o atace. Acum, însă, credea că demnitatea lui îi impunea

s-o facă. Hotărîndu-se repede, îi cuprinse mijlocul. Fata, care probabil că nu era încîntată, făcu gura pungă şi-i trase un ghiont în umăr, spunîndu-i apăsat :

— Mucosule, ce te-a apucat ?

Andreas o privi timp de o secundă ; pălise îngrozitor. Apoi fluieră printre dinţi, făcu stînga-mprejur şi, cu paşi măsuraţi, părăsi sala.

Chiar în dimineaţa următoare se duse la Köpf pentru a se sfătui cu el asupra celor ce avea de făcut. Despre cafeneaua „Ura" nu mai putea fi vorba, aşa cum nu putea fi vorba despre şcoala din Gumplach. Dacă pînă şi fata aceea, care timp de jumătate de an fusese martora strînselor sale relaţii cu colaboratorii celor mai cunoscute ziare, putea să-l respingă cu un dispreţ atît de revoltător, însemna că poziţia lui socială era mult mai puţin strălucită decît îşi închipuise. Conştiinţa acestui fapt i se părea, însă, insuportabilă.

Trebuind să aştepte puţin în camera lui Köpf, din Dorotheenstrasse, remarcă o anume bunăstare. Masa de scris de mahon şi fotoliul comod îmbrăcat în piele roşie n-ar fi putut fi găsite în nici o altă cameră mobilată. Pereţii erau acoperiţi de dulapuri pline cu cărţi ; se aflau acolo, într-un talmeş-balmeş de neînchipuit, care îl umplu de uimire pe Andreas, broşuri ferfeniţite şi volume legate în piele roasă ce răspîndeau mirosul celor mai diverse magazine de antichităţi. O veche *Istorie a lui Ludovic al XIII-lea* de Le Vasseur şi *Memoriile* lui Saint-Simon ocupau un raft întreg. Într-un alt raft se aflau chiar operele părinţilor bisericii. Andreas nu pricepea ce rost puteau avea asemenea lucruri pentru un om care scria romane. Căci, după cum pretindea a şti Libbenow, Köpf scria nişte romane, pe care însă nimeni nu le văzuse. Încolo nu se ştia nimic despre el. Venea cel mult o dată pe săptămînă la cafeneaua „Ura" şi această împrejurare îi inspira încredere lui Andreas în starea de spirit în care se afla acum, deşi în ultimul timp îi reproşa amarnic lui Köpf că îl introdusese în cercul acela.

Nici el singur nu ştia bine ce voia acum de la Köpf. Iritat din cauza aşteptării, îşi construi în minte cîteva fraze bine simţite.

„Ați dat dovadă, de la bun început, de un interes atît de amical pentru formarea unui om care vă era complet necunoscut, încît, chinuit de noi îndoieli, îndrăznesc să fac iarăși apel la sfatul și sprijinul dumneavoastră."

Dar imediat ce sfîrși perioada, ea îi păru caraghioasă. Nimeni nu vorbea așa, mai ales la Berlin. Și apoi, suna fals : doar nu avea intenția să-l tapeze pe Köpf.

Acesta se ivi pe neașteptate în prag și își salută foarte bucuros musafirul.

— Ah, dragă colega !

Andreas avu o inspirație.

— Știți ceva ? M-am cam săturat de „colegi" ! spuse el, răsucindu-se în fotoliu.

Köpf zîmbi.

— Te-a nemulțumit ceva la cafeneaua „Ura" ?

— Mai multe.

— Aș fi putut să prezic asta. Dar îmi pare bine că ți-ai dat singur seama.

Și Köpf clipi, făcînd pe inocentul, în timp ce Andreas se gîndea că fusese o obrăznicie să fie pus în felul acesta la încercare și să i se mai și spună asta în față. Celălalt căută să-i potolească nemulțumirea.

— Să nu regreți că ai făcut cunoștință cu această latură amuzantă a vieții între colegi. Trebuie să treci prin asta înainte de a face o treabă mai serioasă. Ei, și acum vrei să întreprinzi ceva serios !

— Dar cum ? întrebă Andreas fără prea mare încredere.

— Oh ! există mai multe căi : presa, teatrul, societatea.

— Uitați literatura.

— N-o uit de loc. Am spus : teatrul, pentru că o altă literatură nu există la noi.

Andreas își luă un aer de superioritate, căci îl prinsese pe Köpf în situația cuiva căruia succesul nu-i surîdea.

— Dumneavoastră scrieți însă romane ?

— Oh ! făcu celălalt, țuguindu-și buzele. Mai bine să nu vorbim de asta. Scriu pentru mine ; nici prin gînd nu-mi trece să nenorocesc pe vreun biet editor, care nu mi-a făcut nici un rău și care s-ar lăsa ispitit de operele mele.

„Ba bine că nu!" își spuse Andreas, căruia îi făcea plăcere să observe încurcătura lui Köpf.

— În mijlocul unui popor, continuă acesta, care n-ar putea fi convins nici prin cele mai mari cazne să pună mîna pe o carte, cel mai cuminte ar fi să te consacri teatrului.

— Dar n-am scris încă nici o piesă!

— Nici nu e nevoie, îl asigură Köpf în treacăt. Teatrul are, fără îndoială, și o latură literară, dar cea socială e mai importantă. În teatru ai mereu de-a face cu oameni, pe cînd în literatura propriu-zisă numai cu cărți. În literatura propriu-zisă trebuie să posezi o mare doză de seriozitate, concentrare și indiferență față de opinia celorlalți; însușiri care în teatru nu pot fi decît dăunătoare. Dumneata însă, dragul meu, ești un om sociabil. Vrei să-ți spun ce mă face să cred asta?

— Vă rog.

— N-ai fost luat în serios la cafeneaua „Ura".

Köpf observă cu un surîs îngăduitor tresărirea lui Andreas.

— Nu te supăra! îl rugă el. Am să-ți spun în schimb și multe lucruri măgulitoare. În ce-i privește pe prietenii dumitale de la cafeneaua „Ura": ți-a aruncat vreodată Pohlatz vreo **grosolănie?**

— Nu, **de ce?**

— Ei, vezi? Dacă te-ar fi luat în serios, ți-ar fi trîntit în fiecare zi cîte una. Nici nu-ți imaginezi ce miros fin au acești oameni cînd se ivește un concurent. Dumneata, dragul meu, nu ești periculos. Și-au dat imediat seama că ai o fire mult prea deschisă, mult prea veselă pentru a-ți face loc cu coatele și cu înjurăturile în presă și în literatură.

— Mai că-mi vine s-o cred și eu, observă Andreas, încercînd să pară indiferent.

— Ai ceva atît de simpatic în dumneata, încît ai să răzbați repede în teatru, adică în societate. Acolo se cere numai să pari vesel, ca să și devii foarte curînd. Ai să fii ajutat în această lume și de inocența dumitale sau, dacă îți face mai mare plăcere, de aparenta dumitale inocență. În saloanele bogătașilor ai să fii luat tot atît de puțin în serios ca și la cafeneaua „Ura" și, ceea ce-i foarte impor-

tant pentru succesul dumitale, n-au să te ia în serios nici femeile ! Care vor socoti că nu-i primejdios şi că nu poate supăra pe nimeni să-ţi acorde dumitale ceea ce ar refuza altora. Eşti destinat, dragul meu, să ai mult succes la femei !

De astă dată, Andreas îl privi pe Köpf cu o suspiciune pe care nu mai încercă s-o ascundă. Dar pe faţa prietenoasă a lui Köpf, împodobită ce-i drept cu un nas ascuţit, nu se putea citi nimic. Pentru orice eventualitate, Andreas se arătă morocănos, dar numai spre a ascunde că se simte măgulit. I se părea că trecerea la femei, de care nu se îndoia, trebuia totuşi dovedită. Se gîndea la cruntele dezamăgiri pe care i le pricinuiseră spălătoreasa şi fata de la bufet.

— Îmi spuneţi multe lucruri plăcute — observă el cam rece — dar încă nu înţeleg cum vă imaginaţi cariera mea. Ce am de făcut, încotro trebuie să mă îndrept ?

— Să mai adăugăm — continuă Köpf, evitînd răspunsul — că dumneata, originar de pe malul Rinului, eşti obişnuit cu un anturaj mai vesel, mai puţin ceremonios. Dată fiind teama de ridicol, care aici la Berlin e cauza atîtor prostii şi a unei atît de mari plictiseli, ai să fii, la început, luat peste picior cu îngăduinţă. Principalul este însă să atragi atenţia.

— Ce am de făcut, încotro să mă îndrept ? repetă Andreas nerăbdător.

— Cum ? Nu ţi-am spus încă ? Ei, e foarte simplu : te duci la „Nachtkurier", ceri să vorbeşti cu redactorul-şef, doctorul Bediener şi, dacă te primeşte, nu pleci pînă cînd nu-ţi oferă, fără să i-o ceri, o recomandaţie către familia Türkheimer.

— Ah ! Türkheimer ! Cel cu Lizzi Laffé.

— Cunoşti povestea ?

— Sigur, se grozăvi Andreas.

— Atunci, ştii ce ai de făcut ? întrebă Köpf, strîngînd mîna tînărului. Ţine-mă la curent cu succesele dumitale.

Andreas i-o făgădui, dar se întrebă în sinea lui de ce ascultase toate complimentele acelea îndoielnice. Poate că acest Köpf îşi bătuse mereu joc de el, din clipa cînd îl cunoscuse, deşi îi era greu s-o afirme. De altfel, îi era indi-

ferent, de vreme ce nimeni nu mai știa de asta. În situația lui, cu îndoielile care-l frămîntau și cu slaba perspectivă de a o scoate la capăt în alt fel, poate că lucrul cel mai înțelept era să urmeze orbește sfatul lui Köpf. De aceea, chiar în dimineața următoare se duse, cu inima strînsă, dar cu fruntea sus, la doctorul Bedienер.

III

Cultura spirituală germană

PE SCARA CARE URCA SPRE REDACȚIA LUI „Berliner Nachtkurier" atenția tînărului fu absorbită de covorul nou-nouț, dar de pe acum rău pătat. Totul era elegant, dar uzat din pricina forfotei. Tineri cu pantalonii stropiți de noroi, dar altminteri foarte eleganți, trecură în goană pe lîngă Andreas. Sus, în anticamera spațioasă, se foiau o mulțime de oameni. Înghesuit spre perete, Andreas privi printr-o ferestruică spre o sală lungă, neîmpodobită, în care vreo treizeci de tineri ședeau la cîteva mese. Unii citeau ziare, alții pălăvrăgeau, ascuțindu-și creioanele sau pilindu-și unghiile.

La scurtă vreme, canaturile unei uși fură date în lături și un domn cu un aer de bogătaș, fără mustăți, dar cu niște barbete de un blond roșcat, cu pălăria trasă pe ochi, strigă în direcția anticamerei :

— Nu mai vine o dată redactorul-șef ?

Un servitor venit în grabă se înclină.

— Trebuie să sosească imediat, domnule consul general !

— În fine, scumpe doctore ! exclamă domnul și întinse mîna, cu o lenește grație, unui bărbat înalt și elegant care se ivise în capul scării și aruncase servitorului pălăria și paltonul. Înainte însă ca cei doi să dispară îndărătul ușii cu canaturi, se auzi întrebarea consulului general :

— Ai fost la Externe ? Ce mai spune ministrul ?

Pe Andreas îl trecu un fior de respect la gîndul nesfîrșitei puteri și influențe pe care le lăsau să se întrevadă aceste cuvinte. Cine intra în anticamera lui „Nachtkurier"

pătrundea, într-o oarecare măsură, în sfera unei organizații care, prin amploarea și însemnătatea ei, putea fi comparată cu aceea a statului. Doctorul Bediener intra și ieșea din palatul de pe Wilhelmstrasse la fel ca și secretarul de stat. Colegul lui era ministrul de interne căruia nimeni nu i se putea împotrivi cu ușurință. Funcțiile erau împărțite exact după modelul celor ale statului, începînd cu ambasadorii aflați în toate capitalele lumii și pînă la liota aceea de mici funcționari de prisos și de referenți fără leafă ce-și ascuțeau creioanele și își pileau unghiile. Mult deasupra acestei mașini administrative, îndărătul hățișului legilor și acoperit de responsabilitatea miniștrilor săi trona, ca un monarh constituțional, marele Jekuser, proprietarul lui „Nachtkurier". Neavînd a ține seama, la fel ca și celelalte capete încoronate, de opiniile curente, exercita totuși o influență mai nelimitată decît aceștia, deoarece putea admonesta și pedepsi chiar și pe aleșii națiunii prin intermediul „redacției sale parlamentare". Și era și mai bogat decît regii, deoarece din dările poporului, din cei cincisprezece pfenigi ce-i vărsau zilnic sute de mii de cititori, cea mai mare parte rămîneau în buzunarul lui.

Ușa se întredeschise, dar nimeni nu se ivi. În rîndul mulțimii ce aștepta se transmise însă numaidecît un adevărat șoc, pe care Andreas, lipit de perete, îl resimți în piept. Vîrî repede mîna în buzunarul în care își ținea hîrtiile. Din fericire, scrisoarea domnului Schmücke mai era acolo. Timp de un an de zile, Andreas nu-și amintise de scrisoarea de recomandație către doctorul Bediener, dată de bătrînul domn din Gumplach, care se ocupa cu literatura. Sosise la Berlin prea plin de respectul cuvenit puternicilor lumii pentru a încerca să-și croiască de la bun început drum către unul dintre ei. Domnul Schmücke era desigur un foarte cumsecade cetățean liberal, dar era mai mult decît îndoielnic dacă redactorul-șef al lui „Nachtkurier" va pune mare preț pe recomandația lui. Spre a face totuși uz de scrisoare, Andreas o înmînă unui servitor ce trecea prin fața sa și care aștepta apariția șefului, cu un teanc de telegrame în mînă. Puțin după aceea, consulul general își luă rămas-bun, iar doctorul Bediener îl conduse pînă în capul scării. Andreas urmări cu o privire temătoare fiecare

mișcare a omului de care depindea soarta lui. Îl văzu schimbînd cîteva cuvinte, pe șoptite, cu niște tineri ce-i ațînuseră calea și apoi dispărînd în cabinetul său, mîngîindu-și gînditor barbișonul cu mîna pe care strălucea un briliant mare. Ce amețitoare succesiune de treburi și cît de mică putea fi speranța unui nou venit de a ajunge la țintă! Dar peste puține minute, servitorul căruia Andreas îi încredințase scrisoarea de recomandare se apropie de el și-l pofti să intre în biroul domnului redactor-șef. Andreas își făcu loc, roșind, printre cei aflați în anticameră. Credea că toți vor fi uluiți de întîietatea care i se acorda.

Se înclină apoi cît putu de corect în fața doctorului Bediener, care îi întinse surîzător mîna cu briliante.

— Îmi sînteți recomandat ca un talent foarte promițător, domnule...

— Zumsee, completă Andreas.

— Domnule Zumsee, repetă doctorul Bediener.

Îi arătă un scaun și Andreas, care luă loc în fața conducătorului lui „Nachtkurier", își spuse că se bucura de o primire cum nu se putea mai bună. Doctorul Bediener reluă :

— Recomandarea adusă de dumneata îmi este deosebit de prețioasă, întrucît vine de la un vechi și foarte drag prieten. Sper că bătrînul meu Schmücke e bine.

Andreas îi dădu vești liniștitoare despre sănătatea bătrînului domn. Și află uimit despre strînsele relații dintre redactorul-șef și Schmücke, care nu făcuse niciodată caz de ele.

— Mi se pare că am dat pe undeva de numele dumileta, domnule...

— Zumsee, îl completă Andreas.

— Domnule Zumsee, repetă doctorul Bediener și își petrecu două degete răschirate peste fruntea înaltă, încercînd să-și amintească. Se gîndea oare la „Gumplacher Anzeiger" ? Andreas ar fi fost bucuros să-i povestească amănunțit despre succesele și speranțele lui ; despre poeziile și nuvela lui, despre Köpf și cafeneaua „Ura" și despre familia Türkheimer. Dar era atît de transportat de încîntarea produsă de neașteptata amabilitate a puternicului

bărbat, încît îl privi timp de mai multe minute, mut şi roşind tot de admiraţie.

De cînd se ştia, Andreas nu cunoscuse maniere atît de alese, o atitudine atît de degajată, o atît de mare naturaleţe în fiecare mişcare, în fiecare privire, în fiecare vorbă. Doctorul Bediener şedea cam într-o parte, sprijinindu-şi cotul pe unul din braţele fotoliului. Cu cealaltă mînă făcea din cînd în cînd un inimitabil gest fugar, dar atît de rotunjit încît părea să explice tot ce vroia să spună. Surîsul îi părea atît de special consacrat interlocutorului, încît acesta nici nu-şi putea imagina că altcineva se mai bucurase vreodată de o asemenea atenţie. Vorbea tărăgănat, cu o voce uşor voalată, aspirînd adînc r-urile, ceea ce părea foarte distins. Dar oricît de familiar se arăta cu un biet tînăr, doctorul Bediener păstra, fără să vrea, în întreaga-i făptură, o atît de distinsă rezervă, încît lui Andreas i se părea că redactorul-şef cobora din înaltele sfere ale diplomaţiei, unde putea prea bine să dispară iar în orice moment.

După puţină gîndire, doctorul Bediener renunţă să-şi mai amintească unde dăduse peste numele lui Andreas, spre a se informa.

— V-aţi făcut vreo relaţie în lumea literară ?

— Ca începător cu totul necunoscut, mă lovesc de mari dificultăţi, răspunse Andreas modest. Am cunoscut cîţiva redactori, de exemplu pe doctorul Pohlatz.

— Ah, Pohlatz ! făcu doctorul Bediener cu un gest al mîinii, care nu părea să exprime o prea mare consideraţie. Adăugă totuşi : Personal, îl apreciez mult pe Pohlatz, pot spune chiar că sîntem prieteni.

„Altul cu care am avut relaţii, fără să ştiu că-i prieten cu redactorul-şef al lui «Nachtkurier»", îşi spuse Andreas.

— Nu v-aş sfătui însă să colaboraţi la ziarul lui, continuă doctorul Bediener. Între noi fie vorba, v-ar fi de prea puţin folos.

Andreas se înclină, încîntat de sfatul confidenţial pentru care era socotit demn. Ce bine că lui Pohlatz nici nu-i trecuse prin gînd să-l introducă la „Kabel" ! Ascultă cu răsuflarea tăiată poveţele doctorului Bediener.

— Aceste foi cu un pronunţat caracter politic nu fac doi bani pentru un talent promiţător, observă redactorul-şef. V-aţi compromite numai, fără a primi răsplata pentru pierderea independenţei. La noi, trebuie să ştiţi, fiecare colaborator îşi păstrează personalitatea. „Nachtkurier" şi-a dat seama înaintea tuturora că presa de partid şi-a trăit veacul. E de la sine înţeles însă că apărăm o sănătoasă politică economică liberală, am fi nişte descreieraţi dacă n-am face-o. (Aici, doctorul Bediener schiţă un gest larg, echivalat cu o paranteză mai lungă.) În rest, ne considerăm ca organ al culturii spirituale germane.

Doctorul Bediener se opri ; aproape că se încinsese. Dar îşi recăpătă numaidecît distinsu-i calm, a cărui eclipsă momentană Andreas, transportat cum era, nici n-o băgase de seamă. Redactorul-şef urmărea cu bunăvoinţă impresia pe care o produsese asupra tînărului. Zîmbea, constatînd că privirea lui Andreas, strecurată printre genele lungi şi dese, era ciudat de învăluitoare în naivitatea ei şi că admiraţia neprecupeţită pe care o exprima ar fi trebuit să pară nespus de atrăgătoare unei cucoane. Se gîndi chiar o clipă la doamna Türkheimer. Dar şovăi încă, întrucît vestonul negru prost croit, care dădea un aer stîngaci tînărului bine clădit, impunea prudenţă. Şi părul îi era tuns prost, dar Andreas ştia să-şi ţină capul. Apoi, însă, doctorul Bediener se hotărî :

— Ar trebui să vă introduceţi în primul rînd în teatru, vreau să spun în cercurile apropiate de lumea teatrului.

„Iar teatrul, se gîndi Andreas. Trebuie că e ceva cu teatrul ăsta."

Dădu să vorbească, dar doctorul Bediener i-o luă înainte :

— Probabil că n-aţi scris încă nimic pentru teatru, dar n-are importanţă. Lumea nu mai poate fi cucerită de la masa de scris. Iar scriitorul trebuie să fie cunoscut personal în vremurile noastre. Va trebui să cunoaşteţi societatea.

„Ajungem la familia Türkheimer ?" se întrebă Andreas.

Dar redactorul-şef începu din nou să şovăie.

— Rămîneţi deocamdată alături de noi, îl sfătui el. Suplimentul nostru duminical „Die Neuzeit" e deschis tinerelor talente. Trimiteţi-ne cîte ceva şi după două-trei

încercări vă vom considera printre scriitori noştri, care se bucură bineînţeles de o anume atmosferă în lumea teatrului. Asta-i ceea ce vă pot promite.

Ultimele cuvinte le rostise mai rar, aşteptînd parcă ceva. Andreas însă şi vedea coloanele lui „Nachtkurier" gata să-l primească. Speranţele-i cele mai avîntate se redeşteptaseră. I se părea că se înăbuşă de căldură şi, fără a se gîndi la ce spune, răspunse :

— Domnule doctor, dacă nu mi-aţi fi arătat o atît de nemeritată bunăvoinţă, n-aş fi îndrăznit niciodată să vă rog acest lucru, iertaţi-mă, dar acum voi îndrăzni : mă veţi primi ca aspirant ?

Pe faţa doctorului Bediener se întipări brusc o adîncă îngrijorare.

— Vă înşelaţi, spuse el. Am prea bune intenţii faţă de tinerii ce-mi sînt recomandaţi pentru a le tăia aripile în felul despre care vorbiţi. I-aţi văzut pe cei vreo treizeci de nenorociţi care-şi pierd timpul dincolo ?

Andreas înţelese că ferestruica din anticameră era destinată pentru descurajarea sa şi a celor de-o seamă cu el.

— Cei pe care doctorul Jekuser îi trimite acolo nu mă interesează, continuă doctorul Bediener. Văd însă că cei de acolo deprind lenea şi apatia din cauză că au prea mult timp de pierdut. Cei care persevereză mai mult pot obţine eventual o slujbă la un ziar de provincie. La atîta se mărginesc, însă, visurile dumitale ? Nu, dragul meu, noi avem intenţii mai bune cu dumneata, încheie redactorul-şef. Am mai spus ce vă putem promite. Ştii doar că datorezi bunăvoinţa noastră unei recomandaţii pe care punem temei.

La fiecare „noi" rostit cu un aer rece şi oficial, pe Andreas îl trecea un fior îngheţat. Îşi dădea seama că întrevederea sa de la om la om cu înaltul protector era încheiată şi că acum se afla numai ca un umil solicitant în faţa unui puternic al zilei. Şi asta numai din cauza stîngăciei şi grosolăniei sale ; numai fiindcă nimicise printr-o rugăminte tîmpă frumosul succes al convorbirii de pînă atunci. Acum simţea îndreptîndu-se asupră-i privirea doctorului Bediener, care îi da limpede de înţeles că audienţa se terminase. Fără să se jeneze, redactorul-şef se întoarse spre ceasul care se afla pe biroul încăpător. Bietul tînăr

își mușcă buzele. Era palid și năucit, dar ferm hotărît să se lase mai bine dat afară de servitor decît să plece de bună voie fără să fi făcut vreo ispravă.

„Nu mai am nimic de pierdut, își spuse Andreas. Dacă plec acum, las cea mai proastă impresie cu putință. Trebuie să capăt recomandarea către Türkheimer", își repetă el cu încăpățînare, ațintindu-și privirile asupra covorului englezesc cu flori în culori aprinse care acoperea pardoseala camerei. Ar fi vrut să fixeze un tablou în ulei agățat jos, la înălțimea capului său, dar nu găsi curajul necesar. Privirea nu i se putea ridica decît pînă la pantofii de lac ai doctorului Bediener și la ghetrele albe peste care pantalonii gri cădeau cu o infinită eleganță. Măcar dacă redactorul-șef ar fi fost un demnitar oarecare în fața căruia un biet tînăr ca Andreas să se tîrască în praf ! Dar îi insufla respect și prin personalitatea sa ; de aici venea și umilirea. De emoție, lui Andreas începuseră să-i vîjîie urechile. În același timp, însă, îl auzea pe doctorul Bediener bătînd darabana pe marginea biroului. Aruncă o privire temătoare de jos în sus ; încordarea devenea de nesuportat. Spre mirarea lui, redactorul-șef învîrtea scrisoarea domnului Schmücke în mînă. Ba îl privi chiar schițînd un surîs pe tînărul a cărui perseverență îi impunea poate, pînă la urmă, respect. Vestonul negru trebuia totuși luat în considerare. Cu toate acestea, simpatia pe care o degaja înfățișarea lui Andreas precumpăni. În plus, domnul Schmücke era și cel mai important elector liberal din Gumplach.

— Consider, cum am mai spus — reluă doctorul Bediener — relațiile sociale ca un lucru hotărîtor. Sînt dispus de altfel să vă introduc într-o casă în care talentele cu perspective sînt totdeauna primite cu bunăvoință. Amfitrioana adună în jurul ei floarea iubitorilor de artă și veți avea prilejul să întîlniți oameni influenți. Profitați de atmosfera care domnește în casa Türkheimer, dragă domnule.

Și spunînd asta, îi înmînă lui Andreas o carte de vizită pe care, în timpul conversației, așternuse cîteva rînduri. Tînărul sări în picioare. Mîndru că-și atinsese scopul, vîrî prețiosul plic repede în buzunarul de la piept, de parcă nu i-ar fi dat nici o importanță. Dar gestul găsi, poate,

aprobarea redactorului-şef, care-şi puse mîna pe umărul lui Andreas, conducîndu-l amical spre uşă. Toţi cei din anticameră îl auziră pe doctorul Bediener adresîndu-se tînărului care-l saluta : „La revedere, dragă prietene".

„Ciudat — se gîndi Andreas care, ameţit de bucurie, cobora grăbit treptele — cu o clipă înainte mi s-a părut că l-am supărat rău şi acum am devenit dragul lui prieten, ca Schmücke şi Pohlatz. Curaj !" îşi spuse el triumfător. Coborînd scările se ciocni cu atîta violenţă de un om care urca la fel de furtunos, încît amîndoi se apucară unul de altul ca să nu se răstoarne.

— De ce nu spui că eşti grăbit ? îl întrebă străinul, în timp ce se ţineau îmbrăţişaţi. După care, ridică floarea care-i căzuse de la butonieră.

În ciuda furtunoasei lor întîlniri, omul îi făcu o bună impresie lui Andreas. Era un tînăr de înălţime mijlocie, îndesat, cu joben pe cap. Îmbrăcămintea-i era destul de elegantă, dar de o eleganţă comună, ce nu bătea la ochi. Faţa nu avea nici ea ceva deosebit ; ar fi putut privi pe oricine cu ochii-i cercetători de cîine de pază, ba ar fi putut şi mirosi pe cineva fără ca respectivul să-l găsească obraznic. Avea o expresie atît de blajină, încît nu încăpea îndoială că era lăsat să intre oriunde fără nici o împotrivire, i se încredinţa orice, dar în acelaşi timp nu i se acorda nici o atenţie. Nu erau, oare, acestea calităţi ideale pentru un reporter ? Chiar din felul cum îl dăduse cu amabilitate de o parte pe Andreas, pentru a-şi face loc, era limpede că putea răzbate oriunde şi putea afla orice dorea, fără să se lovească de vreun obstacol. Şters cum era, o ciocnire cu el nici nu părea o ciocnire.

Urcă două trepte, dar se înapoie repede şi spuse :

— Ah, iertare ! Ştiţi ceva, dacă tot am făcut cunoştinţă, aţi putea să-mi spuneţi poate dacă şeful e în toane bune. Veniţi doar de la şef, nu ?

— Da, am fost la doctorul Bediener, confirmă Andreas.

— Puteţi să-mi spuneţi ce treabă aţi avut cu el ? întrebă celălalt, cu un tot atît de prietenos şi de îmbietor încît Andreas se lăsă pe loc convins că în propriu-i interes nu avea nimic mai bun de făcut decît să-i spună străinului ce treabă avusese la redactorul-şef.

— Păi, i-am fost recomandat doctorului Bediener, explică el.

— Aha ! sînteţi un nou coleg. Încîntat ! Îi strînse mîna lui Andreas, se înclină şi rosti : Kaflisch, de la „Nachtkurier".

— Andreas Zumsee...

— Aspirant, nu ?

— Da de unde ! exclamă Andreas mîndru, de parcă nu avusese o clipă măcar intenţia să intre în redacţie ca aspirant.

— Atunci, v-a oferit cumva să colaboraţi la „Neuzeit" ?

Andreas îl privi pe ziaristul care zîmbea cu înţeles. Iar Kaflisch interpretă surpriza noului venit drept o confirmare şi continuă să-l descoase.

— Şi v-a recomandat şi familiei Türkheimer ? Atunci, felicitări ! făcu el cînd Andreas i-o confirmă. Excelentă casă şi frumoasă femeie.

Şi plescăi din limbă cu atîta voie bună, încît Andreas începu să simtă tot felul de pofte inavuabile.

— Şi foarte mulţumesc, stimate domn. Dacă bătrînul trimite pe cîte cineva la familia Türkheimer, înseamnă neîndoios că e în toane bune. Pot, deci, să mă duc pe la el cu povestioarele mele. E o mizerie să lucrezi pentru zece pfenigi rîndul şi, pe deasupra, să mai fii şi un stîlp al statului ! Am de gînd să fug de portărei tocmai la Breslau unde, ştiţi, începe procesul asasinului sadic. Să vezi că Bediener îmi dă să fac reportajul. Dacă a fost drăguţ cu dumneata şi te-a trimis la Türkheimer, o să-mi facă şi mie o favoare. Poftă bună şi distracţie plăcută. La revedere !

Abia apucă Andreas să se uite în urma lui, că şi dispăruse în anticameră. Acest Kaflisch îl cam nedumerise, dar nu-l găsise antipatic. Nu-i putea lua în nume de rău curiozitatea indiscretă, de vreme ce nu făcea nici un secret din propriile-i treburi.

În stradă, Andreas se întoarse spre faţada clădirii, de-a lungul căreia, cu litere mari, în relief, se vedea inscripţia „Berliner Nachtkurier". I se păru că trăieşte un moment solemn şi că de acolo începea cariera care-i era sortită.

Acasă, trecu numaidecît la inspectarea garderobei. Îi fu greu să încropească un costum potrivit pentru vizite, de-

oarece toţi pantalonii de culoare deschisă aveau un defect sau altul. Oftînd, bietul tînăr se hotărî pentru pantalonul fracului, care împreună cu ponositul veston negru făcuse o proastă impresie doctorului Bediener. Andreas o văzuse prea bine. Avea un gust înnăscut pentru îmbrăcămintea frumoasă, gust care, la Berlin, se dezvoltase repede. De cîte ori trecea pe Friedrichstrasse surprindea ocheada binevoitoare a vreunei fete drăguţe, care pleca însă grăbită ochii imediat ce măsura vestonul său negru. Sprinţarele blondine care treceau agăţate la braţul unor domni scunzi şi înţepaţi, cu jobenul lucitor aşezat pe părul negru ondulat, nici nu bănuiau cît de adînc îl jigneau pe Andreas. În ziua aceea, ca de atîtea alte ori, se privi îndelung în oglinda de ras şi înţelese mai bine ca oricine de ce costumul, deşi nu prea uzat, îi dădea o înfăţişare atît de întristător de stîngace. Gîndul că în întreg Berlinul nu se găsea un singur croitor care să aibă încredere în talentul şi norocul lui, pentru a-i acorda credit, îl mîhni adînc şi-l făcu să amîne cu două zile vizita la doamna Türkheimer.

Apoi însă, cu curajul disperării, porni totuşi spre strada Potsdam. Străbătu strada Regina Augusta şi coti hotărît în strada Hildebrandt, o alee liniştită, presărată cu nisip şi închisă la amîndouă capetele cu nişte bariere. Pentru orice trecător, palatul Türkheimer era, evident, cel mai impunător dintre celelalte clădiri. Era construit într-un stil de renaştere germană, a cărui originalitate nu trebuia însă cercetată mai de aproape. Andreas sună la poarta de bronz a grădinii, care se deschise singură, fără să se vadă vreo făptură. Singur-singurel ca un prinţ din poveşti care cucereşte un castel fermecat, tînărul străbătu un fel de curte de cetate, urcă o maiestuoasă scară şi ajunse în faţa unei elegante uşi de sticlă ce părea încastrată de nişte mîini profane în bolta portalului artistic meşterit.

Uşa se deschise, dar lacheul în livrea verde-argintie care îi ieşi înainte avea pare-se puterea să-l respingă pe temerarul cuceritor chiar în pragul paradisului său. Îi spuse că doamna nu-i acasă. Sub impresia acestei veşti, tînărului îi predă cartea de vizită şi biletul doctorului Bediener. În aceeaşi clipă îşi spuse însă că n-ar fi trebuit să procedeze aşa. Privi palid de mînie figura obraznică a

valetului şi se simţi ispitit să-l plesnească. „Dacă n-ar fi împotriva interesului meu, gîndi, aş face-o. De altfel, nici nu-i pot dovedi obrăznicia, la inşi de teapa lui e totdeauna bine ascunsă."

Cu inima împovărată de speranţe distruse, plecă spre celălalt capăt al străzii şi se pomenii în Grădina zoologică. Timp de două ore, orgoliu-i dezamăgit îl goni pe aleile desfrunzite. Se simţea la fel de dezorientat şi de neputincios ca în ziua cînd hotărîse s-o rupă cu cafeneaua „Ura". Între timp, însă, făcuse unele gesturi ireparabile. Dacă obraznicul lacheu, care îl măsurase ca pe un solicitant la o slujbă oarecare, nu preda cartea de vizită şi biletul redactorului-şef ?

Dar chiar în dimineaţa următoare primi, prin poştă, din partea doamnei Adelheid Türkheimer, o invitaţie pentru seara zilei de zece noiembrie.

IV

Casa Türkheimer

ANDREAS ZUMSEE VENI FOARTE TÎRZIU LA serata din Hildebrandtstrasse, fiindcă aşa i se părea mai distins. În poarta de bronz, care acum era larg deschisă, un portar impunător lovi cu bastonul în pămînt. Andreas îl privi drept în faţă, dar aceasta exprima numai o maiestuoasă indiferenţă. Lacheul care îi luă paltonul era din întîmplare acelaşi pe care Andreas îl mai văzuse. Acum, însă, Andreas nu-l mai învrednici nici măcar cu o privire. „Vezi, nu m-ai putut împiedica să intru aici", îşi spuse în gînd.

Siguranţa cu care intră ascundea tulburarea pe care o simţea, dar îl făcu şi neprevăzător. Şi, curînd i se întîmplă o mică nenorocire. Lîngă garderobă era o anticameră care la prima vedere i se păru goală. Intră înăuntru fără zgomot, dar abia făcu doi paşi şi se pomeni călcînd poala unui mantou de seară. Era un mantou de mătase galbenă, brodat cu brocat şi căptuşit cu satin-duchesse. Nu izbuti să facă destul de repede cale întoarsă înainte de a vedea că posesoarea mantoului se lăsa sărutată de tînărul care o

ajutase să-l dezbrace. Era o blondă înaltă, trupeşă şi faţa mînioasă, cu nasul în vînt, pe care o întoarse spre Andreas îi inspiră o asemenea spaimă încît, bolborosind scuze stîngace, schiţă o foarte jalnică retragere.

Puţin după aceea, în timp ce urca scara spre primul etaj, îi trecură prin minte nişte fraze foarte spirituale cu care şi-ar fi putut repara stîngăcia. Zdrobit de conştiinţa faptului că nu fusese la înălţimea situaţiei, se lăsă tîrît prin două saloane de un val de vizitatori care îl împingea spre bufet. În înghesuială îl izbi violent în umăr pe un domn bătrîn cu un aer distins, dar nu izbuti să îngaime măcar un cuvînt de scuză, năucit cum era de noul ghinion. Bătrînul domn îi spuse însă înţelegător „Pardon" şi-i oferi o farfurie şi un tacîm. Abia acum văzu bietul tînăr ciorapii de mătase ai maestrului de ceremonii şi se depărtă cu tot sîngele în obraji.

Se pomeni în faţa unor baterii cu sticle de şampanie. Un servitor aştepta să-i facă semn ca să-i toarne. Dar Andreas se temu să nu se trădeze că nu băuse niciodată pînă atunci şampanie. Ar fi vrut să aleagă un vin, cînd auzi în spatele lui rîsete. Şirul de umilinţe suferite într-un răstimp atît de scurt îl înfuriase peste măsură, încît ar fi fost în stare să-şi distrugă viitorul printr-un scandal. Foarte palid, se întoarse spre doi domni din vecinătatea lui, hotărît să ia la palme pe oricine l-ar fi privit chiondorîş. Dar văzîndu-i expresia, cei doi se prefăcură a nu fi fost dînşii. Şi unul din ei i se adresă chiar lui Andreas ; nici cel mai neîncrezător om n-ar fi putut descoperi în glasul său altceva decît o calmă politeţe.

— Vă sfătuiesc să luaţi Chablis-ul de colo. E tot ce se poate găsi mai bun aici.

Andreas mulţumi şi bău cîteva pahare, recăpătîndu-şi cumpătul. Şi cum băuse pe stomacul gol, vinul avu repede o foarte veselă înrîurire. Iar cînd sorbi ultima picătură, se simţi triumfător : „Cei doi uncheaşi s-au speriat de mutra mea", îşi spuse.

Simţea nevoia să vorbească ; i se părea că acolo putea intra în vorbă şi cu necunoscuţi.

— Ah, uite-l pe Kaflisch ! izbucni deodată de parcă ar fi salutat un prieten de multă vreme pierdut. Ziaristul

se ivise la brațul unui domn corpolent, cu barbișon negru, pleoape grele și alura unei personalități importante. Lui Andreas i se păru că-l mai văzuse undeva.

Kaflisch îl măsură o clipă pe necunoscut. Dar aducîndu-și aminte unde îl mai întîlnise, îi strînse mîna.

— Îmi pare bine să vă revăd. Ei, vedeți ce efect are o recomandație a bătrînului nostru ?

— Extraordinar ! încuviință Andreas. Se simțea în mare formă. Se interesă : Nu știți unde-i amfitrioana ?

— Veniți de la Ratibohr ? îl întrebă domnul corpolent.

Andreas se arătă surprins.

— Nu, din Gumplach, răspunse el.

Domnul îi zîmbi binevoitor. Kaflisch izbucni în rîs.

— Goldherz voia să știe dacă aveți cumva să transmiteți ceva amfitrioanei din partea domnului Ratibohr. Doriți numai să-i prezentați omagii ? N-are nici un sens.

Plictisit, domnul corpolent dădu urmare chemării unui cunoscut. Kaflisch îl luă de braț pe Andreas, ca pe un prieten din tinerețe.

— Nu-i celebrul avocat ? întrebă acesta.

— Chiar pe el în persoană l-au văzut ochii dumitale muritori. Știi ceva, ar trebui să te apropii de el. Și cu un ton de mentor, Kaflisch adăugă : Din toți cei de față, nimeni n-ar putea afirma că n-o să aibă vreodată nevoie de el. Altfel, cum mai merge ? schimbă el vorba. Bediener e drăguț cu dumneata ?

— Foarte, confirmă Andreas. Duminica trecută mi-a apărut ceva.

— Aha, poezia din „Neuzeit".

— Ați citit-o ?

— Nu-mi puteți cere așa ceva. Dar toți tinerii talentați recomandați lui Bediener își văd publicată în „Neuzeit" cîte o poezie. Pe a doua însă o să aștepți mult să fie publicată. Uite-o pe Asta, adăugă apoi repede, înghiontindu-l pe Andreas și luîndu-se cu nerușinare după o doamnă ce trecea pe lîngă ei.

— Cine, Asta ? întrebă Andreas, urmînd exemplul lui Kaflisch. Dar buna-i dispoziție pricinuită de băutură se răzbună repede ; călcă pe trena doamnei și aceasta îi aruncă o privire plină de dispreț.

— Ei, acum ai văzut-o, îi spuse Kaflisch amical. Doamna se depărtă, îndreptîndu-se spre un domn înalt, blond şi cu barba rară, care, de lîngă uşă, îi făcea semn pe deasupra capetelor.

Acum, însă, Andreas nu se mai lăsa descumpănit prea uşor. Rîzînd zgomotos, întrebă :

— Spuneţi-mi, vă rog, cine-i Asta ?

— Fiica gazdelor, tînărul meu prieten. Iar dacă dînsa se plimbă pe aici, poţi să fii sigur că mama-i cu totul în altă parte.

— De ce ? întrebă Andreas. Era totuşi puţin derutat.

— De ce ? Cîtă nevinovăţie ! Asta e o fată cu principii, adică e coafată à la Ibsen, e modernă, mai mult intelect decît sex, mă înţelegeţi, prea stimate domn ?

Kaflisch vorbea cu nasul aproape de gura lui Andreas, dar foarte tare. Era evident că nu-i displăcea să se afişeze. Cei din jurul lor începură să rîdă. Andreas simţi atenţia îndreptată asupra lor şi lucrul îl măguli.

— Şi mama ? întrebă el în gura mare, în timp ce continua să se plimbe.

— E o femeie cumsecade, declară Kaflisch. Aproape prea cumsecade faţă de noi tinerii.

— Înţeleg, făcu Andreas cu un ton pe care-l credea plin de subînţelesuri. Cea de acolo nu-i Lizzi Laffé ? întrebă apoi.

Numele doamnei pe care o jignise în anticameră prin indiscreţia lui îi venise deodată în minte, înfricoşîndu-l. O ştia de la teatrul unde juca, iar relaţiile dintre Lizzi şi Türkheimer făcuseră de multe ori subiectul discuţiilor de la cafeneaua „Ura".

— Bună, Lizzi, o salută Kaflisch, care îi strînse mîna cînd trecu prin faţa ei. Actriţa nu-l băgă în seamă pe Andreas, care observă plin de respect că, deşi nu mai avea mantoul, era la fel de fastuos îmbrăcată. O urmări cu privirea, cum păşea la braţul aceluiaşi domn, în trupeşia ei care-i intimida pe toţi, acoperită de briliante. Domnul era un tînăr scos ca din cutie, ras, cu o figură sfidătoare, spătos, îndesat şi cu alura unui membru al corporaţiilor studenţeşti.

— Va să zică şi Lizii e aici !

Andreas își dădea silința să vorbească indiferent. Întîlnirea cu această femeie cu un aer de ducesă jignită îl trezise complet. Însoțitorul ei părea și el primejdios.

— De altfel, face parte din inventarul casei, adăugă Andreas.

Kaflisch rînji.

— Bineînțeles, cît îi merge. Cică Türhheimer s-ar fi săturat de dînsa. Și mai nostim e că tocmai acum, cînd și soția lui a scăpat de Ratibohr, nu ?

— Da. Și eu am auzit, minți Andreas, care își pusese în gînd să înțeleagă totul fără a mai pune întrebări. Dar nu-i frumos din partea lui Lizzi — șopti el confidențial — să facă ce-am văzut că a făcut cu tînărul cu care tocmai a trecut.

Kaflisch ciuli urechile.

— Cu ăsta, care pare atît de respectuos față de legi ? întrebă el. Ce dracu au făcut ?

— S-au sărutat.

— Asta-i tot ?

Kaflisch arăta dezamăgit. Andreas încercă să se scuze.

— Ce vrei, aici, în casa asta... făcu el.

— Fleacuri. Diederich Klempner e cățelușul ei. Cam așa o slujbă ar trebui să-ți cauți, dragul meu. Klempner e un ambițios, dar fără Lizzi n-ar fi izbutit să facă nimic.

— Dar ce face ? între Andreas.

— Cum, nu știi ? E autor dramatic !

— Klempner ? Nu i-am văzut niciodată numele pe afișierul teatrului !

— Sfîntă nevinovăție ! Nici n-ai să-l vezi, nu scrie niciodată nimic. Dar autor dramatic este.

— Adică ? întrebă Andreas, cam repezit. Expresia „Sfîntă nevinovăție“ i se păruse cam disprețuitoare.

Kaflisch se explică :

— Dacă ar scrie ceva, ar fi o tragedie, înțelegi ?

Intrară în primul din cele trei saloane care se vedeau înșirate unul după altul. Era tapetat în verde pal, al doilea în roșu purpuriu ; al treilea, în bleu mourant, era în stil rococo. Înghesuiala extraordinară împiedica înaintarea, dar Kaflisch avea talentul de a-și croi drum. Andreas se

minună de numărul strîngerilor de mîini pe care le împărțea în stînga și în dreapta. Dădea de o parte oamenii cu cîte o glumă prietenească și-și făcea loc.

De departe se auzeau certîndu-se cîțiva domni care trebuie că erau obișnuiți ai bursei, deoarece vorbeau despre un anume domn Schmeerbauch, care venea zilnic la Bursă în pantaloni noi. În ziua aceea venise, însă, cu niște pantaloni pe care-i mai purtase, ceea ce dăduse loc la fel de fel de supoziții. Îl strigară pe un domn scund și îndesat care trecea cu o tînără și zveltă blondină.

— Blosch ! Ai auzit ceva despre Schmeerbauch ?

— Minciuni ! răspunse Blosch, flegmatic.

— Dar pantalonii ? întrebă cineva.

— Un acces de melancolie, răspunse Blosch. Schmeerbauch are o dragoste nefericită.

Creditul lui Schmeerbauch era restabilit.

— Fericitul ! oftă un tînăr zvelt, cu o mustăcioară neagră și cu niște ochi catifelați și alungiți cărora, fără îndoială, nici o femeie nu le rezistase pînă atunci.

— Duschnitzki, pari așa de tîmp cînd te răsfeți, încît meriți bătaie, spuse un altul. Duschnitzki răspunse blînd : „Süss ! Sfîntă nevinovăție !"

„Iar sfînta nevinovăție", se gîndi Andreas.

— Ia te uită, Kaflisch ! exclamară ceilalți.

— Kaflisch, știi ceva despre „Răzbunarea" ?

— Se face ! răspunse ziaristul. Türkheimer a căpătat aprobarea prefecturii de poliție prin ginerele *in spe*.

— Asta-i, cînd ai un ginere în minister ! Hochstetten e consilier secret, nu ?

— Dar nu e prea mulțumit. Pînă una-alta trebuie să-i facă rost lui Türkheimer de o decorație. Încă nu se știe care, dar contractul de căsătorie o prevede în mod expres. „Ordinul soarelui" din Puerto Vergogna nu mai e destul. Și-apoi, trebuie să obțină reprezentarea „Răzbunării".

— Chiar așa cum e ?

— Cu mici modificări, declară Kaflisch. Luptele pe baricade, uciderea consilierului de către muncitorii răsculați, biciuirea soției bancherului în plină stradă, toate astea

rămîn. Numai fleacul de profanare a bisericii și utilizarea vaselor sfințite pentru scopuri necurate trebuie să cadă.

— Ei, drăcia-dracului !

— Nerușinare !

Vorbeau toți odată.

— Noi putem să fim supuși violențelor pe scenă, popii nu ? Ce, or fi mai breji decît noi ?

— De religie nu trebuie să ne atingem, nu-i așa ? observă tînăra cea zveltă care venise cu Blosch.

Unul dintre domni observă : „Sfîntă nevinovăție !"

Andreas nu se mai miră că fusese luat cu expresia asta, de vreme ce putea fi adresată și unei doamne. De altfel, ea revenea mereu în conversație. Oricine lega două fraze, se credea obligat s-o folosească. Mai mult încă, Andreas se simți obligat să ia apărarea tinerei femei. Se temea chiar să nu pară prost, dacă ar continua să tacă.

— Doamna are dreptate, rosti el hotărît. De religie nu trebuie să ne atingem.

— Se prea poate, încuviință cineva ezitînd, dar Duschnitzki profită repede de schimbarea atmosferei.

— Așa-i. Aveți dreptate, scumpă doamnă, și dumneata, domnule...

— Andreas Zumsee, se recomandă Andreas.

— Scriitor, adăugă Kaflisch.

Duschnitzki continuă :

— În vremurile noastre, în situația în care ne aflăm, totul poate fi luat în rîs, călcat în picioare : onoarea burgheziei...

— Și glorioasa noastră armată ! exclamă Süss.

— Persoanele cele mai sus puse, interveni cineva.

— Onoarea unei femei ! reluă un altul.

— Pînă și bursa, propuse un al treilea, în șoaptă.

— Dar bunul Dumnezeu !? rosti Duschnitzki apăsat. Pînă aici !

— Asta ar trebui să fie interzis de poliție ! hotărî Süss. E scandalos !

— Și lipsit de gust ! declară Duschnitzki disprețuitor.

— Perfect ! conchise Kaflisch în aplauzele tuturor. Noi am depășit toate astea ! Doar dacă nu ești un moșneag încărcat de demnități și nițel zaharisit ca marele om de colo.

Societatea izbucni în rîs. Urmărind privirile celorlalți, Andreas zări la intrarea în cel de al doilea salon un bătrîn înalt cu un cap mic și ridicol, ca de pasăre. Pe creștetul pleșuvit mai flutura puțin puf rărit. Vorbea cu emfază unui mare cerc de doamne și domni, pe care îi domina prin înălțimea lui. Andreas prinse din zbor cîteva cuvinte răzlețe : „Forțe întunecate ridică din nou capul astăzi..." I se păru că-l mai văzuse undeva pe bătrîn.

— Nu cumva e Waldemar Wennichen ? se interesă el la Kaflisch.

— Ba da ! Îl știi doar pe marele nostru poet. Vrei să ne alăturăm cercului admiratorilor săi ?

Kaflisch încerca să scape de Andreas. Sperase că tînărul se va face de rîs, ceea ce ar fi fost măgulitor pentru el, mentorul lui. Faptul că Andreas recoltase chiar aplauze atît de repede, îl plictisea însă.

Atent și gata să urmeze sfatul doctorului Bediener de a-și însuși tonul dominant în salonul Türkheimerilor, noul venit își spuse în gînd că afișarea liberei cugetări nu era gustată. În timp ce-și continuau drumul, se interesă de la ziarist cine e tînăra femeie zveltă. Kaflisch îl lămuri pe loc :

— E inatacabilă. E doamna Blosch. Caută să afli povestea ei, de exemplu de la Diederich Klempner care, ca dramaturg, ar trebui s-o cunoască.

Se alăturară grupului din jurul lui Wennichen.

— Te salut, dragă Liebling ! se adresă Kaflisch unui domn serios, cu un frac impecabil și o barbă mare, neagră.

— Îmi permiteți să vă recomand ? Domnul Andreas Zumsee, scriitor, și domnul Liebling, sionist.

Și în timp ce Andreas se înclina, Kaflisch o șterse. Andreas se afla în fața domnului Liebling, care îl privea grav, îi strînse mîna zdravăn și, fără a scoate o vorbă, se întoarse către Wennichen.

Cum poetul vorbea pițigăiat, din cauza forfotei ce domnea în saloane nu se înțelegeau decît cuvintele de ordine pe care le scotea cu o ciudată mișcare din gîtu-i vînos : „Onoarea clasei comercianților... nerușinate abuzuri de putere ale unei anumite forțe... negustorimea harnică... apărare... cuceririle revoluției burgheze"...

Andreas își înăbuși un zîmbet superior. La cafeneaua „Ura" aflase multe despre viața particulară a celebrului scriitor. Wennichen nu mai primea decît jumătăți de onorarii, deoarece de cincizeci de ani scria mereu același gen de romane, pe care nimeni nu le mai citea. N-avusese noroc cu copiii lui, iar soția, după nenumărate aventuri, îl părăsise pînă la urmă de tot. Nu înțelegea nimic din evoluția evenimentelor de la patruzeci și opt încoace, de cînd scrisese prima sa carte despre un tînăr și destoinic negustor care forțase intrarea într-o familie aristocratică complet degenerată, luînd în căsătorie fata. Wennichen continua să trăiască în lumea unor vrednici negustori liberali care se războiau în mod dezinteresat și mărinimos cu junkerii abuzivi și cu obscurantiștii catolici. Andreas îl compătimi pe bietul bătrîn, dar îi făcea plăcere să-l poată contempla de aproape pe scriitorul pe care, pe vremuri, la Gumplach, îl considerase un astru al istoriei literare.

Atacul lui Wennichen împotriva dușmanilor liberei cugetări recoltă cîteva aplauze, dar Liebling, care se afla lîngă Andreas, interveni pe neașteptate cu o voce de bariton, armonioasă și puternică. Declară :

— Dacă dorim să păstrăm libertatea, o libertate bine înțeleasă, trebuie să știm să conducem poporul. Lipsit de apărare și de judecată, poporul este totdeanua gata să cadă pradă momelilor reacțiunii. Trebuie să-l apărăm împotriva lui însuși și asta n-o putem face decît prin *forza, farina e feste !*

— Aha ! Prin efefef ! observă un domn spiritual.

Societatea rîdea și vorbea de-a valma.

— De unde ai mai scos-o și pe asta, Liebling ?

— Ai haz !

— Dar are dreptate, declară cineva, care probabil înțelegea italienește. Dacă nu dăm poporului pîine și circ, mai curînd sau mai tîrziu ajungem la spînzurătoare.

— Domnii mei, continuă Liebling, sînt de mult ferm convins de adevărul celor ce v-am spus. Chibzuind adînc, le-am aplicat poporului cel mai apropiat inimii mele. Dacă vom izbuti vreodată, eu și cei care gîndesc ca mine, să ducem înapoi acest popor în țara care-i a lui și care con-

tinuă să-i fie făgăduită, credeți că-l vom expune pierzaniei dîndu-i parlamente și presă ? Corupția europeană n-are ce căuta pe pămîntul nostru !

— Bravo ! exclamară toți rîzînd.

Strînseră mîna oratorului. Lui Andreas i se păru că „sionismul" lui Liebling nu prea era luat în serios, dar îi asigura totuși o poziție deosebită. „Nu strică deci să ai și o marotă oarecare", își spuse Andreas.

Din ultimele rînduri ale grupului se ridică în vîrful picioarelor un domn neglijent îmbrăcat. După fața stupidă de buldog și după gulerul nu prea curat, Andreas îl recunoscu pe deputatul Tulpe.

— Prostii, mîrîi politicianul. Dacă burghezia renunță la principiile de la patruzeci și opt, se sinucide !

Liebling se pregătea să răspundă, dar cu toții voiau să-și exprime cîte o părere, iar cele mai gălăgioase eforturi le făceau doamnele. Numai Wennichen rămînea zîmbitor și clătina din cap. Convingerile extravagante ale lui Liebling erau pentru el ininteligibile, de parcă acesta le-ar fi expus într-o limbă necunoscută.

— Dar vă rog, domnilor ! strigă deodată, cu o voce stridentă, un domn ce se apropiase.

— A venit Ratibohr, își șoptiră cei de față. A îndrăznit să calce aici astă seară ? E într-adevăr un tip care nu suferă de timiditate !

Cei mai apropiați îi făcură loc fără plăcere : păreau că se tem de Ratibohr. Acesta era uscățiv, cu zvîcniri nervoase în mișcări și cu fața pătată a suferinzilor de ficat. Nasu-i vulturesc și privirea pătrunzătoare păreau a sfida pe oricine ar fi avut de spus ceva împotriva lui. Eleganța sa amintea deopotrivă de bursă și de sala de scrimă. Făcea impresia unui spadasin, dar și a unui cavaler de industrie, ceea ce-i dădea un aer cu atît mai primejdios. De altfel, și lăsa să se înțeleagă că ascunde secrete cutremurătoare. Spuse :

— Să nu ne certăm, domnilor ! Modul de guvernare n-are prea mare însemnătate. Istoria nu se termină cu noi.

Gestul rapid al mîinii care părea să tranșeze totul făcu să sune brățara de argint din jurul articulației. Opinia îi fu primită cu aplauze. Andreas îl privi cu invidie și admi-

rație. Să reușești, ca Ratibohr, să le inspiri respect numai prin simpla ta apariție ! Și, totuși, oamenii aceștia îl mirau. De cînd începuse să calce caldarîmul Berlinului, îi privise ca pe o clasă stăpînitoare, dar acum își dădea seama cît de puțin uniți erau cînd era vorba de bazele puterii lor. Absolutismul burghez, propus de Liebling, corespundea evident intereselor lor. În același timp, însă, putea să fie în avantajul lor și dacă se prefăceau a împărtăși opiniile dinainte cu cincizeci de ani ale lui Wennichen. Năzuințele lor intime păreau totuși să fi fost exprimate de Ratibohr : modul de guvernare era un lucru secundar. Andreas hotărî să adopte acest punct de vedere, care i se părea demn de un om de lume și nu-i veni greu să ia o astfel de hotărîre.

Într-acestea, după atîta umblat prin înghesuială și stat în picioare, Andreas începuse să se simtă obosit. Pălăvrăgeala inutilă, care nu-l ajuta cu nimic, i se părea și ea excesivă. Căută, fără succes, un loc potrivit pentru odihnă. Zări cîteva scaune încăpătoare cu lemnul lăcuit în cafeniu și tapisate cu mătase brodată în motive delicate ; dar speteaza lor era dreaptă și îngustă ca o scară. Alte scaune aveau spetează triunghiulară și le lipseau brațele. În sfîrșit, altele erau atît de joase încît n-ar fi avut cum să-și întindă picioarele. Nici unul din ele nu-i dădea posibilitatea să ia o mină degajată și demnă de persoana lui.

Nemulțumit la culme, rătăcea de colo pînă colo, sub pretext că privea decorația interioară. Îl atrase al treilea salon, în bleu mourant și rococo. În fața nișelor bogat împodobite, unde se refugiaseră doamnele, se aflau paravane spaniole joase, tapisate cu atlas brodat în diverse culori și avînd niște ferestruici cu sticlă șlefuită și prinse în rame cu arabescuri. Păreau a fi portiere rupte dintr-un vechi landou. Recitatul unei cîntărețe, care se producea într-o cameră alăturată, abia se auzea în mijlocul conversației zgomotoase. Și numai după ce lumea își dădu seama că dînsa terminase, izbucni în aplauze frenetice. Pe căminul din porțelan roz-alb, ceasul cu montură de baga încrustată cu aramă bătu unsprezece și jumătate.

În sfîrșit Andreas se așează ; își sprijini capul de speteză și încercă să se lase ametit de plafonul orbitor al cărui casete aurite ascundeau becuri electrice. Dar această îndelet-

nicire nu-l împiedică totuşi să cadă din nou pradă unei disperate descurajări. Ce dobîndise pînă atunci ? Nu găsise nici un sprijin serios ; era mai mult decît limpede că oamenii pe care-i cunoscuse nu voiau decît să se distreze pe socoteala lui. Dacă nu izbutea să smulgă în seara aceea un surîs din partea amfitrioanei, intrarea lui în lumea aceea era ratată. Căci abia acum, cînd aruncase o privire în acest salon, dăduse peste obiectul dorinţelor sale. Îşi plimba privirile de cuceritor timid asupra grupurilor de femei împopoţonate. Unele erau trupeşe, greoaie şi pufoase ca nişte odalisce. Altele, slăbănoage, îşi ridicau lornioanele cu braţ lung în faţa ochilor încercănaţi, şi aruncau priviri perverse. Cine izbutea să intre în graţia vreuneia din ele, aşa cum Diederich Klempner devenise căţeluşul lui Lizzi Laffé, scăpa de griji pe toată viaţa. Banii se rostogoleau aici pînă şi sub mobile. Şi, desigur, nimeni nu făcea altceva decît să-şi umple buzunarele. Ce mai trai pe vătrai în această Ţară a huzurului !

O cută urîtă a fracului, care nu-l izbise niciodată ca acum, în lumina aceea, îl smulse însă pe bietul tînăr din visări. Îşi compară îmbrăcămintea sărăcăcioasă cu costumele impecabile ce treceau pe dinainte-i şi fiecare comparaţie îl înfuria tot mai rău. În cele din urmă se montă destul de tare pentru a hotărî să-şi pună în joc soarta. Îşi jură că, dacă pînă într-o jumătate de oră nu va face un pas înainte în cariera lui, va pleca şi nu va mai reveni niciodată.

Dădu tocmai să se ridice, cînd doi tineri se opriră drept în faţa lui. Privirile lor erau îndreptate spre palmierii înaintea cărora, pe o canapea Pompadour, odihnea o femeie corpolentă. Nu mai era tînără, dar tenu-i alb îşi păstrase frăgezimea şi, după părerea lui Andreas, nici în tinereţea ei n-ar fi putut să aibă umeri mai sculpturali. Trăsăturile cam prea accentuate ale feţei căpătau un aer deosebit mulţumită coifului înalt de păr negru de deasupra frunţii înguste. Era îmbrăcată în mătase albă, cu bustul acoperit de dantele, din care fulgerau agrafe de briliante.

Unul din cei doi tineri observă :

— E încă frumoasă.

— Amfitrioana ? se interesă celălalt. Cred şi eu ; mănîncă cam mult, dar nu face nimic. Cu cît mai mult, cu atît mai bine, după socoteala beduinilor.

— Care socoteală ?

— Pentru ei, cea mai frumoasă femeie e aceea care nu se poate mişca decît purtată de o cămilă. Urmează apoi cea care se mişcă sprijinită de două sclave. Dar de ce o fi făcînd o mutră aşa de tristă !

— Doamna Türkheimer ? Ce, nu ştii ? Pe ce lume trăieşti ? Ratibohr a rupt cu ea.

— Măgarul ! De ce ?

— Din cauza soţului, se spune.

— Türkheimer ? Doar n-o vrea să se facă de rîs ?! Toată viaţa şi-a lăsat nevasta să trăiască după pofta inimii. Ce i-a căşunat acum pe Ratibohr ?

— Se pare că Ratibohr nu s-a arătat un client recunoscător. Mulţumită intimităţii lui cu doamna Adelheid a mirosit tot felul de secrete. Türkheimer a băgat de seamă că de cînd soţia se ţine cu Ratibohr, i-au fost luate de sub nas o seamă de afaceri. Şi asta l-a indignat.

— Crezi ?

— Türkheimer e un om foarte înţelegător ; nu se bagă în treburile particulare ale nevestei. Dar dacă e vorba de afaceri, nu ştie de glumă.

— Şi i-a făcut scandal lui Ratibohr ?

— Nu-l cunoşti. I-a oferit participarea la o afacere bănoasă cu condiţia să renunţe la soţia lui.

— Şi Ratibohr a acceptat ?

— Încă cum !

În clipa aceea, Andreas îl zări intrînd pe uşă pe elegantul doctor Bediener, cu monoclul înfipt în ochi. Tînărul se repezi spre redactorul-şef.

— Domnule doctor, i se adresă el gîfîind. Daţi-mi voie să vă rog ceva. Fiţi amabil şi prezentaţi-mă amfitrioanei.

— *Comment donc, mon cher !* exclamă doctorul Bediener, care fusese o vreme corespondent la Paris. Apoi îl privi o clipă fix pe Andreas, după care adăugă : Vă caut de două ore, dragul meu domn, domnul...

— Andreas Zumsee, completă Andreas.

Redactorul-şef îşi apucă uşurel de braţ protejatul, se opri cu el în faţa doamnei Türkheimer şi rosti :

— Frumoasă doamnă, am plăcerea să vă prezint pe un talentat coleg, domnul Andreas Zumsee, pe care îl recomand amabilei şi iubitoarei de artă doamne.

După care doctorul Bediener dispăru cît ai bate din palme.

Andreas îşi prelungi reverenţa, ca hipnotizat de bombeurile, nu prea lucioase, ale propriilor pantofi. Doamna Türkheimer avu tot timpul să-şi stăpînească un surîs plin de milă, pînă cînd Andreas ridică ochii. I se adresă foarte prietenos :

— Tinerii noştri poeţi găsesc totdeauna uşa deschisă la noi, iar talentele recomandate de doctorul Bediener sînt cu atît mai binevenite, domnule Zumsee.

Andreas se înclină din nou. Apoi apropie taburetul indicat de doamna Türkheimer.

— V-aţi consacrat de multă vreme literaturii ? îl întrebă ea.

— De puţin timp — răspunse Andreas — şi n-ar fi trebuit să sper la o primire atît de binevoitoare din partea amabilei doamne, primire care mă face nespus de fericit. Interesul pentru literatură este atît de redus în ţara noastră, încît noi, tinerii începători, sîntem din capul locului adînc recunoscători puţinelor case în care e cultivat bunul gust modern.

Un tînăr care ar fi izbutit în ceva mai mare măsură decît Andreas să se dezbare de gravitatea provincială ar fi vorbit altfel. În orice caz, doamna Türkheimer se aşteptase la altceva şi abia acum îl băgă mai bine de seamă pe tînăr. Păru să nu găsească deplasate frazele-i ticluite de acasă. Se sprijini de tăblia canapelei şi o clipă zîmbi chiar, măgulită. Andreas, care se temea de lornioanele doamnelor din dreapta şi din stînga lui, o privi ţintă pe doamna Türkheimer şi privirea lui, umbrită de genele dese şi întoarse în sus, făcu impresia scontată de doctorul Bediener. Dînsa îl găsi agreabil, total lipsit de impertinenţă şi plin de o tinerească devoţiune. Simţindu-se examinat, Andreas se înroşi, lucru care se potrivi foarte bine cu capul lui bălai de băieţandru, cu tuleiele mijind deasupra buzei de sus. Ea continuă să-l privească. Durerea ascunsă, care aruncase un văl asupra chipului ei, fu dată uitării. Nu mai rămăsese decît o uşoară me-

lancolie, stimulată de înfățișarea tînărului care părea a avea și el nevoie de înțelegerea unui suflet milos. Andreas își dădu seama de asta. Se socoti și el, stîngaci cum era, demn de compătimit, dar se simțea totodată jignit că trebuia să accepte mila unei femei frumoase. Roși și mai tare. Dînsa se interesă :

— Și cum vă simțiți la Berlin ? Pentru că, probabil, ați părăsit recent provincia natală ?

— Sînt originar de pe malul Rinului, stimată doamnă.

— Mi-am dat seama după accent. Ah, Rinul ! suspină doamna Türkheimer. Căzu pe gînduri o clipă, dar renunță să mai descrie sentimentele trezite de evocarea Rinului.

— Vă simțiți probabil aici ca într-o țară străină ? întrebă ea, coborînd fără voie glasul. Melancolia, mila și visarea construiseră, nici ea nu știa de ce, în jurul ei și a acestui tînăr o îngrăditură.

— Viața de aici nu vi se pare mult mai crudă decît prin părțile dumneavoastră ? Pe acolo oamenii sînt veseli, aici sînt numai sarcastici. Și banii ! Să știți că aici nu există nimic care să nu fie trădat pentru o afacere bună !

Andreas simți în cuvintele calm rostite ale doamnei strigătul unei inimi rănite. Era măgulit de aluzia pe care o făcea, față de dînsul, la nefericirea ei. Apoi, amfitrioana adăugă, ca în treacăt :

— V-ați găsit cumva un croitor, domnule Zumsee ?

Andreas crezu că nu înțelesese bine.

— Aveți nevoie de prieteni care să vă îndrume. De ce n-aș face-o eu ?

Andreas se înclină.

— Duceți-vă la Behrendt, în Mohrenstrasse. Vă dau voie să vă referiți la mine ; în felul acesta veți fi îmbrăcat impecabil. Am să vă trimit cartea mea de vizită.

Și îi întinse mîna frumos alungită care, sub mănușă, se simțea cam plinuță, dar nu prea plină.

— De altfel, să nu ne uitați, sînt acasă în fiecare vineri.

Andreas sări în picioare, îi sărută mîna și se depărtă încet, ținîndu-și răsuflarea. Cele trăite îi amorțiseră simțurile.

Cînd îşi veni în fire, auzi pe cineva spunînd în urma lui :

— Ei drăcie ! Ăsta e plin de noroc. Cunoşti chestia cu croitorul ? Cînd vede cartea de vizită a doamnei Türkheimer cere tinerilor cincizeci de mărci pentru un costum care pe noi ne costă trei sute.

Ceva mai departe, Andreas îl zări pe consulul general cu burticică proeminentă şi barbete roşcate, pe care îl mai întîlnise în anticameră la „Nachtkurier". Cînd Andreas trecu pe dinainte-i, domnul consul surîse atît de binevoitor şi păru atît de dispus să-l salute, încît Andreas se înclină. Consulul general îi răspunse vioi la salut.

Un necunoscut îl opri pe Andreas şi îi strînse mîna cu putere, fără multe fasoane.

— Sînteţi de mult în Berlin, domnule ? întrebă el.

— Da treisprezece luni, răspunse Andreas.

— Ei, vedeţi, observă celălalt. Eu sînt de treisprezece ani în Berlin şi doamna Türkheimer nu mi-a recomandat încă nici un croitor.

Şi, spunînd asta, necunoscutul se îndepărtă.

Lîngă uşa celui de al doilea salon, în care Andreas se înapoiase, fu oprit de Diederich Klempner, care se înclină în maniera formală a corporaţiilor studenţeşti.

— Numele meu este Diederich Klempner, rosti el scurt şi tăios.

— Andreas Zumsee.

— Sîntem doar colegi, observă Klempner. Drăcia dracului, aveţi noroc ! adăugă el imediat. De altfel, e şi nevoie de noroc, altfel nu faci nimic în profesiunea noastră.

Andreas se răsuci şi i-l arătă lui Klempner pe domnul cu barbete cănite.

— Scuzaţi, cine-i domnul de acolo ?

— Ăla ? Păi e Türkheimer.

Andreas căzu pe gînduri. În uluirea lui se gîndea numai la un mic amănunt. Deşi consul general era un titlu atît de distins, pe invitaţia primită de el figurase numai „Doamna Andelheid Türkheimer" ! Diederich Klempner rînji.

— Vi se pare ciudat că v-a surîs atît de galeş ? Păi, e firesc, de vreme ce aţi făcut să scadă în ochii soţiei acţiunile concurentului său Ratibohr !

V

O aristocrație democrată

— DAR STAȚI, MI SE PARE CĂ SE SERVEȘTE masa, spuse Diederich Klempner.

Bătrînul și distinsul domn pe care Andreas îl înghiontise la intrarea sa în aceste saloane, pășea foarte demn prin mijlocul mulțimii. I se făcu loc și el se apropie de amfitrioană. Numaidecît în urma lor porniră și ceilalți spre camera cu gobelinuri unde era bufetul. Andreas, care rămăsese cu Klempner lîngă ușă spre a vedea trecînd oaspeții, nu mai părea un necunoscut. În cursul ultimului sfert de oră își cîștigase un nume și o oarecare greutate. Susținu mîndru privirile cercetătoare ale femeilor, iar de fiecare dată cînd vreun domn se apropia de el, înclinîndu-se și spunîndu-și numele, inima-i bătea mai repede. Era un triumf, dar Andreas socotea că-l meritase. Capriciul unei puternice doamne țesuse în jurul capului său un nimb vizibil pentru toți. Era însă numai un capriciu ? Probabil că și el se purtase în așa fel încît dînsa l-a putut remarca !

Unul dintre cei dintîi care le trecu pe dinainte era un domn neobișnuit de gras, cu o perucă neagră și cu fața complet rasă, care arăta ca un actor negrimat. O ținea la braț pe Lizzi Laffé. Klempner observă tresărirea lui Andreas.

— Îți place ? întrebă el cu o vizibilă satisfacție.

Andreas nici n-o băgase în seamă pe Lizzi, ci se informă :

— Nu e domnul Jekuser ?

— Păi, cine altul ? întrebă Klempner. Nu-l cunoști încă pe editorul dumitale ?

Aproape copleșit, Andreas îl privea pe proprietarul lui „Nachtkurier", un despot al literaturii, unul din stăpînitorii opiniei publice, un puternic al zilei față de care marele redactor-șef doctorul Bediener nu era decît un sclav și care, în rînd cu mulțimea celorlalți muritori, pășea prin galeria casei scării spre sufragerie.

Türkheimer trecu împreună cu tînăra doamnă Blosch, domnul Liebling o conducea pe călătoarea rusă, prinţesa Bubukov, asupra căreia Klempner îi atrase luarea aminte lui Andreas. Doamna avea ochii alungiţi, care păreau a fi doi cărbuni, şi ţinea în gură o ţigaretă spre care Liebling privea cu o atenţie uşor dezaprobatoare. În spatele lor, îşi tîrşea paşii Wennichen, care, ca de obicei, surîdea încîntat, la braţ cu doamna Adelheid.

Perechile se succedau fără sfîrşit, iar printre ele se intercalau tineri, jucători de bursă, ziarişti sau domni fără ocupaţie precisă, care se pregăteau să se aşeze la masă fără a avea o companie feminină.

— Aştia sînt oamenii noştri, observă Diederich Klempner. Am rămas domnii între noi. Familia Türkheimer are grijă ca fiecare să se simtă bine. Dar mi se pare că Süss... Rămîneţi la masa noastră ? întrebă el.

— Cu plăcere, spuse Andreas.

— Ia uitaţi-vă, Süss a agăţat-o pe mititica de Bieratz. Să vedeţi ce haz o să fie.

Süss se apropia cu o fată tînără, minunat de subţire şi de gingaşă, care, în rochiţa-i de un albastru deschis, fără zorzoane şi străvezie, arăta ca o silfidă. Faţa îngustă, delicată, era încadrată, ca aceea a unei madone, de un păr bogat, blond cenuşiu, iar ochii mari, albaştri, priveau drept înainte plini de inocenţă. În clipa aceea însă trecu pe lîngă dînsa Ratibohr, chel şi nervos. Se întoarse şi zîmbi galeş micuţei zîne. Şi pe dată, cu un gest care lui Andreas i se păru fermecător de candid şi copilăresc, aceasta lăsă braţul însoţitorului ei şi-l luă pe acela al lui Ratibohr.

— Ei drăcie, aşa ceva nu se întîmpla înainte, observă Klempner cu jumătate de glas.

O clipă, Süss rămase locului, cu o figură tîmpă, apoi păru că vrea să se repeadă după cei doi. Dar Duschnitzki se grăbi să-i pună o mînă pe umăr.

— Fără prostii, Süss ! îl sfătui el.

Şi porni împreună cu prietenul său, buimăcit încă, spre Klempner şi Andreas, după care cei patru domni o luară, la rîndul lor, prin galerie, printre două şiruri de lachei, spre sufragerie.

Andreas privi uimit imensa sală neîmpodobită, în care se aflau zeci de mese, şi o compară cu saloanele supradimensionate ale unui restaurant uriaş. Pereţii erau de un alb mat, întrerupt ici-colo de nişte rozete aurii. De plafonul acoperit cu o stofă sîngerie atîrna, agăţat sus de tot, un candelabru. Încolo, nu mai erau becuri electrice ; pe toate mesele se aflau lumînări prevăzute cu abajururi roşii.

Se auzeau de acum farfuriile şi furculiţele zornăind, pretutindeni se discuta în gura mare, numai comesenii lui Andreas continuau să tacă. Aerul era încărcat. Deodată Süss izbucni :

— Ce canalie ! Ce... Süss folosi o expresie şi mai tare, încît Andreas tresări îngrozit. Klempner rîse.

— La cine te referi ? întrebă el.

— Mai întrebi ?! ţipă Süss. La Bieratz !

Andreas îşi spuse însă în sinea lui că de obrăznicia care îl supărase atît de rău pe Süss se făcuse mai degrabă vinovat Ratibohr, nu mititica.

— Probabil că domnişoara Bieratz s-a angajat mai înainte faţă de domnul Ratibohr, îşi dădu el părerea, modest.

Süss rînji mînzeşte. Duschnitzki îl acompanie cu rîsul lui reţinut, melodic ; ochii-i catifelaţi şi alungiţi rîdeau şi ei. Klempner îl lămuri amical pe tînărul Andreas :

— Ratibohr are opt milioane.

Andreas tresări.

— Aici poţi să culegi pe duşumea mai multe milioane decît am eu mărci în buzunar ? întrebă el, crezînd că face o glumă.

— Aici sînt ori milionari, ori coate-goale, îl lămuri Duschnitzki.

Klempner adăugă :

— Aşa este, starea de mijloc dispare.

Andreas găsi clasificarea lui Duschnitzki nu prea măgulitoare, întrucît nu atribuia comesenilor săi mai multe milioane decît avea el însuşi. Cum, însă, buna creştere părea s-o ceară, rîse şi el din toată inima. Klempner încercă să-l consoleze pe Süss.

— Bieratz nu-i în fond decît o copie proastă a falselor madone pariziene cu candorile lor prefăcute, observă el.

— Mie îmi spui ? îi răspunse Süss, care se înseninase.

— N-are aface, interveni Duschnitzki. Pentru o tînără actriță, virtutea e tot ce poate fi mai modern.

— N-am nimic de obiectat împotriva virtuții tarifate, răspunse Klempner. Dezgustătoare e însă falsa lipsă de pretenții. Ați observat că Werda Bieratz n-a pus măcar o bijuterie pe rochița-i de doi bani. Și nici de cercei cu briliante n-are nevoie. Și-a ascuns urechile sub păr.

— Ia spune — îl opri Süss — e adevărat că Lizzi își garnisește jartierele cu briliante.

— De ce nu ?! răspunse Klempner, nu fără îngîmfare. Poți să-ți imaginezi și alte locuri unde Lizzi poartă briliante și n-ai să greșești.

— Dar le-a trecut moda, interveni Duschnitzki. Nimeni nu mai dă doi bani pe un capital mort cum sînt briliantele și pentru o fată tînără, ca Werda Bieratz, cel mai șic e să aibă bani depuși la bancă.

— Cică Werda ar avea juma' de milion, observă Süss, plin de respect.

— Exact ce voiam și eu să spun ! exclamă Klempner, izbind cu palma în masă. Vă complaceți, domnii mei, să-mi dați a înțelege că Lizzi e demodată. Mă rog, n-am nimic împotrivă. Dar vreau să vă explic care-i de fapt deosebirea dintre generații.

— Cunoaștem, interveni Duschnitzki. Lizzi a fost multă vreme încurcată cu un conte, pînă cînd omul a ajuns în grija asistenței publice.

— Și cînd Lizzi a intrat în teatru, continuă Klempner, nu era obiceiul să se facă calcule. Lizzi n-a păstrat din milioanele care i-au trecut prin mîini decît briliantele.

— Și fiecare dintre ele e un însemn al meritelor ei ! exclamă Süss înveselit.

— Noua generație, dimpotrivă — reluă Klempner — nu cunoaște plăcerea de a cheltui, fiindcă are mereu de a face cu speculanți cărora bietele fete trebuie să le smulgă cu sudoarea frunții fiecare mizerabilă mie de mărci.

Andreas se înroși și plecă ochii în farfurie. Credea că Klempner jignise mîndria profesională a celor doi vecini ai lui. Dar Süss și Duschnitzki rîseră foarte veseli. Și repetară :

— Bietele fete !

— O foarte nimerită ipoteză psihosociologică ! conveni Duschnitzki. Prosit !

— Așa se face că în generația micuței Bieratz există o mulțime de zgîrcite și de cămătărese. Am auzit că madona împrumută bani unor bieți funcționari, cu douăzeci la sută, încheie Klempner triumfător.

Felul cum Klempner se fălea cu Lizzi Laffé i se păru lui Andreas indiscret și nelalocul lui. Lizzi era încă foarte acceptabilă, deși se cam îngrășase, iar trupeșia ei blondă o prindea tot atît de bine ca aceea brunetă pe doamna Türkheimer. Însă pudra abia izbutea să ascundă petele roșii de pe fața lui Lizzi, pe cînd Adelheid avea un ten ireproșabil.

Începu s-o caute cu privirea prin mulțime, dar masa vecină îi închidea perspectiva. La masa aceea stăteau avocatul Goldherz cu prințesa Bubukov, Liebling, o altă doamnă foarte decoltată și un tînăr cu o figură ciudat de mobilă, ca de clown. Süss îi explică lui Andreas, la ureche, o întîmplare scîrboasă cu doamna decoltată, prințesa și tînărul de la masa lor, despre care se spunea că ar fi fiul prințesei. Prințesa se judeca cu ceilalți doi, iar marele Goldherz era apărătorul ei. Dar cele două părți păreau a fi încheiat un vesel armistițiu, de vreme ce supau împreună.

Andreas asculta distrat. Privea printre spinarea dreaptă a lui Liebling și ceafa blondă a doamnei decoltate. Undeva, mai în fund, ședea Jekuser, tolănit în scaun, încît boltirea agresivă a vestei sale albe strălucea de departe. Peruca neagră a importantului bărbat, care turna pe gît, tăcut și senin, un pahar de vin după altul, lunecase puțin pe ceafă. Fața lui — era o față de actor sau de Cezar ? — rîdea cu mare poftă, dar ochii-i mici și neliniștiți desmințeau aspectu-i blajin. „Uite unul pentru care nu există secrete", își spuse Andreas, plin de admirație. Duschnitzki, care-i atinsese ușor brațul, îi spuse :

— Vă înșelați. Frumoasa amfitrioană e în partea cealaltă.

— Ce cap impunător are, observă Andreas.

— Cine ?

— Jekuser.

În primul moment, ceilalți tăcură. Dar apoi Süss observă repezit și disprețuitor :

— Dar cine e, la urma urmei, Jekuser ?

— E doar un simplu negustor ambulant, declară Klempner. Iar Duschnitzki adăugă cu un surîs amabil :

— Culege anunțuri, așa cum alții culeg zdrențe.

Andreas își dădu seama că provocase o anume stare de spirit, cam penibilă. Ce aveau de împărțit cei trei vecini ai lui cu Jekuser ? Probabil că nimic. Dar era demodat să admiri fățiș pe cineva sau ceva. Și Andreas își făgădui să nu mai calce altădată această lege, cel puțin în societate. Poate însă că față de doamna Türkheimer putea totuși proceda altfel ? De vreme ce urmărea să facă o impresie neobișnuită, n-avea nici un sens să imite ce făceau toți ceilalți. Față de dînsa nu însemna, oare, că face politică subțire dacă s-ar arăta așa cum era în realitate ?

Cina frugală consta dintr-o salată de homari și o felie de friptură de vițel.

— Cel mai elegant e să ții seama de valoarea nutritivă prescrisă de igienă, declară Duschnitzki.

Salata de homari, preparată cu mult muștar, îl făcu pe Andreas să lăcrimeze, în timp ce sosul de ierburi condimentat, servit o dată cu friptura de vițel, îi arse beregata. Trebui de aceea să bea mai mult decît ar fi vrut, și se gîndea îngrozit ce s-ar întîmpla dacă s-ar compromite îmbătîndu-se. Îi invidia pe ceilalți, care își puteau satisface poftele, dacă ar fi avut vreuna, întrucît poziția lor acolo era oarecum consolidată. El, Andreas, încerca însă abia primii pași, nesiguri.

În timp ce se serveau cîteva felii de ananas înghețate, cineva bătu într-un pahar. Și imediat după aceea, capul mic și hilar al lui Waldemar Wennichen, cu puful alb zbîrlit pe creștetul pleșuv, se ridică deasupra celor din jur. Acum, după ce mîncase, vestitul poet vorbea cu o voce și mai pițigăiată decît înainte și nici în sală nu era o tăcere desăvîrșită. Se înțelese numai că vorbea despre unirea a două case patriciene, despre o aristrocrație democrată și despre alte asemenea lucruri. Cînd se așează, comesenii își

spuseră unul altuia că recepția era de fapt o sărbătorire premergătoare căsătoriei fiicei amfitrionilor, domnișoara Asta Türkheimer, cu baronul von Hochstetten.

Și, numaidecît, ochii se îndreptară spre tînăra pereche. Andreas observă că domnișoara Asta făcea o figură foarte nemulțumită. Probabil că discursul lui Wennichen nu-i plăcuse de loc. Asta era drăguță, dar lui Andreas i se păru că nu se putea compara cu mama ei. Fața ei, pe care se și vedeau semnele îngrășării, părea mai degrabă turtită, tenul smead nu era prea curat, sprîncenele îmbinate îi întunecau chipul, iar gura mare avea ceva voluntar, care îl înfricoșă pe Andreas.

Logodnicul, care stătea în fața Astei, era domnul cu păr rărit și cu barbișon blond care ieșise înaintea domnișoarei Türkheimer, cînd Andreas îi călcase trena, la sosire. Hochstetten își sprijinea tîmpla într-o mînă îngustă, nesfîrșit de lungă și palidă. Se aplecase leneș peste masă și-i vorbea logodnicei sale, dar fața îi rămînea nemișcată. Lungile barbete și nasul subțire și coroiat îi dădeau un profil de cal de rasă. Indiferent de momentul cînd era privit, ochii lui mari de un albastru mat erau visători și priveau drept înaintea lor, lucru care se datora probabil subțierii sîngelui. Andreas își dădu seama de asta cînd de la masa alăturată, la care ședea avocatul Goldherz, se auzi remarca : „Rasă obosită !"

Tînărul îl admiră în tăcere pe marele avocat. „Rasă obosită !" Aceste cuvinte rezumau concepția bine definită, științifică, despre lume, pe care Goldherz o utiliza atît de des în practică și pe care se bizuia în fața tribunalelor superioritatea lui asupra procurorului.

Între timp, Andreas băuse mai multă șampanie decît ar fi vrut. Altceva nu se mai servise la masa lor, întrucît Klempner declarase că la o asemenea gustare scurtă nu merita să-ți dai osteneala să aprofundezi virtuțile unui vin cu grija și înțelegerea necesară. Gîndurile tînărului începură s-o ia razna. De la Asta, Hochstetten și avocatul Goldherz, ele se înapoiară, fără ca el să-și dea seama cum, la doamna Türkheimer. Ușoara amețeală a șampaniei ajută temperamentului său pătimaș să biruie timiditatea noului venit și, deodată, spre propria lui mirare, își spuse pe șleau

că dorește s-o posede pe Adelheid. Nu vedea pentru moment nici o piedică. Căci își imagina, cu o mulțumire ascunsă, lungul șir de amanți pe care dînsa trebuia că-i avusese înaintea lui. Nu era deci foarte firesc ca acum să-i fi venit și lui rîndul ? Toți îi atrăseseră atenția, prin considerația neașteptată pe care i-o arătaseră, că regina îi aruncase lui, biet paj, batista. De altfel și venise într-un moment cît se poate de favorabil, tocmai cînd Ratibohr o părăsise pe cvadragenara doamnă, lăsînd-o singură cu jalea ei. Cîți consolatori ar mai putea găsi ? Încît împrejurarea de a fi primit de dînsa cu bunăvoință era, de fapt, un lucru destul de facil și nu prea glorios. Dar ca o primă treaptă spre un urcuș ulterior era bine și atît. Căci nu era o idilă și nici vorbă nu putea fi de a o răpi pe doamna consul general Türkheimer și a o duce pe o insulă pustie. Trebuia să se poarte ca un tînăr modern, așa cum, de pildă, Asta se purta ca o fată modernă. Da, trebuia să țină seama și de Asta, ca și de Türkheimer, de ginere și, cine știe poate și de gelozia altor concurenți, de răutatea multora, de părerile unei întregi societăți. Asta, în special, îi inspira o teamă neobișnuită. Fără să-și dea seama, Andreas întorsese de mai multe ori capul spre dînsa.

— Ăsteia ar fi trebuit să-i faci curte, rosti brusc Duschnitzki, care îl urmărea cercetător și binevoitor.

— Domnișoarei Asta ? De ce ? întrebă Andreas.

— Pentru a cîștiga neutralitatea ei binevoitoare.

— Foarte adevărat, observă Klempner. Nu știți, desigur, că Asta îi socotește pe amanții mamei ca pe dușmanii ei personali ? Lui Ratibohr i-a jucat o festă.

— Un caracter răutăcios, ți-o spun eu ! exclamă Süss cu lacrimi în glas. Consumul neînfrînat de șampanie îi muiase oasele și-l făcuse melancolic. Andreas se interesă :

— Asta-i geloasă pe mama ei ?

— Da de unde ! O disprețuiește !

— Are principii morale ?

— Din snobism, explică Klempner. Asta simte nevoia să-și îmbunătățească situația în societate. Mama ei ar putea să se culce cu trei conți bătrîni o dată și dînsa nu i-ar lua-o în nume de rău. Dar are prejudecăți împotriva tinerelor talente.

Andreas își aminti de Kaflisch și observă apăsat :

— E o femeie modernă, mai mult intelect decît sex.

— Modernă mai ales în risipirea banilor, interveni Duschnitzki. Îl costă pe Türkheimer la fel de mult ca metresele lui.

— O fiică n-ar trebui să coste atît de mult, adăugă Süss foarte îngrijorat.

Duschnitzki continuă :

— Și cu toate astea îl dispreţuieşte pe Türkheimer cu afacerile lui cu tot și o și spune oricui vrea s-o asculte !

— Nefericita ! Nu-i sănătoasă la minte ! se jelui Süss.

— Își cumpără un nume ! Ce valoare o fi avînd astăzi un nume atît de uzat.

— Un caraghioslîc ! spuse Klempner. Un baronaș ca ăsta, ori chiar un consilier secret de modă nouă își poate permite acum și burghezia înaltă, de cînd nobilimea se împopoţonează cu liberalismul pe care noi l-am lepădat.

Pe mese se iviră farfurioare cu trabuce și ţigarete. Dorind să-și aprindă ţigareta, Andreas ceru să i se dea sfeșnicul de argint. Acesta reprezenta o coloană subtil cizelată, de care se sprijinea Colombina, ce se lăsa sărutată de un bărbat. Pulcinella stătea alături, ţinînd lumînarea pe care bărbatul o împingea spre capătul coloanei. Andreas văzu lumea în roz și simţi nevoia să se entuziasmeze pentru ceva, dar își aminti la timp că entuziasmul era socotit o necuviinţă. De aceea, spuse simplu :

— Frumoasă lucrare !

Duschnitzki confirmă :

— Nimeni n-ar putea afirma altceva !

Apoi Klempner începu să vorbească pe un ton melancolic despre însemnătatea pe care o avea figura Pulcinellei în istoria omenirii. El vedea într-însa, considerat prin prisma comicului, tipul copilului necorupt de civilizaţie, care priveşte lucrurile fără prejudecăţi morale și care, în naivitatea lui, poate săvîrși la fel de bine mîrșăvii, ca și fapte eroice ; și o compară cu Parsifal și Siegfried, care, prin prisma tragicului însă, întruchipau același caracter. Privirea-i înceţoșată și nesigură lunecă asupra lui Andreas, păru să fi făcut deodată o descoperire și exclamă :

— Dumneata, dragul meu, ai ceva din toate astea!

Andreas se simţea prea împăcat cu sine şi cu lumea spre a da vreo atenţie obrăzniciei lui Klempner. Îl întrebă:

— Cine-i autorul?

Süss îl informă cu o sinceră indignare.

— Omul lui Dumnezeu, de unde vii că n-ai auzit vorbindu-se de Claudius Mertens? Priveşte într-acolo şi ochii dumitale au să dea de un om mare!

În direcţia indicată, Andreas văzu un domn spătos, cu o faţă de om cumsecade, cu o barbă mare blondă şi o cravată neglijent legată. Stătea picior peste picior; mîna sprijinită deasupra apărea neobişnuit de puternică şi avea degete atît de turtite încît Andreas îşi întoarse privirile întrebător spre gingaşa operă de artă care se afla în faţa lui, pe masă.

„Cum o fi făcut asta?" se întrebă în gînd. Iar cu glas tare rosti:

— Claudius Mertens? N-am auzit niciodată de el.

— Nu trebuie să te scuzi, îi răspunse Duschnitzki. Claudius nu-i cunoscut decît într-un anume cerc şi la atîta se mărgineşte şi gloria lui. Nu expune niciodată şi lucrează numai pentru cîteva case, ca de exemplu pentru Türkheimeri, care îl plătesc din gros cu condiţia să distrugă modelele operelor lui.

— Curios! opină Andreas.

— E tot ce poate fi mai elegant! se lamentă Süss. Ce om mare!

— Vrei să vezi cabinetul cu operele lui? îl întrebă Klempner pe Andreas.

VI

Mijlocul de a deveni cineva

OASPEŢII SE RIDICAU DE LA MESE; FUMUL de tutun se împrăştia tot mai des prin sală. Toată lumea fuma; la masa alăturată, prinţesa Bubukov îşi aprinse din nou ţigareta, între două feluri de mîncare.

Duschnitzki şi Süss se pierdură între musafirii care se înapoiau în saloane prin galeria scării. Klempner îl conduse pe Andreas într-un mic cabinet lateral, tapisat cu oglinzi. De acolo, printr-o uşă de sticlă, se dădea în spaţioasa grădină de iarnă. Luminile ce apăreau şi dispăreau îl uimiră pe Andreas, care văzu cum, ţinînd în mîini şnururi lungi, doamnele şi domnii se mişcau de la un grup de plante la altul făcînd să fulgere şi să se stingă lumina electrică. Pe socluri uşoare, pe jumătate ascunse de florile fără miros, erau statui de bronz, de pămînt ars şi de argint, care păreau a face parte din aceeaşi familie, o familie de fauni costelivi şi de silfide lunatice, de ţapi libidinoşi şi de copilandri cu surîs enigmatic.

Pe divanele de sub palmieri îşi făceau digestia o seamă de domni în vîrstă, în timp ce coridoarele erau pline de doamne cu lornioane în mînă. Sprijiniţi de uşa de la intrare, cei doi tineri puteau vedea operele de artă reflectate în oglinzile atîrnate peste tot. O gingaşă şi micuţă nimfă, care avea o vagă asemănare cu Werda Bieratz, se pleca peste şipotul ce curgea într-un vas sculptat, la piciorul unui palmier. Trebuia să se apere de atacul grotesc al unui satir de marmură şi lui Andreas i se păru că mai văzuse cîndva în seara aceea burta şi surîsul lui hilar. Doi băieţandri, drăguţi şi delicaţi ca graţia căreia îi este sortită o viaţă scurtă, glumeau cu nevinovăţie făcîndu-şi nevoile şi udîndu-se reciproc pe deasupra coridorului.

— Asta-i arta lui Claudius Mertens ! exclamă Klempner cu o sumbră gravitate.

Andreas se reculese spre a-şi ascunde timiditatea pe care i-o trezeau nu atît creaţiile lui Claudius Mertens, cît doamnele care le priveau cu un ochi expert şi fără prejudecăţi.

— Artistul îşi interzice oare vreo temă ? întrebă el.

Klempner rîse dureros.

— Nu-l condamna pe Claudius, e şi el unul dintre cei pe care l-a modelat lumea ! observă el, lovindu-se cu palma peste piept. Pot să-ţi spun că, în tinereţe, Claudius a cioplit cu mîinile lui blocuri de marmură cu care s-ar fi declarat mulţumit şi Michelangelo atunci cînd căuta materialul potrivit pentru mormîntul Medicilor. Dar ce nevoie are societatea modernă de astfel de visători ? Cînd Clau-

dius se mai închina încă marii arte, trăia cu pîine uscată într-o baracă de pietrar. Dar de cînd a descoperit ce doresc amatorii de artă cu bani, primește zece invitații pe săptămînă, e adulat, capătă comenzi în timpul mesei și cîștigă în timp ce-și face digestia.

Klempner alunecase în emfază.

— Noi, artiștii, ar trebui să fim cei dintîi vestitori ai revoluției ! exclamă el atît de tare încît doi bancheri pleșuvi, care căscau alături pe divan, ridicară capetele și-i priviră amuzați pe tineri.

Andreas nu era lipsit de înțelegere pentru asemenea opinii, dar Klempner, care, desigur, nu trebuia luat prea în serios, țipa prea tare pentru tăcerea solemnă a cabinetului de artă. Se înapoie deci cu însoțitorul său în sufrageria care se umplea din nou cu încetul. Mesele fuseseră luate, aerul proaspăt îi făcea pe toți să respire adînc. Türkheimer, care tocmai intra, se apropie de un grup de musafiri care inspirau cu nasul în vînt, dînd capul pe spate.

— Aer de munte, nu ? observă el. Deocamdată e cam rar, dar curînd o să fie mai bine.

Și explică satisfăcut că poruncise să se golească acolo, ca și mai înainte în saloane, niște baloane de oxigen.

— Este un procedeu tehnic foarte nou, știința face progrese colosale. Pentru mai puțin de o mie de mărci se poate face o seară întreagă o cură de aer de munte.

— Aer pentru o mie de mărci ! exclamă Lizzi Laffé încîntată.

— O mie de mărci sînt nimica pentru mine cînd e vorba să o fac pentru plăcerea oaspeților mei, răspunse Türkheimer înclinîndu-se galant.

Oaspeții se înapoiau acum din ce în ce mai numeroși și cînd sala se umplu atît de tare încît trebuiau să dea dovadă de dibăcie ca să se poată mișca, începură să spună că ar voi să danseze. Un domn scund și gras, care se făcu deodată remarcat, se strecură rîzînd și frecîndu-și mîinile pînă la pianul care se afla într-un colț al încăperii și atacă imediat un vals.

Patru sau cinci perechi începură să se învîrtească sub candelabru, și, călcîndu-i pe picioare pe cei din jur, cîș-

tigară treptat un mic spațiu liber. Lui Andreas i se păru că la hramurile care se sărbătoreau în satele din jurul Gumplachului se dansa mai bine. Remarcă totuși grația cu care se mișca tînăra femeie despre care Kaflisch de la „Nachtkurier" îi spusese că-i soția domnului Blosch. O privi dansînd cu soțul ei și se miră cum izbutea să-l facă pe acest elefant să țină măsura. Soțul avea însă ceva blajin și era evident că se bucura că-i poate face plăcere. Rezervată și timidă, cu părul blond cenușiu pieptănat cu modestie și cu decolteul nu mai larg de două degete, părea că atunci îl cunoscuse.

Andreas își aminti că Kaflisch îl sfătuise să-i ceară lui Klempner amănunte despre doamna Blosch. Klempner continua să peroreze despre operele lui Claudius Mertens, despre artă și societate. Andreas îl întrerupse cu întrebarea :

— Domnul și doamna Blosch sînt căsătoriți de curînd ?

Elocința lui Klempner atacă cu brio noul subiect.

— Fiindcă dansează împreună ? Oh ! ăștia ar putea să stea ochi în ochi pînă la optzeci de ani și să li se pară că s-au căsătorit abia acum patru săptămîni. Să-ți spun ce este menajul Blosch ? Ei bine, cîte o floare de nu mă uita printre mărăcini și o idilă într-o sală de curte cu juri. Știi cine-i Blosch ?

Andreas îi dădu a înțelege că nu.

— Dumneata nu cunoști lucruri elementare, nu te supăra, Blosch e unul dintre cei mai rău famați speculanți dintre toți oamenii de bursă, e sufletul blestemat al lui Türkheimer. Își ia asupra lui operațiile pe care vechea și binevăzuta casă Türkheimer nu le-ar putea face pe cont propriu fără a isca scandal. Türkheimer apreciază atît de mult discreția lui Blosch încît îl lasă să cîștige cam cincizeci de mii de mărci pe an. Ei bine, ai putea să crezi că un om ca Blosch ar fi ceea ce se numește un suflet pios ? Dar stai să vezi !

Acum vreo cinci ani, Türkheimer vroia s-o termine cu una din victimele lui din provincie — și l-a trimis acolo pe Blosch. Era vorba de un mic industriaș care se bucurase copilărește că poate participa împreună cu vestita casă de bancă Türkheimer la o afacere de speculă cu niște terenuri. Spre a nu pierde acest minunat prilej, omul își ipo-

tecase și își supraipotecase fabrica, plătise pe jumătate partea lui din valoarea terenurilor, iar pentru rest căpătase un credit de la Türkheimer. Apoi prețul terenurilor a crescut și Türkheimer s-a grăbit să taie creditul partenerului. Trebuia numai să aștepte sorocul și să răscumpere partea tovarășului său pentru o nimica toată. Afacerea era atît de simplă, încît putea fi lichidată la bună învoială. Blosch a sosit deci cu cele mai bune intenții, pregătit să ia parte la o adunare a creditorilor și neavînd nimic împotriva unei înțelegeri amabile, cu condiția ca terenurile să-i revină lui Türkheimer. La fața locului a aflat însă că omul era într-adevăr în stare de faliment, dar un faliment cum nici nu-ți poți închipui mai cinstit. Era mișcător, oferise pînă și bijuteriile fiicei sale pentru despăgubirea creditorilor.

Să fi fost mișcat Blosch de convorbirea cu omul acela ? Cine poate ști ? Cunosc, însă, lumea înfricoșătoare a oamenilor de afaceri de mai multă vreme decît dumneata și pot să te încredințez că bunătatea acestor oameni e la fel de intim legată de instinctele lor de animale de pradă ca prostia lor general-omenească, de șiretenia în afaceri. O dată în viață se poate însă lăsa pradă sentimentalismului și un Blosch, și cum un Blosch are totdeauna noroc, îi aduce și sentimentalismul un ce profit.

Destul că, părăsindu-și victima după convorbirea care îl scosese din țîțîni, a zărit în anticamera aproape golită de mobile pe fiică privind pe fereastră. Pe loc s-a întors la falit, și-a ciupit barbișonul și i-a spus ușor încurcat :

— Domnule Müller, îmi pare rău dacă vă deranjez, dar trebuie să vă spun că m-ați face fericit dacă mi-ați acorda mîna fiicei dumneavoastră.

Industriașul ruinat, care vedea căzînd din cer un soț pentru fiică-sa, s-a apucat de cap, apoi l-au podidit lacrimile și în cele din urmă a căzut în genunchi în fața salvatorului său. Imaginează-ți o scenă ca asta la teatru. Senzațional, nu ?

— Surprinzător, observă Andreas.

— Și trebuie să știi că Türkheimer avea intenția fermă să-l însoare pe Blosch cu Asta și să-l i-a tovarăș la bancă !

— Surprinzător ! repetă Andreas. Şi Blosch e fericit cu soţia lui ? întrebă el.

— Mai mult decît atît ! răspunse Klempner. N-a înşelat-o niciodată pînă acum. O căsnicie model, află de la mine, cum nu se poate găsi decît în cercurile în care căsnicia e considerată o instituţie antediluviană !

Andreas l-ar fi ascultat multă vreme vorbind pe Klempner. Din pragul unde se aflau, privea cu o vagă tristeţe spre sala în care se dansa. I se părea că-l pîndeşte o primejdie, ceva care ar putea compromite succesul acelei seri.

„Dacă aş fi silit să invit una dintre aceste multe tinere fete doritoare să danseze, îşi spuse, ce i-aş putea spune şi ce s-ar întîmpla ?"

Fetele mai slabe erau puţin decoltate, cele pline mult mai mult. De cele mai multe ori feţele lor erau impertinente ; zîmbeau nu în toate cazurile graţios, dar fără excepţie îndrăzneţ. Lui Andreas îi păreau a fi pretenţioase ca nişte prinţese şi sfidătoare ca nişte copii ai străzii. Cum îi mai rîdea fără ruşine în faţă făptura aceea micuţă, ştearsă, importantului domn care părea atît de bogat şi avea picioarele crăcănate.

Andreas era încredinţat că n-avea nimic de spus tinerelor fete. Le privea cum stăteau ciorchine, arborînd toate culorile curcubeului şi „bătîndu-şi joc" pe faţă de bărbaţi, şi le numi în gînd „gîşte". Dar i se păreau şi primejdioase. Dacă-şi va găsi vreodată norocul acolo, asta se va întîmpla numai cu ajutorul femeilor mai coapte, pe care experienţa bogată le-a făcut mai apropiate, mai înţelegătoare şi care ştiau să preţuiască devoţiunea încrezătoare a unui tînăr bărbat. „Sînt prea naiv pentru o fată tînără", conchise hotărît Andreas.

Şi îşi reaminti surîsul compătimitor cu care Adelheid îi spusese că trebuie să se simtă la Berlin ca într-o ţară străină.

Türkheimer, care din cînd în cînd tîra pe cîte un tînăr ce-i ieşea neprevăzător în cale pînă la o dansatoare, îl umplea de îngrijorare. Din fericire, însă, consulul dispăru împreună cu alţi cîţiva domni într-o încăpere alăturată. Andreas se gîndi că ar fi bine să evite orice alte primejdii posibile şi să se retragă pe nesimţite, dar tocmai atunci

amfitriona, chemată de cîteva doamne mai bătrîne, trecu prin imediata sa apropiere. Mersul ei mîndru, legănat, îi plăcu lui Andreas şi mai mult decît poza obosită pe care o luase în scaunul în care el o văzuse pentru prima oară. Bustul şi talia perfect rotunjită erau astfel mai bine puse în valoare, iar felul cum ţinea capul, cu povara grea a părului negru peste fruntea îngustă, i se păru de-a dreptul fascinant, în ciuda gîtului cam scurt. Se înclină respectuos.

— Ah ! iar te-am întîlnit, domnule Zumsee ! rosti dînsa ; şi, ca din întîmplare, se opri în faţa lui.

Klempner, care continua să vorbească, se opri brusc, în mijlocul unui cuvînt. Spuse ceva unui tînăr care trecea pe acolo şi se depărtă cu o discreţie pe care-şi dădu osteneala s-o facă remarcată.

Andreas observă că doamna Türkheimer îi reţinuse numele.

— N-aţi dansat încă ? îl întrebă ea.

— Încă nu, doamnă.

— Ia te uită, tineretul de azi ! Dar de ce ?

Andreas continuă să se uite în ochii ei, dar se înroşi. Ce idiot lucru să inventeze o minciună pe care probabil că dînsa o auzise de sute de ori de la alţii. N-ar face o impresie mai bună dacă ar mărturisi simplu : din timiditate.

— Stimata doamnă nu va rîde de mine ? începu el.

— De ce ?

Şi doamna Türkheimer îi zîmbi încurajator.

— N-am dansat niciodată de cînd sînt la Berlin — îi explică Andreas luîndu-şi inima în dinţi — şi stimata doamnă trebuie să ştie că pînă acum n-am schimbat două vorbe cu o tînără berlineză.

El primi o uşoară lovitură de evantai peste braţ.

— Vă e frică, de ce nu mărturisiţi ? spuse Adelheid.

— Dar nu-i nimic de mărturisit, oftă Andreas. Îşi poate imagina stimata doamnă ce-aş mai putea spune vreuneia dintre aceste tinere domnişoare, după ce am avut marea fericire de a fi cinstit de dumneavoastră, doamnă, cu cuvinte atît de binevoitoare ?

Doamna Türkheimer zîmbi din nou, puţin gînditoare. Păru să găsească micu-i discurs, de astă dată improvizat, cam neobişnuit şi nu de tot lipsit de calităţi. Ridicase deja

evantaiul să-l lovească din nou, dar îl coborî iar. Înclină capul repede şi prieteneşte şi, îndepărtîndu-se, îi spuse :

— Petrecere bună, aşadar. La revedere !

Kaflisch de la „Nachtkurier", care se ivi ca din pămînt lîngă Andreas şi-i întinse o mînă ce făcu un arc elegant, văzuse probabil întreaga scenă. Îşi vîrî faţa zîmbind şiret sub nasul lui Andreaş, şi-i spuse :

— Şmechere ! De altfel mai sînt şi alţi ochi frumoşi care te aşteaptă adăugă el, apucînd braţul tînărului. Trebuie să te recomand doamnei Mohr, a întrebat cine eşti.

Şi înainte ca Andreas să se fi putut împotrivi, se şi afla în faţa unei femei drăguţe care şedea pe o sofa joasă, printre cîteva mame care îşi scoseseră fetele în lume. Era îmbrăcată într-o mătase de un violet închis, care s-ar fi potrivit şi unei doamne mai în vîrstă. Păru-i bogat, castaniu, era pieptănat simplu. N-avea fornion, lucru care îl linişti pe Andreas, şi răspunse la plecăciunea lui cu un surîs fermecător de blajin, aproape matern. Făptura ei avea ceva nespus de calm ; părea să nu fi cunoscut niciodată vanitatea şi pasiunea. Avea aerul unei femei cumsecade aflată în pragul unei anume vîrste.

— Ah, domnule Zumsee — îi spuse ea — trebuie să-ţi mulţumesc. Mi-ai oferit un ceas foarte plăcut. Lucrarea dumitale din „Neuzeit"...

Andreas nu-şi crezu urechilor. Doamna Mohr citise poezia lui în suplimentul lui „Nachtkurier". Sau poate că îi vorbise despre ea Kaflisch, care rînjea atît de respingător ? Acolo nu puteai şti niciodată ce să crezi. Bolborosi cîteva cuvinte de mulţumire. Aproape de ei, cîteva perechi începură să valseze. Andreas se simţi obligat s-o invite pe doamna Mohr.

— De obicei, nu dansez, îi spuse ea ridicîndu-se.

Andreas se socotea un bun dansator, dar se afla pe un teren necunoscut. Parchetul era prea lunecos, trena prea lungă. Şi cînd îşi însoţi doamna la locul ei, se simţi ruşinat. În timpul celor două ocoluri sub candelabru greşise de trei ori pasul. Doamna Mohr era însă mai departe surprinzător de amabilă. Şi Andreas nu se putu despărţi de dînsa pînă cînd o doamnă n-o angajă într-o discuţie.

Kaflisch, care îl aşteptase, îl acapară iar. Cum Andreas dobîndise brusc un fel de celebritate, Kaflisch utiliza cunoştinţa lor mai veche pentru a se afişa cu el.

— Ce vroia doamna Mohr ? întrebă Andreas codindu-se. Atitudinea îmbietoare a drăguţei femei îl neliniştea rău. Se simţea solicitat şi înţelegea să-şi împartă cu zgîrcenie favorurile. Doamna Türkheimer trebuia să rămînă convinsă că era singura femeie pe care dorea s-o curteze.

Kaflisch rînji.

— Crezi că-i vorba de dumneata ? Nu te nelinişti, dragule. Doamna Mohr face curte amfitrioanei. Eşti noul favorit şi deci doamna Mohr trebuie să fie prietena dumitale.

— Dar de ce ? întrebă Andreas, puţin dezamăgit totuşi.

— E o femeie înţelegătoare, să ştii. Nu-i ia în nume de rău lui Adelheid slăbiciunile ei. Între femei care au fiecare slăbiciunile lor, aşa se petrec lucrurile uneori. Se asociază în consorţiu în vederea asigurării mutuale a bunului renume. Înţelegi, prea onorate domn ?

— Doamna Mohr face impresia că e o femeie atît de cumsecade, observă Andreas.

Kaflisch îl lămuri :

— Şi este ! Ba chiar are o adevărată pasiune pentru cumsecădenie. Dacă n-ar avea nevoie şi de bani ! Vezi dumneata, nici unul dintre cei care se foiesc pe aici n-ar putea spune că a obţinut ceva din parte-i. Îşi procură cele necesare din alte cercuri, de la străinii nobili sau de la domnii de la Curte. Cînd vine aici intră într-o cu totul altă lume. Şi scoate la iveală o atît de mare cantitate de bune moravuri, încît ne-ar putea aproviziona pe toţi cu cîte puţin.

— Comică pasiune, remarcă Andreas.

— Nu e de loc rău gîndit, îl asigură Kaflisch. Se ţine de Adelheid fiindcă aceasta e prea bogată ca să poată fi luată peste picior.

Andreas se îndoi.

— Tot efortul ăsta mi se pare zadarnic.

— Tinere ! exclamă Kaflisch solemn. Nu cunoşti tăria voinţei unor anumite femei ! Asta vrea să fie luată drept femeie cinstită şi ştie să impună ca şi acei care-i cunosc prea

bine felul de trai s-o trateze de parcă ar crede în virtutea ei. Şi, la urma urmei, e şi o adevărată performanţă din partea unei asemenea femei, şi fără nici un cîştig, numai de dragul gloriei. Mimează virtutea, aşa cum altele mimează viciul.

— Există şi aşa ceva ? întrebă Andreas.

— Şi încă cum ! Ai s-o cunoşti în casa asta pe doamna Pimbusch.

— Soţia marelui fabricant de lichioruri ?

— Soţia baronului rachiurilor. Priveşte-o şi ai să vezi cum arată viciul. Dar te sfătuiesc, nu te lăsa indus în eroare ! E imaculată, nici măcar lui Pimbusch nu i-a permis s-o atingă. De altfel, se spune că nici n-ar fi în stare s-o facă.

— Trebuie că se plictiseşte de moarte, din moment ce-i vine o asemenea idee, opină Andreas.

Kaflisch ridică din umeri.

— Ce vrei ? Avem nervi. Rasă obosită, cum spune Goldherz. Cultură veche ! Doamne, ce obosiţi sîntem !

Şi Kaflisch încercă să arate prăbuşit. Îşi lăsă colţurile gurii în jos şi începu să privească în gol, cu ochii voalaţi. Andreas bănui că e vorba de imitarea baronului von Hochstetten. Încercă să-l urnească pe Kaflisch, dar acesta rămase pe loc. Erau lîngă uşa îndărătul căreia, cu puţin înainte, dispăruse stăpînul casei împreună cu cîţiva oaspeţi. Kaflisch făcu un gest, de parcă ar fi continuat o convorbire aprinsă.

— Ştii ceva ? rosti el în şoaptă. Alături se joacă. Hai să privim şi noi !

Şi-l împinse repede pe Andreas înaintea lui peste prag, lăsînd iute draperia în urma lor.

Străbătură un cabinet tapisat cu oglinzi, foarte asemănător cu cel care servea drept anticameră la muzeul Claudius. Apoi intrară într-o încăpere spaţioasă, goală pe trei sferturi. Pe divanele de lîngă pereţi moţăiau vreo doi-trei domni bătrîni, dar un mare număr de oaspeţi se îngrămădeau în jurul balustradei circulare care înconjura, la o mică distanţă, masa de joc, şi ea rotundă. Andreas zări pe masă o foarte ingenioasă roată fixată orizontal ; cele şapte spiţe ale ei erau marcate prin şapte căişori de sidef. Aceştia erau călăriţi de micuţe călăreţe din argint

încrustat cu perle, de cele mai multe ori în poziții foarte sugestive. Numai Claudius Mertens le-ar fi putut imagina.

— Ai jucat vreodată ? îl întrebă Kaflisch.

Andreas ar fi avut poftă să mintă, dar se temu să nu fie dat de gol.

— Nu, rosti el.

Kaflisch ridică deodată glasul și țipă strident și triumfător în mijlocul tăcerii de acolo :

— Domnii mei ! Ceva nemaipomenit. Există aici un domn care n-a jucat niciodată !

Un murmur, din care Andreas nu înțelese nimic, străbătu șirurile oaspeților. Un bărbat înalt și uscățiv se apropie numaidecît de el și-i atinse cu o mînă tremurătoare brațul.

— Dacă nu vă supărați, ce vîrstă aveți, domnul meu ? întrebă el politicos.

— Douăzeci și trei, răspunse Andreas, la fel de politicos.

— Cinci, vă rog ! se adresă uscățivul, fără a-i mai răspunde lui Andreas, unui domn gras cu păr cărunt și cu o față puhavă și albă, care se afla în imediata apropiere a balustradei ; acesta luă banii uscățivului și-i dădu în schimb cîteva foițe de hîrtie.

Mulțimea jucătorilor începu să murmure. Nu-i mare scofală să cîștigi cînd ai de partea ta un începător. Jocul trebuie anulat ; își cereau mizele înapoi. Dar domnul gras și palid protestă violent. Jocurile sînt făcute, vesti el și se pregăti să învîrtească roata. Cîțiva jucători voiră să-l împiedice. Amestecîndu-se printre furioși, Türkheimer încercă să-i potolească, amabil.

— Calm, în primul rînd, domnii mei !

— *Voyons, messieurs !* interveni și redactorul-șef, doctorul Bediener, apoi se adresă domnului de lîngă balustradă : O clipă, te rog, domnule Stiebitz ! Și după aceea : N-ați vrea să mizați ? îl întrebă pe Andreas.

— Firește, mizați ! interveni și Türkheimer, făcînd un semn binevoitor tînărului.

— Mizați, domnule...

— Zumsee, îl întregi Andreas.

— Cinci, ceru el apoi cu glas tare, imitîndu-l pe domnul uscățiv.

— Cît ? întrebă domnul Stiebitz.

Andreas văzu pe marginea îmbrăcată în verde a balustradei grămezi de monezi de aur în faţa jucătorilor şi inima i se strînse puţin. Se temu că şovăise prea mult şi băgă mîna repede, dar cît mai calm cu putinţă, în buzunar. Deschise portmoneul, fără să-l scoată din buzunar, socotind că aşa e mai elegant şi aruncă pe pînza verde, cu un gest neglijent, cele două piese de cîte douăzeci de mărci pe care le găsise acolo.

Stiebitz îi dădu două fise şi porni roata, în mijlocul tăcerii generale. Andreas se lăsă hipnotizat de cercul ce se rotea şi din care la început nu se deosebi nimic. Treptat, începură, însă, a se vedea căişorii. I se păru că trecuse o veşnicie pînă cînd roata, în sfîrşit, se opri. Jucătorii se aplecară peste balustradă vorbind toţi odată.

— Cinci cîştigă, vesti calm Stiebitz.

Începu să plătească cîştigătorilor şi aşeză în faţa lui Andreas două sute optzeci de mărci.

Andreas aruncă o privire fugară asupra banilor şi-i lăsă pe loc. Se temu să nu roşească de bucurie şi privi cît putu de nepăsător spre al cincilea căişor, care se oprise la potou. Fata de argint care îl călărea, jignind, prin poziţia luată, bunacuviinţă mai mult decît îşi putea ea închipui, părea să-i surîdă provocator. Andreas auzi pe un jucător care cîştigase exclamînd :

— Ei, ce facem ?

— St ! Să nu alungăm norocul ! îl avertiză domnul uscăţiv, căruia Andreas credea că-i datorează recunoştinţă fiindcă fusese cel dintîi care mizase pe cinci.

Nu se auzea decît zgomotul monezilor răvăşite de domnul Stiebitz. Acesta se adresă jucătorilor din imediata-i apropiere.

— Pas ! îi răspunseră aceştia rapid şi energic, unul după altul, ca un răpăit de mitralieră. Cînd Stiebitz ajunse la Andreas, acesta simţi toate privirile aţintite asupră-i. „Oamenii sînt superstiţioşi, îşi spuse Andreas, privindu-l calm pe Stiebitz. Roata n-are decît să se oprească unde vrea. Ce rost are să alegi un anume număr ? Cinci mi-a adus noroc."

— Cinci ! rosti el şi împinse spre Stiebitz cele două sute optzeci de mărci din faţa lui.

Un șoc scurt și șovăitor trecu prin mulțime, apoi aceasta strigă într-un singur glas :

— Cinci !

— Dar după ce Stibitz adună toate mizele, Türkheimer ceru zîmbind calm :

— Șapte !

— Cinci, rosti numaidecît după el un bărbat cu o frumoasă barbă mare neagră și care se apropiase între timp. Andreas îl recunoscu pe sionistul Liebling.

Și iar se ivi cercul rotitor, din care apărură treptat căișorii. Cînd roata se opri, se aplecară din nou cu toții, cu sufletul la gură, peste balustradă.

— Cinci cîștigă !

Acum era clar : toți cîștigau, în afară de Türkheimer. Stiebitz începu să plătească. Așeză în fața lui Andreas o bancnotă de o mie de mărci, una de cinci sute, patru bancnote de cîte o sută și trei piese de cîte douăzeci de mărci. Lui Andreas i se păru că grăsimea albicioasă de pe fața lui Stiebitz și părul alb deasupra capului tremurau vizibil.

Türkheimer se îndreptă spre tînăr și-i întinse o mînă, în timp ce cu cealaltă își mîngîia satisfăcut barbetele cărnite roșcat.

— Îmi face o reală plăcere că dumneavoastră ați cîștigat banii mei, spuse el. Am mizat toată seara șapte ; o dată și o dată tot trebuie să nimeresc.

Andreas abia izbuti să-i mulțumească în cîteva cuvinte. Își muta pe furiș și cu o tainică îngrijorare privirile de la Stiebitz la banii cîștigați, pe care îi număra : o mie nouă sute și șaizeci de mărci, apoi iar la Stiebitz, care se îndreptă acum spre el.

Ce-i putea spune ? „A treia oară nu se poate cîștiga", se gîndi, în timp ce inima îi bătea de bucurie de a fi în posesiunea unei asemenea sume de bani și de teama de a-i pierde. Își ținu răsuflarea și ridică mîna ca să împingă din nou spre Stiebitz întreaga sumă, cu un gest cît mai stăpînit, cît mai încet. Dar în secunda în care mîna se îndreptă spre marginea balustradei, creierul îi lucră cu o nemaipomenită iuțeală.

De ce să facă asta ? Evident, nu-i prea distins să vîri cîştigul în buzunar şi s-o ştergi. În felul acesta, şi-ar putea închide pe viitor accesul în această casă, sau s-ar face de rîs. Toţi ar remarca-o. Trebuia deci să continue.

Dar toţi banii ? Inepţie ! Şi deodată îşi recăpătă sîngele rece, sîngele rece al familiei lui, al tatălui, podgoreanul care întorcea de trei ori pe faţă şi pe dos banul pe care trebuia să-l cheltuiască şi care ar fi fost fericit dacă butucii pe care-i îngrijea ca pe nişte copii de ţîţă ar fi dat o recoltă bună măcar o dată la şapte ani. Să mizeze pe un număr două mii de mărci cîştigate nu insemna să-i zvîrle pe fereastră ? N-aveau decît să fie atît de cretini berlinezii. Părerea societăţii conta numai pînă la un anume punct. Şi înainte ca Andreas să-şi fi sfîrşit gestul calm şi să atingă bancnotele, decise să jertfească doar bancnota de cinci sute de mărci. Apucă însă numai bancnota de trei sute şi o întinse lui Stiebitz.

Nu lăsase cumva impresia unei şovăieli ? Nu, nimeni nu schiţă un zîmbet ironic, toţi priveau cu încordare.

— Jucaţi ? îl întrebă Stiebitz.

— Cinci ! rosti Andreas fără să şovăie.

Jocul nu-l mai interesa, cele trei sute de mărci erau pierdute, jertfă onoarei cu unicul scop de a-i asigura o retragere onorabilă.

De astă dată, însă, jucătorii se revoltară împotriva neofitului, găsiră exagerată temeritatea lui. Se auziră îndoieli sarcastice. Cineva spuse :

— Cu undiţa asta vrea el să pescuiască ?

Domnul lung şi uscăţiv ridică enigmatic din umeri şi mizâ totuşi pe cinci. Dar fu urmat de prea puţini.

Roata se opri la şapte. Andreas îşi vîrî liniştit restul cîştigului în buzunarul pantalonului, ridică fruntea, privi înfipt în juru-i cu hotărîrea de a nu pleca ochii în faţa celui care ar fi îndrăznit să rîdă. Comportarea lui stîrni, însă, dimpotrivă, un fel de admiraţie. Cînd se retrase de lîngă balustradă, uscăţivul care pierduse şi el şi continua să joace, îi făcu cu ochiul, plin de invidie.

— Bravo ! auzi pe cineva spunînd în spatele lui. Şi îl zări pe Türkheimer, care cîştigase în sfîrşit şi care părea

a-l îmbia din nou, ca la începutul serii, să-l salute. Schimbară un salut politicos.

Cînd Andreas dădu să pună mîna pe draperie, simţi o mînă pe umărul lui. Domnul Liebling îl fixa, grav şi solemn ; barba-i neagră tremură puţin, înainte de a-i spune :

— Să nu mă socotiţi indiscret, scumpul meu domn...

— Zumsee, îl întregi Andreas.

— Să nu mă socotiţi indiscret dacă vă spun : să nu mai jucaţi niciodată. Un asemenea avertisment ar fi scăpat pe mulţi de la pierzanie, dacă le-ar fi fost dat la timp. Aţi observat, poate, că noilor veniţi le e hărăzit un noroc deosebit. Ce superstiţie idioată !

„Dar şi tu ai profitat puţin de ea", îşi spuse Andreas.

— Recunosc că e bine să joci o dată, adăugă blajin Liebling. Dar niciodată şi a doua oară. De aici începe păcatul, adăugă el insistent, strîngînd cu căldură şi energic mîna tînărului.

Înainte ca Andreas să lase să cadă draperia, auzi cîteva glasuri.

— Tot respectul, ştie să se stăpînească !

— Ce mai flăcău, ăsta cunoaşte calea pentru a deveni cineva.

„De ce m-aş deprinde să joc ? îşi spuse Andreas, în timp ce străbătu salonul unde se dansa. Ei cred, oare, că jocul e o pasiune ? Nu văd de ce mi-aş risca banii, atîta timp cît am destui. Dacă ajung lefter, atunci da, — e altă socotelă."

Îşi plimbă privirile peste mulţimea doamnelor, dar nu dădu peste doamna Türkheimer. Ieşi apoi în galerie şi îşi scoase pe furiş, absolut pe furiş, ceasul de argint. Era puţin după trei.

Coborî încetişor spre vestibul. Acum nu mai era nevoie să-şi controleze ţinuta, aşa cum făcuse cu cinci ore înainte, cînd urcase aceste trepte. Se simţea stăpîn pe sine şi privindu-se în oglinzile şlefuite şi înalte cît peretele constată că avea aerul unui biruitor. Mirosul arbuştilor de heliotrop, al ghirlandelor şi al cactuşilor purpurii aşezaţi de-a lungul balustradei de fier forjat, pe fiecare treaptă, transformînd scara largă într-o grădină suspendată, acum îi plăcea, îi pricinuia o adevărată desfătare. Pe palierul scării se aflau

cîteva bănci îmbrăcate în piele, marcate cu blazonul casei : un turc agitîndu-şi sabia. Andreas se aşează pentru o clipă, privind la două doamne care treceau prin faţa lui părăsind balul. Urmări sclipirea briliantelor şi apele pe care le făcea lumina căzînd, printre frunze, pe atlasul îmbrăcăminţii lor şi-şi spuse în şoaptă : „Sînteţi ale mele !“ De altfel, nici el nu ştia prea bine ce înţeles dădea acestor vorbe mari.

Păşind mai departe, trecu la reflecţii mai raţionale. „Într-o casă berlineză ca asta, aduni într-o seară o groază de impresii.“ Pleca de acolo cu totul altul decît venise, îmbogăţit cu multe experienţe şi cunoştinţe, pe care nu le plătise prea scump. O surprinsese pe Lizzi Laffé într-o situaţie neplăcută şi călcase trena Astei Türkheimer. Şi, ciudat, le socoti duşmane. Mai departe, în conversaţia cu tinerii domni avusese uneori momente de penibilă tăcere, iar fetele îl înfricoşaseră. Asta era partea negativă a succeselor lui. Cea pozitivă era felul binevoitor în care fusese tratat de doamna Türkheimer ; atît de binevoitor încît dăduse multora de gîndit şi nu se putea şti ce consecinţe va avea.

„Am avut desigur noroc — îşi spuse Andreas — dar dacă n-aş fi fost precaut şi calculat şi dacă n-aş fi ştiut ce vreau, aş mai fi avut asta în buzunar ?“

Şi îşi pipăi bancnota de o mie de mărci.

Jos, la garderobă, cîţiva lachei adormiţi săriră în picioare. Andreas se înşelă poate, dar i se păru că de astă dată fu tratat cu un anume respect. Poate că erau exersaţi să-l recunoască pe cel care biruise !

Întinse neglijent celui care îl ajută să-şi îmbrace paltonul din loden o piesă de zece mărci, regretînd în gînd că nu avea asupră-i una de cinci mărci.

Ajuns în faţa porţii, cineva îl strigă :

— Ei, prea stimate domn ! Stai puţin !

Kaflisch de la „Nachtkurier“ venea în fugă, zîmbitor şi făcîndu-i semne. Îşi vîrî braţul sub acela al tînărului.

— Te şi duci acasă ? făcu el. Şi eu. S-a nimerit cum nu se poate mai bine. Frumoasă noapte, nu ? Cel mult douăzeci de grade. Luăm o trăsură ?

În toată strada Hildebrand zăpada sclipea sub luminile trăsurilor înşirate pe două rînduri de la o barieră la

alta. Cele mai multe erau trăsuri ale caselor boierești. Cînd găsiră, tocmai în fund, o birjă de lux, Kaflisch îl întrebă :

— Dar unde stai ?

Înciudat, Andreas dădu birjarului modesta-i adresă care acum i se părea că nu mai cadra de fel cu situația lui socială. Ziaristul îi ceru lui Andreas o țigaretă. Și, în timp ce și-o aprindea, se interesă :

— Ei, cum îți place familia Türkheimer ?

— O casă foarte simpatică, își dădu cu părerea Andreas.

— Nu-i așa ? Mănînci, joci și nu trebuie să faci mai multe fasoane decît strictul necesar. Fără jenă și totală libertate de cum intri pe ușă, asta-i principalul. Restul ne e indiferent.

Cum asta ? ar fi vrut să întrebe Andreas, dar se răzgîndi. Îi venise din nou în minte concluzia la care ajunsese în privința legăturii lui cu Adelheid. Doamna Türkheimer nu putea fi răpită și dusă pe o insulă pustie. Nu putea fi scoasă din împrejurimile Tiergartenului. Terenul trebuia bine studiat. Andreas își formulase pretenția să ocupe o anumită poziție în casa ei, poziție care implica anumite drepturi și datorii, dar nu știa încă bine cum era această casă.

— Türkheimer trebuie să fie putred de bogat, observă el.

Kaflisch se învălui în nori de fum.

— Da, merge, încuviință el. Și-a oprit pentru el ce n-a predat guvernului din Puerto Vergogna.

— Puerto Vergogna ? întrebă Andreas.

— Sfîntă nevinovăție ! Vrei să-ți fac un serviciu ? Cu prima ocazie îi povestesc lui Türkheimer că dumneata n-ai auzit de afacerea lui cu Puerto Vergogna. Asta i-ar face o plăcere nebună, întrucît n-a mai dat peste așa unul !

— Ei — minți Andreas — de auzit am auzit despre asta. Dar n-am înțeles toate amănuntele.

— Nici nu-i atît de ușor, cum crezi dumneata. Unii nu le înțeleg de loc. Türkheimer e un om mare, asta rezumă totul. Imaginează-ți că Türkheimer s-a înțeles cu președintele sau dictatorul din Puerto Vergogna, despre care de

altfel se spunea că ar fi un ocnaș evadat, să fericească frumoasa și însorita țărișoară cu căi ferate. Președintele l-a numit pe Türkheimer consul general și i-a dat dreptul să emită obligații. Acestea n-au fost cotate la bursa din Berlin. (Türkheimer nu-l avea încă atunci pe Hochstetten de ginere. Straniu, ce departe am ajuns sub aripa ocrotitoare a neghiobilor !) La Viena, însă, guvernul s-a arătat mai maleabil. În definitiv, Germania era principala piață de desfacere a obligațiilor societății „Stradas Ferradas de Puerto Vergogna". Publicul german are o mișcătoare predilecție pentru hîrtiile de valoare cu nume pompoase. Se pare că cele dintîi prime și cîștiguri au și fost plătite de republica tropicală. Dar cînd președintele a aflat că nu va primi nici un ban din întreaga emisiune, în valoare de șaptezeci de milioane, a înțeles că Türkheimer îi întrece și pe ocnașii experimentați și a pus cruce întregii afaceri. Își dăduse seama că pentru progresul moral și economic al țării sale nu mai erau neapărat necesare căi ferate, Puerto Vergogna s-a dovedit de altfel complet falimentară, lucru care, evident, nu-i putea fi imputat lui Türkheimer și de atunci Reichul german face demersuri pe lîngă republica de la tropice. E vorba ca în curînd să mai fie trimis într-acolo un crucișător de dragul creditorilor germani și pentru a se arăta lumii cît de departe ajunge brațul puternic al Germaniei. Înțelegi dumneata, prea stimate domn ?

— Care va să zică, șaptezeci de milioane, observă Andreas dus pe gînduri.

— Nu-i așa ? exclamă Kaflisch entuziasmat. Ce om mare ! O spun mereu, pentru noi, oamenii de litere moderni, nu există nimic mai exaltant decît geniul acțiunii. Napoleon, Bismark, Türkheimer !

Ceru o a doua țigară și tăcu. Atenția lui Andreas, puțin obosită, se oprise asupra ultimelor cuvinte ale lui Kaflisch. Acesta descoperea așadar din cînd în cînd și cîte un ideal filozofic. Da, da, și comesenii de la cafeneaua „Ura" avuseseră așa ceva înainte de a se fi pus în slujba vreunui Jekuser și uneori el ieșea la iveală, deobicei pe la trei noaptea, cînd căpătau de băut pe gratis. După toate emoțiile serii, Andreas se gîndi cu plăcere la superioritatea scriitorului liber față de salahorlîcul ziaristului.

Kaflisch ştergea geamurile ; trăsura intra în Linienstrasse.

— Trebuie să fac cale întoarsă, rosti el, eu stau în Albrechtstrasse. Fantastic, ce noroc ai avut astă seară ! adăugă apoi. Ai încasat o sumuşoară frumoasă, dar şi eu am fost drăguţ cu dumneata, ţi-am arătat sala de joc. Mă rog, cu plăcere. Între colegi se fac asemenea servicii, fără a cere comisioane. Apropos, ai putea să-mi împrumuţi pînă la întîi o sută de mărci ? Dacă ai şti ce mizerabil plăteşte Jekuser. Nici n-ai crede ; de şase ani de cînd îmi tocesc coatele scriind pentru el, îmi dă tot numai zece pfenigi pentru un rînd. Şi rîndurile incomplete mi le scade.

Andreas vîrîse mîna în buzunar, înainte ca ziaristul să fi terminat. Dădu bancnota vecinului, care şovăi o clipă înainte de a mulţumi. Poate că nu contase decît pe douăzeci de mărci.

Trăsura se opri şi Andreas îşi luă rămas-bun. După ce închise portiera, Kaflisch coborî fereastra şi strigă după el.

— Ei ! O clipă ! N-am mărunţiş. Plăteşte birjarul !

VII

O marotă

ANDREAS SE TREZI CĂTRE PRÎNZ ŞI PRIMU-I gînd fu la croitorul Behrendt din Mohrenstrasse. Să se ducă la el ? Însemna că primeşte un cadou de la o doamnă, cu circumstanţa agravantă că o privea pe această doamnă ca pe viitoarea-i amantă. Şi mai rău era, însă, că toţi păreau a cunoaşte trucul lui Adelheid cu croitorul. Dar să fi fost, oare, povestea adevărată ? Era aproape îndreptăţit să n-o creadă. Şi de vreme ce achita nota prezentată, nu era de loc obligat să cerceteze dacă croitorul primea ceva în plus şi din altă parte, de pildă de la doamna consul general Türkheimer. De altfel, toată problema se arăta inutilă : era vorba de o etapă obligatorie în cariera lui. Cine vrea ţelul, trebuie să vrea şi mijloacele.

Numai după ce termină cu aceste considerații, își scoase cîștigul nopții trecute din buzunarul pantalonului de frac. Netezi bancnotele pe masă și făcu să zornăie monezile de aur. Dar curînd le adună pe toate și le vîrî, indiferent, în haină. Căci își spusese că posesiunea acestor bani era un lucru foarte firesc, care i se cuvenea de mult și deci nu era cazul să se emoționeze. Viața pentru care era făcut abia începea.

În clipa cînd se pregătea să plece, un lacheu îi aduse cartea de vizită a doamnei Türkheimer. Era expediată pe adresa domnului Behrendt, Mohrenstrasse. „A și trimis-o ? își spuse Andreas. Mai repede nici că se putea !" Coborî fluierînd cele patru trepte, făcu semn unei birje de lux și o părăsi în Unter den Linden. La colțul cu Friedrichstrasse își cumpără o cravată de șapte mărci, pe care și-o înnodă pe loc, o pereche de mănuși galbene, o pălărie și o batistă fină. Aceste achiziții provizorii îi dădură curajul să intre la Aimé pentru a lua micul dejun. Comandă stridii și o sticlă de Chablis, în amintirea bufetului casei Türkheimer.

Cu trabucul în gură, plecă apoi spre Dorotheenstrasse. Köpf îl primi, curios.

— Ei ? Ești mulțumit ?

— Merge, răspunse Andreas cu o mîndră modestie. Am cîștigat două mii de mărci și curînd sper să-ți pot spune, pe baza unei cercetări la fața locului, ce fel de cămăși poartă doamna Türkheimer.

— O iei cam repede, observă Köpf cu clipirea lui în doi peri.

— Vrei dovezi ? întrebă Andreas. Se simțise jignit și dusese mîna la buzunarul de la piept. Dar pînă la urmă se răzgîndi : doar nu socotea cartea de vizită adresată croitorului un document prea măgulitor pentru el și o lăsă la locul ei. Serios, poți să mă crezi că am avut noroc. De cîștigul meu, nici nu-ți mai spun.

— Dă-i drumul ! îl rugă Köpf.

— De altfel, nici nu-i greu să ai succes într-o asemenea casă, dat fiind tonul plăcut și liber de acolo. Treci pragul fără să cunoști pe nimeni și numaidecît intri în vorbă de parc-ai fi dat de vechi cunoscuți. Femeile te mănîncă din ochi și așteaptă numai să pice vreunul pe care să-l feri-

cească. Apoi mai capeți și bani fără să știi prea bine de unde ? Dar, la drept vorbind, de unde or fi luat bănetul care se rostogolește în casa aceea pe jos ?

— Se rostogolește, într-adevăr? întrebă celălalt amuzat.

— Ei, în orice caz, mie mi s-a părut că ar trebui numai să mă aplec ca să-l culeg. Oamenii ăștia trîndăvesc probabil toată ziua. Nu știu ce înțeleg ei prin a face afaceri, dar probabil că nu le răpește prea mult timp. Unii au îngrozitor de mulți bani, alții împușcă francul. Dar ce importanță are ? Găsești de toate : mîncăruri alese, vinuri excelente, femei, vorbe de spirit, artă și plăceri. Numai să întinzi mîna, ca în Țara huzurului.

— Bravo ! În sfîrșit, un entuziasm neprefăcut, observă Köpf.

Andreas se potoli, de teamă să nu fi mers prea departe și spuse :

— Cînd unul de-alde noi nimerește pe acolo, privește evident lucrurile dintr-un punct de vedere filozofic. Noi ne pricepem să judecăm înalta societate.

— Oh, făcu Köpf, cu buzele țuguiate. Te descurci foarte bine, dragul meu. Nu trebuie s-o faci pe judecătorul înnăcrit din orgoliu ! Cum ți-am mai spus și altădată, ai ceva spontan în dumneata, care place.

Andreas se gîndi la definiția dată de Klempner Pulcinellei, cu fericita ei spontaneitate. „Ai ceva din ea", spusese Klempner ; iar Köpf părea a se gîndi la același lucru. „Și de ce nu ?!"

Reluă firul :

— Ceea ce mă impresionează realmente e lipsa de prejudecăți a femeilor. Cum le ești prezentat, te tratează de parcă ar fi gata să plece împreună cu tine, braț la braț, acasă. Nici n-ai de ce să te lauzi cu asta.

Köpf clătină din cap, gînditor.

— Ai face bine să nu crezi că lucrul e chiar atît de simplu. E adevărat, n-am o experiență prea bogată, dar nu cred că doamnele care frecventează casa Türkheimer sînt niște marchize din secolul trecut. Nu cedează cu ușurință unui tînăr abate și nu dau niciodată curs unui capriciu fără a cîntări consecințele. Trebuie să izbutești să le convingi.

— Adică ?

— Nu uita moralitatea ! În fond, oricît cinism ar impune bontonul, casa Türkheimer e plină de prejudecăți de ordin moral. Pentru că, la urma urmei, nu sînt decît niște neveste de burghezi.

— De altfel și eu am remarcat asta, conveni Andreas, care se gîndea la doamna Mohr și la fanatismul cu care lupta pentru bunele moravuri.

Köpf aprobă din cap și-și privi clipind tînărul prieten de jos în sus. Se interesa sincer de soarta lui Andreas ; îndrumarea acestui tînăr pe lunecosu-i drum și înarmarea lui cu regulile de conduită necesare aveau pentru el farmecul unei experiențe interesante. Ce va ieși din toate astea ? Cum va evolua acest nevinovat carierist și amator de plăceri, acest speculant fără voie, cum îl numea scepticul său prieten, pe terenul fertil în care prinsese rădăcini ? Köpf era nespus de curios s-o vadă. Repeta rar și îngîndurat :

— Trebuie să izbutești să le convingi. Asta înseamnă că trebuie s-o convingi pe femeia pe a cărei dragoste contezi spre a-ți face o carieră că o legătură cu dumneata ar fi ori o foarte deosebită operă de caritate, ori ceva nou și interesant sau, în fine, ceva care i-ar măguli vanitatea. Dînsa trebuie să se coboare la dumneata sau dumneata s-o ridici la înălțimea dumitale, ori, cel mai bine, amîndouă pe rînd. Faci o impresie de două ori mai bună dacă te arăți plin de devoțiune și de umilință și, în același timp, lași să se înțeleagă că ai o ascunsă superioritate.

— Și eu cred așa, încuviință Andreas, care nu-și putea imagina însă cum ar putea să se simtă superior doamnei Türkheimer.

— Frumoasa doamnă la care ne gîndim se coboară către poetul sărman și, prin căldura și lumina dragostei ei, face să înflorească un talent ascuns.

— Asta și face ! exclamă Andreas rîzînd. Era însă neplăcut impresionat de modul de a se exprima al celuilalt.

Köpf continuă :

— Din acest punct de vedere lucrurile sînt limpezi. În ce privește superioritatea, ai putea ușor s-o găsești în faptul că vii din Renania.

— Crezi ? întrebă Andreas surprins.

— Gîndeşte-te numai la cultura atît de veche a Renaniei. Faţă de veneticii din răsăritul sălbatic care se lăfăiesc în palatele de aici, fiecare ţăran cu picioarele înfipte în pămînt de prin părţile dumitale este un aristocrat.

De bucurie, Andreas se plesni peste genunchi. Sări în sus, se învîrti de vreo două ori în loc şi începu să umble prin odaie cu paşi mari.

— Bineînţeles ! exclamă el. Ar fi trebuit să mă gîndesc la asta. Probabil că şi familia Türkheimer a imigrat din Poznania sau din Galiţia. Îngîmfarea acestor inşi ascunde numai tîmpenia şi proastele lor maniere. De Kaflisch, ce să mai spun ? Îl cunoşti doar ! Şi mai e unul care umblă aşa. Îl cheamă Süss.

Şi Andreas se legănă împrejurul odăii ca o raţă, crăcănîndu-şi picioarele.

— Femeile sînt de fapt ridicole, mai cu seamă această Adelheid, o matroană care nu-şi încape în piele. Oamenii ăştia au gustul beduinilor deşertului. Cea mai frumoasă e pentru ei aceea pe care n-o poate duce decît o cămilă, urmează apoi aceea care trebuie să se sprijine pe două sclave.

Îl privi triumfător pe Köpf, care punea rămăşag cu el însuşi că Andreas adunase această înţelepciune abia în noaptea trecută. Tînărul izbucni în hohote de rîs ; îi venise o idee.

— Dar cel mai ridicol e Türkheimer, în persoană. Cred că are o boală de piele. Fii atent !

Şi Andreas începu să-şi mîngîie nişte barbete imaginare şi să se scarpine pe bărbie. Îşi puse pe vîrful nasului nişte ochelari pe care-i găsise pe masă şi se îndreptă cu paşi mici şi nesiguri spre Köpf, scoţîndu-şi burta înainte.

— Numele meu e Ausspuckseles, rosti el cu glasul tărăgănat, uşor fonfăit al lui Türkheimer. Consul general Ausspuckseles şi soţia mea, născută Rinnsteiner.

Se opri cu respiraţia tăiată, congestionat, şi ţinîndu-se de şale de atîta rîs. Köpf chicoti uşor şi clipirea lui putea fi înţeleasă în atîtea feluri încît, dacă Andreas ar fi cercetat-o mai de aproape, n-ar fi putut şti dacă cealaltă rîde

de glumele lui sau de el însuşi. Andreas se îndreptă spre uşă, dar se întoarse cu o mişcare ageră.

— Ah, să nu uit! În apartamentul ăsta este o cameră liberă. Te rog s-o opreşti pentru mine, am să mă mut la întîi viitor. E un cartier care nu-i compromiţător pentru o doamnă. Pentru că dacă sînt dispuse să fericească un tînăr poet, nu le poţi cere totuşi s-o facă în Linienstrasse.

— Ai perfectă dreptate, confirmă Köpf. O prevedere atît de înţeleaptă îţi face cinste! Pari să cunoşti într-adevăr mijlocul...

— De a ajunge cineva! Toţi îmi spun asta! exclamă Andreas, apoi pocni din degete şi părăsi, foarte mulţumit de el, casa.

Se ferise să-i povestească ceva lui Köpf despre Ratibohr şi despre înclinaţia lui Türkheimer de a-şi lăsa soţia să fie fericită cu un tînăr inofensiv. Păstrase pentru sine şi povestea cu croitorul. Între timp căpătase, însă, buna dispoziţie necesară pentru a se îndrepta spre Mohrenstrasse.

Omul căruia Andreas îi predă cartea de vizită a doamnei Adelheid îl chemă numaidecît pe domnul Behrendt. Proprietarul atelierului de croitorie de lux pentru bărbaţi arăta ca un ambasador. Îl conduse pe Andreas într-un salon mobilat cu gust, îl obligă să ia loc pe un taburet de mătase şi-l rugă să-i spună cu ce-i putea fi de folos. Andreas se şi aştepta să adauge: Oamenii de onoare îşi fac cu plăcere mici servicii.

Neexperimentatul tînăr se temea totuşi să nu se facă de rîs cînd va veni vorba de alegerea stofelor şi de exprimarea preferinţelor în materie de croială. Dar nu discutară despre asta. Domnul Behrendt îl opri de la primele cuvinte:

— Îmi dau seama, domnul meu, că e vorba despre o garderobă completă, care să nu distoneze nici în cele mai elegante case şi să ţină seama în acelaşi timp de personalitatea dumneavoastră. După părerea mea, nu trebuie să exagerăm cu respectul faţă de modă, în schimb însă să adăugăm o discretă notă artistică.

Andreas admiră foarte mult perspicacitatea domnului Behrendt. Acesta adăugă:

— Daţi-mi voie să studiez mai bine genul dumneavoastră.

— Anume ? întrebă Andreas.

Dar domnul Behrendt se şi adîncise în studiul său. Închisese un ochi şi înconjura taburetul, descriind un cerc larg.

— Faceţi-mi, vă rog, plăcere şi mergeţi pînă la oglinda aceea, îl rugă el apoi.

Cînd Andreas se înapoie, domnul Behrendt îi spuse :

— Domnul meu, sînt mulţumit.

Sună şi apăru maistrul care lua măsurile. Domnul Behrendt îşi luă rămas-bun cu o plecăciune, întrucît profana îndeletnicire a luării măsurilor nu impunea prezenţa sa.

Andreas plecă din atelier cu înălţătorul sentiment al demnităţii sale. Mai avea treburi : îşi comandă pe măsură două duzini de cămăşi fine şi multă altă lenjerie. Consideră, de asemenea, foarte importantă procurarea cîtorva cochete cămăşi de noapte, brodate la gît şi cu şnururi de mătase. Se duse apoi la un atelier de încălţăminte şi pretutindeni insistă asupra urgenţei.

Vineri, ziua de primire a doamnei Türkheimer, avu plăcerea să privească înşirate pe sofa noile sale cumpărături. Garderoba completă a domnului Behrendt acoperea toate celelalte mobile din cameră, care, oricît de vechi ar fi fost, nu văzuseră desigur niciodată asemenea splendori. Operele ieşite din atelierul din Mohrenstrasse erau pentru tînărul doritor să înveţe un ghid ilustrat al îmbrăcămintii elegante, cu atîta grijă erau adecvate tuturor împrejurărilor vieţii în societate. De fiecare costum era ataşat un cartonaş cu o inscripţie : „Costum de vizită" sau „Costum de seară" (petit comité), „Costum de promenadă", Smoking-dress" (societate exclusiv masculină) şi multe alte explicaţii menite să-l ferească pe Andreas de erori. Era recunoscător marelui croitor pentru această grijă, pe care o considera ca pe un delicat serviciu amical. Acum se afla în posesia a două vestoane de lungimi diferite, a două redingote, a trei fracuri de diferite nuanţe de gri, a trei sacouri, a unui palton şi a două demiuri. Mai avea cinci perechi de pantaloni, suplimentar, de un model discret, iar croiala vestelor făcea dovada unei fantezii artistice rezonabile.

Andreas alesese costumul pe care domnul Behrendt agăţase recomandarea „Five o'clock". Cînd se privi în oglindă,

după terminarea toaletei, primi salutul imaginii ideale pe care o purta în capul lui de un an încoace. Vestonul de postav negru cădea pînă deasupra genunchilor. Căptuşeala de atlas, puţin răscroită, se armoniza cu vesta maro-deschis, discret înflorată. Pantalonul de culoarea mărgăritarului cădea pe pantofii de lac. Andreas încercă de mai multe ori să se aşeze în aşa fel încît pantalonul să se ridice de la sine şi să poată fi văzuţi ciorapii de mătase neagră. Iar cînd lucrul îi reuşi, spre mulţumirea lui, se bucură de luciul lăptos al cămăşii plisate. Apoi îşi puse mănuşile, studiind neglijent diverse atitudini degajate.

Într-un buzunar al noului demi găsi nota domnului Behrendt. Pentru unsprezece costume, plus multe alte piese separate, ea se ridica la aproape patru sute de mărci, adică nici treizeci de mărci pentru costumul complet, mult mai puţin decît cerea croitorul din Gumplach pentru serviciile sale. Pe picior de plecare, Andreas aruncă o privire dispreţuitoare asupra vechilor haine care, strînse într-o jalnică grămăjoară, păreau a boci într-un colţ. De fapt, acolo zăcea prăbuşită fosta-i făptură. Şi Andreas exclamă cu glas tare :

— Cînd te gîndeşti că eu am arătat odată aşa !

Vestonul nu-l jena la subţiori, pantalonul era comod la mers, iar conştiinţa că nimeni nu i-ar putea reproşa vreun cusur sau vreo meschinărie făcea pasul tînărului elastic. Gerul uscat îl determină să facă pe jos drumul pînă la Mohrenstrasse, unde îşi achită nota cu un aer de superioritate. Apoi plecă spre casa Türkheimer.

De astădată păşi cu o calmă încredere în sine spre uşa pe care i-o deschise valetul. Era convins că în casa aceea, printre oamenii aceia, nu mai putea avea nici o surpriză. Cu atît mai mult fu cît pe ce să-şi piardă cumpătul cînd se pomeni într-o încăpere cu totul necunoscută. Pereţii erau tapisaţi cu mătase galbenă ; pe aceşti pereţi erau bizar atîrnate, fără nici o noimă, numai cîteva mici tablouri care făceau impresia a fi de mare preţ, poate din cauza ramelor largi, negre şi încrustate cu sidef. Piese de mobilier graţioase şi excentrice, lăcuite în negru şi cu figurine mici de aur erau răspîndite, cîte două trei, la voia întîmplării şi la mari distanţe. Între ele se întindea suprafaţa verzuie a

covorului țesut de mînă, din care răsăreau lujeri albi de nufăr.

Cînd Andreas trecu pragul, se făcu o clipă tăcere. Tînărul simți lornioanele îndreptate asupra lui. Numai domnișoara Asta, care se afla cu logodnicul ei într-o nișă a unei ferestre, continua să vorbească cu glas tare. Amfitrioana îl salută pe Andreas cu multă bunăvoință și păru să nu-i observe hainele mult prea noi. Îl conduse spre doamnele Mohr și Pimbusch, care stăteau de vorbă cu domnul Liebling, iar dînsa se înapoie la domnul Pimbusch. Acesta se interesă, fără a coborî glasul, de proveniența noului venit. Iar după ce doamna Türkheimer îl lămuri că domnul Zumsee e scriitor, el declară :

— Nu înțeleg cum cineva mai poate scrie astăzi cărți, dar nu socoti necesar să-și argumenteze afirmația.

Doamna Mohr îl privi pe Andreas cu o fermecătoare intimitate. Păru a spune : Am fost din primul moment prietena dumitale. Iar cu voce tare observă :

— Am auzit că ați avut de curînd mult noroc la joc...

— Băgați de seamă să nu aveți ghinion la femei, spuse doamna Pimbusch, cu glasul ei strident și spart și apăsînd cuvintele într-un fel care aproape îl îngrozi pe Andreas. Privirea ei verzuie îl străpunse, scînteietoare.

Domnul Liebling protesta împotriva superstițiilor și demnitatea cu care vorbea îl avantaja. Andreas compară redingota lui Liebling cu a lui și admiră în gînd subtilul talent de disociere de care dăduse dovadă domnul Behrendt. Felul de a fi al lui Liebling impunea o corectitudine severă, o subliniere a valorilor etice pînă și în croiala vestei. Costumul lui avea, dimpotrivă, o anume alură artistică, armonizîndu-se cu trăsăturile capului său. Andreas avea părul ceva mai lung de cum se purta în general. Linia vestonului, ușor răscroită, amintea puțin de moda din 1830, dar, cum îl prevenise domnul Behrendt, nu păcătuia prin respectarea exagerată a modei. Ceea ce caracteriza tocmai îmbrăcămintea domnului Pimbusch.

Andreas, care asculta distrat diatribele domnului Liebling împotriva superstițiilor, observa cu atenție hainele lui Pimbusch, ultramoderne prin imitarea unor mode străvechi, precum și felul în care le punea în valoare. Cel mai mic

gest îi era dictat de legile modei. Felul cum își ridica pulpanele redingotei pentru a se așeza, cum își punea pălăria pe etajeră, cum își întorcea capul, cum își răsucea mustața și cum ținea țigareta între degete trebuiau să fie obligatorii în anul 1894 pentru toți cei care aveau pretenția că știu să se poarte, după cum aveau să fie uitate peste doi ani. Religiozitatea cu care îndeplinea riturile eleganței îi dădea aerul de a oficia, cel puțin așa afirma Kaflisch, după părerea căruia Pimbusch era de altfel un mistic. Căci acesta s-ar fi socotit damnat dacă jobenul lui n-ar fi avut șapte reflexe și tiparoasa din reverul hainei treisprezece petale.

Pimbusch se înfățișa astfel ca un locuitor ideal al Țării huzurului pe care și-o imagina Andreas. Cu toate acestea, tînărul nu ignora că Pimbusch avea o contribuție activă la viața societății. Era fiul și succesorul marelui Pimbusch, care dăduse numele său, venerat de sărăcimea Berlinului, trăscăului special de cartofi inventat de el. Acum afacerea mergea de la sine, fiul nu mai trebuia să poarte de grijă întreprinderii. Dar continua să lucreze chiar cînd își contempla unghiile sau repeta ultima glumă care circula la bursă. Cum se aprindeau seara lămpile, Pimbusch pornea la treabă. Șuvoiul neîntrerupt al proletarilor începea să se reverse în și din cîrciumi prin ușile larg deschise. Șase pahărele de trăscău special erau suficiente pentru a-l transporta și pe omul cel mai lipsit de imaginație în împărăția idealurilor sale. Cei mai cherchelițî dormeau în rigole. O duhoare otrăvită se răspîndea prin orașul care părea a se scufunda într-o mare de rachiu. Pimbusch, care discuta într-un salon înălțimea celor mai moderne gulere, era atunci în plină activitate.

E de la sine înțeles că Pimbusch disprețuia poporul care-i consuma rachiul. Dar și despre afaceri vorbea ca un diletant, ca despre un lucru care nu-l privea. Kaflisch îl numea baronul rachiului și-l cuprindea în marea familie a baronilor speculei. Căci Pimbusch era stăpînit de mistuitoarea dorință de a trece drept expresia cea mai desăvîrșită a unei societăți împinse spre pierzanie din cauza superrafinamentului. De cînd îl văzuse pe baronul von Hochstetten în casa Türkheimer, îl luase de model în încercarea de a mima o fizionomie aristocratică. Eforturile îi erau ușurate

de un craniu teşit, asupra căruia treizeci de ani de plăceri făcuseră ravagii, de paloarea sticloasă a ochilor şi de o piele veştedă şi poroasă, ca de pergament. Numai fălcile puternice, care, cînd vorbea, se mişcau de parcă ar fi înfulecat ceva, dînd la iveală dinţii mari şi ascuţiţi de rechin, mai aminteau de puternicele instincte de acaparare ale antecesorilor săi. Dar lăsînd să-i cadă bărbia pe piept, ca stors de vlagă, se pricepea să-şi pună şi maxilarele în serviciul intenţiilor sale. Şi deşi nu ştia absolut nimic despre originea bunicului său, această odraslă a burgheziei acaparatoare se apropia de idealul perfectului cretin, cel puţin la fel de mult ca baronul von Hochstetten, al cărui strămoş cucerise Brandenburgul împreună cu castelanul din Nürenberg.

Personajul căruia Andreas îi dădea atîta atenţie izbucni deodată într-un strigăt îngrozit. Fixînd-o palid ca moartea pe amfitrioană, Pimbusch se bîlbîi :

— Ce spuneţi, doamnă ? Biletele pentru „Răzbunarea" sînt vîndute ? Imposibil, doamnă, aş fi disperat.

— Claire ! exclamă el. Auzi ? Nu mai există bilete pentru „Răzbunarea" şi noi n-avem.

Se ridică, îşi împinse umerii înainte şi făcu doi paşi obosiţi pe covor. Soţia îşi îndreptă lornionul asupră-i.

— Atunci va trebui să renunţi, observă ea dispreţuitoare.

Pimbusch o privi perplex.

— Dar e imposibil ! Cum poţi să spui aşa ceva ?

— De ce nu te-ai gîndit din timp să procuri bilete ?

— Dragă Claire, ştii prea bine că „Răzbunarea" trebuie văzută ! Toată lumea o să fie acolo, e un eveniment !

— E adusă revoluţia în scenă, totul e călcat în picioare ! strigă Asta batjocoritoare, de la locul ei.

— Ce nerozie ! reflectă Liebling.

— Nu se ştie cine-i autorul ? întrebă Andreas.

Pimbusch îşi frîngea mîinile.

— Se spune că ar fi cineva din cercul nostru ! Poate că la premieră o să i se afle numele. Cine n-o să fie la premieră, se situează în afara societăţii. Gîndeşte-te, Claire.

Soţia ridică din umeri, nerăbdătoare, Adresîndu-se doamnei Türkheimer, întrebă :

— Aveţi o lojă, doamnă ?

Amfitrioana, care discuta cu Hochstetten, părea să acorde prea puţină atenţie importantului eveniment. Dădu un răspuns evaziv :

— Nu ştiu încă nimic precis, dragă Claire. Nici eu n-am crezut că biletele au să se termine aşa de repede. Domnul Bediener ne-a promis că o să se gîndească la noi. Dacă avem un loc, el vă aparţine, fireşte.

— Doamna poate fi sigură de eterna mea recunoştinţă, exclamă Pimbusch.

— Dar nu pot făgădui nimic, adăugă doamna Türkheimer zîmbind.

Pimbusch rămase deci mai departe chinuit de îndoieli. Îşi scoase ceasornicul, privi agitat spre uşă, dar îi era cu neputinţă să plece fără Hochstetten. Obişnuia să se arate pretutindeni cu baronul şi să-l însoţească pînă la minister. Căci Pimbusch nutrea dorinţa nebunească de a fi primit, prin mijlocirea ginerelui lui Türkheimer, în cel mai aristocratic club.

— Dumneata ştii probabil cine-i autorul ? îl interpelă doamna Claire Pimbusch pe Andreas.

— De ce ? se miră el, naiv.

— Fiindcă eşti şi dumneata scriitor.

Doamna Mohr adăugă :

— Sînteţi solidari unul cu altul şi vreţi să ne aţîţaţi curiozitatea ţinînd secret numele autorului.

— Nu ştiu nimic, se apără Andreas.

— Şi nici nu ne puteţi spune amănunte despre piesă ?

— Îmi pare nespus de rău.

Doamna Pimbusch îl privi fix, de parcă ar fi vrut să-l hipnotizeze.

— Dar vă duceţi la premieră ? îl întrebă ea.

— Nu, răspunse Andreas, complet zăpăcit.

— De ce ?

Nici el nu ştia de ce. Vreun loc în picioare s-ar mai fi găsit şi pentru el. De ce să nu se ducă ? Spusese „nu" la întîmplare. Acum făcea o mutră încurcată, căreia, pentru a nu părea neghiob, căuta să-i dea un aer misterios.

— Vă puteţi consola, domnule Pimbusch, rosti doamna Mohr. Nici domnul Zumsee nu se duce la premieră.

Doamna Türkheimer îi aruncă lui Andreas o privire fugară.

— Ah, să nu mai vorbim de această piesă idioată! Parc-ar fi cine ştie ce! opină doamna Pimbusch.

— Luaţi loc, domnule Zumsse!

Şi, cu piciorul scos de sub poalele rochiei, trase mai aproape scaunul lui Andreas. Acesta se afla acum între rochiile doamnelor Mohr şi Pimbusch. Soţia fabricantului de rachiuri arunca din cînd în cînd asupră-i privirea-i enigmatică, dar lui i se părea că îl fixa mereu. Avea impresia că, oriunde întorcea capul, privirea ei îl urmărea, ca privirea ochilor unui vechi tablou. Doamna Pimbusch nu mai era pentru el o persoană, ci un simbol, anume viciul întruchipat, producător de coşmaruri.

În vîrful coafurii, Claire Pimbusch purta un ametist mare şi piatra violetă distona strident cu părul roşu aprins. Arcadele negre-albăstrii ale sprîncenelor alcătuiau două protuberanţe în mijlocul cărora, deasupra rădăcinii nasului, o cută adîncă, însoţită de alte încreţituri verticale mai mici brăzdau fruntea. Era o frunte îngustă ce părea muncită de gînduri libidinoase şi asupra căreia cădea o umbră verzuie, artificială, ca asupra frunţii prost lipite a perucii unui actor. Un cerc roşu pornea de la gene pînă la umerii obrajilor, în jurul ochilor verzui, bulbucaţi. Faţa părea puhavă, deşi nu se putea vedea nici o pungă de grăsime, iar rozul ei nu putea fi socotit natural, de vreme ce nasul ascuţit şi lung cu nările-i larg deschise, lacome, şi bărbia ascuţită se profilau, de o albeaţă de cretă, ca masca unui clown. Colţurile gurii sîngerii se încreţeau cu o ciudată mobilitate. Buza de sus, prea scurtă, lăsa să se vadă dinţii albi ascuţiţi, printre care luceau cîteva picături de salivă. O cută adîncă continua linia maxilarului şi dedesubtul ei se umfla pielea lăbărţată a guşei, revărsată deasupra gulerului îngust. Capul părea înfipt ca o floare otrăvită, multicoloră şi turgescentă, pe un lujer prea subţire.

Atent, Andreas găsea urîte toate trăsăturile acestui cap, dar nu şi pe doamna Pimbusch însăşi. I se părea că pentru prima oară în viaţa lui avea cinstea să stea în faţa unei cocote celebre şi foarte scumpe, spre a cărei lojă tinerii de la parter îşi îndreptă privirile pălind. La o cercetare mai

de aproape se vedea că meseria ei își pusese pecetia urîțeniei sale pe toate trăsăturile și, cu toate acestea, privirea ei nerușinată răscolea simțurile.

Întîlnindu-i deodată privirea, Andreas se sperie. Îi trebui un timp ca să-și amintească că se află în salonul doamnei Türkheimer. Ce stranie fantezie din partea unei neveste de burghez, să dorească cu tot dinadinsul să pară o hetairă ! Brațele doamnei Pimbusch ieșeau, numai piele și os, ca ale unei fete, din mînecile întinse pe balene. Degetele ei, cu unghii mici și trandafirii, înfășurau, ca niște crini, lornionul. Avea un mijloc de fecioară ; dar parcă nu era fecioară ? Așa pretindea Kaflisch. Andreas aruncă o privire compătimitoare spre domnul Pimbusch. Poate că dînsa își dăduse seama, o clipă, drept cine o lua ? Dar era orgoliul ei să pară așa !

Liebling povestea amănunte despre bancruta tînărului Jessel, care, într-un an și jumătate, izbutise să facă praf cele trei milioane moștenite. Sionistul comenta dezaprobator decăderea morală a tineretului modern.

— Ei, făcu doamna Pimbusch, dar nu sînt prea mulți cei de teapa lui Jessel.

— Risipă și dezmăț peste tot ! declară Liebling solemn. Doamna Pimbusch însă obiectă.

— Cei mai mulți sînt prea bicisnici ca să-și riște bunăstarea de dragul unei pasiuni. Iar altcum, pentru ce să risipească ?

— Dar dezmățul ? întrebă Andreas, căruia îi făcea plăcere să asculte vorbind o doamnă despre asemenea lucruri.

— Oh ! toți își cruță scumpa sănătate. Noi, doamnele, n-avem a ne teme de acești tineri, răspunse ea.

Doamna Mohr izbucni într-un rîs gutural, binevoitor, ca o preacinstită matroană, care încearcă să șteargă impresia produsă de o vorbă cam cutezătoare a unei tinere femei.

„Doar și tu ești ceea ce ar vrea dînsa să fie", își spuse Andreas mîndru de pătrunderea lui psihologică. Și, hotărînd să le impresioneze prin subtilitatea părerilor sale, observă :

— Doamna ar trebui să-și dea seama că generația noastră, urmașa unor părinți care au muncit din răsputeri, are toate motivele să fie precaută. Trăim vremuri nesigure

şi nimeni nu ştie dacă nu se va vedea silit vreodată să muncească !

— Oh ! făcu doamna Mohr, iar faţa doamnei Pimbusch exprimă dezgust.

Liebling îşi exprimă cu tărie convingerea lui că scăderea continuă a dobînzilor va contribui în cea mai mare măsură la moralizarea omenirii. În felul acesta, se ivea perspectiva unui viitor mai bun.

Andreas continuă :

— Împrejurările ne-au făcut poate prea de timpuriu înţelepţi. Un tînăr modern îşi dă seama de valoarea banului şi îşi cruţă puterile. E prea sceptic sau prea prevăzător pentru a umbla după aventuri şi se mulţumeşte cu cele care i se oferă fără prea multă osteneală.

Colţurile gurii doamnei Pimbusch se strîmbară dispreţuitor.

— Acceptă desigur ce-i iese în cale, dar aş vrea să vă povestesc cum a procedat recent unul dintre scepticii dumitale !

— Ultima ta aventură, Claire ? întrebă doamna Mohr cu un surîs blînd. Te rog, nu te jena.

— Mi-a povestit-o o prietenă pe care, evident, n-am s-o numesc.

Clipi atît de expresiv celor doi domni, de parcă ar fi şoptit fiecăruia din ei : e vorba chiar de mine ! Apoi povesti :

— Trecînd pe Behrenstrasse, prietena mea a observat că un domn o urmărea pas cu pas. Dînsa încetinea pasul, el la fel. La un moment dat s-a oprit în faţa magazinului de obiecte de artă şi l-a privit în vitrină ; un tînăr foarte drăguţ, cu mustaţă neagră, cu umeri largi, foarte oacheş şi bine clădit.

Spunînd aceste cuvinte, doamna Pimbusch rămase puţin pe gînduri. Apoi, însă, continuă :

— Tînărul i-a plăcut mult şi, în astfel de cazuri, prietena mea se hotărăşte repede. El se oprise la doi paşi în urma ei şi nu se urnea. Dînsa a lăsat să-i cadă pe jos brăţara, ştii, draga mea, un şarpe cu o turcoază şi cinci perle, cum purtam şi eu pînă nu demult.

— Şi n-o mai ai ? întrebă doamna Mohr.

— N-are nici o legătură. Aşadar, ea a scăpat brăţara şi a cotit repede după colţul străzii. Urma deci ca el s-o acosteze. Dar după ce dînsa a făcut vreo zece paşi, el tot întîrzia. Atunci ea s-a oprit, dar el tot nu venea. Am dat fuga înapoi, adică ea a dat fuga înapoi după colţ. Tînărul dispăruse, şi brăţara la fel. Ce spuneţi de povestea asta ?

— Bravo, observă Liebling sarcastic.

Doamna Mohr ridică din umeri.

— Ai brodit-o bine, Claire. Ai talent.

„Talent ?" se gîndi Andreas. Doamna Pimbusch îşi spusese povestea atît de convingător, încît fusese cît pe ce s-o creadă. De altfel capul ei, atît de expresiv, era o ilustrare foarte veridică a oricărei istorisiri, fie ea oricît de şocantă. Plin de admiraţie, Andreas întrebă :

— De ce nu publicaţi o asemenea lucrare în ziare ?

— Bah ! făcu ea. Cele mai frumoase întîmplări nu sînt aşternute niciodată pe hîrtie, dragul meu.

— Asta-i adevărat. Cîte n-ar putea povesti un om ca domnul Türkheimer !

— Roagă-l să-ţi povestească cîte ceva ! făcu doamna Mohr.

— Şi învaţă de la el ! adăugă doamna Pimbusch.

— De ce ? întrebă Andreas.

Doamna Pimbusch zîmbi răutăcios.

— Ca să scrii o piesă în cinstea căsătoriei fiicei sale.

— Ah ! da ! exclamă Andreas cu un candid entuziasm. E un eveniment care merită să fie sărbătorit. Încă nu există nici un program ?

Era atît de strîns încadrat între rochiile celor două doamne, încît poalele foşneau, atinse de picioarele lui. Soţia fabricantului de rachiuri îşi apropiase atît de mult piciorul de al lui, încît îi simţea căldura corpului prin pielea ghetei. Doamna Mohr îl învăluia cu gingaşa cordialitate a privirii sale, în timp ce ochii verzi ai doamnei Pimbusch exercitau asupră-i o inexplicabilă vrajă. Era complet ameţit de efluviile feminităţii şi de parfumul de verbină şi de violete.

Şi de parcă toate acestea n-ar fi fost suficiente pentru a-l fascina, se mai adăugă şi conştiinţa de a se simţi aproape ca la el acasă în împărăţia visurilor sale. Acum nu

se mai pierdea într-un iureş anonim de oaspeţi, ci făcea parte dintr-o jumătate de duzină de aleşi care nu pregetau să-i arate cîte ceva din viaţa lor, din deşertăciunile şi micile lor răutăţi. El era cel care, înconjurat de fastul unei vieţi îmbelşugate, conversa de la egal la egal cu aceste femei picante şi spirituale ? Succesul îl îmbăta mai rău decît vinul. Simţea o duioasă simpatie pentru toţi cei de faţă. Erau oameni fără ascunzişuri, simpatici, şi ar fi vrut să-i spună fiecăruia un cuvînt bun.

Ceasornicul cu picior de pe cea mai mare dintre mesuţele lăcuite bătu cinci, iar balaurul verde-auriu care-l păzea căscă de cinci ori botul. Imediat, uşa cu canaturi se deschise şi doi lachei împinseră înăuntru masa gata aranjată. Amfitrioana umplu ceştile de ceai şi domnişoara Asta le împărţi musafirilor. Cu o graţie studiată, Pimbusch îşi umplu o farfurie cu fursecuri şi cu cozonac cu fistic, dar Liebling refuză sec aceste cofeturi.

Cînd Asta se apropie de el, Andreas îi spuse surîzînd amical :

— Evident, nunta domnişoarei ar trebui sărbătorită prin ceva deosebit. N-aţi vrea s-o sărbătorim printr-o piesă ocazională ?

O cută adîncă se ivi între sprîncenele împreunate ale Astei, iar umerii i se ridicară a dispreţ.

— Dar cu cine vrei dumneata s-o sărbătoreşti ? rosti ea tărăgănat, fără a-l privi pe Andreas.

Pe buzele bietului tînăr, care sperase că biruise în sfîrşit ostilitatea mută a Astei, zîmbetul îngheţă. Simţi cum păleşte. Furia acestei brunete scunde îi evocă brusc imaginea blondinei şterse care se răstise la el, înciudată : „Tinere, ce te-a apucat ?“ Îşi dădea seama limpede că Asta voise să spună acelaşi lucru şi se simţi atît de zdrobit de dispreţul ei încît nu ştiu încotro să privească. Doamna Pimbusch îi zîmbea răutăcios, dar doamna Mohr, care îşi pusese mîna pe braţul lui, îi şopti cu o neprefăcută compătimire :

— V-aş fi putut spune dinainte că domnişoara Türkheimer nu doreşte nici o sărbătorire.

După care se adresă tinerei fete.

— Dragă Asta, nu-i de loc drăguț din partea dumitale că nu vrei să admiți prezența nici unui prieten în cea mai frumoasă zi a dumitale.

— Oh, nunta în cerc intim e tot ce poate fi mai modern! declară domnul Pimbusch, care se apropiase între timp.

Asta ridică mîndră capul.

— De ce să deranjezi toată lumea cu treburile tale particulare? observă ea. Aceste petreceri în public sînt desuete.

Liebling, a cărui barbă neagră tremura vizibil, mîrîi ceva încetișor, dar nici el nu îndrăzni s-o contrazică fățiș pe îndrăcita fată. Andreas se simțea obligat să spună ceva, fără însă a ști ce anume. Înfricoșat, murmură privind drept înainte.

— Domnișoara Asta concepe lucrurile ca o femeie modernă.

Fu cît pe ce să adauge: Mai mult cerebral decît sexual.

— Desuete? reluă, în sfîrșit, doamna Pimbusch, pe a cărei frunte evocatoare de viciu ridurile se mișcară. După părerea mea, o nuntă e un lucru necuviincios... Ba aproape chiar necinstit, adăugă ea după o scurtă gîndire, privind în juru-i, în așa fel încît toți se simțiră stingheriți.

Roșie ca para focului și încruntată, Asta fixă o clipă un punct undeva în fața ei. Apoi întoarse brusc spatele și ieși pe ușă fără să salute pe cineva sau să-l învrednicească cu o privire pe logodnicul ei. Doamna Pimbusch și doamna Mohr schimbară un surîs complice, repede stăpînit.

Hochstetten îșî urmă, pe jumătate adormit, dar și puțin mirat, logodnica, iar Pimbusch se alătură numaidecît baronului. Își luă pălăria de pe etajeră și plimbă grijuliu o unghie pe suprafața-i lucioasă. Această unghie de la degetul mare al mîinii stîngi era neobișnuit de lungă și Pimbusch consacrase jumătate de an îngrijirii și conservării ei. Înainte de a săruta mîna gazdei, învîrti jobenul la lumina flăcării reșoului cu spirt pe care fierbea ceainicul, pentru a constata prezența celor șapte reflexe. Făcuse toate acestea cu niște gesturi perfect rotunjite, cu coatele foarte depărtate de corp.

Andreas își dădea seama că era obligat să plece după cei dinainte. Demnitatea jignită de fiica amfitrioanei i-o

impunea. Dar să-şi pună în joc viitorul ? Şi rămase locului, adînc umilit de laşitatea sa. Nimeni nu mai părea să-l bage în seamă. Doamnele discutau cu Liebling. Andreas tăcea şi-şi muşca buzele.

Din fericire pentru el, se ivi un nou oaspete, o doamnă micuţă şi elegantă care zbură pe uşă ca o păsărică. Pe pălărie i se mişcau penele, în jurul capului se agitau cîrlionţii. Cînd se aşeză, de sub rochia-i de mătase fîlfîiră un nor de dantele. Sări imediat în picioare şi se învîrti prin încăpere, ciripind fără contenire. Era şi ea profund neliniştită din cauza „Răzbunării" ! Hotărît lucru, nu se mai găsea nici un bilet.

— Nici eu n-am încă bilete, repetă doamna Türkheimer. Mă bizui pe doctorul Bedienер.

Turnă ceaiul în ceşti şi o căută cu privirea pe Asta, părînd că abia acum observa dispariţia ei.

— Fiica mea a plecat ? Ah, atunci trebuie să fac apel la dumneata, domnule Zumsee !

Andreas se grăbi să răspundă chemării şi arătă atîta bunăvoinţă cînd servi doamnelor ceaiul, încît mititica nou sosită îl măsură prin lornion cu o vizibilă plăcere. Imediat se simţi încurajat moralmente.

— O uitaţi pe domnişoara von Hochstetten, observă doamna Türkheimer.

— Unde-i ? întrebă el mirat.

Doamna Türkheimer îi arătă, surîzînd, spre nişa ferestrei unde stătuseră de vorbă Asta şi logodnicul ei. Domnişoara von Hochstetten era acolo, pe jumătate ascunsă de draperia de mătase galbenă. Dacă fratele ei vorbea puţin din pricina degenerării, ea tăcea din cauza orgoliului. Fusese uitată în colţul unde se refugiase şi rămăsese acolo, ferindu-şi subtilii ochi critici sub sticla lornionului. Nasul familiei Hochstetten nu-i îngăduia nici o pretenţie la frumuseţe. La treizeci de ani, pe faţa-i slabă, cu trăsături distinse, era întipărită renunţarea definitivă. Buzele, subţiri şi strîns lipite, ascundeau primejdia unor ironii de care celelalte femei se fereau. Părea a spune :

„Dezaprob căsătoria fratelui meu, dar de vreme ce el vă face onoarea de a vă lua banii, nu mă dau în lături nici eu. M-am nenorocit deoarece consilierul secret a utili-

zat micile noastre venituri pentru a-şi susţine rangul. Acum vă permit să-mi înapoiaţi ce mi se cuvine. Pentru asta sînt, însă, obligată să vă suport din cînd în cînd. Sorb cîteodată din şampania voastră, dar numai cu buzele ţuguiate, ca acum din ceaiul vostru. Simt în saloanele voastre un miros, care nu poate fi înlăturat, de haine vechi, de dughene de telali şi de maghernițe. Fiţi siguri că nu-mi scapă nimic din tot ce aminteşte de ele: expresiile nepotrivite şi josniciile pe care le scăpaţi fără voie. Bărbaţii voştri n-au decît să se grovăvească şi să se fandosească faţă de mine după ce-şi închid tarabele, eu descopăr fără greş urmele lăsate pe faţa lor, în mersul lor, în comportarea lor, de îndeletnicirile lor vulgare, de tîrguielile lor şi de mînuirea banilor. Femeile voastre n-au decît să-şi dea osteneala de a maimuţări doamnele din înalta societate sau cocotele, pentru mine ele rămîn exact ceea ce nu vor să fie cu nici un preţ: nişte curviştine din burghezie. Vă umpleţi încăperile cu gobelinuri veritabile şi arme ruginite, mîncaţi din vechi porţelanuri de Meissen, vă îmbrăcaţi în moire antique şi vă făliţi cu aceste şi cu alte rămăşiţe istorice, de parcă aţi putea avea amintiri, de parcă de alde voi ar fi existat în vremurile cînd au fost inventate aceste splendori."

Privirea impertinentă a domnişoarei von Hochstetten, care îl măsură din cap pînă în picioare, îl intimidă foarte pe Andreas. Se enervă din pricina stîngăciei cu care se înclinase în faţa ei, se înroşi şi bătu grabnic în retragere spre zona mesei la care se servea ceaiul. Doamna cea mititică şi sprinţară tocmai îşi lua rămas bun. Cînd trecu pragul, scoase un graţios ţipăt de păsărică, căci se izbise de burta avocatului Goldhertz, pe care acesta o împingea gîfîind din greu în cameră. Doamnele îl priviră cu o ironică compătimire pe celebrul avocat. Sărmanul nu îngăduise nici un moment ca echilibru-i sufletesc să fie tulburat de toanele micuţei sale soţii, pînă cînd divorţaseră de comun acord. Acum, însă, Goldherz căzuse prada unei gelozii tîrzii. Îşi compromitea încetul cu încetul faima şi curînd n-avea să mai poată fi luat în serios. Mititica făptură zbură — ca o grămăjoară de dantele şi de pene — pe lîngă el, coborînd scările, iar el se luă gîfîind şi greoi

după ea ; perechea dispăru, dar apoi se ivi din nou, cam în același fel, într-un alt salon în care mărunțica dorea să-și facă auzit ciripitul.

— Ți-ai făcut datoria, i se adresă doamna Türkheimer lui Andreas. Acum ai grijă și de dumneata. Chartreuse sau benedictină ?

Îi arătă un scaun, îi puse cozonac în farfurie și-i întinse ceașca. Andreas vîrî cu plăcere în gură cozonacul atins de mîinile ei. Doamnele Mohr și Pimbusch stăteau cu spatele întors la ei. Liebling era preocupat de idei prea înalte spre a vedea ce se întîmplă. În felul acesta, Andreas se afla în sfîrșit singur cu Adelheid, care luase loc de cealaltă parte a mesei unde se afla serviciul de ceai. În ziua aceea, de cînd se învîrtise în preajma viitoarei sale cuceriri, nu jinduise o asemenea intimitate, ci așteptase calm desfășurarea evenimentelor, socotind că acest lucru era o dovadă a diplomaticei sale stăpîniri de sine. Doar nu voia să se îndrăgostească de ea, de această trupeșă nevastă de bancher, în vîrstă de patruzeci și cinci de ani. Cînd observă însă că dînsa îl privea, clipi visător din ochii-i limpezi ca de fată, cu genele întoarse în sus, și dînsa nu putu să reziste ispitei ochilor lui, care vorbeau numai de devoțiune. Treptat, pornită din dubla-i bărbie, fața îi fu cuprinsă de o ușoară roșeață care îl umplu pe Andreas de bucuria biruinței. Observă că pieptul ei tresălta mai tare sub rochia-i plisată de mătase albastră și oftă ușor.

— Melancolic ? îl întrebă ea plină de compătimire.

— Sînt numai mirat să văd asemenea produse ale naturii aici, într-o asemenea ambianță.

Și arătă spre buchetul de flori de cîmp, aflat într-o vază de sticlă între piesele de argint ale serviciului de ceai.

— Aveți dreptate ; de fapt, e o lipsă de gust. Dar ce vreți, florile de cîmp sînt la modă, acum se pun în orice cameră gherghine, micsandre, ochiul boului, dîrmog, mușcătura dracului și, în special, aceste lalele pătate.

— Ciudat, cum apar aceste mode pe neașteptate ! interveni Andreas, spre a spune și el ceva.

— A fost probabil scornită de pictori. Se spune că astfel de flori apar deseori în vechile tablouri, spuse

Adelheid ridicînd din umeri. Văd că acceptaţi cu plăcere explicaţiile, adăugă ea.

— De la dumneavoastră, doamnă, rosti el în şoaptă şi cu simţire.

— Ah, da, v-am făgăduit să vă introduc în lume. De altfel, v-aţi şi dovedit foarte silitor.

Surîsul cu care dînsa îi privi noile haine era atît de binevoitor şi sugera o atît de fermecătoare invitaţie, încît tînărul seducător uită o clipă să-şi mai controleze atitudinea. Degetele albe ale lui Adelheid, cam scurte, dar avînd totuşi vîrfurile ascuţite, se odihneau pe marginea unei tăvi de argint. El le apucă uşor şi le sărută de cîteva ori repede, ceea ce îl înfirebîntă. „Domnişoara Hochstetten ne-ar putea vedea din ascunzătoarea ei", îşi spuse, dar cum atingerea mîinii frumoase şi pufoase a lui Adelheid îl încălzise, continuă să-şi apese buzele tot mai sus. Numai brăţara care cuprindea articulaţia mîinii izbuti să-i oprească gura lacomă. Doamna Türkheimer îşi retrase mîna şi-l întrebă cu un calm desăvîrşit :

— Aşadar nu vă duceţi la premiera „Răzbunării" ?

— Nu ştiu, răspunse Andreas, care îşi revenea greu din beţia sa : gustase din carnea lui Adelheid.

— Doamnelor cu care aţi stat de vorbă mai înainte le-aţi spus că nu mergeţi ?

— Cred că nu.

— Dar de ce ? N-aţi vrut să le spuneţi ?

— N-am vrut ?

— Ei, aveaţi un aer atît de misterios.

Andreas chibzui : „Poate că nu-i rău să ai un secret".

— Nu pot, răspunse el şovăitor.

— Dar e duminică. În caz că obţin o lojă, lucru care nu-i încă sigur, contez pe prezenţa dumitale. Da ?

Tînărul tăcu.

— Ce v-ar putea împiedica să veniţi la un matineu ? Spectacolul are doar loc duminică dimineaţa.

— Nu pot, repetă el, dar de astă dată apăsînd conştient cuvintele.

Doamna Türkheimer deveni nerăbdătoare.

— Mă plictisiţi ! Nu vedeţi că aş dori-o ? De ce nu puteţi veni la teatru ?

— Pentru că mă duc la biserică, spuse Andreas în șoaptă.

— La biserică ? exclamă ea extrem de surprinsă. La care biserică ?

— La Hedwigskirche.

Doamna Türkheimer amuți. Andreas avea o idee, o idee care-l putea duce departe și care se contura încet în mintea sa. Nu mai fusese niciodată la un matineu la teatru. Ascultînd-o vorbind pe Adelheid de dimineața de duminică, auzise parcă dangătul îndepărtat al clopotelor din Gumplach. Și, printr-o firească asociație de idei, își spusese că într-o duminică dimineață te duci mai degrabă la biserică decît la reprezentația „Răzbunării".

Andreas era ateu și încă un ateu atît de fanatic cum numai în ținuturile catolice există, unde mai apare din cînd în cînd cîte un Luther. De la confirmare abia dacă mai fusese la o liturghie, dar simțea că acum intrase într-o lume pentru care datinile religioase erau și mai străine decît pentru el. Conduita pe care și-o impunea era de a se face respectat de acești oameni prin cultura-i superioară de renan, cum îl învățase și Köpf, deși acesta nu se gîndise de fel la catolicism ; această idee genială îi aparținea în întregime lui Andreas. Nimic nu putea uimi mai mult în Berlin decît existența unui catolic practicant, de strictă obediență. Andreas nu trebui decît să privească figura intimidată, aproape respectuoasă a doameni Türkheimer, spre a-și da seama că-și găsise marota, marota atît de importantă pentru cariera lui. Cine dorea să se facă recunoscut trebuia neapărat să afișeze o anume trăsătură particulară care, chiar dacă nu era luată în serios de toată lumea, dădea totuși lumii de gîndit și conferea noului venit pecetea personalității. Prin marota-i recent inventată, Andreas spera să-l pună în umbră pînă și pe Liebling.

— Vă duceți la biserică în fiecare duminică ? îl întrebă, după o pauză, Adelheid, cu o anume ezitare și plină de tandrețe.

El făcu semn că da.

— Și n-ați putea renunța măcar o singură dată ? Nu-mi luați în nume de rău întrebarea !

Vorbea în şoaptă şi cu o fermecătoare familiaritate. El îi spusese pe acelaşi ton.

— Scumpă doamnă, ce n-aş face la porunca dumneavoastră ! Dacă nu s-ar întîmpla să pice tocmai duminica viitoare !

— Aveţi vreo obligaţie deosebită ?

— Gîndiţi-vă, doamnă, că mă aflu într-un moment important al vieţii mele. Nici nu vă închipuiţi ce puţin am cunoscut lumea pînă acum. La noi, în provincie, trăieşti pe jumătate ; trec anii şi nu înveţi cîte am învăţat în casa dumneavoastră în cîteva zile. Asta te năuceşte şi simţi nevoia să te reculegi, aşa cum ai fost deprins din copilărie s-o faci.

Trase aer în piept. Adelheid îşi împreunase mîinile în poală şi asculta.

— Dar asta încă nu e tot, continuă el. Trebuie să-mi adun puterile spre a mă putea împotrivi unei pasiuni care ameninţă să mă mistuie. Ceea ce doresc din tot sufletul, e un mare păcat. Şi totuşi o doresc cu întreaga forţă a unei mari iubiri, şopti el şi îşi ridică asupră-i ochii elocvenţi. În asemenea grave probleme de conştiinţă obişnuim să ne sfătuim cu preoţii noştri.

— Te spovedeşti ? murmură Adelheid, aproape speriată.

El îşi privi încurcat vîrful ghetelor.

— Dar nu ştiu de ce vă spun dumneavoastră toate acestea. Tocmai dumneavoastră, suspină el.

— Poate că nu-i chiar atît de grav ? îndrăzni să observe Adelheid.

Tînărul îi părea original şi extrem de poetic, dar nu trebuia să-şi ia prea în serios scrupulele-i religioase, pentru că le-ar fi stricat jocul.

— Şi dacă — bineînţeles dacă aţi fi de acord — v-aş da eu absoluţiunea fără spovedanie şi v-aş ierta marele păcat făptuit în gînd ? Dar, firește, nici nu ştiu la ce vă gîndiţi, adăugă ea cu un surîs fermecător. Aşadar, veniţi duminică ?

Andreas nu-i răspunse şi Adelheid văzu că pălise, ceea ce, pentru dînsa era un semn al luptei care se dădea în

sufletul lui. În realitate, era efectul bucuriei violente pe care i-o dădea succesul marotei sale.

— De dragul meu, îl rugă Adelheid aproape tandru.

Ușa se deschise și Andreas se văzu silit să pună punct discuției. Se ridică.

— Nu pot refuza nimic stimatei doamne, rosti el, înclinîndu-se adînc.

Doctorul Bediener apăru cu biletele pentru „Răzbunarea".

— Nici nu vă închipuiți cîți dușmani mi-am făcut pentru a fi agreabil doamnelor. Vă rog, vă rog, mi-a făcut chiar plăcere, le asigură el, lăsînd să-i cadă monoclul. După el, intră Türkheimer însoțit de cîțiva tineri. Chiar din ușă pe fața lui se ivi un zîmbet șăgalnic văzînd că Adelheid se retrăgea într-o parte și Andreas în alta. După ce cîntări situația cu un ochi expert, se duse la Andreas și-i strînse mîna cu căldură.

— Sînt realmente încîntat să vă revăd, îl asigură el zîmbind viclean.

Andreas îi salută pe Süss și pe Duschnitzki, dar i se păru că era timpul s-o lipsească pe doamna Türkheimer de prezența lui. Fantezia ei, căreia îi furnizase destule motive de a lucra, avea să acționeze cu atît mai mult. Dar după ce ieși, fu cuprins de o neplăcută îndoială : „Dar dacă mă găsește totuși puțin ridicol ?"

Se minuna și el acum de scena ce o jucase ceva mai înainte. Totuși, încrederea în sine îi reveni curînd.

„Ei ! Mă iubește, altfel n-ar fi crezut în marota mea. Și dacă, după toate cîte i le-am înșirat, nu mă socotește nebun de-a binelea, înseamnă că mă iubește mult de tot."

VIII

»Răzbunarea"!

— SELECT PUBLIC ! OBSERVĂ DOMNUL Pimbusch, cînd Andreas intră în loja familiei Türkheimer.

Doamna Türkheimer și doamna Pimbusch ocupau scaunele din față. Asta trebuise să se mulțumească cu un loc

în spatele lor. Arătînd cu evantaiul ceafa plină a mamei sale, îi spuse lui Liebling, care stătea lîngă dînsa :

— N-am să văd nimic. Dar cu atît mai bine, numai să nu fiu nici eu văzută. Ce construcție stupidă !

Liebling o contrazise împăciuitor.

— Să mai așteptăm. Din partea mea, consider drept un simpton îmbucurător al unei însănătoșiri sociale faptul că putem cunoaște și noi locul unde poporul se amuză și se educă.

Tînăra fată răspunse doar aruncînd o privire indignată asupra peretelui de scînduri de lîngă dînsa, din al cărui tapet curgeau zdrențele. Sala fără nici un stil, cu pereții golași și slab luminată, putea indispune chiar oameni veseli și bine hrăniți. În aer părea să plutească un iz de sărăcie și necazuri.

— Parcă ne-am afla într-o adunare funebră, nu vi se pare ? îl întrebă Andreas pe domnul Pimbusch.

Dar fabricantul de rachiuri era mai puțin sensibil la atmosfera ambiantă.

— Da de unde ! exclamă el. Ne aflăm în cea mai bună societate. E șic să fii aici. Dar ce crezi dumneata ? Atenție !

În fosa orchestrei izbucnise deodată o larmă înfiorătoare, care se abătu atît de brusc asupra timpanelor nepregătite încît doamnele, speriate, săriră în sus de pe scaune. Doamna Pimbusch se așeză însă numaidecît pe al ei. Avea un rîs nervos.

— Ah, ăsta-i numai începutul distracției ! E încîntător.

În același timp, în sală se făcu ceva mai multă lumină și Pimbusch îl ghionti pe Andreas.

— Nu ți-am spus eu ? Select public !

Spre mirarea lui, tînărul văzu toate lojile ocupate de doamne distinse. Briliantele sclipeau pînă sus la galerie, reflexele de la atlasul mantourilor de seară licăreau din adîncurile cuștilor murdare, despărțite de scînduri. Brațe goale de femei sprijineau balustradele soioase ale lojilor, dantele fine le măturau și, pus în mișcare de evantaiele doamnelor, un nor de parfumuri și de praf trecea de la o lojă la alta.

Doamna Türkheimer înclină capul.

— Ne-a salutat doamna Mohr, comunică ea.

— Ah ! și micuța Blosch e lîngă dînsa, observă doamna Pimbusch. Sfînta inocență în rochiță albă ; dar și fetele de pension vor să vadă „Răzbunarea" ?

Doamna Türkheimer ridică din umeri.

— Dragă Claire, te aștepți la prea multe. N-o să fie chiar atît de rău.

— Nici pe jumătate, se auzi o voce. Se spune că spectacolul e dat de Asociația pentru virtute.

Domnul Stiebitz se înclina din loja vecină, arătîndu-și fața albă cu pungile de grăsime moale, pe care Andreas o recunoscu cu plăcere. Doar îl întîlnise pe bancher la masa de joc, în împrejurări atît de plăcute. Doamnele Stiebitz și consilier comercial Bescheerer salutară și ele.

— Se spune că piesa ar fi cam fără perdea.

— Am putea spune, chiar decoltată.

— Nu trebuie să le-o luăm în nume de rău, se petrece între oameni de rînd, observă Stiebitz.

Pimbusch își făcu loc, în ciuda protestelor indignate ale soției sale, pînă la balustradă, spre a saluta niște cunoscuți de la parter. Trebuia să se știe că era și el acolo. Conversația se purta de la un rînd la altul, toți cei din sală păreau a se cunoaște, Andreas observă că doamnele aveau un anume aer de familie. Doamna Pimbusch nu era de fel un fenomen izolat, întrucît și multe alte doamne făceau dovada unei dorințe evidente de a-și da aere de cocote. Poate că acesta era ultimul cuvînt al modei, ori poate un mijloc, inspirat de instinctul femenin, de a înfrînge concurența.

Lornioanele își făceau datoria mînuite de zor și toaletele erau supuse criticii. Doamna Bescheerer arborase o rochie de culoarea piersicii, cu dantelă ecru. Doamna Mohr era îmbrăcată în voal de culoarea rezedei, iar sub rochie avea un jupon de atlas roz. Doamna Türkheimer purta o rochie de moire, de culoare închisă, garnisită în jurul gîtului cu o broderie străvezie sub care pielea avea un luciu alb-mat. Andreas nu-i găsea nici un cusur, ba chiar, privindu-i ceafa, îl luă cu rece la stomac presimțind o mare pasiune.

Personajele de seamă se semnalau reciproc. Critica era prezentă în păr ; marele doctor Abell de la „Nachtkurier" lîngă profesorul Schwenke, savantul fără prejudecăți ar-

tistice. Wennichen, care nu părea să aibă un loc al lui, se ivea mereu în altă parte, cu capu-i ilar ca de pasăre și cu puful fluturînd în creștet. Tocmai îi făcea onoarea unei vizite lui Lizzi Laffé. Aceasta trona într-o lojă, chiar în fața aceleia a doamnei Türkheimer, însoțită de Werda Bieratz. Diederich Klempner se ținea, modest, îndărătul lor.

Corpul diplomatic era reprezentat prin cîțiva membri din republici îndepărtate, bronzați și cu cordoane multicolore. In calitatea lui de consul general al republicii Puerto Vergogna, Türkheimer se afla printre ei.

O seamă de membri ai înaltei societăți care nu izbutiseră să obțină decît locuri proaste, în picioare, începură să fluiere strident, obligîndu-i astfel pe gălăgioșii muzicanți ai orchestrei să se potolească. Cortina se ridică și, în tăcerea solemnă a spectatorilor, drama socială „Răzbunarea" începu.

Acțiunea se petrecea în răsăritul Prusiei, într-un mic orășel industrial dominat de un director de fabrică și de soția sa. În stînga scenei era casa patronului, în dreapta biserica. Conflictul se desfășura simplu și hotărît. Se iviră muncitorii înfometați. Era duminică, și cîrciumarul față de care aveau datorii ce însumau salariile lor pe mai multe luni, nu le mai dădea nimic. De aici, ideea de a se răzbuna pentru toate nedreptățile de care societatea se făcea vinovată față de ei. Lucrau zilnic cu sulf, cu mercur și cu alte asemenea otrăvuri. La patruzeci de ani erau niște moșnegi și prea puțini treceau de această vîrstă. Cei mai mulți erau tuberculoși. La toate acestea se mai adăuga decăderea morală, exemplul fiind dat de sus, căci nu se știa cine e mai vicios : directorul sau soția sa. Se vedeau fete diforme, clorotice, în stare de ebrietate, care fuseseră toate nenorocite de director. Soția acestuia făcea apel la serviciile puținilor tineri în putere, cărora le transmitea o boală dezgustătoare.

Dezvăluirea acestor stări de lucruri pricinui o profundă emoție printre spectatori. Cu ochii adînciți în fundul capului, proletarii își croiau greu drum prin troiene, piepturile lor slăbite de boală luptau cu febra și cu neputința de a respira. Cuprinși de o mînie disperată, mulți aveau o spumă roșietică în jurul gurii și pe scenă mai mult se tușea

decît se vorbea. Din cînd în cînd, în cîte-o lojă, un evantai se închidea cu zgomot şi se auzea un plîns cu suspine.

Doi tineri începură să povestească tovarăşilor lor nenorocirile care se abătuseră asupră-le. Fata trebuia să-l aştepte pe director în spatele bisericii, băiatul fusese convocat de soţie în grădina casei boiereşti. Dacă ar fi refuzat, ar fi fost goniţi, iar părinţii lor, incapabili să muncească, ar fi rămas muritori de foame. Trebuiau deci să se supună, dar paharul se umpluse şi răzbunătorii se luară după cei doi tineri, la o oarecare distanţă. Intervalul pînă la evenimentele care urmau să se producă fu umplut de horcăielile bolnavilor. Deodată se auzi un ţipăt asurzitor, urmat de chiuituri sălbatice şi Messalina fu adusă în scenă de cîţiva bărbaţi. Femeile se năpustiră asupră-i, îi dădură poalele peste cap şi începură să lovească părţile dezgolite ale trupului. Una după alta îi spuneau adevărul de la obraz, la care doamna, regăsindu-şi din pricina furiei şi a spaimei adevărata fire, le răspundea cu acelaşi torent de vorbe murdare.

Nimeni nu rămase nesimţitor la această scenă. Strigătul de răzbunare al mulţimii obidite şi umilite străbătu întreaga sală. El zgudui doamnele, făcîndu-le să-şi zornăie bijuteriile. Doamna Pimbusch scoase nişte sunete neinteligibile ridicîndu-se şi aşezîndu-se pe scaun. Doamna Türkheimer trebui s-o calmeze. Milionarii de pe locurile în picioare ţipau : da capo ! Mănuşile lor albe se destrămaseră şi, din pricina aplauzelor furtunoase ce se prelungiră minute în şir, cortina trebui coborîtă. Un domn în frac soios se ivi în faţa acesteia şi o scuză pe interpreta soţiei directorului de fabrică că nu putea repeta scena. Se temea ca îmbrăcămintea rău ferfenităită, din care curgeau zdrenţele, să nu jignească pudoarea onoratului public. Cîţiva spectatori de la parter insistară, însă, ca ea să primească o uriaşă coroană de lauri şi pentru a o lua în primire actriţa scoase de după cortină un braţ cu mîneca ruptă. Numai după aceea se putu continua reprezentaţia. Libidinosul director o şterse la timp de la primejdioasa-i întîlnire şi se refugie în casă, de unde se ivi la fereastră, însoţit de cîţiva acoliţi înarmaţi şi proferă cele mai respingătoare concepţii manchesteriene. Ba chiar, însufleţit de curajul infamiei sale, trase asupra mul-

ţimii neînarmate a proletarilor. Aceştia răspunseră cu pietre şi unul din mînuitorii de praştie izbuti să ucidă monstrul. Mulţimea năvăli în casă, mobilele şi alte lucruri de preţ zburară sfărîmate pe caldarîm. În acelaşi timp se auziră nişte clopoţei de sănii. Membrii consiliului de administraţie care locuiau în capitala provinciei, convocaţi de director spre a lua parte la o şedinţă, soseau la ţanc. Primiţi de ploaia de pietre zvîrlită de mulţime, o tuliră, la fel ca şi jandarmii sosiţi în grabă. Săniile fură făcute bucăţi şi cu lemnele smulse din ele bărbaţii se pregăteau să dea foc casei boiereşti. Cortina se lăsă încet, în timp ce soţia celui ucis, pe jumătate despuiată, prinsă în cercul femeilor ce dănţuiau, scotea un ţipăt ascuţit.

Trecură cîteva minute pînă cînd sala să-şi revină şi să izbucnească aplauzele. În ochii doamnelor, aplecate cu respiraţia tăiată peste balustradele lojelor, luceau lacrimi triumfătoare, iar cîţiva domni păliseră. Cele văzute şi auzite răscoliseră profund instinctele cele mai nobile : dar „Răzbunarea" era şi un incontestabil eveniment literar. Aerul era încărcat de electricitate, ca la marile premiere din istoria teatrului. Nimeni nu se urni din sală şi un murmur continuu exprima emoţia stăpînită a tuturor celor de faţă. Sentinţa unei autorităţi circula din gură în gură. În loja familiei Türkheimer, Pimbusch fu cel care, cu simţu-i ascuţit pentru ceea ce trebuia gîndit şi spus, prinse misterios din zbor, de undeva, formula.

— Michelangelesc, proclamă el brusc. „Răzbunarea" e michelangeleasca, Schwenke a spus-o.

Liebling se văzu silit să admită că drama avea un suflu puternic, pe care încercă să-l explice printr-o solemnă mişcare a braţelor. Asta îşi încruntă sprîncenele.

— Găsesc că-i o lucrare total lipsită de gust, declară ea cu dispreţ.

Numaidecît săriră toţi asupra ei. Pimbusch gemu cu zgomot, atît de tare îl durea o asemenea apreciere. Nu înţelegea cum poate fi cineva de altă părere decît marele Schwenke şi o privea buimăcit pe faţă. Dar soţia lui îşi exprimă răspicat indignarea.

— Vai, Asta, mă uimeşti ! Cum se poate să nu simţi sublimul !? Oh, ne putem aştepta la satisfacţii şi mai mari !

Ochii ei verzi scînteiau sub pleoapele înroşite. Tremura atît de tare încît scăpă din mînă sticluţa cu săruri pe care o mirosea, cu nările larg deschise.

Doamna Türkheimer, preocupată în ascuns de gînduri mai dulci, rămăsese destul de impasibilă la emoţiile spectacolului. Observă împăciuitoare :

— Dar bine, dragă Claire, la ce să te mai aştepţi ? Mulţimea s-a răzbunat doar !

— Oh, se va răzbuna şi mai tare ! şopti soţia fabricantului de rachiuri, răguşită de pasiune.

Andreas era nemulţumit. Se rezemase de uşa lojei şi abia izbutise să arunce o privire fugară asupra scenei. Liebling şi Pimbusch îl împiedicaseră să vadă ceafa doamnei Türkheimer. De altfel, aceasta nici nu se întorsese încă spre el.

Deodată publicul făcu „Pst !" şi Andreas auzi foşnetul cortinei. Acum răsculaţii păreau a voi să se baricadeze în biserică. Dar, după ce-şi suci gîtul, Andreas renunţă să mai vadă ceva. De ce-l poftise acolo Adelheid ? Dacă în ziua aceea nu făcea nici un progres în cucerirea ei, însemna că suferise o înfrîngere. Ar fi fost nevoit să ia totul de la capăt. Ori, poate că asta şi dorea dînsa ? Sau poate că-l protăpise acolo pentru ca să dovedească prin prezenţa lui că reuşea încă să atragă admiratori ? Adelheid nu-i mai dădea nici o atenţie şi el se temea că se face ridicol, lucru pe care poate că-l şi dorea ea. Bietul tînăr era măcinat de neîncredere şi se lăsa tot atît de repede pradă descurajării totale, ca şi speranţelor nesăbuite.

Nişte pocnituri şi răpăieli violente îl deşteptară însă din visare. Ah ! acum venise armata şi soldaţii trăgeau în biserică. Dar proletarii făcuseră şi ei rost de puşti şi răspundeau cu focuri de armă de la înălţimea baricadelor construite din altarele răsturnate, din bănci şi scaunele confesionalelor. Femeile erau în primele rînduri şi îşi băteau joc de soldaţi cu gesturi obscene pînă cînd se rostogoleau, lovite de gloanţe. În primul plan al scenei, Messalinei, care încăpuse în mîinile muncitorilor, i se trăgea un stihar peste cap. Apoi fu dusă pe amvon şi zvîrlită jos, încît poalele stiharului fîlfîiră în jurul ei. Jos fu luată în primire de braţele întinse ale bărbaţilor, care continuară jocul zvîrlind

soţia burghezului ca pe o minge. Apoi o băgară într-o mare cristelniţă, plină de agheazmă, şi, în sfîrşit, udă leoarcă, o duseră pe baricadă, în locul cel mai expus gloanţelor. Culmea era că nici soldaţii nu mai puteau de rîs privind femeia astfel maltratată. Episodul avu un mare succes de ilaritate. Parterul se tăvălea de rîs, iar multe dintre doamnele din loji, printre care şi doamna Pimbusch, sughiţau de plăcere.

Montarea ar fi fost demnă de un teatru mai mare. Muncitorii scofîlciţi, roşi de boli, care săreau prin biserică şi pe baricadă cu ţipete înnăbuşite de ură şi cu feţele schimonosite, în lumina pîlpîindă a lumînărilor altarului, făceau o impresie fantastică. Totuşi, publicul nu se simţea în întregime satisfăcut. Ordinul poliţiei, care oprise utilizarea vaselor sfinţite în scopuri îndoielnice, împiedica realizarea unui efect maxim şi deşi, în cele din urmă, proletarii îi puseră pe fugă pe soldaţi printr-un asalt încununat de succes, actul se termină într-o atmosferă de lîncezeală.

Pimbusch se agita căutînd să afle cam ce părere trebuie să adopte despre „Răzbunarea", după toate acestea. Soţia lui declară :

— Parcă nu te răscoleşte destul.

Liebling se pronunţă ritos :

— Eu nu pot califica aşa ceva drept artă. Unde-i ideea morală ?

— Oh, asta e în însăşi concepţia generală a piesei şi poate că se va vădi mai încolo, opină doamna Türkheimer cu blîndeţe.

Dar sionistul nu putea fi atît de uşor înduplecat.

— Piesa păcătuieşte de la bun început prin violenţă, observă el.

— Hocus-pocus ! exclamă Kaflisch, care se ivise la uşă. Păi, tocmai ăsta-i sensul unei drame sociale. Instincte gregare puternice, voluptate şi cruzime, tot lucruri care te satisfac de obicei la vederea unui panopticum, şi care sînt ridicate aici într-o sferă ceva mai înaltă, asta-i intenţia ingeniosului nostru dramaturg.

Şi adulmecă aerul din jur.

— Miroase al dracului a popor. Ştiţi ce-mi aminteşte „Răzbunarea" ?

— Ce ? întrebă Pimbusch.

— Parcă ar fi una din scrierile din topor care plac poporului, ca de exemplu „Amintirile unei slujnice" : „Ura, răzbunarea şi disperarea m-au împins în braţele păcatului".

Doamnele strîmbară din nas. Apariţia baronului von Hochstetten răpi ziaristului posibilitatea de a dobîndi noi succese. Logodnicul Astei părea mai puţin obosit ca de obicei. Dar înainte de a îndrăzni să-şi spună părerea, privi speriat şi neliniştit în jur.

— Am văzut sfîrşitul actului de la parter. Improvizaţia asta e mai neruşinată decît mi-aş fi putut imagina. Şi cînd am mai aflat că eu am aprobat spectacolul — eu am fost cel care a împiedicat interdicţia poliţienească — atunci... Cu Excelenţa-Sa nu e de glumă, încheie funcţionarul înspăimîntat, schiţînd un gest de descurajare.

Soacra şi doamna Pimbusch îl priviră zîmbind în doi peri. Negăsind acolo consolarea căutată, dădu să plece, şovăind, altundeva.

— Măcar dacă piesa ar avea succes !

Cu această remarcă profund gîndită, deschise uşa. Asta era însă înciudată de jalnica impresie pe care o făcea logodnicul ei şi hotărî să-l răzbune.

— Adu-mi mantoul ! ceru ea atît de tare, încît Stiebitz întinse capul din loja învecinată.

Hochstetten se execută şi dînsa ieşi furtunos. El o urmă cu capul plecat. Domnii care rămăseseră se simţiră cam jenaţi.

— Ideea nu e rea ! opină Kaflisch. Ce ar fi să urmăm exemplul antevorbitorilor şi să părăsim localul în chip de protest ?

Doamna Pimbusch ridică din umeri.

— De altfel se vorbesc fel de fel de lucruri despre anonimul autor.

— Ei, cine e ? exclamară doamnele.

Ziaristul făcu pe misteriosul.

— Aţi vrea să ştiţi ? Ei bine, nu vă spun ! Ia priviţi acolo jos, uite cum se tot şopotesc criticii. Abell şi Bär, Wacheles şi Thunichgut sînt înnebuniţi de curiozitate. Ieşiţi dumneavoastră şi viu şi eu, cu permisiunea doamnelor. Pe culoar se pot afla multe.

— Staţi puţin, viu şi eu, interveni îndată doamna Pimbusch. Domnii se alăturară doamnelor.

— Doamna rămîne în sală ? întrebă Andreas. Doamna Türkheimer îşi agita evantaiul ca să se răcorească.

— Oh ! cred că aici o să fie mai răcoare decît afară. Toată lumea se învîrteşte acum pe culoar.

Şi îi făcu cu ochii un semn pe care el îl înţelese imediat. Andreas ieşi după ceilalţi, dar scăpă repede de ei în înghesuială şi se înapoie în lojă.

— V-aţi şi întors ? îl întrebă Adelheid zîmbind săgalnic. Dacă sînteţi bun, lumina din perete mă orbeşte, adăugă ea.

Docil, tînărul înţelese şi această aluzie. Luă mantoul căptuşit cu blană al doamnei Türkheimer şi-l întinse atît de dibaci de la peretele lojii pînă peste balustradă încît nici o privire, oricît de indiscretă, n-ar fi putut răzbate în colţul unde şedea ea. Sprijinindu-se pe spătarul scaunului, Adelheid îl întrebă :

— Aşadar, nu vă interesează de loc ce se şopteşte pe afară despre autor ?

Andreas îşi îndreptă umerii, încercînd să-şi dea curaj.

— Oh, nu pentru asta am venit aici ! răspunse.

— Nu ? Dar piesa vă place totuşi ?

— M-am gîndit numai la dumneavoastră, doamnă.

Se roşise ca para focului după ce făcuse această mărturisire, dar se controlă imediat.

— Aţi vrea să mă convingeţi că n-aţi văzut tot timpul nimic din ce se petrecea pe scenă ?

— Pot să spun ce-am văzut ?

— Poftim.

— Dar n-o să vă supăraţi ?

— De data asta, nu.

— Între spinarea lui Pimbusch şi aceea a lui Liebling am privit mereu viorelele pe care le purtaţi la gît, iar cîteodată, cînd am avut mai mult noroc, şi o bucăţică din ceafa dumneavoastră, doamnă, prin guleraşul de dantelă.

Adelheid clătină, rîzînd, din cap.

— Ce lucruri învăţaţi la Berlin ! Şedeţi aici, îi spuse apoi, cu glasul mai coborît.

Şi doamna Türkheimer trase foarte aproape de ea scaunul pe care şezuse doamna Pimbusch, în aşa fel încît genunchiul tînărului pătrundea în poalele ei, între genunchii ei. Apropiaţi aşa, ea îl privi, punîndu-i o tandră întrebare din ochi. Apoi reluă :

— Aţi venit deci aici, în loc să vă duceţi la spovedanie. Sper că nu v-aţi compromis mîntuirea sufletului din cauza mea. Dar probabil că nici n-aţi luat-o atît de în serios ?

Andreas devenise, însă, dimpotrivă, foarte serios. Îşi plecase pleoapele şi îşi muşca buzele. Adelheid se sperie rău de imprudenţa ei. Îl jignise ! Cum putea repara nedreptatea făcută ? Ar fi vrut să-i sărute genele lungi, moi, care aruncau o umbră lungă asupra obrazului lui. Deodată el ridică ochii plini de devotament şi implorînd.

— N-ar fi trebuit să-mi amintiţi asta, şopti el.

Dînsa îi răspunse tot în şoaptă :

— Iertaţi-mă !

Andreas se aplecă şi mai mult spre ea.

— Nici nu-ţi dai seama, Adelheid, cîte aş jertfi pentru tine, crede-mă !

— Te cred, dragul meu Andreas, îi răspunse ea, cu multă duioşie.

Andreas îi luă mîna, pe care dînsa o ridicase rugătoare, şi el se simţi atras spre ea, fără să-şi dea seama cum, dar cu o forţă irezistibilă. Dînsa îl prinse la timp în braţe, pentru că altfel s-ar fi izbit cu prea mare violenţă de pieptul ei.

— Ce mult mă iubeşti ! şopti ea, cu capul dat mult pe spate.

El căută să găsească ceva potrivit cu situaţia şi se bîlbîi :

— Oh ! Adelheid ! Lasă-mă să te iubesc mereu aşa, acum sîntem în sfîrşit fericiţi !

Dar numaidecît aceste cuvinte îi părură prost alese. Fericirea de a se afla în braţele doamnei Türkheimer, într-o lojă la teatru, nu putea fi de lungă durată.

Îi puse o mînă pe coapse şi trupul ei se înfioră sub atingerea lui. Avea respiraţia întretăiată şi pieptul îi tresălta sub apăsarea pieptului lui. Faţa lui Andreas era foarte

aproape de a ei și dînsa se uita în ochi lui cu pleoapele pe jumătate închise și cu o privire pierdută. Suflarea-i caldă îi mîngîia obrajii, iar buzele ei întredeschise, fragede și calde, în mijlocul feței albe și pline îl înnebuniră pe Andreas, care își înșurubă gura între ele ca într-o pernă de petale catifelate de trandafiri. Se temu să nu-și piardă rațiunea și se întrebă cu îngrijorare cum se va sfîrși această îmbrățișare, expusă unor penibile întreruperi.

Adelheid nutrea poate și ea aceleași îngrijorări. Înălță capul, privi împrejur, de parcă și-ar fi revenit în fire și suspină :

— Nu aici, Andreas.

În aceeași clipă se îndepărtară brusc unul de altul, speriați cumplit de sunetul cinelelor, urmat îndată de zgomotul haotic al acordării instrumentelor. Orchestra își relua activitatea.

În timp ce-și punea grăbit în ordine hainele, lui Andreas i se păru că în fundul lojii, scufundat în întuneric, ușa se închisese încetișor. Ba i se păru chiar că, timp de o secundă, în crăpătura ușii zărise fața jovială a lui Türkheimer. Probabil că era o iluzie a simțurilor, consecință a spaimei sale. Totuși, barbetele roșcate nu i se ștergeau din minte.

Se temu că prețioasele clipe ale singurătății lor s-ar putea scurge fără un rezultat precis și apucă încă o dată mîna moale a lui Adelheid, plecîndu-se deasupră-i, rugător. Dînsa și-o retrase, plină de regrete. Ridicîndu-și capul, Andreas îi atinse cu buzele gîtul și viorelele din jurul gulerașului.

— Nu aici, Andreas, repetă ea pe un ton visător. Stai puțin să mă gîndesc. Mîine la prînz, am croitoreasa, mai tîrziu e bazarul pentru copiii ocnașilor. Marți dimineața, nu, nu e bine, dar să rămîi acasă toată după amiaza, auzi ? Și surîse șăgalnic. Să-mi citești poeziile tale. De altfel, ai să scrii și o piesă de teatru, ca asta de azi, o piesă de mare succes. Vreau să devii celebru !

„Köpf are dreptate, își spuse Andreas. A și început să-mi ceară să-i dovedesc că sînt demn de ocrotirea ei."

Pînă atunci, însă, era a lui, avea promisiunea ei ! Și, plin de recunoștință, mai schiță un atac asupra cefei lui

Adelheid, acolo unde ieșea dintre dantele. Ea deveni nerăbdătoare.

— Încetează ! E prea cald aici și mă jenează și viorelele. Dă-mi o mînă de ajutor.

Și își suci încolo și încoace gîtul prea scurt pentru buchetul bogat ; îl scoase și Andreas o ajută grăbit și stîngaci.

— Pot să le păstrez ? întrebă el.

— Din partea mea ! Dar au să se observe.

El își lipi lacom de obraz florile încălzite de trupul lui Adelheid. Apoi le vîrî în buzunarul dinăuntru al vestonului. Deodată, ușa fu dată în lături cu zgomot ; Andreas ședea modest la trei pași depărtare de doamna Türkheimer. Trăgînd de pe balustradă mantoul care o apăra de lumină, ea observă :

— Pauza asta e insuportabil de lungă.

Doamna Pimbusch exclamă gîfîind :

— Știți cine a scris „Răzbunarea" ? Nu ? E fenomenal ! Un tînăr pe care îl cunoaștem cu toții !

— Imposibil !

— Un om primit în societatea înaltă, adăugă Liebling încruntat.

Pimbusch zîmbea, plin de importanță.

— Cum ? Încă nu bănuiți cine e ? Să vă spun eu : un dramaturg cunoscut. Îl puteți vedea de aici. Ei ? Sigur. Diederich Klempner ! vesti el triumfător, incapabil să mai ascundă noutatea.

Doamna Türkheimer clătină din cap, neîncrezătoare.

— Dar n-a mai scris niciodată nimic ! De ce s-ar compromite dintr-o dată cu o asemenea piesă ?

— Și arată ca un stîlp al societății ! adăugă Andreas, foarte mirat.

Liebling clătină din cap, sumbru.

— Dar predică revoluția !

— Ce picant ! observă doamna Pimbusch. Își îndreptă lornionul spre loja autorului, care șoptea ceva la ureche cînd trupeșei Lizzi Laffé, cînd micuței Werda Bieratz. Se preface ca și cum n-ar fi el ! Dar acușica au să-l ia la refec criticii !

Domnii Abell şi Thunidhgut fură văzuţi intrînd în loja lui Klempner, care părea a răspunde protestînd hotărît la toate întrebările lor.

— Trebuie să ai totuşi energie, ca să scrii aşa ceva, opină doamna Türkheimer, gînditoare. De altfel şi domnul Zumsee ne va scrie în curînd o piesă.

— Oh!

Andreas fu felicitat. Pimbusch îi strînse mîna, închipuind cu cotul un unghi drept cu braţul.

Sîsîituri din sală le cerură să facă linişte. Începuse ultimul act. De astă dată Andreas se aşează într-un loc bun, dar era şi mai preocupat de propriile-i gînduri decît înainte. Vanitatea lui Adelheid de a-l decreta dramaturg îl neliniştea. I se părea că în Ţara huzurului, asemenea eforturi erau inutile. N-o impresionase oare destul cu marota lui, cu marota inspirată de geniul lui? Poate că trebuia s-o afişeze şi mai vizibil? Să se mai gîndească! Dar perspectiva de a se lua la întrecere cu Diederich Klempner, acest student borţos, care punea plebea să ucidă pe scenă pe oamenii în casele cărora se îmbuiba, nu-l ispitea de fel pe Andreas. Şi, în general, „Răzbunarea" îi displăcea; piesa era prea violentă şi plină de ură. Kaflisch avea dreptate, puţea a suflet popular. În posesia dulcii promisiuni a doamnei Türkheimer, se simţea ca făcînd parte dintre cei avuţi şi orice atac la adresa clasei posedante i se părea acum că-l ţintea direct.

Deveni mai atent abia atunci cînd semnele unei vii emoţii în jurul lui dovediră că succesul piesei era neîndoielnic. Printr-un peisaj iernatic şi pustiu trecea un tren. Locomotiva şuiera temătoare, înaintînd greu, căci şinele erau troienite. Sub zăpadă se afla probabil un obstacol, întrucît pe neaşteptate se petrecu o catastrofă. Locomotiva se scutură de parcă ar fi vrut să facă o săritură. Vagoanele se încălecară, roţile celor din urmă se urcară peste cele din faţa lor, prefăcîndu-se unele după altele în ţăndări. Cîteva clipe fu linişte, dar apoi, din şanţuri şi din tufişuri, se ivi ceata proletarilor livizi şi zdrenţuiţi, uluiţi ei înşişi de isprava lor. Îndată ce primul călător care scăpase teafăr îndrăzni, însă, să iasă pe brînci afară din vagonul răsturnat într-o rînă, deveniră iar furioşi. Începutul îl

făcură femeile, care omorîră cu pumnii o doamnă trasă cu sila de sub vagoane. Omul care căzuse în mîinile bărbaţilor era un fost membru al consiliului de administraţie. Îi spintecară burta cu cuţitele. Văzînd sîngele ţîşnind, se opriră ca vrăjiţi. Voluptatea răzbunării părea să-i îndobitocească : scoteau limbile din gură, îşi roteau ochii sticloşi, iar piepturile lor scofîlcite erau chinuite de crampe. Dar cînd îşi veniră în fire, se repeziră urlînd asupra victimelor lor, asupra burghezilor, chinuitorii, exploatatorii şi ucigaşii lor, care le căzuseră în sfîrşit în mînă. Îi smulseră pe jumătate morţi, dintre sfărîmături, se năpustiră asupră-le cu unghiile şi cu dinţii şi se tăvăliră cu ei prin zăpada amestecată cu sînge. Se schimonoseau cumplit unul la altul, pentru a-şi comunica plăcerea simţită, plescăiau din limbă, scrîşneau din dinţi şi blestemau de mama focului cu glasuri răguşite. Şi toate acestea erau mimate cu o veracitate atît de convingătoare, încît spectatorii se simţeau cuprinşi de o neobişnuit de plăcută groază. Un domn ursuz îndrăzni să spună cu glas tare că întreaga scenă era plagiată, un ghiduş se interesă cîţi hectolitri de sînge de vită fuseseră cumpăraţi pentru reprezentaţie, dar amîndoi fură siliţi să părăsească sala.

Căci nu era cazul de a se face haz. De data asta era vorba de lucruri serioase. Cîţiva proletari, tuberculoşi în ultimul hal, tîrau spre tufişul apropiat, urlînd bestial, două femei ce scăpaseră tefere. Doamnele din loji se ridicară de pe scaune, spre a vedea ce se petrece dincolo de tufiş, ferm convinse că scena continua şi acolo. Iluzia era atît de puternică, încît cîteva, mai simţitoare, îşi ţineau batista la nas. Dar cele mai multe dintre brunetele cărnoase îşi apăsau, plecate mult înainte, cu mîini febrile, pieptul tresăltînd. Închideau ochii, pradă plăcerii, iar nările pătimaşe se deschideau mari şi negre pe feţele năduşite, acoperite de o paloare mată. Aspirau, pe jumătate ameţite, mirosul searbăd de sînge care părea să plutească, fierbinte, în sală. Şi cînd, în cele din urmă, răsunară aplauzele, exaltarea instinctelor biciuite le sleise atît de rău, încît abia mai puteau împreuna mîinile. Pe gîturi şi cefe se prelingeau picături mari de sudoare, al cărei miros înţepător se amesteca cu cel pătrunzător al parfumurilor emanate de îmbră-

cămintea încinsă și de flori. Ici-colo răsuna un rîs strident, spart, amestecat cu zornăitul bijuteriilor. Tinerele fete care își întindeau gîtul, avide, de după spinarea mamelor, țipau ascuțit. Două sau trei dintre ele leșinară.

Numai marea artă putea produce asemenea efecte. În întreaga sală abia dacă erau două ființe care li se puteau împotrivi. Tînăra doamnă Blosch, ce continua să fie timida provincială pe care faimosul samsar al lui Türkheimer o pescuise într-un orășel uitat de oameni, nu înțelegea nimic din tot ce vedea. Rîdea, își mai ștergea și ea nasul, dar rămînea tăcută și decentă, în rochița-i albă, acolo în colțișorul ei. Nu izbutise încă să se acomodeze cu felul de a petrece al lumii din care făcea parte. Dar și bătrînul și deșiratul Wennichen se comporta aproape la fel de puțin avizat ca dînsa. Și el zîmbea mereu, privind mirat publicul și mișcîndu-și încet a mirare capul ca de pasăre. Poate că voia să întrebe de ce harnicii negustori și gospodinele lor, reprezentanții culturii și ai claselor avute, despre care s-ar fi putut crede că aveau destul de furcă cu junkerii abuzivi și cu clerul reacționar, se complăceau să aplaude acolo sîngeroasele excese ale plebei ?

Cei mai mulți spectatori se sculaseră în picioare, cu desăvîrșire copleșiți de apoteoza proletariatului, care încheia piesa. Cerul întunecat de nori aducători de ninsoare se roșise de flăcările unui foc bengal, reflex al incendiilor ce mistuiau lăcașurile tiraniei burgheze. Lăsînd în urmă fructele răzbunării sale — trenul distrus și cadavrele ciopîrțite ale dușmanilor ei — mulțimea înainta în șiruri strînse, cu brațele larg desfăcute, spre zorii umanității și frației. Perechi de îndrăgostiți se îmbrățișau în deplină libertate, firesc. Băiatul și fata, victimele salvate ale mîrșavei soții a directorului, își căzură în brațe, făgăduindu-și să se căsătorească. Pentru că, în fond, poporul e moral. Astfel încă pînă și Liebling, convins de existența unei idei etice, se putea acum declara mulțumit.

După ce actorii, epuizați de încercările prin care trecuseră, fură rechemați de unsprezece ori la rampă și sala dădu să se golească, domnii de la parter, cu mănușile albe ferfenițite, începură să reclame insistent Marseieza muncitorească. Muzicanții din orchestră, cîți mai rămăseseră pe

loc, trebuiră să le împlinească pînă la urmă dorința și, plin de fervoare, publicul intonă și el imnul. În loja diplomaților, Türkheimer fu văzut bătînd tactul cu un surîs satisfăcut.

Pe scară, Andreas se pierdu de ceilalți. Mai izbuti doar să se facă remarcat de doamna Türkheimer, cînd aceasta se urcă în trăsura ei și se alese cu un salut care îi făgădui din nou :

— Pe poimîine !

În foaier, părea că se întîmplase un accident. O doamnă era purtată în brațe de vizitiul și lacheul ei și dusă spre trăsură. Andreas o recunoscu pe doamna Pimbusch, care, din cauza intensei emoții artistice, fusese apucată de un acces de rîs nestăpînit. Soțul se învîrtea în jurul ei dezorientat și îngrozit să nu se facă, eventual, de rîs.

În timp ce da să plece, curiozitatea lui Andreas fu atîțată de un grup de spectatoare. Cînd scriitorul Diederich Klempner se apropie de cercul admiratoarelor sale, în rîndul acestora se stîrni o mare agitație. Klempner nu mai tăgăduia că el e autorul celebrei piese, ci se mulțumea numai să ridice misterios din umeri și îngăduia cu mărinimie ca tinerele fete să-l apuce de mînă. Cîteva încercară să i-o sărute, dar de astă dată Klempner se apără totuși. Spre a-și păstra ținuta, își făcu de lucru cu ochelarii cu rama neagră și clipi privind peste ceața de fete ; un zîmbet sceptic, arborat pe fața-i energică și rotundă, trăda plăcerea pe care i-o făceau omagiile aduse.

Andreas rămase obsedat pînă acasă de această imagine a scriitorului către care se întindeau mîini parfumate de femei. Indispoziția pe care i-o pricinuise, lucru ușor de înțeles, succesul altuia, fu totuși repede biruită de fantezia-i aprinsă care îl împinse pe el însuși în locul lui Klempner. I se părea că el scrisese, așa cum dorea Adelheid, piesa ridicată în slăvi de întregul Berlin. Toate privirile se îndreptau spre loja unde se afla el, alături de dînsa. Era acolo de față publicul premierelor berlineze, pe care tocmai îl cunoscuse, un public al cărui cuvînt era lege, care-și transmitea gustul păturilor mai puțin evoluate din punct de vedere spiritual ale poporului german, și hotăra faima unui scriitor în întreaga Germanie. Acum, numele

lui Andreas se răspîndea într-un ameţitor marş triumfal, prin toate ţinuturile.

Depănîndu-şi astfel o vreme visul, nu lipsi mult să se socotească autorul „Răzbunării". Numai entuziasmul pe care aceasta îl stîrnise îl făcuse s-o înţeleagă. Şi, treptat, începură să se dezlănţuie şi în el cele mai sălbatice instincte. Nu ştia însă dacă trebuia să se simtă ca un proletar însetat de sîngele burghezilor. Ori, poate că se redeşteptaseră cumva în el ancestrale instincte ţărăneşti, care îl ridicau împotriva orăşanului rafinat şi duşmănit ? I se părea că dorinţa de a o poseda pe doamna Türkheimer era o tragică răzbunare. Se răzbuna pe el şi un întreg popor asupra ei şi alor ei. În rest, ce plăceri îi putea oferi această nevastă de bancher îmbătrînită ? Îndată ce o va fi cucerit, trebuia să se arate rece şi distant. Să vadă în el un stăpîn nemilos.

În aşteptarea momentului cînd o va putea strînge în braţe pe Adelheid, Andreas fu însă preocupat nu numai de aceste gînduri, ci şi de o mulţime de treburi practice. Se mută în Dorotheenstrasse, în camera vecină cu aceea a lui Köpf, lovindu-se de o seamă de dificultăţi pricinuite de grija pe care trebuia s-o poarte preţioasei garderobe furnizate de domnul Behrendt. Pe doamna Türkheimer o înştiinţă despre mutarea lui printr-un bilet care se încheia cu aceste rînduri :

„Nu mi-a fost uşor să mă despart de liniştita şi izolata mea chilie, dar ce n-aş face pentru a fi cu cîteva sute de metri mai aproape de tine, mult dorita mea, şi pentru a te scuti să urci cîteva trepte ? Acum locuiesc la etajul al doilea. Oh ! vino mai repede să-mi luminezi sărăcia cu căldura surîsului tău ! Porunceşte, sînt gata să fac orice pentru tine !"

Andreas renunţă ca atare să-şi înfrumuseţeze noua-i locuinţă prin procurarea cîtorva obiecte de lux. Doar nu aşa putea spera să-i impună bogatei doamne Türkheimer ! Rezultate nu putea da decît marota bigotismului, al cărei efect spera să-l sporească şi mai mult prin austeritatea interiorului său. Căută dar pe la cîţiva negustori de vechituri nişte lucruri care ar fi putut impresiona evenutal pe o doamnă de pe Hildebrandtstrasse.

Marţea, îndată după prînz, se retrase în camera sa. Intenţiona să trieze şi să pună la punct o seamă de poezii pe care vroia să i le citească. Din cînd în cînd, furat de gînduri plăcute, se oprea din această treabă. O să vie la trei sau la patru ? Ori poate că şi era în drum ? Probabil că o să coboare din trăsură la poarta Brandenburg şi o să vină pe jos în Dorotheenstrasse. La etajul întîi are să se oprească să răsufle, pentru că nu e obişnuită cu trepte atît de înalte. Şi imaginea trupeşei doamne care avea să urce două etaje, respirînd din greu numai şi numai pentru ca să-i cadă în braţe, îl înveseli foarte pe Andreas. Rîdea şi se bătea pe genunchi de făcu să răsune pereţii goi ai camerei.

Deodată i se păru că aude un zgomot afară, pe coridor. Se repezi la uşă. Dar nu, era linişte. Între timp se făcuse aproape trei şi jumătate ; ar fi putut să nu-l lase să aştepte. Şi, fără veste, îi trecu prin minte o nouă posibilitate. Dar dacă nu venea ? La asta nu se gîndise de loc, deşi se putea întîmpla prea bine să nu poată veni sau să nu fi avut poftă. Poate că aventura nu i se mai părea să merite osteneala şi prefera cine ştie ce altă distracţie. Şi Andreas se căi că între timp n-o mai vizitase o dată spre a-i reaminti personal de existenţa lui. Scrisoarea fusese mult prea sentimentală, prea plină de dor ; şi-şi puse în gînd s-o facă să plătească pentru această greşeală a lui — în caz că avea să vină. Dar nu, ea nu mai putea să-i scape — îl iubea prea mult. De altfel, se şi compromisese de dragul lui. Andreas văzuse prea bine cu cîtă atenţie se uitase doamna Pimbusch, în timpul celui de al treilea act al „Răzbunării", la umărul lui Adelheid, de unde lipsea buchetul de viorele.. Ah ! şi el uitase de asta ! Căută în buzunarul de la piept florile ofilite rău, le stropi şi le puse pe masă. În clipa aceea se auzi soneria de la uşa care da spre coridor. Îşi ţinu răsuflarea. Nu, de data asta nu se înşela, auzea un foşnet de mătase.

Doamna Türkheimer răsufla aproape normal. Urcase repede şi uşor scările, mînată de dor. Purta un taior simplu, cafeniu, de covercot. Îmbrăcată aşa, putea intra în

orice casă fără să se facă remarcată şi fără să-şi trădeze rangul.

— Nu s-a mutat la dumneavoastră un domn Andreas Zumsee ? o întrebă ea pe gazdă.

Bătrîna mecklemburgheză se vădi prost dispusă.

— Nu cunosc un asemenea nume. S-o întreb pe fiicămea. Zafie ! ţipă ea spre bucătărie.

Doamna Türkheimer nu prea avea poftă să fie văzută şi de Sophie, aşa că spuse repede :

— Ei, cred c-o fi acasă.

— Poftiţi şi vedeţi ! îi răspunse sec doamna Levzahn. După care îşi sprijini pumnii în şolduri şi se depărtă încet, tîrîndu-şi papucii de pîslă, foarte nemulţumită de cunoştinţele feminine ale noului chiriaş.

— Doar n-o să refuze să stea de vorbă cu o rudă care-i face o vizită, strigă Adelheid după dînsa, căutînd cu mîna, în întuneric, clanţa uşii. Nu primi nici un răspuns la bătaia în uşă. O deschise deci singură.

În prag făcu însă un pas înapoi, speriată. Ţinîndu-se de tocul uşii, îşi înnăbuşi un ţipăt, căci în cameră era un anahoret. Cu spatele rezemat de un pat de campanie, din fier, Andreas şedea pe un scăunel de lemn la o masă de lemn de brad negeluit. Un crucifix cumplit de urît, cioplit din lemn, privea cu chipu-i schimonosit şi însîngerat spre omul îmbrăcat într-o rasă cafenie care, cu faţa îngropată în mîini, părea adîncit în meditaţie.

Însinguratul anahoret păru doamnei Türkheimer înspăimîntător ca o vedenie. Văzîndu-l acolo, în mintea ei se depănă o succesiune rapidă de înfricoşătoare imagini culese din lectura îndelungată a ziarelor „Nachtkurier" şi „Kabel". Căci dînsa, ca şi alţi cititori emancipaţi ai acestor ziare, nu mai ştia prea bine dacă existau călugări şi socotea biserica catolică o stihie a întunecatului ev mediu, ce se scula cînd şi cînd din morminte părăginite, zornăind îngrozitor din lanţuri. De aceea, cum îşi reveni puţin, Adelheid se gîndi să se facă nevăzută. Intrase probabil în altă cameră, ori poate că nimerise în altă casă. Dar se opri văzînd smocul de păr blond care cădea peste gluga cafenie. Era doar părul lui Andreas ! Anahoretul ridică încet capul. Avea ochii închişi, dar dînsa îi recunoscu profilul, care se

reliefa palid în întuneric. Încet de tot, tremurînd încă, se strecură pînă la el şi-i puse blînd mîna pe cap. El deschise ochii, încă adîncit în meditaţie.

— Ce tare m-ai speriat ! şopti ea.

— Eu să te sperii pe tine ? Cu ce ? întrebă el zîmbind. Se ridică şi-i oferi un scaun. Ah ! cu rasa mea ? Dar asta e haina mea de lucru.

— Totdeauna porţi un halat din ăsta ? îl întrebă Adelheid naivă.

El se simţi jignit.

— Evident, voi nu puteţi înţelege ce importanţă are pentru noi veşmîntul cu care ne aşezăm la masa de scris. Crezi că în frac aş avea aceleaşi gînduri pe care le am în rasă ?

— Sigur că nu, conveni Adelheid. Comportarea lui Andreas i se părea puţin bizară, dar foarte interesantă. Oamenii mari trebuie să aibă asemenea marote, iar marota lui Andreas era, de fapt, agreabilă. Te înţeleg Andreas, îi spuse ea, şi acum pot să-mi imaginez şi cum scrii.

— Scriu ca un catolic, proclamă el categoric, cu ochii aţintiţi spre geamul slab luminat.

Adelheid îşi mută privirile de la Hristosul însîngerat, care din întuneric părea tot mai înspăimîntător, spre rasa cafenie a lui Andreas şi se simţi străbătută de un fior de groază şi de voluptate. Era foarte mulţumită că din mulţimea tinerilor care-i frecventau casa îl alesese de la prima privire tocmai pe acesta. Nici doamna Mohr, nici doamna Becheerer, nici Lizzi Laffé şi nici o alta nu cunoscuseră vreodată un asemenea exemplar. Andreas era demn de dragostea ei. De altfel, rasa îl prindea foarte bine, îi dădea un aer poetic.

Se plecă spre el, îşi sprijini braţul de al lui şi-i privi drăgăstos faţa ce părea macerată de gînduri şi asceză. Viaţa de huzur din ultimele zile încă nu înlăturase consecinţele ieftinei alimentaţii vegetariene din vremea cafenelei „Ura" şi ale multelor prînzuri înlocuite printr-o disciplină severă. Adelheid spuse :

— Nici nu mă întrebi de ce am întîrziat ? N-am nici o vină. Dacă ai şti !

— Poţi să vii la orice oră vrei. Eu am să-ţi fiu totdeauna recunoscător pentru asta, îi răspunse el, dar cu un ton din care dînsa înţelese : La nevoie, pot să şi renunţ.

— Ah, dar ce cald e la tine ! făcu ea şi-şi împinse, provocatoare, pieptul înainte. Degetele ei îşi făceau de lucru cu năstureii. Privirea lui Andreas alunecă indiferentă asupra pieptului ei, care ameninţa să rupă stofa, şi se mulţumi cu atît. Adelheid se simţi dispreţuită şi durerea pricinuită de această răceală o făcu să-şi ducă mîna, oftînd, spre inimă. Şopti :

— Nu mi-e bine.

Andreas o prinse în braţe, dar o lăsă numaidecît să alunece în fotoliu. Aruncă o privire spre divan, dar i se păru cu neputinţă s-o poarte pe doamna Türkheimer pînă acolo : Adelheid îşi dădu şi ea seama de asta şi se ridică de pe fotoliu. Pentru a face ceva, Andreas aprinse lampa.

— Să deschid fereastra ? întrebă el.

— Nu, lasă, să stăm de vorbă. Te-ai mai gîndit la „Răzbunarea" ? Nu mi-ai spus încă dacă ţi-a plăcut actul al treilea. Şi cronicile consacrate lui Klempner ! Ai citit ce a scris Abell ?

Vorbea repede, spre a-şi alunga frica. Era bătrînă, mult prea bătrînă pentru el ? O dispreţuia cumva ?

— Ei, Abell ! Găsesc că spune prostii, declară Andreas. Luă „Nachtkurier"-ul şi sublinie sentinţele pe care, în trecere, le parodie puţin : „A apărut o nouă stea, care-i va scoate din luptă pe unii dintre epigonii dramaturgiei noastre... Sinteză genială a unei psihologii sociale diferenţiate... Mişcări de masă napoleoniene... Un superior simţ al dreptăţii sociale..."

Apoi, Andreas luă o poziţie de apărare şi imită gesturile elegante ale doctorului Bediener :

— Evident, în rubricile politice sîntem pentru o sănătoasă economie liberală şi luăm chiar apărarea celui mai josnic director de fabrică. Am fi nebuni să nu procedăm aşa. Dar în partea literară luăm poziţie în favoarea celor oprimaţi, avînd, după cum ştiţi şi dumneavoastră, un ascuţit spirit de dreptate socială. Ne considerăm, cu alte cuvinte, un organ al culturi spirituale germane.

Şi-şi ridică sprînceana dreaptă, de parcă ar fi lăsat să-i cadă monoclul, iar mimarea felului de a vorbi al redactorului-şef era evidentă pentru oricine. Adelheid se arătă entuziasmată şi aplaudă.

— Pe toate le ştii, observă ea drăgăstoasă.

Andreas se simţi măgulit. De fapt, cronica lui Abell îi plăcuse nespus de mult, întrucît o citise cu sentimentul că era vorba de propria-i viitoare lucrare. Dar nu-i plăcea să audă un imn de slavă pentru Klempner în prezenţa lui Adelheid.

— E adevărat, încuviinţă ea. Aşa ceva n-ar trebui luat în serios. De fapt, toate ziarele îşi bat joc.

— Şi Klempner ? întrebă Andreas. Crezi că-i frumos ce-a făcut ? În timp ce se îmbuibă la masa întinsă în casa ta şi în alte case bogate, pe ascuns se îndeletniceşte să facă de rîs şi să tăvălească în noroi clasa stăpînitoare. Ce spui de asta ? Eu zic : ruşine să-i fie !

— Ai perfectă dreptate ! Oh, tu eşti un om de suflet !

În cercul ei, nimeni nu se gîndise încă la cele exprimate de Andreas. Şi Adelheid îl privi nespus de mirată. Sensibilitatea lui etică o umplea de sinceră admiraţie.

— Eşti un om de suflet ! repetă ea, gîndind : „Ah ! el n-ar fi în stare să mă vîndă, cum a făcut Ratibohr".

Acest succes îl dezarmă pe Andreas. O iertă pe Adelheid pentru scrisoarea prea umilă pe care i-o scrisese şi pentru ora pe care o petrecuse în aşteptarea ei. O învăţase să nu mai considere niciodată vizita ei drept o favoare, o pedepsise, şi acum putea renunţa un pic la rezerva lui. Îşi trase deci scaunul atît de aproape de dînsa, încît genunchii lui se lipiră strîns de ai ei, apoi îşi petrecu braţul după mijlocul ei şi şopti :

— Ce drăguţă ştii tu să fii ! Să fii totdeauna aşa cu mine, vrei ?

— Eşti un om de suflet ! repetă ea, transportată de mîngîierile ochilor lui de faţă şi de glasu-i învăluitor.

— Îţi mai e cald ?

— Nu.

— Chiar nu ?

— Chiar nu !

— Cred totuşi că ţi-e puţintel cald.

Dînsa se prefăcu că se împotrivește încercărilor lui de a-i descheia nasturii, dar, de plăcere, gînguri încetișor. Mîinile lui aveau o anume îndemînare firească. Mîngîierile lor lipsite de experiență erau cam nedibace, dar atît de agreabile, încît ar fi fost greu să-i fie luate în nume de rău. Iar el se simțea topinduse în fața îmbelșugatelor farmece ale lui Adelheid și arăta inofensiv ca un prunc deocheat care se ține de șotii cu doica.

— Oh, Andreas! suspină ea, trezindu-se greoaie în brațele lui, foarte mirată că lucrurile și ajunseseră atît de departe.

— Îmi place gîtul tău, șopti el, silind-o cu sărutările lui să dea tot mai mult capul pe spate, pînă cînd buzele lui lacome alunecară de jos în sus peste larga întindere a cărnoasei ei bărbii duble, a cărei piele albă și netedă îl amețea. Preocupată prea mult de ceea ce simțea spre a se mai gîndi la altceva, ea repeta :

— Ești un om de suflet!

— Ce frumoasă bărbie ai! șopti el din nou, trăgînd-o și mai mult pe scăunelul lui, care amenința să se răstoarne.

— Ai un suflet mare, repeta mereu Adelheid și alunecară puțin cam repede, aproape prăbușindu-se, pe patul îngust de școlar, care primi neobișnuita povară scîrțîind îngrozitor. Asta fu totul. Andreas nu-și imaginase că va fi atît de simplu.

Revenindu-și în fire pentru o clipă, vroi să-și zvîrle de pe el rasa. Dar Adelheid îl apucă de braț.

— Lasă asta! îi porunci ea, crezînd că el va observa diabolica voluptate de care ea însăși se înspăimînta. Căci simțea o plăcere nebănuită să aibă de-a face cu un călugăr. Niciînd nu mai fusese stăpînită de o pasiune atît de covîrșitoare. Abia acum înțelegea satanismul și magia, sadismul și alte perversități despre care auzise povestindu-se. Nici una dintre cunoștințele ei, nici măcar doamna Pimbusch, care se lăuda totuși cu toate infamiile imaginabile, nu simțise, desigur, vreodată așa ceva. Și sprijinindu-și capul într-o mînă, îl privi pe Andreas cu patima mistuitoare a unui sfinx.

El însă era departe de a o înțelege. Dar cum plăcerea pe care o încercase fusese neașteptat de mare, căzu din nou în

brațele lui Adelheid înainte de a fi chemat de ele. Vanitatea însă îl deșteptă din supunerea totală a voinței sale față de femeia iubită. Se ridică în capul oaselor.

— Nici nu ți-am citit poeziile mele.

— Ah, da !

Și Adelheid își înnăbuși un căscat, lăsîndu-l să-și facă voia. Dar, curînd, imaginația dezlănțuită și perversă pe care abia în ziua aceea și-o descoperise, fu din nou hrănită de chipul palidului poet în rasă monahală care o acoperea pe ea, iubita păcătoasă, cu trandafirii poeziei sale. Andreas îi citi cu glas tare și cu un aer grav. După care o întrebă :

— Ce părere ai despre nuanțarea sentimentelor ? Simți fiorul stăpînit al parfumurilor, culorilor și tonurilor crepusculare ?

Adelheid se arătă docilă. La cîte un pasaj mai reușit, îl gratifica prompt cu cîte un cuvînt de laudă. Exclama :

— Foarte drăguț ! Șic ! Fermecător !

În cele din urmă, însă, îl trase din nou spre ea, ca pe un copil care se jucase destul. Andreas se prăbuși atît de stîngaci, încît poeziile îi căzură și, ca niște fluturi amorțiți, se răspîndiră peste toată dușumeaua.

După aceea declară depășit tot ce citise.

— Nu sînt destul de imateriale, trebuie să ne întoarcem la esențe și idealuri, completă el.

— Oh ! tu ești un copil al luminii, privești totul prin niște ochelari de aur.

El începu să recite o odă închinată remușcării. Adelheid observă :

— Amintește de Schiller.

— N-are decît, decretă Andreas.

Ea ascultă. Treptat însă tresăltarea pieptului ei deveni tematoare și ea suspină :

— Ah, mă întristezi cumplit !

Armoniile sublime ale celei mai noi poezii îi zdrobiseră inima. Îngenunche, îngropîndu-și capul în perne, încît șoldurile i se ridicară mult sub cuvertură, și izbucni într-un plîns cu sughițuri. El încercă s-o consoleze pe Magdalena ; pocăința ei, efect al versurilor sale, îl mișca.

— Adelheid, dar ne iubim ! îi spuse el.

— Iubirea noastră e un păcat! gemu ea, înecată de lacrimi.

Starea ei de spirit îl covîrşi şi Andreas îi împărtăşi căinţa. Uită de Ratibohr şi de lungul şir de foşti amanţi pe care şi-i imagina de obicei în umbra trecutului doamnei Türkheimer. Numai de dragul lui se abătuse ea de la drumul drept şi, cu această măgulitoare convingere, plînse împreună cu iubita. Apoi fiorii patosului lor etic culminară într-o nouă îmbrăţişare.

După care Adelheid simţi nevoia unei ţigarete şi, cufundaţi în tăcere, după toate efuziunile sufleteşti, fumară întinşi pe spate, cu ochii în tavan.

Un ceasornic bătu cinci şi jumătate. Adelheid sări în picioare.

— Am încurcat-o! rosti ea. Ajung mult prea tîrziu acasă.

Alergă în cămaşă şi în ciorapii ei negri spre măsuţa de toaletă, îşi despleti bogatu-i păr negru şi începu să se pieptene. Andreas, care rămăsese în pat, o urmărea cu privirile, sleit de puteri. Dar oboseala-i era glorioasă, succesele şi isprăvile acestei după amiezi îi sporiseră respectul faţă de sine însuşi. O privea pe Adelheid cu mîndrie şi recunoştinţă. Avea deci acum o amantă frumoasă. Cine i-ar fi prezis aşa ceva? Căutase doar intimitatea trupeşei soţii a bancherului numai spre a face carieră, temător în adîncul sufletului că ar putea deveni ridicol. Socotise cucerirea ei uşoară şi puţin glorioasă, dar acum, cînd izbutise, se umfla în pene din pricina orgoliului satisfăcut. Încă în ziua aceea mai visase despre o sinistră răzbunare pe care şi-ar fi luat-o posedînd-o pe Adelheid. Dar, în ciuda tuturor aşteptărilor, posesiunea ei îi dăduse o pătimaşă satisfacţie. Proporţiile trupului ei, care depăşeau toate visurile sale, îl încîntau peste măsură.

Bietul tînăr fusese atîta vreme condamnat la o viaţă de lipsuri! Fetele nemîncate la al căror piept supt îşi cîştigase uneori dreptul să se odihnească în schimbul cîtorva gologani, îl săturaseră la fel de puţin ca ieftinele mîncăruri vegetariene cu care zadarnic încercase să-şi înşele foamea. Ele nu izbutiseră nici măcar să deştepte poftele cărnii pe care de altfel nici nu le puteau satisface. Acum i

se părea că se trezise la o viață nouă. Abia în brațele lui Adelheid își descoperise adevăratu-i temperament și avusese parte de o bucurie nestăvilită, țărănească, pricinuită de abundența nemăsurată a unor grămezi de carne cum nici măcar să vadă nu i se întîmplase vreodată. Socotea că se va înfrupta în veci de veci din ele și se simțea nesățios. Ba și începuse să pîndească din nou sub faldurile rochiei pe care ea o îmbrăca formele pe care abia le ținuse în brațe.

Prin oglinda dinaintea căreia se afla, dînsa îi trimise un zîmbet cochet. Dacă n-ar fi fost atît de grăbită și dacă n-ar fi ținut acele de păr între dinți, i-ar fi spus cîteva cuvinte măgulitoare. Căci și ea era plină de mîndrie satisfăcută și de recunoștință. Căci ea și numai ea izbutise să învingă castitatea acestui tînăr idealist și credincios. Acum că era al ei, își bătea puțin joc de marota lui, tocmai fiindcă îl cunoștea sub un aspect mai pămîntesc. Dar el rămînea totuși deosebit și în același timp atît de proaspăt și puternic! Se gîndea cum ar putea da de înțeles doamnei Mohr și doamnei Pimbusch că avusese parte de o nouă fericire. Andreas o să fie desigur discret, e doar un om de suflet. Ah, își luase revanșa asupra lui Ratibohr! Ce proastă fusese să se teamă că e de-acum prea bătrînă. Andreas o găsea frumoasă și i-o dovedise din belșug și o va găsi încă multă, multă vreme frumoasă. Ca și doamna de Chaulnes, gîndea și ea că pentru un burghez o ducesă are mereu treizeci de ani.

El n-o să se gîndească niciodată s-o părăsească, pentru că n-are bani! Pentru femeia cu simț practic, aceasta era o agreabilă garanție. Îi avea viitorul în mîinile ei, se putea îngriji de el, putea să fie orgolioasă pentru el, să-i asculte confidențele. Era visul ei: să aibă o legătură durabilă, întemeiată pe o drăgăstoasă intimitate. Toate necazurile ei fuseseră pricinuite de faptul că era prea bună, prea drăguță cu tinerii, cum spunea Kaflisch. Dar, în ciuda tuturor decepțiilor, la patruzeci și cinci de ani continua să mai nădăjduiască în prietenia netulburată, pe viață, a unui amant. Cu o energie a inimii veșnic tînără, era de fiecare dată iarăși gata să se identifice cu viața noului prieten, să-i adopte modul de a simți și exprima, să-i împărtășească dorințele și repulsiile și să se modeleze după el, de

parcă l-ar fi adoptat pentru vecie. Își amintea astfel de vremea cînd, prietenă a unui sportiv, nu se gîndea decît la curse și la cai sau de o altă perioadă cînd, în compania unui muzician, audiase atîtea concerte încît o apucau durerile de cap și-o torturau halucinații auditive. De dragul bancherului Ratibohr se apucase de speculații și-și înșelase soțul nu numai în pat ci, ceea ce era mai grav, și la bursă. De cînd venise, însă, în atingere cu Andreas, imaginația ei luase un avînt necunoscut pînă atunci. În brațele lui descoperea niște rafinamente spirituale de care ea însăși se minuna. Era de ajuns numai să-l privească pe piosul poet, că simțurile îi luau foc, începea să-și joace rolul ca și el, iar marota lui devenea și a ei. Căci era disponibilă pentru orice : dacă soarta ar fi unit-o cu un om ca Liebling, ar fi devenit sionistă.

Înainte de a-și pune corsetul, își îngădui răgazul să-i trimită o bezea prin oglindă. El sări brusc din pat și se repezi la ea. Îi părea rău să vadă dispărîndu-i sînul sub balena corsetului. O rugă :

— Mai stai puțin.

Dar ea îi răspunse numai :

— Ce copil ești !

Andreas îi mîngîie combinezonul de mătase, de care era foarte mîndru. Voi chiar să știe cît costase.

— Ce copil ești ! repetă ea.

— Și ce parfum ai în corset ?

— Crab apple.

— Ah ! Și unde îl ții ?

Scotoci, adulmecă și nu se potoli pînă cînd nu găsi buzunarele aplicate.

— Ai talente de croitor de damă.

— Ce meserie bună ar fi.

Și-i dădu tîrcoale, se lipi de ea, ar fi vrut să se piardă fără urmă în fustele ei, și de plăcere se încordă ca o pisicuță. Adelheid rîse.

— M-ai ținut în loc o grămadă de vreme. Așa nu mai plec nicicînd. Ajută-mă să strîng corsetul.

— Nu-l strînge încă, se rugă el, umil. Miroși atît de frumos. Vreau să-mi umplu nările cu parfumul tău, pentru vremea cînd n-ai să mai fii aici.

Adelheid îl privi cu ochii pe jumătate închiși, cu capul dat pe spate.

— Mă găsești frumoasă, nu ?

— Ce întrebare !

El îi sări de gît, dar dînsa se feri.

— Părul ! E și așa destul de ciufulit.

— Ce importanță are ? întrebă el.

— Ah, voi nu observați astea ! Dar prima femeie pe care aș întîlni-o ar observa de unde viu.

— Crezi ?

— Sfîntă nevinovăție !

Și îi mîngîie obrajii, dar nu-i dădu voie s-o atingă. După care se instală din nou în fața oglinzii spre a-și pune pălăria.

— Sînt groaznic de zburlită, trebuie să mă duc la coafor. Fără sîrmă nu merge. Îl privi peste umăr : Dar n-am adus-o cu mine.

— De ce ?

— Fiindcă nu m-am gîndit că ai să fii de la început atît de furtunos.

Andreas rîse, măgulit.

Cînd, în sfîrșit, Adelheid își trăsese mănușile și voalul peste față, Andreas făcu o mutră de parcă ar fi fost gata să plîngă.

— Dar cine te obligă să pleci așa de repede ?

— Mai și întrebi ?! Probabil că salonul meu e de o oră plin de lume. Măcar dacă Asta ar fi acasă.

Ciudat, abia fusese numai a lui și deodată voia să se ducă iar printre toți oamenii aceia străini. Să se expună, cu taina dragostei lor în suflet, privirilor ascuțite ale tuturor.

Adelheid se înduioșă de mutra lui.

— Nu fi trist, comoară ! Putem să ne vedem zilnic. De altfel, n-ai decît să vii cu mine.

Și cum el făcu ochi mari, dînsa se corectă.

— Sau vii peste o jumătate de oră. Ce importanță are ?!

— Ce importanță are ?

El sări doi pași înapoi, fără să poată găsi cuvintele potrivite pentru a-și exprima oroarea. Cum ? Abia făcuseră

împreună ce făcuseră, și după mai puțin de o jumătate de oră ea îi propune să apară în salonul lor, s-o salute ca pe o amfitrioană și să bea ceai cu musafirii. Asta era prea de tot ! Morala-i gumplachiană se revolta. Nu putea înțelege o asemenea lipsă de prejudecăți, dar ea îi inspira totuși un anume respect.

Adelheid observă uimirea lui, însă nu-și dădu seama ce anume îl impresionase atît de mult. Se folosi, dar, de moment, spre a o șterge. El o ajunse din urmă în fața ușii. Adelheid îi atinse urechea cu buzele.

— Mîine la trei, îi șopti ea.

Andreas vru s-o urmeze, dar dînsa îl împinse înapoi, ducîndu-și un deget la buze. Din bucătărie pîndea fața obraznică a domnișoarei Levzahn, drăguța fată a gazdei. Adelheid îi închise lui Andreas ușa în nas. Acesta căzu pe un scaun și ascultă cum se depărta foșnetul de mătase al juponului ei. Auzi trîntindu-se și ușa de la coridor.

Era totuși a lui ! Lucrul acesta uimitor îl făcu să clatine din cap. Și în mijlocul profundei meditații asupra inimaginabilului, care se întîmplase totuși, exclamă de cîteva ori și din ce în ce mai tare :

— Doamna consul general Türkheimer !

Titulatura i se părea fabuloasă și suna ca o înălțare în rang care-l privea și pe el. Nu știa prea bine care din cele două jumătăți îi impunea mai mult : consul sau general. Dar amîndouă la un loc erau ceva fantastic.

— Doamna consul general și încă al republicii Puerto Vergogna. Dacă cei din Gumplach ar ști !

Cu gîndul la concetățenii lui, sări de pe scaun, făcu un salt și începu să danseze prin cameră un nestăvilit dans de bucurie, ca un canibal triumfător ce izbîndise fără a pierde prea multe forțe și nu știa cum să-și cheltuiască restul de energie. Cînd, în sfîrșit, se opri, vecinul Köpf era în prag.

— Ce-i aici ? Vreo tîrnosire ? întrebă el, zîmbind binevoitor veselului călugăr.

— Da, tîrnosire, încuviință Andreas, încercînd să-și recapete respirația. Și dacă ai ști pentru ce biserică, ce mare și ce frumoasă ! Și ce bogată ! Se numește Adelheid Türkheimer.

— Ah ! felicitări ! Köpf era sincer uimit. Da' repede a mai mers !

Andreas se bătu cu pumnii în piept :

— Ei, n-a fost cine ştie ce mare lucru, exclamă el.

— Şi acum, mulţumit ?

— Da, merge.

Izbucni în rîs şi de bucurie începu să vorbească în dialect :

— Am găbjit în hogeagul meu cea mai fainâ muiere şi mai întreabă dacă-s mulţumit ! A fost pe cinste ! Da, stimabile, cea mai frumoasă femeie, repetă el. Vrei amănunte ?

Şi nu mai aşteaptă invitaţia lui Köpf.

— Are nişte sîni ca nişte saci cu făină, poţi să mă crezi. Dar ca nişte saci plini, bucşiţi ! Şi coapsele, par pur şi simplu de necrezut.

După care se concentră, spre a declama :

Aste braţe fermecate
De femeie colosală
Mie-mi sînt, fără-ndoială,
Pătimaş încredinţate

— Asta-i de Heine, adăugă el mîndru.

Făcu o piruetă în jurul lui, sări peste primul scaun pe care-l întîlni în cale şi se avîntă din nou în dansul triumfal al canibalului biruitor.

IX

Politică şi economie în Ţara huzurului

TRĂIRĂ ÎNTR-O BEŢIE, TIMP DE ZECE ZILE trăiră într-o beţie.

Adelheid îşi petrecea toată dimineaţa şi toată seara pe pernele divanului din dormitor, pradă voluptuoaselor visuri care, în fiecare după amiază, imediat după prînz, deveneau realitate. Se îmbrăca în fugă, mereu cu acelaşi taior

de covercot, şi pleca de acasă, anunţîndu-şi înapoierea, deşi ştia prea bine că o să întîrzie, peste cel mult o oră. În birja pe care o lua în drum, îşi trăgea peste ochi un voal des ca o mască. Ţinea costul cursei în mînă gata numărat şi-l dădea vizitiului, pe care îl expedia la intrarea în Dorotheenstrasse, cu un bacşiş mare cît fericirea ei. În mersu-i grăbit, cu poalele rochiei puţin ridicate şi pasul săltăreţ, era precedată pe asfaltul ud, de reflexul formelor ei îmbelşugate. Umbrela, care-i apăra capul şi pieptul de priviri răuvoitoare, se strîngea cu un pocnet şi Adelheid dispărea în coridorul întunecos.

Cînd se întorcea acasă abia trăgîndu-şi răsuflarea şi în cea mai bună dispoziţie, doamna Mohr şi doamna Pimbusch o şi aşteptau în salonaşul tapetat cu mătase galbenă. Oh ! nu era nevoie să aţîţe invidia prietenelor cu vorbe meşteşuguite ! Paloarea strălucitoare a feţei îi vestea triumful, iar ochii în care turnase priviri drăgăstoase, nu picături de atropină, îi luceau umezi, cu pupilele mărite. Doamna Mohr, care abia în ziua precedentă declarase că Adelheid avea numai douăzeci şi cinci de ani, opina :

— Dragă, iar ai întinerit cu cinci ani !

Iar doamna Pimbusch se interesa, cu o mină plină de intenţii ascunse :

— Dar ce medicament luaţi, doamnă ?

— Spuneţi-ne şi nouă ce cură urmaţi ? o ruga şi doamna Bescheerer, femeie de şaizeci de ani, care se îmbrăca întotdeauna ca o tinerică şi împrăştia un nor de parfumuri. Doamna Türkheimer răspundea numai printr-o ridicare din umeri. Luneca uşor, cu tava în mînă, de la una la alta, insensibilă la înţepăturile lor. Şoldurile-i se mişcau puternice, iar ea surîdea, încredinţată că e tînără şi dorită.

De altfel şi Andreas găsea pentru moment că pasiunea lui, oricît de absorbantă era, îi pria foarte bine. Nu mai putea descoperi noi farmece iubitei, deoarece Adelheid, femeie bună la inimă şi în această privinţă, nu-i refuzase din capul locului nimic ; se înfrupta însă din răsputeri din frumuseţile pe care le lăudase faţă de prietenul său Köpf. Ba chiar părea că înfloreşte. Culoarea obrajilor îi devenise trandafirie, faţa i se rotunjise şi, îmbrăţişîndu-l, Adelheid

constata, nu fără o anume melancolie, că mijlocul i se îngroşase cu vreo doi ţoli. Căpătase şi o neobişnuită poftă de mîncare. Mînca de trei ori pe zi pe la tot felul de birturi din vecinătatea casei lui şi începuse să se mişte mai greu. În timp ce la prînz, îndată după ce se deştepta, şi la cină se mulţumea cu o zdravănă masă gospodărească, către seară, imediat după ce-i pleca iubita, simţea însă o foame de căpcăun, pe care abia o potoleau două duzini de stridii, un muşchi în sînge şi o mîncare de pasăre. La care adăuga o sticlă de Château-Laffite şi, cîteodată, şi puţină şampanie. Cînd i se servea cafeaua neagră şi păhărelul de coniac, era cuprins de o adîncă pace sufletească. Se afunda, încetişor, tot mai adînc în bancheta de pluş, capul, congestionat, îi cădea greoi pe piept şi aţipea. Într-un rînd sări în sus cu un ţipăt scurt. Trabucul căzut din colţul gurii îi arsese pieptul cămăşii şi atinsese pielea gîtului. Oh ! cu ce buze fragede îi vindecă a doua zi Adelheid rana ! Ori, cel puţin, îşi dădu silinţa s-o facă.

După o săptămînă de asemenea trai, Andreas îşi spuse că nu-i mersese niciodată atît de bine. Dar picoteala care-l apuca după masă se prelungea tot mai mult. Mintea îi era înceţoşată oricîtă odihnă îşi îngăduia şi imediat ce-i dovedea lui Adelheid dragostea lui, adormea la pieptul ei. Dînsa nu i-o luă în nume de rău, nici chiar atunci cînd, în a zecea zi, el îi dădu cel mai puternic motiv de nemulţumire. Înţelese că el nu va putea satisface multă vreme pretenţiile ei exagerate. Şi, în loc să se supere pe el, folosi slăbiciunea lui momentană spre a-l copleşi cu un nou soi de mîngîieri. Îi strîngea obrajii înfierbîntaţi între palmele ei, îi spunea „micuţule", „slăbuţule", „copilaşule" şi-l legăna în poala ei. Lui Andreas, însă, aceste mîngîieri i se păreau tot atîtea umilinţe. Îl înciuda că dînsa abuza de trecătoarea eclipsă a virilităţii sale spre a-i dovedi superioritatea ei. Deşi n-o făcea desigur cu intenţii rele. De altfel şi el îşi dădea seama că dreptatea nu era de partea lui : el era cel care nu-şi onora obligaţiile. Dar orgoliul i se revolta. Cînd să se despartă, dînsa-i observă indispoziţia.

— Scumpule, îi spuse, eşti prea mult timp singur, trebuie să apari iar în lume.

Şi îi mîngîie bărbia, dar el îşi zvîrli capul înapoi.

— Nu pot, rosti el printre dinți.

— Dar de ce? Lumea trebuie să te vadă în salonul meu.

— Mi s-ar părea necinstit.

La drept vorbind, nu mai era ferm convins de asta.

— Nu-i chiar așa! exclamă Adelheid. Tocmai fiindcă nu mai ești văzut, cad la bănuială. Crezi că n-au observat ce se întîmplă între noi?

Andreas rămase surprins.

„Chiar așa șmecheri sînt?" își spuse în gînd. Adelheid atacă din nou.

— De altfel, mi-o datorezi, dragostea mea! Trebuie să-mi aperi reputația. O femeie frumoasă îți poate cere atîta cavalerism! Și nu sînt frumoasă?

Cu capul dat pe ceafă, cu nările larg deschise, privindu-l cu ochii mijiți — Adelheid îi plăcea. Și Andreas trebui să strîngă din dinți, ca să nu cedeze imediat.

— Am să mă mai gîndesc, spuse.

Deodată, dînsa își aruncă brațele pe după gîtul lui și-i șopti la ureche:

— Trebuie să te arăți. Nici nu-ți închipui ce invidioase sînt!

Aceste cuvinte liniștiră orgoliul tînărului și despărțirea se petrecu în dezmierdări.

Adelheid se resemnă să-i acorde amantului un răgaz de trei zile. Cînd reveni, îl găsi din nou la înălțimea pretențiilor ei, dar spre sfîrșitul ședерii lor împreună simți că sărutările lui erau mai rare și în tot aerul lui stăruia o anume răceală. Andreas se plictisise rău în cursul intervalului și, cu șalele prea frînte spre a căuta alte distracții, se lăsase pradă unor triste considerații. Acum era aproape înclinat să-i atribuie ei vina epuizării lui trecătoare. Prea era simplă plăcerea pe care o oferea ea, prea lipsită de variații. Simțea nevoia unor extravaganțe și, cum nu-i trecuse prin minte ceva mai bun, își închipui că ar simți o plăcere dacă ar apărea alături de Adelheid, cu capul sus, în mijlocul societății adunate în salonul ei. De altfel situația lui de prieten al casei îi impunea să fie recunoscut ca atare și, eventual, să lege prietenie cu Türkheimer. Dar aștepta ca invitația să vină din partea ei.

Ea oftă puțin cînd încercă să-și încheie corsetul.

— Ajută-mă, te rog, îl rugă.

Dar Andreas nu se prea grăbi.

— Ei, cum e ? Te-ai mai gîndit ?

— La ce ?

— Știi tu. Să vii la mine !

— Dacă ții tu așa de mult. Din partea mea...

— Am știut eu că ești o scumpete !

El se lăsă sărutat pe gît, dar întorcîndu-și obrazul nerăbdător.

— Vino mîine, da ? Măcar să ne vedem.

— De ce nu azi ? întrebă el cu un aer indiferent.

— Ei vezi ! Așa-i că se poate ? exclamă ea rîzînd și-și dădu capul înapoi pe blana pe care el o ajuta s-o îmbrace, încît dubla-i bărbie se încreți, cărnoasă. El nu rezistă ispitei. Și întocmai cum dînsa se aștepta, îi spuse :

— Ai o bărbie frumoasă.

Adelheid îi îngădui să-și apese buzele pe această bărbie și-l întrebă :

— Atunci vii într-o jumătate de oră ?

— Mai bine chiar acum, făcu el într-o doară.

Dînsa îl privi mirată.

— N-aș putea să merg cu tine ? o rugă el, devenit din nou foarte tandru.

Adelheid clătină din cap, cu un zîmbet cam încurcat.

— Dar de ce ? Nu e bine așa, observă ea.

— Te rog, te rog !

Și își dublă furtunoasele-i insistențe, se lipi de dînsa pînă cînd dispăru aproape în fustele ei și o făcu să rîdă. Devenise din nou irezistibilul adolescent ale cărui dezmierdări stîngace o încîntau atît de mult. Dar Adelheid rămase totuși neînduplecată.

— Doar nu putem sosi o dată, murmură ea. Ce-ți veni ?

El îi dădu brusc drumul, se întoarse pe călcîie și rosti :

— Atunci, mai bine lipsă.

— Cum ?

— Atunci mai bine lipsă.

— Nu vrei să vii de loc ? Dar ce s-a întîmplat ?

Întors cu spatele, el îi spuse :

— Nu mă iubești.

— Ei, asta-i !

Aproape că țipase, speriată.

Dar el repetă calm și încăpățînat :

— Nu mă iubești.

Dînsa făcu doi pași, cu brațele rugător întinse spre el, dar Andreas împinse repede un scaun în drumul ei. Și oricît de iute încercă ea să ocolească piedica, el se strecura, agil ca o veveriță, de partea cealaltă. Ea începu să gîfîie din pricina efortului, iar el își încruntă sprîncenele, căci exercițiile gimnastice ale trupeșei doamne i se păreau caraghioase. În cele din urmă, sfîrșită de puteri, Adelheid se opri.

— Ei ? întrebă el.

Ea încercă să rîdă.

— Dar ce vrei de fapt ?

— Să mă duc împreună cu tine în Hildebrandtstrasse !

— Hai ! În definitiv, n-are importanță dacă o să fim văzuți.

— Ei, vezi ?

Numaidecît, Andreas se apropie din nou de ea, îi îndreptă, cu o cavalerească atenție, gulerul și îi sărută mîna. Adelheid îl privi de sus în jos, clătinînd încet din cap și cu un surîs foarte tandru, dar și mirat și îngrijorat.

— Atunci o iau cîțiva pași înainte, spuse ea în fața ușii. Mă ajungi din urmă.

Din lavaboul în care își vîrîse capul, Andreas îi strigă din nou :

— Dar dacă o ștergi, să știi...

— Nici o grijă, răspunse ea rîzînd, deși era cam îngrijorată. De ce-o fi ținînd s-o compromită mai mult decît era nevoie ? Și dînsa, care-l considerase atît de discret și de generos. Ori poate că nici n-o iubea așa cum nădăjduise ea ?

Andreas își ștersese fața, fluierînd sub prosop un șlagăr. Cele dobîndite îl umpleau de bucurie. Totul i se năzărise din capriciu și plictiseală, dar acum i se părea că procedase cu multă dibăcie. Căci o convinsese pe Adelheid că iubirea ei, care cedase, era mai puternică decît a lui. Iar părerea lui era că cel care iubește mai mult e totdeauna defavorizat. Ce păcat că nu-i veneau asemenea idei atunci cînd se apuca să scrie o nuvelă !

Cum turna cu găleata, se văzu silit să convină că trebuiau să ia o trăsură. Adelheid trase perdelele. Dar abia ajunseseră în faţa casei Türkheimer cînd, din direcţia opusă, răsări un cupeu. Dinăuntru sări doamna Pimbusch, care alergă înaintea prietenei sale. Exclamă vioaie :

— Ah, doamnă, dumneavoastră sînteţi ! Era cît pe aci ca roţile trăsurii mele să vă stropească chiar în faţa casei dumneavoastră. Lucrul mi s-ar fi părut pe cît de comic, pe atît de necuviincios, să ştiţi.

Ignorat cu desăvîrşire, Andreas ţinea deasupra doamnelor două umbrele. Doamna Türkheimer o împingea pe Claire Pimbusch să intre pe poartă. Cîţiva servitori le ieşiră în fugă în întîmpinare, le luară mantourile şi ele dădură să urce scara. Dar chiar pe primul palier se repezi spre ele o făptură ce aducea cu o pasăre speriată. Micuţa doamnă Goldherz se ridică în vîrful picioarelor în faţa lui Adelheid, îi sărută pe fugă amîndoi obrajii şi ciripi agitată :

— Noroc că v-am mai prins, doamnă. Trebuie să plec repede, e groaznic.

— Dar mai rămîi o clipă, draga mea, o rugă doamna Türkheimer. Ce-i aşa de groaznic ?

— Nici nu se poate exprima, acum vrea să mă seducă !

— Cine ?

— Ei, Ferdinand !

— Soţul dumitale ?

— **Fostul soţ, vă rog.**

— Ah, Ferdinand nu-i prost de loc. Îi găsesc ideea excelentă, observă doamna Pimbusch.

— La revedere, doamnelor, trebuie să vină dintr-un moment în altul.

Şi doamna Goldherz făcu prietenelor un semn de rămas-bun. Penele de la pălăria ei, garnitura de blană a mantoului, fustele, tot ce avea pe ea părea să fluture şi să fîlfîie ; părea că dă din aripi. Deodată privirea i se opri asupra lui Andreas, care rămăsese locului îndărătul doamnelor. Doamna Goldherz şovăi puţin, lornionul care-i atîrna de cordon se ridică parcă de la sine pînă la înălţimea ochiului şi deodată observă potolită :

— De altfel, aş mai putea sta puţin.

În salonaș le găsiră pe doamnele Mohr și Bescheerer. Doamna Türkheimer îl prezentă pe Andreas celei din urmă, iar el se încumetă să sărute mîna mică și palidă care atîrna neînmănușată peste brațul fotoliului. Dar își retrase repede buzele dînd de ceva gras : mîna era unsă cu o cremă. Deși făcuse o mutră scîrbită, doamna consilier comercial îl gratifică cu o îngăduitoare clătinare a capului. Îl măsura ca pe o personalitate care dobîndise de curînd însemnătate și, ca atare, nu trebuie neglijată. Din partea lui, însă, Andreas găsea că slăbănoaga sexagenară, gătită tinerește, era pur și simplu înfiorătoare. Un cîrlionț blond decolorat era lipit de o porțiune verzuie a frunții, pe care crescuseră parcă mușchi. Doamna amintea de o mumie conservată în cosmetice. Iar dacă amețitoarele parfumuri pe care le emana s-ar fi evaporat, exista primejdia să răspîndească cu totul altfel de mirosuri.

— Nu mai ești de loc de văzut, domnule Zumsee ! exclamă doamna Mohr.

Doamna Pimbusch se simți și ea, deodată, îndemnată să remarce prezența tînărului.

— Da' unde te-ai ascuns, domnule Zumsee ? rosti ea tare. Și-i scutură puternic mîna, apropiindu-și capul, pe care erau înscrise toate viciile, de acela al lui, cu o grimasă care-l sperie. După care adăugă : Faci o mutră, da, o mutră de Tannhäuser !

Andreas roși. Nu știa ce să răspundă și toată scena îl supăra. Doamna Bescheerer și doamna Goldherz se înțeleseră din priviri. Micuța și neastîmpărata doamnă își vîrî lornionul chiar sub nasul tînărului.

— Exact, observă ea înveselită. De Tannhäuser. Dai de unde vine asemănarea ?

Doamna Mohr rîse blajin.

— De ce ne-ai părăsit, domnule Zumsee ? Ați găsit o societate mai bună în altă parte ?

— Stimata doamnă mă nedreptățește... începu Andreas, dar Adelheid, care-și făcuse de lucru la masa pe care se afla serviciul de ceai, îl opri :

— Să sperăm că-l nedreptățești, dragă Bertha. Pretinde, dacă n-or fi simple pretexte, că stă în casă și lucrează zi de zi, de dimineața pînă noaptea.

— Ehei, scriitorii ăştia ! exclamă doamna Pimbusch. E uimitor de cîte sînt în stare cîteodată.

Şi îşi plimbă ochii verzi bulbucaţi, care păreau a spune multe, de la Adelheid la Andreas şi înapoi, în timp ce se interesa :

— Şi intenţionaţi să continuaţi multă vreme aceste eforturi cotidiene ?

— Nu exageraţi — cu scrisul ! îl avertiză doamna Bescheerer. Păreţi cam extenuat.

Şi, întorcîndu-se spre doamna Türkheimer, observă :

— Apropos, dragă Adelheid, dumneata eşti azi şi mai tînără.

Simţindu-se o clipă neobservat, Andreas o privi pe Adelheid ca să vadă cum reacţionează la toate acestea. Dar Adelheid îşi ţinea capul sus, mîndră, cum îi plăcea lui, iar zîmbetul de pe faţa-i calmă exprima indulgentul dispreţ pe care-l nutrea pentru prietenele ei. Invidia şi răutatea celorlalte, zîmbetul în doi peri, aproape obscen al lui Claire Pimbusch, ca şi neputincioasa ciudă a bătrînei doamne Bescheerer, care înainte de a fi învăţat să renunţe începuse să putrezească treptat, toate acestea erau doar nori de tămîie ce se înălţau spre femeia cu forme pline şi bine conservate. Nori care-i vesteau că nici una nu era în stare să iubească şi să fie iubită ca ea.

Andreas nu se simţea însă la largul lui în acest cerc de cucoane. Toate aceste vorbe cu dublu înţeles, pe care le găsea prea puţin spirituale, dar care îl luau pe nepregătite, îi dădeau sentimentul că nu face o figură onorabilă. Iar cel mai mult îl deranja voioşia micuţei doamne Goldherz, care, cu lornionul la ochi, sărind în loc şi bătînd din aripi, executa un adevărat dans al bucuriei în jurul lui şi al lui Adelheid. Pe obrăjoru-i roz, de păpuşă, pizma şi răutatea erau agreabil îmblînzite de profunda plăcere de a putea culege din zbor un atît de picant subiect de conversaţie, cu perspectiva de a-l purta cu ea din salon în salon.

Tot mai derutat, bietul tînăr nu găsi decît un singur punct de sprijin spre care să-şi îndrepte privirile : binevoitorul zîmbet al doamnei Mohr. Aceasta şedea cu mîinile împreunate, fără pălărie, comod ca la ea acasă, şi dădea din cap, cu o grijă maternă, cînd către doamna Türkheimer,

cînd către neliniștitul Andreas, de parcă ar fi vrut să le spună : bucurați-vă de fericirea voastră fără grabă și fără să vă irosiți puterile. Între timp, am eu grijă să ofer ceaiul și să scuz amfitrioana. Aluziile care vor să vă lovească n-au nici un efect asupra înțelegătoarei mele blîndeți — eu sînt îngerul vostru păzitor și nu cer nimic în schimb decît puțină indulgență pentru propriile mele slăbiciuni. Ce ne-am face noi, femeile cinstite, dacă nu ne-am trata cu o indulgență reciprocă !

— De fapt, e un lucru frumos, observă ea, că un scriitor, care în alte privințe este un om perfect normal, se retrage deodată din societate și se închide în casă singur cuc sau, cel mult, cu fantasmele sale.

— Cu iubitele sale fantasme, o corectă doamna Pimbusch. Ori, mai bine, cu o fantasmă iubită. Dar cum rezistă ? Ce părere aveți, domnule Zumsee, cum puteți rezista ?

Ivirea lui Lizzi Laffé făcu inutil răspunsul lui Andreas. Actrița purta un mantou larg de catifea mov și umplea toată ușa, încît domnii Klempner și Kaflisch, care o însoțeau, rămaseseră în urma ei. Măsură timp de cîteva secunde societatea, ca de la înălțimea unui tron, înainte de a porni spre amfitrioană cu un zîmbet îmbietor și mersul unei regine ce-și face intrarea pe scenă, pompoasă și foșnindu-și fustele.

Dar doamna Mohr se lăsase pradă visării. Afirmă :

— Oh, un scriitor adevărat suportă și încercări mai grele decît singurătatea. Am cunoscut eu unul, un tînăr foarte drăguț, care stătea mereu cu perdelele trase și cu lumînările aprinse. Postea de trei ori pe săptămînă.

— Așa era de sărac ? întrebă doamna Pimbusch.

— Nu, din cauza inspirației. Mie mi se pare poetic. A și murit de tuberculoză.

— De acolo i s-a tras, interveni Kaflisch, care se apropie, amestecîndu-se imediat în conversație. Am cunoscut și eu unul, povesti el, care a murit cam la fel. Era unul din talentele cele mai promițătoare ale suplimentului nostru „Die Neuzeit". Neobișnuit să mănînce după pofta inimii și cîștigînd o dată un taler la noi, și-a cumpărat cîrnăciori vienezi pentru tot talerul și a murit de indigestie.

— Alte prostii mai ştii ? îl întrebă doamna Pimbusch, cu milă.

Doamna Mohr era indignată.

— Ce greţos !

Cum Lizzi Laffé se apropia de cercul doamnelor, ziaristul, mulţumit de succesul repurtat, se lipsi de alte aprobări. Îl luă pe Andreas de braţ şi-l duse la celălalt capăt al încăperii, în faţa căminului plin de flori. Ascunsă de acestea, acolo era ţeava pe unde venea aerul încălzit şi un curent cald le trecea pe lîngă picioare.

— Ce spui de Lizzi ? îl întrebă Kaflisch.

Andreas ridică din umeri. Lizzi nu-l mai putea speria după nimicitoarea privire pe care i-o aruncase cînd intrase în salon. Probabil că nu-l iertase încă pentru stîngăcia cu care îşi făcuse intrarea în lume, călcîndu-i trena rochiei de satin-duchesse. Dar ce urmărea de fapt cu mutra de buldog pe care o făcea şi, în definitiv, ce era ea ? O actriţă mediocră, care-şi datora trecerea în special briliantelor ei. Andreas observă dispreţuitor :

— Ar face bine să-şi îngrijească tenul, i se strică tot mai tare. Are pete în jurul nasului.

— Ei, dar e bine făcută, rosti Kaflisch împăciuitor. Andreas rămase neînduplecat.

— Mie mi se pare că începe să se deformeze. În genul ei poţi să găseşti ceva mai bun.

Şi aruncă o privire satisfăcută de proprietar spre Adelheid. Celălalt oftă.

— Fericitule. Te pricepi. Dar nu despre asta-i vorba. Lizzi are astăzi un aer solemn, nu observi ? Un aer măreţ. Totul e să ştii să vezi. Îşi joacă aici numărul de adio, irevocabil ultima reprezentaţie — înţelegi 'mneata ? E cam pe terminate cu Türkheimer şi îşi asigură o retragere onorabilă.

Andreas ciuli urechile.

— Nu mai spune ! Türkheimer îi dă paşaportul ? Dar pe cine fericeşte acum ?

— Problemă. Toată lumea îşi stoarce creierii făcînd presupuneri. S-au pus şi pariuri. Dar Türkheimer nu mai e cel de altă dată, decade. Se spune că umblă după ceva mai subţire.

— După ceva mai subțire ?

— După o fetiță, mă înțelegi 'mneata. Semn prost pentru cel care se prostește așa, mai ales dacă-i vorba de unul ca Türkheimer, care are șaptezeci de milioane. Și bursa a fost prost impresionată ; ieri era la pămînt fiindcă marele bărbat a declarat că nu mai suportă șampania. Așa ceva neliniștește piața, mă înțelegi, preastimate domn ?

— Nostim ! observă Andreas.

— Nostim ? E tragic.

— Și ce se întîmplă cu Lizzi ? Se mulțumește cu Klempner ?

— Klempner ? Dar ăsta face parte din pasivul ei, știi și 'mneata.

— Evident. Și atunci, se descotorosește de el ?

— E o dragoste prea veche, prea durabilă și care a devenit și mai tandră în special de la „Răzbunarea". Vezi dumneata, un succes ca ăsta face să avanseze un tînăr pe toate tărîmurile. Ar trebui și dumneata să scrii o piesă.

— Mare scofală ! observă Andreas. Oricine scrie acum piese.

— Nu-i așa ? exclamă Kaflisch. Forma dramatică este cea mai înaltă și cea mai dificilă, cel puțin așa spun toți. Și tocmai pe asta pretind acum cu toții că o stăpînesc, chiar dacă nu știu nimic altceva. Trăim o mare înflorire !

— Și din cauza „Răzbunării" e acum atît de îndrăgostită de el ?

— Și din cauza celorlalte calități ale lui. Pare foarte viril. De altfel e mișcător cum îl tîrăște peste tot după ea, pînă și aici, la această reprezentație de adio. Nimic de spus, oricine și-ar putea dori o slujbă ca a lui Klempner.

Andreas rîse disprețuitor.

— Ehei ! Și dacă succesorul n-o să vrea să-l preia ?

— E musai. Fără Klempner, nu obții nimic de la Lizzi.

— Dar ce, are pe cineva în vedere ?

— Pretendent ? Ba bine că nu. E doar tot Lizzi cea cu briliantele. Oricînd se găsește cîte unul care să se mîndrească cu monumentele istorice și care să jertfească o grămadă de bani pentru ele. Acum cică ar fi vorba de

un domn von Reszcinski, un coleg de-al lui Hochstetten, sosit recent la Berlin.

— Cum ? făcu Andreas involuntar.

Kaflisch se interesă :

— Îl ştii cumva ?

Dar Andreas fusese surprins numai de pomenirea numelui lui Hochstetten. Amintirea Astei nu-i dădea pace ; cînd venise în birjă împreună cu Adelheid nu se simţise la largul lui la gîndul că ar fi putut-o întîlni. Dar Asta rămăsese invizibilă, iar el răsuflase uşurat ca omul scăpat de o primejdie. Locul din nişa ferestrei, din spatele draperiei de mătase galbenă, îi mai inspira încă o anume îngrijorare, dar se încredinţă repede că şi domnişoara Hochstetten era absentă.

— Domnişoara Türkheimer nu se vede de loc. Nu se simte bine ? se interesă el.

Kaflisch hohoti chiar în nasul tînărului.

— Nu-i e bine ? Eşti chiar aşa de îngrijorat de soarta Astei ? Cine ar fi crezut-o ? Fata se simte mai bine ca oricînd, dacă nu de altceva, măcar pentru că nu se mai numeşte Türkheimer.

— Ah !

Andreas era atît de uimit, încît se lăsă tîrît de ziaristul care chicotea zgomotos.

— Doamnele mele, strigă Kaflisch. Ia priviţi sfînta nevinovăţie ! Habar n-are !

— De ce n-are habar ? întrebă doamna Goldherz.

— Că Asta a năpîrlit.

— Păi de unde s-o afle ? întrebă îngăduitoare doamna Mohr. Cu toţii o ştim numai din auzite, dacă s-au căsătorit, ca să spunem aşa, incognito.

— E foarte la modă anul ăsta, observă doamna Bescheerer. Şi nici că sînt în Norvegia nu e sigur.

— Ba da ! declară Claire Pimbusch. Norvegia intră în vederile Astei.

— Norvegia, acum, iarna ? întrebă Andreas. Dar ce-or fi făcînd acolo ?

Kaflisch îl lămuri :

— Fac patinaj în fiorduri.

— Cine n-a cunoscut asta, n-a cunoscut nimic, opină doamna Bescheerer, şi faţa-i rămase imobilă din cauza stratului gros de fard care îi umplea ridurile.

Andreas fu gata să întrebe dacă stimata doamnă practica şi ea acest sport, sincer îngrijorat că oasele fragile ale doamnei Bescheerer n-ar putea rezista unor asemenea eforturi. Dar fu oprit de adînca mirare că toate aceste evenimente neobişnuite se întîmplaseră din momentul dispariţiei lui, fără ca el să fi avut habar. De absorbiţi ce fuseseră amîndoi în pasiunea lor, amanta nu-i spusese o vorbă despre căsătoria propriei fiice. Doamna Pimbusch avea dreptate: coborînd direct de pe muntele Venerei, trebuia să se dezmeticească din nou în societatea burgheză. Privi în jur, mijì puţin ochii, aplecă capul pe o parte şi porni deodată, de parcă cineva l-ar fi împins de la spate, spre doamna Türkheimer. Se înclină şi, cu o cordialitate stăpînită, rosti:

— Stimată doamnă, mi-e penibil să vă prezint abia acum felicitări. Dar vă asigur că n-am aflat decît azi despre căsătoria fiicei dumneavoastră.

Dînsa răspunse:

— Dar, scumpe domnule Zumsee, sînteţi, firește, scuzat. Ştim doar că de săptămîni de zile v-aţi consacrat exclusiv muncii dumneavoastră.

Poate că, primind felicitările lui Andreas, doamna Türkheimer nu-şi înnăbuşise un licăr de tandreţe în ochi. Sau cel puţin aşa li se păru cîtorva privitoare. Dar siguranţa tînărului, care se dovedise, peste aşteptări, la înălţimea situaţiei, îi impresionă pe toţi cei de faţă. Diederich Klempner ieşi de după fustele doamnelor Laffé şi Türkheimer spre a strînge mîna colegului. Purta o redingotă mai severă decît altădată şi după reprezentarea „Răzbunării" devenise vizibil mai matur şi mai demn. Pe faţa-i surîzătoare, trăsăturile de stîlp al ordinei stabilite se imprimaseră mai adînc.

Pînă şi Lizzi catadicsi să zîmbească condescendent nesuferitului intrus. Întorcîndu-se spre actriţă, Adelheid i se adresă:

— N-aţi făcut cunoştinţă cu prietenul nostru? Domnul Andreas Zumsee.

— Autor dramatic, adăugă Kaflisch. O să dea curînd la iveală o piesă.

— Bineînțeles, o comedie cu femei, exclamă doamna Pimbusch. Cu o eroină nesatisfăcută !

— Adevărat ? întrebă Lizzi destul de rece.

— Adevărat, stimată domnișoară, declară Andreas plin de încredere în izbînda lui. Dacă i s-ar fi spus că acțiunea piesei sale se petrecea în insulele Fidji, în secolul al doisprezecelea, ar fi confirmat și asta. Nu se lăsă tulburat nici de Kaflisch, care îl ciupi de braț și-i șopti :

— Nu răspunde dacă îi spui domnișoară, spune-i doamnă !

Stima generală cu care se simțea privit în clipa aceea i se urcă la cap și, cu o cavalerească ușurință, rosti :

— Pentru rolul principal m-am gîndit la dumneavoastră, stimată domnișoară, și aș fi fericit...

— A, așa... comentă Lizzi, tărăgănînd cuvintele.

De loc dispusă să accepte tonul cu care îi vorbea, îl măsură pe indiscretul tînăr din cap pînă-n picioare, înainte de a-l face praf.

— Am bănuit asta din primul moment. Toți te asaltează cu roluri de femei nefericite.

Văzînd efectul pe care-l produsese punerea ei la punct pe fața lui, adăugă cu un ton mai blînd și dîndu-i parcă o lecție :

— Vezi dumneata, ceea ce ai dumneata de gînd nu mai produce nici o impresie.

— Ah, Lizzi, ce te-a apucat ? sări doamna Mohr.

Doamna Türkheimer își trădă agitația interioară printr-o involuntară mișcare a mîinii. Dar Lizzi nu vroia să țină seama de nimic.

— Cunosc doar lumea teatrului, spuse ea cu glas tare. La modă e acum poporul și împotriva modei nu te poți pune. Mișcarea napoleoniană a maselor...

— Am mai citit asta și în cronica lui Abell, observă Adelheid.

— Ei și !? țipă Lizzi, enervată de această întrerupere. Poporul, masele, astea se caută azi. O să vedeți că „Răzbunarea" o să facă școală !

— Şcoală, poate — răspunse doamna Türkheimer — dar casa cum merge ? Sau a şi fost scoasă de pe afiş ?

Adversarele se declaraseră. Îşi aruncau în faţă una alteia gelozia lor. Bucuros că nu i se mai dădea atenţie, Andreas se retrase prudent îndărătul scaunului lui Adelheid. Klempner era şi el acoperit de spatele lui Lizzi. Actriţa ridică din umeri, compătimitoare.

— Casa ! Aceste considerente de tarabă ne sînt străine, nouă, artiştilor. Încasările n-au nici o importanţă cînd e vorba de-o artă mare ca aceea din „Răzbunarea" ! La Posemuckel şi la Meseritz...

— Ah, Posemuckel şi Meseritz.

— Da. Acolo, „Răzbunarea" a avut succes, şi adevărata cultură, stimată doamnă, poate fi găsită mai degrabă în provincie, decît la publicul nostru subţire din Berlin. O piesă ca aceea a noastră este, evident, numai pentru elita culturii, în timp ce drepturile femeii pot fi găsite, ca să mă exprim aşa, în toate rigolele.

— Credeţi ? Iar dacă-i vorba de rigole, atunci în „Răzbunarea" se petrec mult mai multe lucruri cu iz de canal. Şi-apoi, cred că o să-mi daţi voie să consider prea puţin pure aceste atacuri la adresa clasei stăpînitoare cînd vin dintr-o anume parte, din partea unor oameni care ar avea, cei din urmă, dreptul să se plîngă de noi.

Şi Adelheid răsuflă adînc. Era gata să răspundă cu argumentele lui Andreas despre moralitatea lui Klempner şi să-i reproşeze autorului „Răzbunării" fiecare cină pe care o primise din partea clasei stăpînitoare, în timp ce acţiona în ascuns la nimicirea ei. Dar Lizzi i-o luă înainte :

— Piesa protejatului dumneavoastră se poate foarte bine numi „Femeia nesatisfăcută", sau să aibă un titlu nordic : Ebba sau Hedda, ori ceva asemănător. Dar, v-aş ruga să-mi spuneţi, ce doriţi să faceţi cu ea ? Dintre toate drepturile femeii, pe scenă face afect numai dreptul la dragoste. Despre aşa ceva e vorba ?

Şi spunînd asta privi triumfătoare în jur, înainte de a adăuga semnificativ :

— Poate că dreptul la dragoste — la o anume vîrstă ?

— La vîrsta dumitale, scumpă domnişoară — ripostă Adelheid, accentuînd jignitor cuvintele — nu se mai fac asemenea glume.

Glasu-i tremura, deşi doamna Türkheimer avea, în comparaţie cu furioasa actriţă, o atitudine aparent mult mai calmă. În timp ce Lizzi roşise mult în jurul nasului, dînsa devenise, dimpotrivă, foarte palidă, lucru care o avantaja. Dar tresăltarea pieptului n-o lăsa să se potolească, ca de altfel nici pe cealaltă. Lizzi rupsese toate opreliştile. Avea mantoul mov mult dat pe spate, o mînă i se sprijinea pe agrafa de briliante a cordonului şi şedea mult aplecată înainte, gata să se repeadă asupra adversarei.

— Leoaice care-şi apără puii, observă Kaflisch în şoaptă către vecina lui.

Klempner şi Andreas se ţineau cuminţi îndărătul adăpostului sigur pe care-l alcătuiau spinările lui Adelheid şi Lizzi. Se pîndeau pe ascuns, încurcaţi şi întrebîndu-se dacă nu cumva era aşteptată din parte-le o intervenţie în apărarea ocrotitoarelor lor. Andreas socoti că era de datoria lui să zvîrle o privire făţiş sfidătoare celuilalt, dar nu găsi pe faţa energică a lui Klempner decît un surîs sceptic. Iar după ce se înţeleseră pe tăcute că această ceartă între femei nu merita osteneala unei intervenţii masculine, priviră amîndoi discret în lături.

Doamnele din jur sorbeau însă cu nesaţ apostrofele rivalelor. Cînd îşi amintiră reciproc vîrsta, doamna Pimbusch fu aproape gata să leşine din pricina efortului făcut de a nu ţipa de plăcere. Doamna Bescheerer, nemişcată şi parcă ţintuită printr-un mecanism de speteaza scaunului, încercă să-şi încreţească măcar fruntea, din care cauză pata verzuie, ca de muşchi, deveni proeminentă şi se mişca întocmai ca o vietate. Doamna Mohr rîdea împăciuitoare, în timp ce Kaflisch făcea oricui se uita întîmplător la el o schimă hidoasă care trebuia să-i arate plăcerea.

Micuţa doamnă Goldherz, care pînă atunci se vînturase fără astîmpăr, dispăru deodată, ţipînd scurt, după rochiile prietenelor ei. Andreas simţi în ceafă o suflare fierbinte, întretăiată, şi, întorcîndu-se, se pomeni faţă-n faţă cu avocatul apoplectic, transpirat. Avocatul deschisese greu ochii îngropaţi în pungi de grăsime, încercînd să înţeleagă

unde-i dispăruse iar soţia. Dezamăgit şi trist, îşi clătina acum încolo şi încoace burta enormă. Türkheimer, care era lîngă el, dădu mucalit din cap. Se interesă :

— Doamnele au o mică divergenţă de păreri. Îmi permit să-mi ofer serviciile ca samsar cinstit, la fel ca marele nostru cancelar.

— Oh ! e vorba de o dispută literară, îl lămuri Adelheid cu un aer indiferent. Kaflisch adăugă :

— Pe tema culturii spirituale germane, mă înţelegeţi, domnule consul general.

— Dacă e numai atît... făcu Türkheimer.

Vorbind peste umăr, Adelheid îi mai dădu soţului cîteva explicaţii plictisite.

— E vorba despre noile piese. Ştii, dragul meu, ar trebui să oferim cîndva musafirilor noştri un spectacol dramatic. Altfel, conversaţiile devin cu fiecare an mai monotone, nu sînteţi de aceeaşi părere, doamnele mele ? Şi cum ar putea fi altfel ?

Türkheimer o aprobă politicos.

— Adelheid, ai, ca totdeauna, dreptate. Trebuie să facem ceva pentru asta, şi cine s-o facă, dacă nu noi ? Iar şi iar mese, aşa petrec oamenii de stare mijlocie.

— Aşa-i, declară doamna Pimbusch.

Doamna Mohr susţinu :

— Clasa stăpînitoare datorează mult cavalerilor spiritului.

— Aţi mai putea să spuneţi o dată asta, exclamă Kaflisch, lovindu-se cu pumnii în piept.

— Regele trebuie să meargă braţ la braţ cu artistul, ăsta e un truism.

Şi gazetarul se înclină în faţa lui Türkheimer. Acesta zîmbi magnanim şi le întinse lui Klempner şi lui Andreas mîinile.

— Domnul Klempner şi domnul Zumsee ne vor face plăcerea să colaboreze la mica noastră serbare, nu-i aşa ?

O privire a soţiei îi arătă, însă, că trebuia să tacă. Adelheid spuse :

— Oh, domnul Klempner e celebru şi nu poţi face apel la celebrităţi pentru teatrul nostru particular. „Răz-

bunarea" a ajuns să fie reprezentată pînă şi la Posemuckel şi Meseritz.

— Ah ! vă rog, stimată doamnă, interveni Lizzi, cu un glas care devenise blînd şi dulceag.

— Posemuckel şi Meseritz n-au nici o legătură cu asta. De altfel, domnul Klempner e pe cale să termine o nouă piesă, despre care se poate afirma că e ceva nemaivăzut. Are un suflu şi mai puternic decît „Răzbunarea" şi depăşeşte orice închipuire, dacă mă pot exprima aşa. Autorul se va considera, desigur, fericit să dea întîietate casei dumneavoastră, stimată doamnă. Crema societăţii, care se adună aici are, desigur, dreptul să cunoască cu mult înaintea altora, a publicului larg, această operă epocală.

Adelheid surîse, fericită şi încîntată de a-şi fi împins rivala în poziţia de solicitatoare, de a o vedea aproape la picioarele ei. Nu socoti însă necesar să se prefacă şi îşi exprimă cu o vizibilă plăcere regretul de a trebui să refuze oferta actriţei.

— Ce păcat că domnul Klempner nu ne poate oferi decît o lucrare mare, care ar cere o întreagă seară. Dacă ar fi fost o piesă într-un act ! Eu m-am şi gîndit la programul nostru. Îl văd alcătuit din fragmente, piese într-un act sau scene din piesele celor mai noi autori ai noştri, înţelegeţi, în aşa fel ca toţii să aibă prilejul de a arăta ce pot.

— Dar vă rog, fără Klempner nu se poate.

— Ba va fi mai bine ! Iar motivele pentru care trebuie să renunţăm la colaborarea domnului Klempner sînt atît de măgulitoare pentru el, încît desigur că nu ne-o va lua în nume de rău.

— Măgulitoare, evident ! confirmă Türkheimer. Un tînăr atît de genial.

— Şi atunci ? întrebă Lizzi. Adelheid declară :

— E foarte simplu : Diederich Klempner, după cum se ştie acum în colţurile cele mai depărtate, îi întrece pe toţi cei din generaţia sa în aşa măsură încît ar fi nedrept să-i lăsăm pe scriitorii mai puţin importanţi să se întreacă cu el. Piesa lui, după cum singură aţi declarat-o, scumpă domnişoară, ar pune în umbră toate celelalte. Mărturisiţi că programul nostru ar fi astfel compromis.

— Compromis, compromis, repetă Türkheimer.

— Dar fără Klempner programul dumneavoastră ar rămîne incomplet ! strigă Lizzi aproape disperată.

— Va trebui să renunţăm să-l facem complet, răspunse Adelheid calmă.

Invitat de Lizzi prin repetate lovituri cu cotul să-şi apere interesele, Klempner continua să tacă. Răspunse la înşelătoarele complimente ale lui Adelheid înclinîndu-se cu modestie şi surîzînd cu o veselă sobrietate, lăsîndu-şi nefericita purtătoare de cuvînt să se umilească şi mai tare.

— Stimată doamnă — o luă aceasta de la capăt — de ce supraestimaţi atît de mult situaţia unui tînăr începător. Klempner are nevoie, la fel ca oricare altul, să facă ceva pentru faima sa. Succesul „Răzbunării" a însemnat mult, dar nu totul. Piesa nu mai are succes de casă, după cum ştiţi, iar reprezentarea celei a doua piese se va lovi poate de dificultăţi...

— Oh ! făcu Adelheid. Dăduse capul pe spate şi nările ei, negre şi larg deschise, aspirau vizibil un parfum delicios, parfumul grijilor şi al penibilei înjosiri a lui Lizzi. Dar actriţa se încordă pentru un ultim asalt.

— Numele unui tînăr autor se şterge repede din amintirea publicului. Ajunge un insucces, un eşec, şi s-a terminat cu el. Klempner a dovedit din plin că merită să fie sprijinit şi nimeni nu este mai în măsură să-l sprijine decît dumneavoastră şi casa dumneavoastră, stimată doamnă.

Adelheid ridică din umeri neîncrezătoare.

— Aş fi foarte nedreaptă cu domnul Klempner dacă aş da crezare celor ce-mi spuneţi. Umila noastră casă să facă reclamă unei celebrităţi recunoscute ! Dar, scumpă domnişoară, aţi putea la fel de bine să ne cereţi să consolidăm gloria marelui Wennichen. Geniile nu sînt atît de modeste.

Türkheimer repetă ca un ecou :

— Da de unde, geniile nu sînt atît de modeste.

— Numai rataţii sînt modeşti, proclamă Kaflisch cu emfază.

Klempner, care se comporta de parcă toate acestea îl priveau prea puţin, izbucni în rîs şi ceilalţi îl imitară.

Lizzi trebui să se dea bătută. Se înroşi deodată, ca para focului, se propti în scaun şi declară sec :

— E ciudat că acolo unde ar trebui să se ia în considerare numai arta, te loveşti mereu de clici şi coterii.

— Aşa să fie oare ? întrebă Adelheid, care observa cu o trează curiozitate neputincioasa amărăciune a lui Lizzi.

— O ! da, scumpă doamnă, din nefericire aşa e ! Anumiţi inşi pretind că vor să facă ceva pentru artă şi cînd colo o fac numai pentru a scoate în evidenţă, în lumina unui foc bengalic, pe un ţînc oarecare pe care îl tutelează.

— Vai, doamne ! exclamă speriată doamna Mohr.

Adelheid se mulţumi să dea din cap cu milă şi stupoare. Doamnele chicotiră, îşi îndreptară lornioanele spre Lizzi şi îşi depărtară puţin scaunele.

Türkheimer se dovedi excepţional de mobil. Îşi frecă mîinile, fandosindu-se şi rînjind, se înclină cu o ironie umilită în faţa actriţei şi începu să glumească vioi.

— Un ţînc tutelat în lumina unui foc bengalic ! Extraordinar de bine spus, mult stimată doamnă Laffé, excepţional de bine spus ! Cu toţii tutelăm pe cîte un ţînc, asta trebuie s-o recunoaştem, nu-i nimic de făcut. Ţînc tutelat e într-adevăr bine spus ! Şi ne şi costă cîte ceva ţîncii tutelaţi ! adăugă el, făcînd haz şi mai tare.

Apucă mîna lui Klempner, îi dădu, familiar, un ghiont în burtă şi-i rîse zgomotos în faţă. Klempner îşi îngădui să rîdă şi el la fel de tare, ceea ce spori şi mai mult veselia lui Türkheimer. Numaidecît, celălalt îi ţinu isonul şi minute în şir îşi făcură faţă cu gura larg deschisă, cu răsuflarea tăiată, strîmbîndu-se de rîs, cu ochii înlăcrimaţi şi aproape uitînd de restul lumii. În cele din urmă, însă, crampele pricinuite de hohotele de rîs îi neliniştiră ; se priviră miraţi unul la altul şi se despărţiră.

Lizzi sări de pe scaun. Aruncă asupra tuturor o privire plină de mîndrie şi dispreţ, după care se îndreptă spre uşă, foşnindu-şi rochia, solemnă şi cu mersul tragic al unei regine detronate.

Klempner o urmă, cu capul vîrît între umeri.

Societatea se risipi. Andreas, căruia scena aceea nu-i făcuse o impresie prea agreabilă, încercă s-o şteargă fără a

se face remarcat. Dar Türkheimer, care îi ieşise pe neaşteptate în cale, îl apucă de braţ, îl bătu pe umeri aproape drăgăstos şi se interesă :

— Pleci, dragule ? Ei, dacă-ţi place zarva de aici, vino cît de curînd să ne mai vezi. Soţia mea, am aflat-o întîmplător, ţine mult la dumneata. Surîse şiret şi adăugă : Şi eu la fel.

Pe scară, Andreas fu ajuns din urmă de Kaflisch.

— Te gîndeşti la isprăvile dumitale ? întrebă acesta.

— Nu, de ce ?

— Habar n-are ! exclamă jubilînd ziaristul. Uită-te la el, iar nu ştie nimic. Eu o spun mereu, le face pe toate ca un somnambul.

— Ce vrei să spui cu asta, te rog ?

— Nu mi-o lua în nume de rău, preastimabile domn. Acum lumea trebuie să umble cu mănuşi cu dumneata. I-ai făcut un serviciu lui Türkheimer şi el nu uită asta. Acum eşti asigurat şi nu-ţi mai pasă de nimeni.

— Bine, dar fii bun şi explică-mi şi mie ce vrei să spui !

— De un lucru ţi-ai dat cel puţin seama, că te-ai înşelat totalmente în privinţa lui Lizzi a noastră. Nu poţi să-i intri în graţie cu roluri frumoase, deşi îi place să le creeze, şi în orice caz cînd ele îi sînt oferite de un concurent al lui Diederich al ei. Asta-i trăsătura eroică a caracterului ei. În nevinovăţia dumitale, ai scos-o rău din fire pe biata fată cu „Femeia nesatisfăcută" a dumitale, mă înţelegi dumneata. De aceea i-a spus grosolănii lui Adelheid, care, bineînţeles, s-a răzbunat imediat, călcîndu-l pe bătătură pe Klempner. Îl cotonogeşti pe evreul meu, atunci îl cotonogesc şi eu pe al tău, cum spune zicala — să nu vă fie cu supărare, preastimate domn.

— Mai ai azi multe zicale ?

— Dă-le încolo. Ce vroiam să spun e că Türkheimer a folosit minunatul prilej spre a se descotorosi de Lizzi, ceea ce alt-cum n-ar fi îndrăznit niciodată. Mă rog, ce ar fi avut să-i reproşeze ? Doar nu pe Diederich. Asta e obligatoriu şi prevăzut în contract. Acum a scăpat de ea şi numai mulţumită dumitale. De aceea a şi fost atît de vesel cu Klempner. Ia te uită, acum ai căzut pe gînduri şi pe

bună dreptate. Să nu uiți că toate astea ți le-am povestit eu, Kaflisch de la „Nachtkurier", și nu te supăra dacă te las singur cu visurile dumitale. Trebuie să comit ceva, altfel am scandal cu Bediener.

Și o luă la picior, grăbit nevoie mare, continuînd însă să vorbească.

— Nevinovăția e mai bună decît diplomația, oricine înțelege asta. Cine spune însă că...

Dar dispăru fără să termine citatul.

Andreas, care rămăsese gînditor, pe palier, între orhidee și cactușii purpurii, auzi de sus vocea groasă de orator a avocatului Goldherz :

— Spune-mi, te rog, cine-i de fapt tînărul pe care și l-a procurat ea acum ?

Türkheimer răspunse :

— Îți place și dumitale ? E țîncul tutelat de nevastămea. Bufonul care o ajută să mai petreacă puțin.

— Slabă petrecere, își dădu cu părerea Goldherz.

— Cam slabă încă, dar o să se mai îngrașe.

Acest schimb de cuvinte hotărî părerea lui Andreas asupra celor întîmplate. Mergînd indispus spre casă, socoti cinismul lui Türkheimer respingător, iar cearta lui Adelheid cu actrița deplasată și fără rost. Crezuse, poate, că o să-i facă plăcere apărîndu-l, zbierînd ca o precupeață împotriva rivalei sale și a protejatului acesteia ? Ar fi putut să dea dovadă de mai multă discreție. Nu e mare lucru pentru o femeie să se compromită de dragul unui amant, dacă nimeni nu i-o reproșează, iar bărbatului nici că-i pasă. Ce moravuri ! Türkheimer, e limpede, se teme cel mai mult ca nevastă-sa să nu-l piardă cumva pe inofensivul tinerel și să nu se întoarcă la Ratibohr, bancherul. Acesta i-ar pune în primejdie afacerile și în acest domeniu el nu știa de glumă.

„Altfel cum s-ar explica călduroasa bunăvoință cu care mă tratează mereu ? Vorbește cu mine de parcă ar fi gata oricînd să-mi ofere mită. Cum mă vede se gudură, rîde cu înțeles și-și freacă mîinile, de parcă ar fi dat o lovitură grozavă. Poate crede că m-a păcălit, aruncîndu-mi-o în brațe pe Adelheid."

Oricum, Türkheimer se descotorosise de Lizzi cu ajutorul lui. El, Andreas, devenise în cele din urmă util acestor oameni, ca bufon, ca om care le ajuta să-şi omoare timpul. Erau chiar cuvintele lui Türkheimer. Klempner îl comparase cîndva cu Pulcinella, iar Köpf îi atribuia o fericită naivitate. Toate acestea îl făceau să se simtă cel păcălit. „Pe cine credeam că înşel!" îşi spuse Andreas cu o indignare neprefăcută.

În asemenea intrigi amoroase, cineva trebuia, conform tradiţiei, să fie tras pe sfoară şi dacă nu se putea să fie Türkheimer, atunci trebuia să fie Adelheid. Animat de această indisponibilitate răutăcioasă, Andreas avu nişte porniri cam violente faţă de tînăra domnişoară Levzahn, care îi deschisese uşa apartamentului. În întunericul coridorului, ea scoase un ţipăt pe care l-ar fi vrut gingaş, dar care sună cam dogit, şi dispăru în bucătărie.

— Mamă — întrebă ea acolo — nu mi s-a umflat faţa? Tînărul apucă, nu glumă, cînd ciupeşte de obraz.

— Ei, fir-ar să fie. Dar care a fost? Doar nu Köpf?

— Cum îţi închipui, ăsta e un mototol! Celălalt, ce mai întrebi.

— Marţafoiul ăla? Nu te lăsa dusă de nas, Zaffie. Ăla e un peşte.

Fata se încruntă.

— Mamă, vorbeşte frumos! Băiatul pare să fie dintr-o familie destul de cumsecade, adăugă ea indiferentă. Are un portmoneu atît de mare.

— Îl are de la bătrîna balcîză care-i face mereu vizite, fata mea, şi din asta noi n-avem nici un folos.

— Asta-i părerea ta, observă Sophie naivă.

Maică-sa o lămuri:

— E o ruşine, o bătrînă care umblă după golani şi-şi plăteşte cîte un mucos.

— Dar ce, crezi că vrea să-l ia în căsătorie? Umblă numai să se distreze, cum fac toţi în lumea bună, n-are nici o importanţă.

— Chiar dacă nu-l ia în căsătorie, e totuşi o ruşine, susţinu doamna Levzahn, încăpăţînată.

După ce se gîndi puţin, fata avu o idee.

— Dar dacă îi dă papucii băiatului, trebuie totuşi să-l înzestreze şi să-l înţolească. Aşa ar fi drept.

Tăcură din nou. Bătrîna meklemburgheză îşi propti pumnii noduroşi în şolduri. Pîntecele-i proeminent, plin de apă, arunca o umbră enormă pe perete. Îşi privi cu o sinceră admiraţie isteaţa fiică şi o îngînă.

— Mda, ce-i drept e drept, mai mult decît atîta nu poate cere nimeni.

Fata roşi şi-şi întoarse capul.

— Ce gînduri îţi mai trec prin minte, mamă, spuse ea cu un ton de ingenuă din teatru.

Gîndurile, despre care amintise, îi fulgerară însă abia acum prin minte bătrînei, care strigă după fata ce pleca din bucătărie :

— Da' nu te pripi, vezi mai întîi ce vrea, Zaffie!

Şi, într-adevăr, Andreas continuă să dea tîrcoale Sophiei Levzahn. După cină, intră, sub un pretext cusut cu aţă albă, în camera celor două femei şi se aşeză lîngă fată, sub lampa suspendată. Admiră broderia şi monogramele pe care le făcea pe pernuţe şi pungi de ţinut bani, se interesă amănunţit de preţuri, îi înjură zdravăn pe exploatatori, care puneau o biată fată să le muncească nopţi de-a rîndul pentru o leafă de mizerie şi cumpără o pungă pentru, explică el, mătuşa lui.

— Ei, mătuşă, observă Sophie plecînd strengăreşte privirile, lucru care-l încîntă pe Andreas, care-şi spuse, triumfător, că şi începuse să se răzbune pe Adelheid.

Se entuziasmă apoi de degetele albe ale brodeuzei. Îi spuse că avea realmente nişte mîini de prinţesă. Ea se răsfăţă :

— Toţi domnii spun din astea. Complimentele nu costă bani.

Bătrîna se foia mereu încolo şi încoace în nişte papuci de pîslă şi Andreas încercă senzaţia că avea la spate un temnicer. În cele din urmă, hotărî totuşi să depună o sărutare pe capul Sophiei, dar fără prea mare convingere ; părul ei era blond-sur şi rar. Ea ţipă, de astă dată foarte încet, dar şi acest ţipăt sună fals. „Nu e vina ei — îşi spuse Andreas — n-are ureche muzicală."

În general, cucerirea ei îl pasiona prea puțin, deși o găsea destul de drăguță. Tenul îi era încă proaspăt, putea să aibă cel mult douăzeci de ani ; de la gît în jos, însă, părea să aibă tendința de a deveni cam puhavă, probabil din cauza ședерii în camera prost aerisită a tatălui, răposatul marchitan Levzahn. De altfel, cochetăria ei avea ceva forțat, lăsa să se ghicească prea multe iluzii pierdute și prea multe calcule. În pofida eforturilor pe care le făcea pentru a fi agreabilă tînărului, ochii ei cenușii pîndeau estimativi, lacomi și neîncrezători ca ai unui cămătar.

Pînă la urmă, lui Andreas, care avea suflet bun, i se făcu milă de această făptură chinuită. Prea era însă doritor de belșug și bună voie spre a rămîne mult lîngă dînsa. Căscă pe furiș de cîteva ori, nu mai găsi nimic de spus și se retrase cam descurajat.

Mama și fiica nu știau ce să înțeleagă din purtarea lui ; Sophie se abandonă acrelii ei. Dar bătrîna o sfătui :

— Nu-ți pune la inimă, fetițo. Pe un boboc ca ăsta îl faci să joace cum vrei tu.

Sophie ridică din umeri.

— Toată ziua ai avut niște idei aiurite, mamă ! Ce crezi ? Că am să mă țin scai după un mucos ca ăsta și am să aștept pînă cînd babornița lui o să aibă bunătatea să mi-l lase ? Tata a fost un om sărac dar cinstit, am spus-o totdeauna...

— Foarte bine. Numai că pițulele sînt pițule.

Și doamna Levzahn își scărpină cu andreaua de lemn creștetul albit, gîndindu-se cum ar putea-o îmbuna pe fată, care nu aștepta decît să fie îmbunată.

— Și apoi, Zaffie, nici nu știm dacă e cu adevărat așa de rău.

— Ce să nu fie rău ?

— Treaba cu bătrîna. Te pomenești că o fi o femeie foarte cinstită și — cine știe ? — chiar mătușa tînărului.

— Ar trebui s-o aflăm.

— Da, ar trebui s-o aflăm.

Bătrîna căzu din nou pe gînduri, nedumerită, și fu iar adusă pe drumul cel bun de isteața fiică. După ce vorbiră o bucată de vreme, cu pauze și opinteli, în cele din urmă Sophie izbuti ca mama să ajungă de la sine la ideea salva-

toare. Data viitoare, cînd doamna cu pricina o mai veni la Andreas, fata s-o aştepte jos la intrarea casei şi să se ia pe nesimţite pe urmele ei. Dacă lua o birjă, să se urce şi Sophie într-una, jertfa merita să fie făcută. Şi după ce convenirăă toate acestea, bătrîna adăugă :

— La urma urmei trebuie să ştim şi noi cine vine pe aici. Altfel, ne calcă cine ştie cine. O văduvă cu o fată de măritat trebuie să se ferească de vorbe.

Iar Sophie îi răspunse :

— Bine că spui şi tu o dată o vorbă la locul ei, mamă.

Andreas, care era nemulţumit de rezultatele vizitei sale la familia Levzahn, se pregăti s-o primească foarte rece pe Adelheid. Dar aceasta nu-i lăsă răgazul să-şi verse focul. În după amiaza zilei următoare intră grăbită în camera lui, mai tînără şi mai vioaie ca oricînd. Obrajii îi erau înroşiţi de ger, iar pe buzele ce-i întinse strălucea bucuria. Din deschizătura în formă de inimă a mănuşii scoase un petic de hîrtie de ziar pe care i-l puse sub ochi.

— Na, citeşte ! Am primit-o acuşi cu poşta pneumatică ; e o corectură şi o să apară astă seară în „Nachtkurier".

Andreas citi în fugă informaţia, mai întîi bănuitor, apoi tot mai interesat şi se simţi dezarmat. Nota suna :

„În cercurile literare locale se vorbeşte mult în ultimul timp despre o comedie de moravuri în trei acte de Andreas Zumsee. Domnul Zumsee, protejatul uneia dintre cele mai proeminente doamne din înalta noastră societate, este mai de mult cunoscut cititorilor ziarului nostru ca unul din cele mai promiţătoare tinere talente. După cum sîntem informaţi, piesa, intitulată „O necunoscută", a şi fost acceptată spre a fi pusă în scenă de primul nostru teatru, iar premiera ar urma să aibă loc încă în actuala stagiune. Importantul eveniment literar este aşteptat cu un unanim interes. Nu încape îndoială că va fi un succes răsunător."

— Ei, ce mai spui acum ? îl întrebă Adelheid. Zîmbea, aşteptînd reacţiunea lui.

Într-o pornire furtunoasă, Andreas îi luă mîna pe care o mîngîie şi o strînse ; apoi ridică genele lungi, arcuite în sus, spre a o cuprinde într-o privire drăgăstoasă, pornită din inimă, cum de mult n-o mai făcuse.

— Eşti fără egal de bună, rosti el înduioşat.

— Nu-i așa ?

— Dar cum ai pus-o la cale ?

— Oh ! Kaflisch știe ce are de făcut.

— Oh ! Kaflisch ! Era puțin dezamăgit că Adelheid nu se zbătuse singură pentru gloria lui.

— A avut cumva nevoie să intre în grațiile tale ?

— Mai degrabă din pură prietenie. E un om atent.

— Dar chestia cu „protejatul", obiectă Andreas, nu prea e plăcută, astă a prins-o de la Lizzi.

Însă pe neașteptate roși de plăcere, căci își dăduse seama cît de prielnic pentru gloria lui era tocmai acest pasaj din nota lui Kaflisch.

— Apărem deci împreună în ziare, observă el cu o bucurie ascunsă.

Adelheid își dădu capul pe spate.

— Mie mi-e indiferent.

Atîta mîndră independență îl umplu de respect.

— Atunci n-ar fi trebuit să-i scoți ochii bietei Lizzi, interveni el blajin. Dînsa se înfurie imediat.

— Cum ? Sper că nu vrei să iei apărarea individei.

— De loc. Dar ce crimă a făcut ? Tu, care ești atît de bună.

Aproape că era să adauge : Și totdeauna atît de drăguță cu tinerii.

— Sînt, confirmă Adelheid. Dar individa m-a atacat în dragostea mea și asta nu i-o iert niciodată.

— Ei ! făcu el într-o doară, spre a o întărîta, căci poza ei tragică îi plăcea.

Adelheid se îndreptă enervată spre ușă, dar apoi veni din nou în fața lui.

— Türkheimer poate să aducă în casa lui pe cine poftește și dacă vrea să-și invite metresele la noi, treaba lui ! Ar fi ridicol să mă supăr pe un asemenea bărbat și în halul în care se află. Sînt cea mai indicată să știu că, în afară de diamante, n-a fericit-o prea des.

Andreas izbucni în rîs, în parte spre a-și ascunde încurcătura, căci îi trecu prin minte că și el frecventa casa din Hildebrandtstrasse de fapt datorită acelorași împrejurări ca și Lizzi. Dar Adelheid continuă.

— Numai asta nu mi se poate cere, să rămîn calmă cînd tîrfa asta...

Deodată Andreas tresări, devenind numaidecît serios. Dar nu, comparaţia nu era valabilă, căci el nu se lăsase plătit.

— Tîrfă ! repetă Adelheid apăsat. Dacă îndrăzneşte să se atingă de cele mai sfinte sentimente ale mele.

Apoi îi apucă braţul şi se lăsă greoaie pe umărul lui, încît Andreas se clătină puţin. Glasul ei era întretăiat de suspine.

— Numai pentru tine am făcut-o, dragul meu Andreas ! De dragul tău sînt în stare de orice, aş putea să-i beau şi sîngele !

Privindu-i tremurul feţei, care lucea albă sub părul negru, pleoapele pe jumătate închise şi cearcănele vinete, cu nările larg deschise, Andreas aproape că o crezu. Mişcat la culme de această scenă, începu s-o sărute cu foc, dar dînsa se ridică. Nu terminase încă.

— Pentru ce mi-a mai spus şi pentru că m-a făcut bătrînă, o iert ! Cine arată ca ea, la vîrsta pe care o are, nu poate să-mi inspire decît cel mult milă. Am patruzeci şi patru de ani, tu poţi s-o ştii. Dar tu ştii mai bine decît oricine dacă sînt bătrînă. Asta e bătrîneţe ?

Şi îşi desfăcu bluza cu o mişcare atît de bruscă încît cîteva mici agrafe de sidef se împrăştiară prin cameră. Fusta căzu la pămînt ; Andreas se minună cu gura căscată de agilitatea ei. Adelheid şi începuse să desfacă corsetul, niciodată legat prea strîns cînd venea acolo şi cînd şi acesta căzu, îşi arătă cu un aer aproape solemn sînul tare, strălucitor şi bine legat care triumfa asupra vîrstei ei.

— Asta-i bătrîneţe ? repetă Adelheid şi el găsi superbă impudoarea ei. Pasiunea ei îl copleşi şi Andreas se simţi îndemnat să-i cadă la picioare. Dar ea îi deschise braţele.

Din păcate, însă, după actul dragostei, dînsa se schimba mult. Cum îl vedea stors de puteri, tot ce era impunător în făptura ei dispărea şi Adelheid începea să-l enerveze cu dezmierdările-i copilăreşti şi condescendente : „Comoara mea", „Mititelul meu", „Inimioara mea". El căuta să scape, morocănos, de mîngîierile ei şi, deşi nu îndrăznea încă să-şi arate indispoziţia, ar fi avut totuşi mare poftă să-i spună :

„Ce te izmenești așa ? Nu pricepi că o ingenuă de patruzeci și patru de ani e ridicolă ? Mai înainte erai o sultană trupeșă și lacomă și acum nu mai ești decît o doică grasă ! Dînsa nu-i înțelegea însă privirile-i furioase și continua să se gudure :

— Acum, puișorul meu trebuie să fie harnic. Pînă cînd îți scrii piesa ?

— Ah, da, curînd.

— Dă-i drumul, iubitule ! Vreau s-o reprezentăm încă în ianuarie la noi, iar în februarie o s-o punem în scenă la un teatru mare, de asta mă îngrijesc eu.

— Păi sîntem în decembrie.

— Nu-i nimic. Ține-te numai de treabă, tu poți orice.

— Dar nu pot să scot din mînecă o piesă în trei acte. Nu-ți dai seama că nu-i prea ușor ?

— Nu te supăra, te rog ! Îmi dau seama. Știu, inspirația...

— Și documentarea, nu uita.

— Și documentarea, te înțeleg. Numai nu te supăra !

Andreas se lăsă aparent îmbunat. Dar îndemnurile ei la muncă, din ce în ce mai susținute, îl scoteau din fire. Informația din „Nachtkurier" era deocamdată suficientă și nu mai avea mare importanță dacă piesa era scrisă sau nu. Ce mai vroia de la el ? Dar Adelheid nu se lăsa :

— Ascultă-mă pe mine, inimioara mea. Dacă mă gîndesc bine, cred că am putea aștepta și pînă în februarie. Pînă atunci ai timp să tot scrii. Gîndește-te, opt săptămîni !

El ridică indiferent din umeri și o lăsă să vorbească.

— Pînă atunci dragostea noastră o să aibă trei luni. Ce mult ! Apoi ai să devii celebru și bogat.

Blîndă și visătoare, mai adăugă în șoaptă :

— Spune-mi adevărat, păpușel, ai tot ce-ți trebuie ? Mai ai bani ?

El se depărtă brusc de ea și o privi. Ochii îi păliseră de furie. Apoi se întoarse cu spatele, își ridică poalele sutanei, își vîrî mîinile în buzunarele pantalonilor și începu să fluiere. Adelheid încercă să se apropie de el, dar el o depărtă cu o smucitură brutală a umărului. Făcu cîțiva pași mari, nervoși, și-i strecură printre dinți :

— Asta e prea de tot. E într-adevăr prea de tot ! Mă confunzi cu Lizzi Laffé, ţipă el deodată.

Adelheid murmură, încremenită de groază :

— Te rog, liniştește-te ; doar nu s-a întîmplat nimic.

— Nu s-a întîmplat nimic ?

Îi rîse dușmănos în față și-și continuă furioasa-i plimbare. Tîrfă ! Dacă n-ar fi vorbit chiar cu cîteva clipe mai înainte de tîrfe. Și acum...

Adelheid își reveni. Se duse spre el, cu brațele desfăcute, cu o față care implora :

— Doar nu ți-ai închipuit că ți-am oferit bani ?

— Ba bine că nu !

Și rămase pironit locului, de mirare, aproape dezamăgit că tăgada ei îi strica rolul de caracter nobil. Adelheid continua să protesteze :

— Te rog, nu-ți închipui așa ceva ! Doar te cunosc prea bine ! Am vrut să spun numai...

Și privi, speriată, prin cameră. Deodată îi veni o idee și-l trase pe Andreas în fața oglinzii.

— Am vrut să vorbesc numai de măsuța ta de toaletă ! Vezi, nu vreau să te jignesc, dar e prea primitivă și oglinda îți deformează trăsăturile.

— Ei, și ? întrebă el neîncrezător.

— Și nu de mult am văzut undeva, pe Leipziger Strasse, cred, o piesă excepțional de frumoasă. Foarte potrivită pentru tine, rococo și ornamentată și pe deasupra și o mare ocazie, numai o sută de mărci. De asta te-am întrebat dacă ai bani de prisos !

— A, mă rog, asta-i altceva.

— Vezi ! Și pentru atîta lucru te faci foc, răule ! Mi-am spus că după ce plec de la tine să trec pe acolo și să rezerv piesa, dar n-am bani la mine.

Își scoase portmoneul și-i dădu bancnota, cu o solemnă plecăciune. Adelheid observase însă bine că portmoneul rămăsese gol.

Andreas se simți dator să se scuze.

— Îmi pare rău că m-am înșelat, rosti el cu un aer indiferent.

— Vezi ? Ce ușor se ivesc neînțelegeri, chiar între oameni atît de apropiați ca noi ! Oh, biet sufletul nostru !

Duioșia o copleși. Și dacă n-ar fi fost atît de tîrziu, ar fi prelungit bucuroasă sărbătoarea împăcării. Dragostea ei ieșise din acest incident și mai puternică ; ea se întregea acum cu un respect sacru față de tăria morală a omului iubit. Numai gîndul că ar putea primi un cadou de la ea îl scosese din fire. Un asemenea fenomen era de neconceput ! În fața ușii, printre sărutări, îi șopti :

— Ai un suflet mare !

Rămas singur, Andreas fu totuși asaltat de îndoieli. N-ar fi trebuit oare să folosească prilejul și să-i ceară lui Adelheid un împrumut ? Nu orice bărbat cu o amantă bogată ar fi dat dovadă de atîta uitare de sine ca el. Și apoi, a împrumuta nu înseamnă neapărat a te vinde. Și, în general, nici nu se putea face o comparație între el, Andreas Zumsee, și oameni ca Klempner sau Lizzi Laffé.

Nu i se putea nega simțul moral ; dar pentru a-ți putea permite, fără inconveniențe, să-l afirmi, trebuie să ai o situație corespunzătoare. Și Andreas adună, oftînd, din toate buzunarele, mărunțișul de argint ce-i mai rămăsese : douăzeci și una de mărci și douăzeci și cinci de pfenigi. Asta era tot ce mai avea din cîștigul la masa de joc a familiei Türkheimer. Bancnota de o sută de mărci era mandatul lunar de acasă. Și o dăduse și pe ea — pentru ce ? Pentru ca Adelheid să nu se vadă gălbejită în oglindă.

O mărinimie atît de nesăbuită trebuia să ducă evident la o trezire amară. Se și vedea trăgînd mîța de coadă. Vremurile cafenelei „Ura" reveneau ; iar va trebui să înlocuiască, întocmai ca pe atunci, prînzul cu o disciplină severă și doar acum avea mai mare nevoie decît înainte de o alimentație abundentă. Va trebui să numere ban cu ban, în timp ce va frecventa cercuri unde banii se ridicau cu lopata. Mare scofală să fi răzbit în Țara huzurului, dacă vrei să strălucești prin abstinență acolo unde toți se îmbuibă pe întrecute ! Se simți într-o anume măsură dezavantajat și îi reproșă lui Adelheid, dar prea tîrziu, că nu știuse să-l facă destul de rezonabil.

Și culmea, cunoscuții îl soțoteau probabil bogat. Ba era chiar sigur, căci Pohlatz și doctorul Libbenow, pe care-i întîlnise nu de mult pe Potsdamer Strasse, îi priviseră îmbrăcămintea elegantă cu niște ochi de parcă ar fi

vrut să-l felicite. Își aminti și de o întîlnire cu burduhănosul Golem, care pornise glonț spre el, cu surîsu-i mieros ce lăsa totdeauna să se întrevadă intenția de a tapa. Andreas abia izbutise să scape, dispărînd după un colț de stradă. Erau cu toții convinși că legătura lui cu casa Türkheimer îi aducea un venit mare și, gîndindu-se ce mult se înșelau, se simți umilit și păcălit.

Cine-i informase însă atît de greșit asupra situației în care se afla ? Poate Köpf, care avea o anume doză de viclenie. Dar mai sigur Kaflisch, căruia ar fi putut să-i fie rușine pentru că nici pînă acum nu-i înapoiase suta de mărci împrumutată din banii cîștigați la joc. Nesimțirea unui om care îi datora bani și care-l mai și bîrfea, îl mîhni adînc pe Andreas. Ferm hotărît, se îmbrăcă și plecă de acasă.

Voia să-l caute pe ziarist la redacția lui „Nachtkurier", dar dădu de el pe Unter den Linden, în mijlocul unor colegi de breaslă, de care putea fi greu deosebit. Se împăunau cu toții cu o eleganță ieftină, dar pantalonii le erau stropiți cu noroi.

Kaflisch voi să-și vadă de drum, făcîndu-i un semn prietenos, dar Andreas îl apucă de braț.

— Numai cîteva clipe, te rog, îi spuse el apăsat.

Reporterul îi cercetă, curios, fața.

— Ei, ce veste-poveste ? S-a întîmplat ceva la familia Türkheimer ?

— Ce să se întîmple ?

Andreas își pusese în gînd să-i spună cîteva vorbe tari, dar, în ultimul moment, se intimidă și-l întrebă destul de politicos :

— Apropos, n-ai de gînd să-mi înapoiezi suta de mărci ?

— De ce ? întrebă Kaflisch, candid.

— Poate că-mi dai banii acum ?

— Asta-i tot ce știi să spui ? Și pentru asemenea bancuri fumate mă oprești de la treburile mele. Asta nu-i frumos din partea dumitale, prea stimate domn.

Și încercă să-și elibereze brațul, spre a fugi după prietenii săi. Dar Andreas nu-i dădu drumul.

— Am nevoie de bani, rosti el calm.

Kaflisch se înfurie de-a binelea.

— Ia lasă-te de prostii ! Vrei s-o faci pe naivul ? Cu mine nu-ţi merge, dragule. Nu faci decît să-ţi compromiţi creditul umblînd după cîţiva gologani mizerabili.

— Cîţiva gologani, repetă Andreas cu un ton mustrător. O sută de mărci erau acum pentru el o avere. Kaflisch îi răspunse :

— Doar ai bani cu sacul şi n-ar trebui să strîngi de gît pe un biet om.

— Adică ?

— Ei, cine are de a face cu Adelheid Türkheimer e totdeauna plin de bani.

— Şi nu vrei să-mi dai nimic înapoi ?

— Cum să-ţi dau ?

Reporterul luase tonul binevoitor cu care obişnuia să-şi convingă interlocutorii că, în propriul lor interes, era bine să-i spună ce vroia el să afle.

— Ia spune — rămîne între noi — nu ţi-a oferit încă bani ?

Andreas încercă să ia un aer măreţ.

— Pot să scot cît vreau.

— Şi ? îl descusu Kaflisch. Doar nu vei fi suferind de un prostesc simţ al ruşinii, bietul meu prieten ? E-te-te, s-a roşit !

Şi Kaflisch hohoti de se prăpădi.

— Să-mi fie de bine — spuse el — că prea e bună ! Nu cunoşti încă şandramaua, se vede de la o poştă ; trebuie să-ţi povestesc ceva. Tot am întîrziat de la treburi.

Intrară la cafeneaua „Bauer" şi urcară la primul etaj. Ziaristul încă se mai ştergea la ochi de mult ce rîsese.

— Prea a fost bună, sfîntă nevinovăţie !

— Aproape că se înăbuşi, în timp ce comandă : „Două şvarţuri mici". Salută în dreapta şi-n stînga, împărţi cîteva strîngeri de mînă şi se înapoie la Andreas.

— Va să zică nu accepţi cadouri ? întrebă el.

— Ca om de onoare... răspunse Andreas rece.

— Hocus pocus ? Oameni de onoare întîlneşti pe toate drumurile. Şi nici să n-accepţi să ţi se facă cadouri.

— Ci ?

— Să participi numai.

— Să particip ?

— Firește. Ești de-ai casei, sau nu ești de-ai casei ? Mă înțelegi 'mneata ? Și dacă ești de-ai casei, atunci — participă.

— La ce ?

— La avuția națională a lui Türkheimer.

— Nu înțeleg.

— Deși e la mintea cocoșului ! Trebuie să înțelegi numai cine-i Türkheimer. Vezi 'mneata, e o regulă să furi, dacă un singur om a furat atîta cît a furat Türkheimer, nu mai poate convinge pe nimeni că totul e numai al lui. De altfel, el nici nu încearcă s-o facă. Deviza lui e : trăiește și lasă și pe alții să trăiască ! Türkheimer e un om destul de luminat, el înțelege că, fiind atît de răspîndit azi, comunismul corespunde într-adevăr unor nevoi ale vremurilor moderne. Bineînțeles, comunismul înțelept, care se menține în limite rezonabile. Politica mîinii deschise nu trebuie să depășească hotarele familiei, altfel ar însemna o risipă nebunească a avuției naționale. Dar familia este foarte mare și se întinde, la un capăt al ei, pînă la persoane de rang princiar, care obișnuiesc cînd și cînd să planteze un copac în grădina lui Türkheimer. N-ai știut asta ? E o afacere de grădinărie foarte bănoasă. Iar celălalt capăt al familiei ajunge pînă la alde noi, care prindem din zbor cîte o hîrtie de cincizeci de mărci, cu dibăcie și iuțeală de mînă. Mă înțelegi, preastimate domn ?

— Așa și-așa. Dar pentru asta trebuie să faci ceva, cred ?

Kaflisch făcu ochi mari.

— Și dumneata nu faci ? Șmechere !

— A, așa ! răspunse Andreas și zîmbi măgulit. Da, e o adevărată Țară a huzurului, adăugă înveselit de-a binelea.

— Bine spus, Țara huzurului. Ai într-adevăr stofă, nu glumă ! Ei, și acum să te introduc în sistemul economic care constituie temelia binefăcătoarelor instituții din Țara huzurului. Dar bagă de seamă ! Din acest sistem fac parte toți cei pe care îi cunoști. Despre noi nu mai vorbesc, adică noi cei de la „Nachtkurier". Pentru că, cine e Jekuser ? Ai să spui că face negoț cu cele mai importante evenimente internaționale ; dar cele mai importante eveni-

mente sînt pentru el cele pe care le suge din deget, la comanda lui Türkheimer sau la aceea a lui Bediener, ceea ce-i tot una. Iar dacă n-ar exista emisiunile de acţiuni ale lui Türkheimer, n-aş avea nici măcar sărăcia de zece pfenigi pentru un rînd.

— Aşa de puternic e ?

— E mereu mai puternic. Crezi dumneata că există vreun teatru care ar juca ceva despre care el ar întreba numai : de ce ? Progresul din zilele noastre îngăduie pînă şi celui mai sărman să jignească pe monarh sau pe Dumnezeu ; dar ai dat dumneata vreodată de cineva care să-l atingă pe Türkheimer, măcar atîtica ? Vezi ? Asta e mult mai periculos ! Cine încearcă, zboară, şi nimeni nu-l mai revede. Să vezi dumneata cum decade acum biata Lizzi ; se spune că i s-a şi dat preaviz. Şi Klempner ? Nici un cîine n-o să se mai atingă de o piesă de-a lui. Şi ce bine le mergea înainte, cînd mai locuiau în Ţara huzurului ! Dacă Klempner voia o variaţie faţă de Lizzi şi-şi făcea rost de o fetişcană cu intrare separată, cine plătea pînă la urmă ? Ei ? Türkheimer, firește. Şi din asta trăia o întreagă familie. Atît de departe în popor îşi întinde hotarele Ţara huzurului, prea stimate domn, şi toţi ar vrea să intre în ea. Uite, de pildă, casa baronială Hochstetten, pe care Asta şi-a cumpărat-o acum împreună cu tot personalul. Ei, domnişoara von Hochstetten contribuie la toate listele de subscripţie pentru construirea de biserici şi trimite ciorapi de lînă în Palestina, pentru convertirea copiilor evrei fără mijloace. Dar cu ce ? Cu bănişorii lui Türkheimer. Nu, dumneata nici nu-ţi închipui cîte feluri de a-ţi asigura traiul şi de a mînca pîine există la noi. De exemplu, Liebling...

— Liebling ? Un om atît de serios.

— Şi de ce nu ? Unii fac negoţ cu glume, el cu gravitatea şi demnitatea.

— Nu-i convins de ce spune ?

— De ce să nu fie convins ? Asta-i partea lui bună şi motivul pentru care a şi ajuns aşa de departe, tocmai fiindcă e convins de tot ce spune. Felix Liebling s-a născut într-o casă de oameni avuţi, dar cinstiţi. De timpuriu a vădit înclinaţii spre filantropie, cu care n-a prea nimerit-o

însă la început. La un moment dat a scos o foaie care se chema : „Ghebosul. Organ central pentru apărarea intereselor tuturor infirmilor din punct de vedere fizic și moral". Cum, ciudat, în felul ăsta n-a găsit ecoul meritat, a plănuit înființarea unui institut cu frumosul nume de „Lapte de mamă" și avînd drept scop creșterea artificială a doicilor ; pleca de la convingerea că numărul acestei prețioase specii de fete ar trebui să fie mai mare, spre a putea corespunde cerințelor societății moderne. Din păcate, poliția a împiedicat realizarea acestei idei atît de umanitare. După care, Liebling s-o consacrat, deși cu un capital mai mic, celor mai diverse speculații, dar mereu cu izul moral care-i este caracteristic ; în cele din urmă, situația în care se afla l-a determinat să-și caute un refugiu în sionism. Cu asta și-a cîștigat, în mod definitiv, faimă și o poziție socială.

— Dar bani ?

— Cine are o poziție, are și bani. Nu știai încă ? Liebling e doar omul de încredere a lui Türkheimer. Ceea ce Blosch e în materie de afaceri, e Liebling în treburile diplomatice și omenești. Cînd Türkheimer vrea să facă vînt unei vechi metrese ori să procure un țigaret bătut cu diamante pentru vreun prinț exotic sau vreun consilier secret, Liebling e totdeauna omul indicat. Principiile lui morale învinge toate dificultățile. El a mobilat tot palatul din Hildebrandtstrasse, el l-a descoperit pe Claudius Mertens și are mereu grijă să facă rost de ceva nou. Doamnele se bizuie pe el chiar și în materie de toalete, el face tot. Nostim este că scoate și el un cîștig bun, deși Türkheimer plătește acum numai pe jumătate din ce plătea înainte fără Liebling. Chiar el o spune.

— Ei, atunci toată lumea e mulțumită.

— În Țara huzurului toată lumea e mereu mulțumită, declară Kaflisch. Încîntat de propria-i elocvență, se dădu binevoitor și mai aproape de Andreas, îl bătu pe umeri și-i spuse :

— Știi ceva ? Azi ai o zi norocoasă. Trebuie să mai rămînem puțin împreună.

Și în timp ce coborau, vesti triumfător :

— Te invit la masă.

În stradă dădu și alte explicații.

— Avem acum excrocheria cu „Texas Bloody Bank Gold Mounts", la care s-a cîştigat fantastic de mult. Türkheimer e şi el băgat în afacerea asta, dar nu se ştie exact pînă la ce punct. Noi cei de la „Nachtkurier" profităm cu toţii şi înotăm în bani, uite aşa.

Şi, fără a se sinchisi de trecători, începu să imite înotul broaştei.

– Dacă eşti atît de bogat — opină Andreas — ai putea să-mi dai înapoi suta de mărci ?

— De ce ? exclamă Kaflisch supărat. Nu începe din nou cu asta. Dar o cină bună poţi să capeţi. Ce spui de „Hiller" ?

De la „Hiller" plecară la „Renz", apoi la „Kempinski", unde băură porto cu şampanie, după aceea la cafeneaua „Kek" şi apoi cu o însoţitoare, a cărei bunăvoinţă fusese cîştigată de Kaflisch, la casa de probe a lui Lukas Bols. Către ora trei noaptea cînd, sprijinindu-se de un felinar, ziaristul îşi îmbrăţişă de rămas-bun prietenul, îi spuse :

— Astă seară, frate, m-ai costat cu mult peste o sută de mărci. Dar nu-i nimic. Valorezi mai mult. Ei, sînt sau nu om de onoare ? Hocus-pocus, cu toţii sîntem oameni de onoare.

X

Plăcerea de a ghici gîndurile ascunse ale oamenilor

URMĂTOARELE DOUĂZECI ŞI PATRU DE ore Andreas le petrecu buimăcit, privind plin de aprehensiune viitorul şi aşteptînd-o nerăbdător pe Adelheid. Aceasta veni abia în ziua următoare, avînd pe faţă o bucurie ascunsă, pe care nu îndrăznea însă s-o exprime.

— Nici nu poţi să-ţi închipui — îi spuse, cu obrazul lipit de al lui — ce tare m-am temut.

— Temut ?

— Da, din cauza banilor tăi.

— Ah !

El şi uitase toată tărăşenia, acum însă îl înfuria iar.

— Parcă ziceai că vrei să-mi comanzi o măsuţă de toaletă ?

— O măsuţă ? Ah ! da...

Adelheid făcu un efort să-şi amintească.

— Da, măsuţa se vînduse şi o alta, potrivită, n-am găsit. Ştii, inimioara mea, pentru tine nu mă mulţumesc cu orice. Şi atunci m-am gîndit dacă n-aş putea investi în ceva mai bun suta ta de mărci.

— Şi ? întrebă Andreas, bănuitor.

Dar ea-şi redobîndise calmul şi îşi recita frazele de parcă le învăţase pe de rost.

— Şi pînă la urmă am găsit ceva, deşi a trebuit să mă gîndesc mult. Căci era vorba de ceva primejdios şi banii se puteau duce pe gîrlă. I i-am dat lui Türkheimer.

— Lui Türkheimer ?

— Da, lui Türkheimer. Îi încredinţez din cînd în cînd cîte ceva din banii mei, dacă nu găsesc pentru moment o altă întrebuinţare. El joacă cu ei la bursă. Uneori cîştig, alteori pierd. Am adăugat şi banii tăi şi l-am pus să-mi cumpere o acţiune a băncii „Texas Bloody". Toată lumea le cumpără acum.

— Am auzit. Şi se cîştigă fantastic de mult cu ele.

— Ei, vezi ? Au fost descoperite nişte mine noi de aur. Şi astăzi acţiunea s-a urcat atît de mult încît am preferat s-o vînd, de frică şi spre a avea bani peşin, ştii tu.

De cîte ori se oprea din vorbit, îşi apăsa buzele-i fragede repede şi de multe ori pe lobul urechii lui stîngi.

— Dar nu era nici o grabă, făcu el, cu un gest de mare senior.

— Bancnota ta a făcut pui. Bineînţeles, ai avut numai o cincime din acţiune şi ai fi putut pierde totul. Oh ! un scriitor nu înţelege nimic din toate astea, e mult deasupra lor. Dar cu minele de aur se întîmplă totdeauna aşa şi Türkheimer spune că Friedrich Wilhelm Schmeerbauch, care-i principalul trăgător de sfori în chestiunea asta, o să dea o dată şi o dată faliment, dar nimeni nu trebuie s-o ştie încă. Oricum, pînă una-alta „Texas Bloody Gold Mounts" urcă mereu.

— Frumos nume, observă Andreas. O fi tot muntele de aur ?

Adelheid ridică din umeri.

— Türkheimer spune că nu merită să-ţi storci creierul cu asemenea întrebări. Texasul e atît de departe. Totuşi, te rog să mă crezi, afacerea a fost periculoasă. Nici nu poţi să-ţi imaginezi cum te păcăleşti cîteodată. Cu informaţiile lui Türkheimer merg la sigur, totuşi să ştii că ţi-ar fi putut pierde banii.

Repeta mereu acelaşi lucru, privindu-l tandră şi rugătoare. În sfîrşit, cînd crezu că-l lămurise destul de convingător despre primejdia prin care trecuse, îndrăzni să scoată din manşonul de blană un mic portmoneu de piele. I-l flutură cu mişcări stîngace, nesigure, în faţa ochilor şi numai după ce socoti că el se obişnuise cu priveliştea, aşeză portmoneul pe marginea biroului. Roşind uşor, Andreas privea undeva într-o parte.

— Prietenia cu tine poate fi fatală, rosti el. Dacă aş fi pierdut puţinii mei bani...

Nu preciză grozăvia care s-ar fi putut întîmpla. Timp de cîteva săptămîni nimic nu tulbură buna înţelegere şi intimitatea în care se desfăşurau întîlnirile lor. Problema cea mai importantă fusese rezolvată: Andreas avea un venit sigur, de care nu trebuia să se ruşineze. Jocul la bursă era destul de bănos spre a asigura o viaţă fără griji. La început se mirase cum bancnota de o sută de mărci, pe care o încredinţase lui Adelheid, se înmulţise într-o săptămînă de patru sau de cinci ori. Se cufundase în lecturi financiare, dar ele îl zăpăciseră şi curînd renunţase să mai înţeleagă lucruri nedemne de el, cum îl încredinţase în repetate rînduri amanta. Şi de atunci încolo se mulţumi să vîre, cu un gest neglijent, în buzunarul dinăuntru al vestonului suma cîştigată, pe care dînsa i-o aducea, discret împachetată. Era treaba celor care domneau în Ţara huzurului să ştie de unde veneau banii. Acolo, în lumea unde banii se aruncau cu lopata, nimeni nu avea vreo răspundere personală şi toată lumea trăia sub ocrotirea unei voinţe superioare.

O uşoară indispoziţie intervenea atunci cînd Adelheid se interesa de piesa lui. Dînsa îl găsea în rasa-i de păr de capră, la masa de brad, sub Cristul însîngerat, cu capul între mîini.

— Lista personajelor e aproape gata, o anunţa el.

— Ah !

— Pe eroină o cheamă Hildegard Trentmönichen şi vrea să-şi păstreze numele şi după ce se mărită. E un nume romantic, expresiv, nu crezi ?

— Minunat ! De unde le scoţi ?

— Foarte multe depind de expresivitatea numelor. Soţul este un individ de un materialism brutal, un băutor de bere. Îl cheamă Alois Pfaundsteisser.

— Şi marea scenă despre care mi-ai povestit deunăzi ?

Andreas îşi trecu degetele răşchirate prin păr.

— Parcă-i o fatalitate. Diederich Klempner a utilizat-o undeva.

— Acest Klempner e un om imposibil.

— Ce vrei ?! Dai la tot pasul peste silezieni şi pomeranieni. Ei dau tonul azi. Şi ridică din umeri. Cultura germană modernă are multe trăsături orientale.

Se întorcea adesea la această idee în clipele de singurătate cînd începea să se îndoiască de ceea ce făcea. Lizzi Laffé avusese, de fapt, dreptate : femeia necunoscută sau emancipată ajunsese de rîsul tuturor de mult ce abuzaseră de ea cei din Silezia şi Pomerania. Aceştia aveau rigiditatea şi fanatismul oamenilor aflaţi pe treptele de jos ale culturii ; cei de pe treptele superioare cultivau un uşor scepticism. Nu luau nimic în tragic, şi mai puţin decît orice femeile plîngăreţe, care, în fond, nu se gîndeau decît la un singur lucru, la chestia cu pricina. Nu erau vrednice să figureze într-o operă dramatică importantă şi Andreas hotărî să le trateze cu dispreţ. Se întoarse şi-şi contemplă în oglindă surîsul victorios care-i flutura pe buze.

În beţia unei subite inspiraţii, scrise apoi monologul poetic al soţului care se miră de goliciunea sufletească, nebăgată în seamă pînă atunci, a soţiei, şi încearcă zadarnic s-o înţeleagă.

Refrenul suna :

„Cine ar putea să dezlege
Enigma micului ei creier."

Ultima strofă era, hotărît lucru, cam decoltată, lucru care-l nelinişti puţin pe Andreas. Dar îşi aminti că avea de a face cu publicul „Răzbunării". Şi, într-adevăr, Adel-

heid, căreia îi citi cele scrise, nu se formalizează de fel. Se arătă nespus de mişcată de frumuseţile poeziei, prezise autorului un viitor strălucit şi cele mai mari onoruri şi, aprinsă de admiraţie pentru geniul lui, se dezlănţui cu o asemenea patimă încît îl trîrî cu ea ca în primele timpuri ale dragostei lui.

Apoi se gîndi că trebuia găsit un actor care să întrupeze eroul imaginat de Andreas. Mai era nevoie şi de cîteva repetiţii. Hotărî, în sfîrşit, ca reprezentaţia să aibă loc vinerea următoare. În timp ce-şi lua, grăbită, rămas-bun, îl încurajă pe tînărul neliniştit de perspectiva apropiată a primului contact personal cu publicul.

— Fii liniştit, comoara mea, să nu-ţi faci nici un fel de griji, un scriitor trebuie să fie deasupra nimicurilor ! Mă îngrijesc eu de toate. Vino mîine pe la trei în Hildebrandtstrasse !

Andreas izbuti să-şi înfrîngă nerăbdarea spre a sosi cu întîrziere. Se şi adunaseră şase tineri scriitori, ale căror nume nu le reţinu însă, din pricina descumpănirii pe care încercă s-o ascundă sub masca indiferenţei. Mai găsi şi cîţiva obişnuiţi ai casei, domnul şi doamna Pimbusch, doamna Bescheerer şi doamna Mohr. Adelheid îl prezentă numaidecît principalului personaj al societăţii, domnul director Kapeller. Andreas îl recunoscu : era insul rotofei şi agil care se strecurase atunci, la marea serată, printre oaspeţii doritori să danseze, pînă la pian. Principala trăsătură a caracterului lui Kapeller părea să fie amabilitatea. Se ivea pretutindeni unde se putea face, eventual, util. Asculta cu atenţie şi totuşi cu discreţie ce se discuta în juru-i, urmărea capriciile opiniei publice şi se pricepea să se facă indispensabil. Fără să insiste, dar şi fără a se da bătut vreodată, ştia să se impună atenţiei puternicilor zilei prin simpla-i prezenţă. Dacă se ivea cîndva vreun post bine plătit care trebuia dat repede primului venit, Kapeller era cel care-l obţinea, căci era totdeauna la îndemînă.

După cum lăsa să se ghicească titlul pe care-l purta, condusese probabil cîndva, cine ştie cînd, un teatru. Ceea ce i se cerea acum, corespundea perfect cu posibilităţile lui ; şi Kapeller domină imediat, cu o mare siguranţă de sine, situaţia.

— Preaonoraţii mei domni, rosti el cu o voce groasă şi blîndă. Vorbea cu un uşor accent saxon, şi părea a fi cel dintîi care se amuza de asta. Dacă sînteţi de acord, preiau regia şi pot creiona, vreu să spun crea şi rolul, atît de frumos, imaginat de domnul Zumsee. Am căpătat o oarecare dexteritate în această direcţie de multă vreme, de pe vremea cînd conduceam un teatru specializat la Leitmeritz. Bineînţeles, în măsura în care...

Se opri însă, observînd că doamna Pimbusch chicotea.

— Dar de ce rîde preastimata doamnă ? De teatrul specializat ? Atunci trebuie să-i spun : nu rîdeţi ! Teatrul specializat este, în regiunile abia atinse de civilizaţie, un factor cultural de prim rang şi-i folosit cu succes la ridicarea moralităţii şi a gustului artistic. Am deci o oarecare dexteritate în acest gen, adică în măsura în care, în genere, poate fi vorba de un gen, deoarece creaţia domnului Andreas Zumsee îmi pare, într-adevăr, ceva unic şi, dacă mă pot exprima aşa, ceva fără precedent. O operă capitală, plină de atîtea frumuseţi noi şi nebănuite poate fi greu şi numai incomplet pusă în valoare.

Şi se umflă în pene, foarte mulţumit de el, îşi roti braţul spre a capta bunăvoinţa şi strînse de cîteva ori în aer mîna-i mică şi grăsulie, de parcă ar fi încercat să prindă încă mai multe cuvinte de laudă. Dar deodată îşi muşcă uşor cărnoasa buză de jos, îşi înclină capul pe umărul stîng şi-i cuprinse pe Adelheid şi pe Andreas, care stăteau unul lîngă altul, într-o privire neruşinat de afectuoasă. Acum, Kapeller era sigur de succesul lui : izbutise să trezească veselia binevoitoare a doamnelor, să măgulească cele mai intime sentimente ale doamnei Türkheimer şi să mulţumească, în acelaşi timp, vanitatea de autor a lui Andreas, oricît ar fi fost ea de susceptibilă. Mai mult decît atît nu i se putea cere. Cei şase scriitori, care se retrăseseră, timizi, într-un colţ, n-aveau nici o importanţă ; Kapeller îi trata cu o blîndă desconsiderare şi-şi vîrî neglijent manuscrisele lor în largile lui buzunare. Îşi dădea prea bine seama de ce fusese chemat şi, plasîndu-se îndărătul cîtorva taburete, ca după o rampă, începu să recite monologul soţului mirat. Scandă versurile fără grabă, sublinie sugestiv îndrăznelile idei ale autorului şi rosti, cu o voce de stentor, de parcă ar

fi vrut să iasă din meandrele unei gîndiri întortocheate, refrenul :

„Dar cine ar putea înțelege
Enigma micului ei creier"...

În același timp începu să alerge cu o neașteptată agilitate, de două-trei ori în jurul spațiului ce-i servea drept scenă. Trupu-i rotund părea să se dea de-a rostogolul pe picioarele-i scurte ; efectul fu uluitor. Kapeller se hlizi către public și repetă gestul îmbietor, cu care încîntase doamnele și mai înainte, făcîndu-le semn cu mîna în timp ce fugea. Această mînă era irezistibilă. Semăna cu o moluscă roșietică care abia trăgea aer. Dar deodată Kapeller își reluă locul și continuă să-și expună, mieros și pe îndelete, de parcă nimic nu se întîmplase, argumentele sale împotriva emancipării femeii.

La început, singura grijă a lui Andreas fusese să-și ascundă jalnica lui derută. Valoarea operei sale, în care pînă atunci crezuse ferm, îi devenise dintr-o dată îndoielnică. Nu-și mai recunoscu versurile rostite de gura lui Kapeller și le ascultă de parcă ar fi fost scrise de altcineva ; trebui însă să-și mărturisească că, treptat, deveneau tot mai atrăgătoare. Toți cei de acolo păreau a fi de aceeași părere și reacția lor, nesubliniată încă de nici un fel de aplauze, se comunică și sensibilului autor. Cînd Kapeller termină, gîfîind, a treia cursă, Andreas simți limpede că succesul versurilor sale era asigurat. Numai evidența indecentă a ultimelor strofe putea să-i devină fatală. Dar în loc să treacă ușor peste pasajele primejdioase, Kapeller le sublinie cu toată greutatea. Își vîrî adînc mîinile în buzunarele pantalonilor, își repezi burta înainte, își dădu capul pe spate în așa fel încît fruntea-i îngustă deveni invizibilă, iar bărbia dublă, expusă în toată amplitudinea ei, luă locul feței. La fiecare vers, scotea vîrful limbii și-l plimba de la un colț al gurii la celălalt. Lui Andreas i se părea că Kapeller întruchipează cel mai cras, mai respingător cinism. Dar tocmai versurile care dădeau recitatorului prilejul să-și etaleze cinismul îi plăceau mai mult autorului.

Acesta privea încordat în juru-i ; numai doi din cei șase scriitori roșiseră. Doamna Pimbusch își lovea atît de puternic genunchii cu mănușile încît se auzea tare. Avea ochii închiși și își freca îngrijorător gîtul lung și subțire de gulerul strîmt, deasupra căruia capul i se clătina ca o floare otrăvită, frumos colorată și răspîndind arome grele. Mărunțica doamnă Goldherz țopăia prin încăpere ciripind încetișor. Imobilă, doamna Bescheerer încerca o strîmbătură. Ca de obicei, i se mișcau numai cutele frunții, printre care ciuperca verzuie ieșea la iveală de parcă ar fi fost o vietate. Doamna Mohr zîmbi blajin, iar Pimbusch se cufundase, așteptînd, în contemplarea unghiilor sale. În general, comportarea publicului era liniștitoare.

Kapeller terminase. Mai repetă o dată refrenul, de astă dată nu cu o voce de stentor, ci cu un glas stins și cu o mină de care nimeni nu l-ar fi putut bănui, spiritualizată ca de povara unei înțelepciuni atotînțelegătoare. Primi felicitările modest, arătînd spre autor. Și printre cei de față se împrăștie fulgerător părerea că descoperiseră doi mari artiști. Trezit abia acum din amorțeală, Pimbusch alerga emoționat de la un oaspete la altul, interesîndu-se peste tot dacă performanța recitatorului nu fusese fenomenală, iar versurile domnului Zumsee ultrașic și la înălțime. Iar după ce culese opiniile tuturor și-și formă propria convingere, porni solemn spre cei doi artiști, le strînse mîna, de parcă ar fi oficiat un ritual, și le spuse :

— Domnii mei, sînteți incontestabil la înălțime. Domnule director, performanța dumitale a fost fenomenală ! Domnule Zumsee, faceți niște versuri ultrașic, nimic de obiectat, incontestabil la mare înălțime.

Andreas se depărtă ; simțea că-l treceau nădușelile. După ce trecuse cu bine primejdia, tensiunea-i nervoasă își dădea frîu liber. O căută pe Adelheid și fu fericit să poată sta o clipă singur cu ea la măsuța cu serviciul de ceai, care tocmai fusese adusă. Adelheid îi atinse, în trecere, mîna tremurîndă și-i zîmbi veselă și liniștitoare. În timpul încercării, dînsa rămăsese de un calm desăvîrșit, fața îi păstrase senzuala paloare dată de flacăra lumînărilor. Femeia îndrăgostită nu se îndoise nici o clipă de covîrșitorul efect al operei care, autorului, îi inspirase atîta îngrijorare și primi cu

o calmă amabilitate complimentele ce i se adresau ei, mai numeroase şi mai călduroase decît lui Andreas. Fiecare mişcare a ei părea să spună tuturor : Nu numai poezia e a mea, ci şi poetul ! Andreas o găsea superbă şi o adora pentru mîndria ei.

În fericirea lui, se simţea nemulţumit numai de Kapeller, cu care, după cum se părea, trebuia să împartă succesul. Socoti această situaţie sub demnitatea lui şi o întrebă pe Adelheid :

— Nu-i şi preastimata doamnă de părere că directorul Kapeler are un frac prea uzat ? I s-ar putea, poate, da asta a înţelege fără a-l jigni ?

Dînsa propuse :

— Îi facem pur şi simplu unul nou.

Dar doamna Pimbusch, care se apropiase, îi şopti repede :

— Draga mea, nu te atinge de el ! Nu înţelegi că Kapeller şi fracul lui nu pot fi despărţiţi ? Amîndoi sînt la fel de soioşi.

— Fireşte, aprobă doamna Mohr. Kapeller e un actor care-şi trăieşte rolurile, iar fracul lui ţine de rol.

— Mai cu seamă aici, în salonul tău, adăugă mărunţica doamnă Goldherz. Doamna Bescheerer atinse umărul lui Andreas :

— Cu acest frac soios învinge sau moare şi poezia dumitale dragul meu îi declară ea cu un rînjet răutăcios.

Andreas tresări şi se îngălbeni ; dar chiar Kapeller îi sări într-ajutor. Actorul îşi făcuse, pasă-mi-te, de lucru în colţul unde se îngrămădiseră cei şase scriitori. Dar oricît de încet îşi comunicaseră doamnele observaţiile, urechea lui era prea exersată spre a nu sezisa ce gîndeau şi plănuiau puternicii zilei. Instinctul îi spunea că se pune la cale ceva inamical împotrivă-i, şi de aceea se apropie cu un surîs candid, aproape umil, de Andreas : acesta era duşmanul care trebuia împăcat. Cu o dezarmantă sinceritate, începu :

— Iertaţi-mă, stimate domn, dacă v-am jignit.

Iar cînd tînărul îl privi mirat, Kapeller explică :

— Am remuşcări fiindcă doamnele şi domnii sînt atît de amabili şi se poartă faţă de mine de parcă aş fi contribuit la succesul rar întîlnit al operei dumneavoastră. E vorba,

însă, după cum trebuie să remarc, de o eroare. Sînt, ca să spun așa, numai o simplă unealtă și mă simt oarecum copleșit de toate frumusețile de care abundă opera dumneavoastră, cum am mai avut ocazia s-o spun. Dar nu le pot scoate pe toate la lumină, stimate domn, nu pot. Vă rog să mă scuzați.

Și își apăsă, plin de sinceritate, mîna pe piept. Dezarmat cu totul, Andreas ar fi vrut să-l liniștească și-i făcu un semn amical. Dar Kapeller nu se potoli :

— Un singur om n-o poate face și nici nu trebuie să i se ceară. Ei, dacă am fi fost doi ! M-am și gîndit că ar fi trebuit să joace și soția mea, vreau să spun, adică, soția neînțeleasă, care-i doar eroina principală a piesei. N-ar trebui să spună nimic, ci numai să fie îmbrăcată mai picant, să aibă o mutră obraznică și să fie puțin fîșneață. Dacă doamnele și domnii sînt de acord, fac eu rost de o fată dezghețată, care ar putea meșteri, vreau să spun, crea acest rol.

Andreas avu deodată o idee și își spuse :

„Burtosul ăsta are dreptate. Dacă ar fi două personaje pe scenă, n-ar mai fi vorba de un monolog, ci de o dramă. Cu alte cuvinte, am scris o dramă !"

Vederea uluirii care i se citi pe față făcînd această descoperire risipi remușcările lui Kapeller. Dobîndind încuviințarea doamnelor, actorul își luă rămas bun, aferat și modest. Următoarea repetiție fu fixată pentru a doua zi.

Și la aceeași oră, se adunară din nou cu toții. Kapeller o adusese pe Werda Bieratz, pe care o acapară imediat doamna Pimbusch. Soția fabricantului de rachiuri o tîrî pe tînăra actriță într-un colț retras, își petrecu brațul pe după umerii drăguței hetaire și arboră un aer de parcă ar fi spus tuturor : „Ne povestim secrete de alcov". Firava Bieratz își plecase ochii și, cu un gest cast, își strînsese poalele rochiei. Andreas își spuse : „Și cînd te gîndești că dacă s-ar găsi vreun industriaș doldora de bani care să i-o ceară, ar fi imediat gata să se plimbe goală pușcă pe Unter den Linden".

În cele din urmă Kapeller putu să înceapă s-o pună la curent pe actriță cu ce avea de făcut. Și izbuti cu mult umor.

— În timp ce eu declam, dumneata trebuie să te sclifoseşti şi din cînd în cînd să-ţi arăţi picioarele. Încolo, n-ai nimic de făcut. Ar fi bine, însă, să-ţi piepteni părul în aşa fel ca să se vadă puţin urechile, fiindcă de obicei nu arăţi decît vîrful nasului. Şi ar trebui să arborezi şi o rochie de mătase roşie. Şi, întorcîndu-se spre grupul doamnelor, adăugă : Cum domnişoara are un timbru destul de urît, e tocmai bine că rolul nu-i cere să vorbească.

— Măcar de n-ai avea nimic mai urît decît timbrul, domnule Kapeller, îi replică firava Bieratz, încercînd însă în acelaşi timp să zîmbească amabil. Era prea deşteaptă ca să-şi facă în lumea saloanelor un duşman pe care-l putea întîlni oricînd în lumea teatrului.

În cursul repetiţiei, Kapeller îşi tiraniză partenera. Se oprea din declamaţie spre a-i da sfaturi :

— Acum, te laşi puţin pe spate şi-mi scoţi limba ! Mîna stîngă în şold şi ridică rochia ! Ce, ţi-e ruşine să-ţi arăţi picioarele ? E adevărat că sînt cam strîmbe. Au văzut vreodată stimatele doamne vreo actriţă cu picioare frumoase ? întrebă el. Eu niciodată !

Simţul lui ascuţit pentru felul de a reacţiona al puternicilor zilei îi spunea lui Kapeller că nu putea linguşi mai inteligent doamnele decît umilind-o pe actriţă. Simţea că în felul acesta satisfăcea nemărturisita sete de răzbunare a doamnei Pimbusch, a doamnei Bescheerer şi a celorlalte. Înfrîngerea lui Lizzi Laffé în disputa cu Adelheid le pricinuise o anume plăcere ; dar triumful asupra Werdei Bieratz, pe care o invidiau pentru viciile ei şi cu care se aflau în concurenţă pentru exploatarea aceloraşi bărbaţi, le făcea o plăcere infinit mai mare. Soarele micuţei Bieratz răsărise de puţină vreme ; el pîrjolea şi înghiţea o mare parte a sevei şi veniturilor bărbaţilor din Ţara huzurului. Şi cu cît doreau mai mult să-i semene, cu atît mai încîntate urmăreau doamnele chinuitoarea tortură a tinerei fete. Doamna Pimbusch, care cu un sfert de oră înainte îşi lipise drăgăstos pieptul ei de acela al micuţei Bieratz, tresălta acum de voluptate, înfundată în fotoliu. Trecînd întîmplător prin colţul unde se refugiaseră cei şase scriitori, Andreas auzi remarca unuia dintre aceşti anonimi :

— Ei drăcie, dar femeile astea sînt aproape sadice!

Se îndreptă spre Adelheid, care, puțin mai la o parte de restul societății, urmărea indiferentă cele ce se întîmplau și o întrebă:

— Ați mai văzut vreodată așa ceva, scumpă doamnă? Cum se delectează doamnele cu grosolăniile pe care Kapeller le zvîrle bietei fete — să mă bată Dumnezeu, dar e aproape sadism.

— Oh! șopti ea, privindu-l cu o admirativă neliniște. Ești teribil de perspicace!

Și cu agreabilul ecou al acestor cuvinte în urechi, Andreas părăsi casa, încredințat că succesul aventurii sale teatrale era asigurat. Dar în dimineața următoare fu cuprins de noi îndoieli, care se amplificară, pînă la a deveni de nesuportat, în cursul celor trei zile de așteptare. Începu prin a se întreba: „Eu să fiu cel căruia urmează să i se joace o piesă? Dar e de necrezut! Niciodată nu m-am gîndit serios la o asemenea posibilitate." Iar în cele din urmă simți hotărît că i se va întîmpla un dezastru. „Eșecul e sigur, asemenea lucruri sfîrșesc totdeauna prost!"

Și deodată îl apucă disperarea. „Ce idiot sînt! Aveam o viață foarte agreabilă și o poziție sigură în Țara huzurului, pentru care mă invidiază toți, și acum dracul m-a împins să vreau să mi se joace o piesă. În felul acesta pun totul sub semnul întrebării. Eșecul m-ar face ridicol și aș fi pierdut. Ar înfrunta Adelheid opinia generală? Nu, m-ar părăsi."

Se gîndi înfrigurat dacă n-ar putea împiedica reprezentarea „Necunoscutei". Ar fi vrut să se ducă la Adelheid, s-o pregătească pentru orice eventualitate. Dar în Hildebrandtstrasse se foiau cei șase scriitori de ale căror opere se ocupa acum, de voie, de nevoie, Kapeller. Burtosul mim înveselea probabil cercul doamnelor cu indiscrețiile pe care și le îngăduia față de micuța actriță. Ce surîs respingător s-ar lăți pe buzele sîngerii ale doamnei Pimbusch dacă el, Andreas, ar intra în salon cu o figură tulburată. Nu îndrăzni dar să se ducă acolo și o rugă pe Adelheid, printr-un mesager, să-i facă o vizită. Dar ea îi răspunse că-i era imposibil. Casa îi era întoarsă pe dos „din cauza pregătirilor pentru sărbătoarea *ta*".

Andreas se resemnă deci să aştepte inevitabilul. Vineri se trezi foarte tîrziu, dar luă o cină îmbelşugată şi bău o sticlă de şampanie. La zece, Kapeller trebuia să rostească primul vers al monologului său ; Andreas intră cu douăzeci de minute după aceea în uriaşa sală de bal alb-aurie, la capătul căreia fusese construită scena. Oaspeţii şedeau, ca şi la primul supeu la care luase parte Andreas în casa Türkheimer, la mesuţe mici. De astă dată pe mesuţe nu erau însă decît pahare de bere şi baterii de şampanie ; toată lumea fuma. Aerul era greu de mirosuri care se încrucişau, venind din toate părţile : din toaletele parfumate ale doamnelor, din transpiraţia subsuorilor, din părul lor îmbibat de arome puternic mirositoare, din cremele cu care îşi frecaseră pielea feţei şi a pieptului, din florile încălzite, ofilite ale corsajelor, din capetele pomădate ale bărbaţilor, din mustăţile lor, ale căror vîrfuri erau lipite cu briantină de pometii obrajilor şi din picăturile de opoponax de pe cravate. Aceste emanaţii se amestecau cu izul pătrunzător al ţigărilor egiptene. În locul lumînărilor care luminaseră atunci salonul, trei mari candelabre revărsau acum o lumină albă, orbitoare. În coafuri şi pe umeri străluceau pietre preţioase, cîte un chicotit nervos răsuna cînd şi cînd de undeva dominînd sunetul paharelor ciocnite de mîini nervoase. Prin salonul încins stăruia mereu un foşnet de mătase şi, ici-colo, în privirea cîte unei femei părea să se aprindă o flăcăruie, o dorinţă sleită, supraexcitată, care se stingea însă repede. Fusese stîrnită pentru o clipă de glasul flegmatic al grăsunului cu frac slinos, a cărui mînă, care amintea de o moluscă roşietică ce abia respira, făcea semne privitorilor, în timp ce el dădea roată scenei, pentru ultima oară, alergînd cu picioruşele-i prea scurte.

Cînd se opri, pîntecu-i umflat îi jucă, în sus şi în jos, în ritmul răsuflării întretăiate. Probabil că bretelele i se desprinseră : între pantaloni şi vestă atîrna o fîşie de cămaşă udă, cenuşie, iar pantalonii căzeau jalnic boţiţi. Cravata îi ajunsese sub urechea dreaptă ; iar el se trăgea disperat de gulerul care îl strîngea. Pe obrazu-i, pe care se prelingea fardul topit şi se lipeau smocuri de păr ude, stăruia însă un zîmbet satisfăcut şi Kapeller continua să facă semnul care entuziasma doamnele. După părerea lui

Andreas, oferea însă o priveliște în același timp respingătoare, înfricoșătoare și jalnică. În clipa aceea, actorul zări, de pe scena care domina sala, chipul palid al autorului. Bucuroasa îngîmfare îi dispăru pe dată din expresie și în locul ei se ivi o umilă abnegație, care își tăgăduia orice merit.

Aplauzele deveneau tot mai puternice. Werda Bieratz, care continua să-și joace rolul făcînd grimase dispreţuitoare către public, îi întoarse brusc spatele. Se răsuci din mijloc, atît de iscusit încît rochia scurtă de mătase roșie flutură pînă pe pulpe. Nu se văzură însă decît niște danteluțe, ceea ce pricinui cîteva murmure dezamăgite. Dar Liebling, care se afla aproape de locul unde ședea Andreas, exclamă tare :

— Brava ! Moralitatea înainte de toate ! Brava ! repetă el și mai tare.

Cei din jurul lui se priviră mirați ; se răspîndi zvonul că era șic să se strige brava, cu a în loc de o. Iar cînd Kapeller coborî de pe scenă în sală, fu înconjurat de o mulțime de admiratori, care strigau din răsputeri „brava".

Cineva îl înghionti pe Andreas, ușor și binevoitor, în burtă. Era Türkheimer, care îl privea cu un surîs încurajator, clătinînd capul și legănîndu-se pe călcîie. Apăsat și cu o voce tărăgănată, îi spuse :

— Ei, acu știm măcar de ce avem, ei, cum le spune — protejați personali. Nu ți-am spus mereu că țin foarte mult la dumneata ? Ca și soția mea, de altfel...

Și se scărpină în bărbie, între barbetele roșcovane.

— În felul meu, desigur, adăugă apoi. Toată stima, dragul meu. Ai dat lovitura. Toată stima.

Andreas se îmbujoră ușor, bucuros de lauda acestui om care trebuia că se pricepe, ca puțin alții, la ceea ce înseamnă un succes de public.

— Toată stima, dragă domnule Zumsee, repeta mereu Türkheimer cu căldură și vorbind pe nas.

Dar cine era tînărul drăguț căruia Türkheimer îi tot turna la complimente de vreo cinci minute ? Oaspeții începură să fie atenți, și, de la o masă la alta, se ridicară într-o mișcare.

— Ăsta-i poetul !

Un necunoscut se deslipi dintr-un grup, își lovi călcîiele și rosti un nume. Türkheimer își freca mîinile și rînjea, așa cum rînjește un potentat cu înclinații spre filozofie cînd oamenii se înjosesc spre cea mai mare glorie a lui. Îi prezentă scriitorului cîțiva admiratori ai muzei sale :

— Domnul doctor Klampasch, cunoscutul nostru medic, domnul arhitect Kokott, doamna Teifeles, doamna Stiebitz, domnul Blosch, domnul Ratibohr...

În fața celui din urmă Andreas se înclină mai adînc decît înaintea celorlalți. Căci chiar pe culmea amețitoare a gloriei, unde se sorea acum, păstra un timid respect față de augusta descendență atribuită bancherului, față de faima înfricoșătoare pe care și-o cîștigase acesta la bursă și în sălile de scrimă și față de felul calculat și sigur de sine în care Ratibohr o vînduse pe doamna Türkheimer soțului ei.

Obosit, Türkheimer se depărtase de înghesuială, dar continua să observe cu un ochi atent dacă protejatului personal al soției i se aducea omagiul cuvenit.

Andreas primea omagiile calm, amabil și în același timp ceremonios. Își dădea silința să trateze pe fiecare după cum i se cuvenea și nu se gîndea la nimic altceva decît să păstreze o atitudine demnă, de om pe care nici cel mai îmbătător triumf nu-l putea tulbura. Strînse mîna lui Duschnitzki, Süss și Goldherz ca unor vechi cunoștințe, îl onoră pe Claudius Mertens spunîndu-i : „Scumpe maestre", iar pe profesorul Schwenke, universitarul protector al literaturii moderne, care de frică să nu pară pedant își bălăngănea brațele și-și zvîrlea trunchiul încolo și încoace, scriitorul încununat de succes îl asigură :

— Tot ce știu numai dumneavoastră vă datorez, onoratul meu profesor !

Doctorul Bediener îl salută cu o elegantă voioșie, lăsînd să-i scape monoclul din ochi.

— Ei, dragă prietene, cine ți-a proorocit toate astea din prima zi ? N-am fost eu primul care te-a descoperit ca pe cel mai promițător talent al nostru ?

„S-o crezi tu", își spuse Andreas, care-și aminti de cîteva poezii ce așteptau să fie publicate în „Neuzeit". Trebui să recunoască însă că recomandarea redactorului-șef

îi deschisese porțile casei Türkheimer și de aceea hotărî să dea Cezarului ce-i al Cezarului.

— Ce m-aș fi făcut fără dumneavoastră, domnule doctor ?! rosti el grațios. Tresări însă, căci oasele ascuțite ale unui pumn îi pocniră pe umăr de văzu stele verzi. Călătoarea rusă, prințesa Bubukov îl privea cu niște ochi naivi, slavi, spunîndu-i :

— Vous n'y allez guère de main morte, mon ami.

— Adică ? făcu el fără voie.

Dînsa completă :

— Vous n'avez pas froid aux yeux, mon coco.

Neizbutind să se facă înțeleasă nici așa, îl mai înghionti o dată prietenește și se depărtă. Fiul ei, prințul, care își tîra după el amanta-i mult prea decoltată, voi și el să-i spună cîteva cuvinte lui Andreas. Dar tînărul, a cărui mutră de clovn îi amuza pe toți, se bîlbîia rău și cei ce se înghesuiau în spatele lui nu-i lăsară timp să vorbească.

Liebling, care, după cum oricine știa, prefera societatea înaltă, căuta să n-o scape pe prințesă. Era grăbit s-o ajungă din urmă și se mărgini să schimbe o puternică și elocventă strîngere de mîini cu autorul. Se simți totuși obligat să certifice, din mers, calitățile etice ale operei. Dacă ideile cărora își consacrase viața se vor impune vreodată, în țara visată de el nu vor exista cu siguranță femei emancipate.

Andreas nu-și putu stăpîni un zîmbet de superioritate. În sinea lui îl numea pe gravul Liebling șmecher bătrîn. „Nu te-ai lăsat de marota ta ? își spuse. Dar n-o să te ducă nicicînd pînă unde am ajuns eu cu a mea." Cu glas tare rosti însă :

— Aveți dreptate. Și unde mai puneți estetica ! Emancipatele sînt toate niște scînduri. Eu aprob gustul locuitorilor deșertului. Pentru ei, cea mai frumoasă femeie e cea care se poate mișca numai purtată pe spinarea unei cămile. Urmează apoi cea care se poate mișca doar sprijinită de două sclave.

În mijlocul veseliei zgomotoase pricinuite de cuvintele sale, Andreas auzi un măcăit uscat, care i se păru cunoscut. Imediat se ivi într-devăr un om scund și spîn, cu un nas vulturesc și cu pielea feței tăbăcită și gălbuie, cu o claie de păr negru căzînd peste un guler de o albeață îndoielnică și

care, după redingota-i prea lungă și prea largă, putea fi un cleric sau un solist celebru. Văzîndu-l pe doctorul Abell, Andreas își recăpătă subit gravitatea și calmul.

— Asta zic și eu vorbă de spirit sănătoasă ! exclamă criticul. Se vede, domnule Zumsee, că dumitale îți pică găselnițele nu numai la masa de scris. Și, într-adevăr, așa-i bine. Instinct și spontaneitate, iată adevărul !

Zîmbetul cu care influentul critic teatral își însoți cuvintele îi dezveli dinții mîncați de carie și îi încreți obrazul în mii de cute murdare ; lui Andreas i se păru totuși simpatic.

— Domnule doctor, bunăvoința dumneavoastră mă copleșește, răspunse el politicos.

Dar Abell se dorea luat în serios.

— Dumneata vorbești despre bunăvoință ? Despre bunăvoința mea ? Dar, scumpe domn ! Ce înseamnă bunăvoință, ce poate însemna bunăvoință față de autorul căruia îi datorăm cele mai prețioase inițiative ale actualei stagiuni teatrale ? O asemenea bunăvoință ar trebui numită insolență.

— Dar, domnule doctor !

— Rodul acestor inițiative îl veți vedea în ediția de seară a lui „Nachtkurier". Îl trimit chiar acum la tipografie. „Necunoscuta" dumitale îmi dă prilejul dorit de a face un studiu critic comparativ asupra artei dramatice prezentate într-un veșmînt mai ușor. Mă refer la poezia noastră germană de cabaret și la producțiile similare din străinătate. Cu acestea din urmă mă răfuiesc fără milă. Ce lipsă de profunzime în șansonetele franceze !

Abell se opri brusc, întrucît Pimbusch îl împinsese brusc la o parte, în ciuda celei mai elementare politeți. Fabricantul de rachiuri era cumplit de furios. Sosise cu întîrziere și, încercînd să ajungă totuși înaintea altora în fața autorului sărbătorit, își pierduse, în îmbulzeală, crizantema, iar plastronul cămășii i se șifonase. Acum aproape că murea de frică să nu fi pierdut momentul cînd încă mai putea da tonul, cînd încă putea exclama că declamația monologului fusese fenomenală, iar monologul însuși ultrașic. Dacă asemenea afirmații ar fi fost făcute de prea mulți alții înaintea lui, ar fi însemnat că degeaba mai fusese

de față el, Pimbusch, și ar fi trebuit să se considere dezonorat. Gîfîi :

— Sincere felicitări, dragule ! Ei, ce spui, n-am avut dreptate cînd ți-am spus că Kapeller e fenomenal și că dumneata scrii ultrasic ? Vezi ? Nimeni n-o poate contesta, am spus-o imediat, de la prima repetiție. Și se întoarse ca să se explice față de cei din jur. La prima repetiție am fost vreo opt-zece persoane. Eu, soția mea, alți cîțiva. Și nimeni n-o poate contesta, am spus-o imediat.

Vecinii îl despărțiră de Andreas, căruia continuă însă să-i facă semn cu mîna dreaptă. Și, repetînd mereu aceleași fraze, se pierdu în mulțimea celor ce continuau să defileze.

Înghiontindu-i deodată pe cei ce se înghesuiau, Abell se ivi din nou în fața lui Andreas. Înainte de a-și relua perorația, tăie aerul cu o mișcare scurtă, fanatică, a brațului :

— Cîtă superficialitate în șansonetele franceze ! Ai auzit dumneata vreodată ca vreuna din ele să-și propună să atace o problemă actuală, ca „Necunoscuta" dumitale ? Niciodată ! În Germania, însă, răspunderea socială și profunzimea științifică pătrund pînă și în poezia de cabaret ! Și în acest domeniu, solida cultură germană — cultura, o noțiune și un fapt care, după cum se știe, sînt complet străine altor popoare — se deosebește categoric de frivolitatea latină.

„Ce-o fi vrînd de la mine ?" își spuse Andreas, cam descumpănit, în timp ce Abell își țuguia bărbia și buza inferioară pentru ca, printr-o poză napoleoniană, să-și sprijine sentința autoritară. În aceeași clipă, însă, fu măturat definitiv de un nou val de oameni. Doamna Pimbusch se apropie irezistibilă și scutură camaradereşte mîna autorului.

— Astăzi îmi impui ! Leșină omul de trei ori pînă-ți poate spune ceva la ureche.

Și își apropie fața atît de aproape de aceea a lui, încît Andreas îi văzu lucind o picătură de salivă în colțul gurii strîmbe, printre dinții ascuțiți, apoi îi șopti cu rîsu-i răgușit :

— Azi îmi placi cu adevărat, să știi. Lumea defilează pe dinaintea dumitale ca în fața unui ambasador.

— Ca în fața unui ambasador al artei, rosti el solemn, dar glasul îi tremura puțin. Arta m-a numit ambasadorul ei în acest loc.

Un curent de aer împinse cîțiva cîrlionți din părul ei roșu aprins spre fruntea lui. Nasul ei lung și ascuțit — care se ridica, alb ca varul, pe fața-i trandafirie de o inimaginabilă trufie și al cărei parfum îi biciui simțurile — aproape că îl atinse pe al său. Lui Andreas i se urcă tot sîngele la cap. Doamna Pimbusch făcu o grimasă batjocoritoare chiar sub ochii lui.

— Bravo! Dacă ai să mai ai multe asemenea zile, atunci o să-mi poți face o vizită. Și chiar contez pe ea! adăugă peste umăr, în timp ce se depărta.

Pentru o clipă, Andreas uită pe ce lume se află, atît de mult îl uluise convorbirea cu Claire Pimbusch. Aceasta n-avea nimic omenesc într-însa, era un simbol, viciul întruchipat; te puteai simți obligat să visezi la ea, dar o puteai dori? Pînă în clipa aceea nu se gîndise niciodată la acest lucru. Ochii ei verzi și bulbucați îl puseseră abia acum în fața unei enigme care-l chinuia cumplit, căci privirea lor fusese fățiș provocatoare, ba Andreas o socoti chiar mistuitoare.

Răspunse cu gîndul aiurea, la vreo duzină de saluturi. Dar deodată auzi un glas binecunoscut:

— Ehei, preastimate domn și maestre, mi se pare că nu-ți mai recunoști vechii prieteni!

— Ah! Kaflisch.

— Ei, vezi? exclamă reporterul, scoțînd un bloc-notes uzat.

— Hai, dă-i drumul!

— Cum adică să-i dau drumul?

— Ia nu te mai prefă că nu știi despre ce-i vorba. Maestre, sînt grăbit. Născut, cînd? Unde? Părinții? Tare ereditare? Felul de mîncare preferat? Îți place Berlinul? Ce chirie plătești?

— Ah, despre asta era vorba? răspunse Andreas și-i dădu datele cerute.

Kaflisch citi:

— După cum se știe, scriitorul s-a născut în orășelul renan Gumplach. Am pus „după cum se știe", fiindcă are

totdeauna efect şi nu costă nimic. Acum dictează-mi şi titlurile cărţilor dumitale.

Andreas şovăi :

— Păi, n-am publicat încă nici una.

— Fireşte. Cine a spus altceva ? Dar cîteva titluri sugestive poţi să născoceşti, nu ? Hai, te rog, oricine poate să facă aşa ceva. Vrei să le laşi în seama mea ? Foarte bine, ai să mă pomeneşti. Dar să nu-mi vii după aceea cu rectificări. Şi dacă o să le faci, să-mi cedezi mie colaborarea pentru cele cîteva rînduri. Acum că înoţi în propria dumitale osînză, poţi să fii drăguţ cu un om sărac.

Se şi întoarse cu spatele să plece, dar deodată se frînse în două, încît nasul îi atinse aproape burta. La mai puţin de doi paşi în faţa lor se afla Jekuser. Andreas îl zărise la o masă depărtată, cu o mînă în buzunarul pantalonului, întinzîndu-şi comod picioarele. În timp ce salonul începuse să se golească, proprietarul lui „Nachtkurier" sfîrşise o ultimă sticlă de şampanie şi acum se apropia, cu peruca neagră dată pe ceafă, zîmbind magnanim. Era, oare, un surîs de actor ori de Cezar ? În capul lui Andreas străfulgeră brusc amintirea celor o sută de mii de abonaţi ai lui „Nachtkurier", a milioanelor de cititori transformaţi în supuşi, a miniştrilor acestui stat în stat, căci asta era de fapt „Nachtkurier", cu armata lui de mici funcţionari, cu prerogativa-i de a încasa impozite şi cu puterea lui politică de care Jekuser dispunea ca un monarh constituţional. Şi oricît de mult îl blazaseră în seara aceea omagiile unei întregi mulţimi, Andreas nu-şi ptut stăpîni un fior de respect cînd puternicul bărbat îşi deschise gura ca să-i vorbească. Dar Jekuser îi spuse numai :

— Ştii ceva ? Dă-ne nouă piesa s-o tipărim.

— Mă simt onorat, domnule Jekuser...

Andreas se bîlbîi ; dar editorul, bine dispus, îi făcu un semn şi dădu să se depărteze. Întrebă, însă, în treacăt :

— Te mulţumeşti, însă, cu reclama pe care ţi-o facem şi renunţi la onorar ?

— Foarte bucuros.

— Foarte bucuros e prea mult spus, remarcă Kaflisch cînd Jekuser nu-l mai putea auzi. Bătrînul are o prejudecată împotriva plăţilor. Încolo, e un înger — dar mai

degrabă îngerul Bezechiel decît îngerul Bezahleel. Apropos, ce i-a promis lui Abell ?

— Cum ?

— Păi, scrie un articol despre dumneata.

— Şi ?

— Dar, maestre, eşti într-adevăr prea inocent. Nu ştii că lui Abell trebuie să-i făgăduieşti cîte ceva ? Asta dă aripi acestui suflet delicat şi-ţi toarnă un adevărat panegiric. După aceea îi dai jumătate şi el se lasă atras şi de atît, pentru că are ceva atrăgător în el. Dar pălăvrăgesc prea mult. Consideraţi-vă salutat, maestre.

Kaflisch plecă grăbit. Andreas, pe care-l dureau picioarele, începu să caşte. Îşi aruncă privirea spre partea opusă a ieşirii din salon şi observă că şi Türkheimer era pe cale să deschidă gura. Şi amîndoi simţiră în acelaşi timp că lăcrămează. Türkheimer zîmbi obosit tînărului, iar Andreas îşi spuse mîndru: „Ne înţelegem unul pe celălalt !"

Coada celor ce felicitau se rărea. Scîrbit de această defilare a elveţienilor liberi salutînd pălăria lui Gessler, Türkheimer le întoarse spatele plictisit... Dar ei se îmbulziră cu atît mai zeloşi, alcătuind, în faţa lui Andreas, o ceată amorfă de costume negre, năduşite. Fiecare încerca să privească deasupra capetelor celorlalţi, fiecare îşi agita braţele pe sus, călcîndu-i necruţător pe ceilalţi pe picioare şi lăsîndu-se împinşi la o parte de ei. Înainte de a înclina capul în faţa autorului sărbătorit şi a-i spune cîteva cuvinte, fiecare arunca o privire fricoasă şi rugătoare spre uşa de care se rezemase Türkheimer, părînd a spune: Stăpîne ! Observă, fie şi numai o jumătate de secundă, că sînt şi eu pe lume. Ţine seama că-mi fac datoria şi că dau toate onorurile lumeşti şi cereşti individului pe care binevoieşti să-l faci celebru. Dar dacă aşa ţi-e voia, poţi să mă pui să ador, în locul acestui tînăr, pe căţelul tău ori chiar numai murdăria căţelului tău ; mi-aş pleca genunchii în noroi faţă de oricare creaţie a capriciului tău, cu adîncă credinţă şi cu palmele împreunate. Dar cînd vei face iar să cadă o ploaie de aur peste binecuvîntata-ţi ţară şi vei îngădui alor tăi să-şi astîmpere setea cu ea, atunci, o ! stăpîne,

binevoiește a-ți aminti că și eu sînt slujitorul tău și unul din cei mai plecați supuși ai tăi !

Deputatul Tulpe, obișnuit, ca politician, să țină seama de părerea majorității și să nu-și refuze niciodată concursul celor mai puternici, își exprimă și el admirația eroului serii. Fu însă oarecum mirat cînd Andreas îi rîse în față. Marele și bătrînul Wennichen își clătină atît de tare capul încît fulgii albi i se ridicară vîlvoi. Rosti :

— Frumoasă compoziție, tinere ! Te salut ca pe un vajnic tovarăș de luptă pentru idealurile libertății și progresului !

Dar Andreas măsură din cap pînă în picioare desueta celebritate cu o privire plină de necruțătoare milă.

Încă era supărat pe el însuși că se mai lăsase și în seara aceea intimidat de maiestuosul Jekuser. „Dar cine-i, la urma urmei, acest Jekuser ? se întreba. Un colos cu picioare de lut și atîta tot. O lovitură de picior a lui Türkheimer și se rostogolește. Acum eu sînt mai puternic decît el ; altfel, s-ar fi sinchisit de mine ?“ Jekuser nu valora mai mult decît ceilalți : decît Bediener, care-și lua aere de protector al lui Andreas ; decît Liebling, care bătea monedă din principiile lui etice ; decît Pimbusch, cu frica lui de a nu fi luat în seamă, și ca nevastă-sa, care-și băgase în cap să-l seducă pe poetul sărbătorit ; decît Abell, care nu purta frac fiindcă se pierdea în el și care umbla, cu ridicola-i redingotă de pastor, după clienți grași pentru cronici elogioase, decît Goldherz, Wennichen, Schwenke, decît nenumărați alți anonimi care își plecau șira spinării la o căutătură a lui Türkheimer, clienți, linge-blide, adunătură de nemîncați și de lași, care se repezeau să culeagă cîte unele din piesele de aur ce se rostogoleau acolo pe sub mese. Erau cu toții mult mai vrednici de dispreț decît Kaflisch, care n-avea pretenția că-i campionul unor convingeri și mărturisea cinstit că trăiește din bacșișuri. Și chiar dacă nu-și dădeau în petic, cum o făcea Kapeller, în fond fiecare dintre ei avea totuși comportarea de cîine bătut a burduhănosului mim, care mereu cerșea iertare, dînd din coadă, ori de cîte ori vreun puternic al zilei îl privea cruciș și care, ca să fie pe placul celor ce-l plăteau, chinuia pînă la lacrimi o biată actriță.

Deasupra acestui vălmăşag sinistru, a lumii în care pentru a trăi trebuia să comiţi josnicii, mult deasupra ei se aflau numai doi oameni : Türkheimer şi Andreas însuşi. Poetul hălăduia, în sfîrşit, cum îi era menirea, împreună cu regele, pe culmile umanităţii. Căci pentru a înţelege viaţa, trebuia să guste şi el din puterea pe care o avea un Türkheimer. De fapt, era un tragic destin să ajungi pe asemenea culmi. Deveneai blazat, nu mai trebuia să mişti un deget pentru ceea ce, acolo jos, dezlănţuia toate patimile. Ce olimpică plictiseală ! Căci fericirea de a stîpîni e considerabil micşorată de insondabilul dispreţ simţit faţă de cei stăpîniţi. Singurul lucru ce-i rămîne celui puternic pe culmea sa pustie e melancolica plăcere de a citi pînă în străfundul oamenilor.

Sub povara gîndurilor sale şi ostenit, Andreas se pregăti să plece. Türkheimer dispăruse, salonul se golea, acum plutea în el un nor rău mirositor de izuri stătute. Afară, Andreas o întîlni pe tînăra doamnă Blosch, care răspunse cam timid la salutul lui ; piesa lui trebuie că o speriase pe mica şi sărmana provincială. Domnişoara von Hochstetten, care-i trecu prin faţă, îl măsură prin lornion, distantă şi mîndră. Andreas se simţi atras de cabinetul cu sculpturile lui Claudius, care părea să fie pustiu ; dar cînd trecu pragul, auzi o mişcare îndărătul unor palmieri şi baroneasa Asta trecu foşnind pe lîngă el şi ieşi pe uşă, la braţul unui tînăr brunet, înalt, neobişnuit de palid şi de o seducătoare mlădiere. Andreas suportă cu sînge rece privirea ei furioasă şi dispreţuitoare şi se uită după dînsa ridicînd din umeri : „S-a terminat cu voiajul de nuntă ? Sincere felicitări ! Cred că tu şi voi toţi nu mă prea înghiţiţi, dar ce-mi puteţi face ? Ură neputincioasă, de sclavi !"

Aspiră adînc mireasma răcoroasă a palmierilor, se întinse şi se prăbuşi pe pernele unui fotoliu, simţind o plăcută sfîrşeală pricinuită de onorurile triumfului. În faţa lui se afla gingaşa şi micuţa nimfă care, plecată peste şipot, trebuia să se apere de grotescul atac al unui satir de marmură.

„Asta-i arta lui Claudius Mertens !" îşi spuse, dar o tuse înnăbuşită îl opri din meditaţie. Andreas sări în sus de mirare, căci în spatele lui se afla Diederich Klempner, cel care îi spusese lui, nou venit, aceleaşi cuvinte în acelaşi

loc. Pe figura masivă a lui Klempner stăruia o umbră de jenă. „Are şi motive", îşi spuse Andreas. „Ce mult ne-am schimbat amîndoi ! Eu eram atunci un intrus stîngaci, plin de speranţe fantasmagorice, şi lui îi dădea mîna să fie faţă de mine bunătatea însăşi ; admirabila-i poziţie în Ţara huzurului i-o îngăduia. Acum, a fost dat afară, împreună cu Lizzi a lui. Nu mai reprezintă nimic, în timp ce eu — oh ! cum se joacă viaţa cu noi !" Norocoşii trebuie să fie generoşi şi de aceea hotărî să-l trateze pe celălalt ca pe unul de o seamă cu el. Îi întinse mîna :

— Dragă colega...

— Ei, norocosule ! Cum îţi prieşte gloria ? îl întrebă Klempner.

Andreas căscă.

— Aşa şi aşa. E obositoare.

— Da, da, oboseşte.

— În general...

— Nu-i aşa ?

Stăteau unul în faţa celuilalt. Klempner îşi împreunase mîinile pe burtă şi-şi învîrtea degetele mari unul în jurul celuilalt.

— Toate obligaţile astea sociale — dacă n-am fi siliţi de împrejurări !

— Dacă n-am fi siliţi de împrejurări ! repetă Andreas. Dar ne storc de vlagă.

— Şi pentru ce ?

— Asta mă întreb şi eu. Dacă am putea scăpa ! Să fiu numai cu gîndul la muncă. Într-o mansardă dintr-un cartier muncitoresc al Berlinului, sau în cine ştie ce colţ singuratic de pădure — indiferent, dar să munceşti, să munceşti şi atîta tot.

— Ori să ai energia unui Claudius Mertens, observă Klempner. Şi Andreas aruncă o privire tandră asupra operelor de artă din jurul lui.

— Ah, ăsta ! Pe ăsta nu-l distrage de la muncă. Are zece invitaţii pe săptămînă. Mîncînd, capătă comenzi şi cîştigă bani digerînd.

Klempner îşi înnăbuşi un zîmbet ; îşi amintise că el spusese celuilalt aceste fraze. Dar Andreas uitase. Privea visător spre tavan.

— Ah, Claudius !

— Cunoşti cea mai nouă operă a lui ? întrebă Klempner.

— Care ?

— Arazzi !

— Cum ?

— Arazzi, un desen pe covor, simbolist, foarte stilizat. Flori mari decorative, înconjurate de arabescuri. Dacă priveşti mai atent descoperi nişte litere gotice şi, cu oarecare osteneală, descifrezi frumoasa maximă : „Cinstea supravieţuieşte".

— Ei drăcie ! Şi, te pomeneşti, covorul e pentru...

— Evident, pentru Türkheimer.

— Ah ! Ah !

— Şi imaginează-ţi că acest covor o să aibă zece metri pătraţi. O să cuprindă circa o sută cincizeci de flori, şi toate cu inscripţia : „Cinstea supravieţuieşte".

— Zău, încetează ! M-ai zăpăcit !

— Covorul e pentru biroul personal al lui Türkheimer.

Andreas îşi sprijini capul de spătarul jos al fotoliului. Tot trupul îi era scuturat de hohote de rîs ; de atîta rîs, se ţinea de şale, care începuseră să-l doară. Toată bucuria neprevăzută, supraomenească, inimaginabila bucurie care se adunase în seara aceea în inima tînărului şi pe care trebuise s-o ascundă pînă atunci explodase acum brusc într-un rîs nestăpînit, fără sfîrşit.

Klempner rîdea şi el tare, dar din cînd în cînd mai întorcea capul spre uşă, ciulind urechile la fiecare zgomot de paşi. Îşi veni primul în fire şi-şi reluă povestirea sa, întrerupt mereu de zgomotoasa veselie a norocosului poet.

— Claudius îşi bate joc de toată afacerea ; şi-o poate permite. Şi, de fapt, adunătura de oameni pe care o întîlneşti aici ar trebui mai degrabă să inspire milă. Ce moravuri !

Andreas se propti în scaun, revenindu-şi din starea de inconştienţă.

— Ce fel de moravuri ?

— De exemplu, baroneasa Hochstetten. N-ai văzut-o ieşind de aici cu amantul ei ?

— Asta ? Ba da, şi mi-am spus chiar că rendez-vous-ul îndărătul palmierilor e puţin cam prematur !

— Păi, cred şi eu ! La opt săptămîni după nuntă ! Şi mai ales fiica gazdelor să se poarte în halul ăsta, aici !

Andreas îşi privi mirat interlocutorul. Se întreba : „Ce l-a apucat pe Klempner ? De ce-i aşa de indignat de aventura Astei ?" Klempner era din nou numai bărbăţie şi respectalitate. Îşi reluase atitudinea rigidă, plastronul scrobit i se bomba impunător pe piept, faţa-i deschisă îşi recăpătase cutele severe. Făcea din nou impresia unui stîlp al societăţii.

— Dar eşti aşa de sigur că tipul e amantul ei ? îl ispiti Andreas.

Klempner ridică nemulţumit din umeri.

— Dacă nu e încă, poate să devină în orice moment.

— Cum îl cheamă ?

— Altă circumstanţă agravantă. Îl cheamă Rcszscinski şi e un coleg de minister al lui Hochstetten.

— Rcszscinski ! repetă Andreas pe gînduri. Unde am mai auzit numele ăsta ? Ah !

Şi Andreas aproape că sări de pe scaun de uimit ce era. Kaflisch îi povestise doar mai demult că un anume domn von Rcszscinski se interesa de abandonata Lizzi Laffé. Va să zică de asta îşi călca Klempner pe inimă şi trecea iar pragul unei case de unde ultima oară plecase în împrejurări atît de umilitoare. Grija pîinii de toate zilele îl împingea încoace ! Asta practica o concurenţă neleală ! De ce răpea această femeie bogată mijloacele de existenţă ale unor oameni nevoiaşi : îmbătrînita Lizzi, care, în ciuda unui ten tot mai pătat, sperase că a găsit un ultim sprijin, şi nefericitul Klempner, dat uitării de toată lumea, a cărui piesă „Răzbunarea" nu mai era jucată nici măcar la Posemuckel şi Meseritz şi la care nu se mai uita nici dracul ! O, bieţii oameni ! Cîtă amărăciune ascundea figura marţială a lui Klempner şi pieptul lui de erou ! Deşi şi-o ascundea bine ; oricine s-ar fi lăsat înşelat, înşelat de înfăţişarea lui. Dar Andreas se deprinsese prea mult cu melancolica plăcere de a pătrunde gîndurile oamenilor.

Trebuia să mai afle acum numai cu ce intenţii îi încredinţase tocmai lui necazul său protejatul lui Lizzi. Ochii mici ai lui Klempner clipeau des sub ochelarii cu ramă

neagră, iar cicatricea de pe obrazul stîng căpătase o culoare mai închisă. Dar continuă să vorbească, pe deplin stăpîn pe sine :

— Vezi dumneata, eu sînt foarte înţelegător. Aici nu e ca la ţară. Trăim printre oameni cultivaţi şi cultura perverteşte. Uneori, însă, se exagerează. Dacă, de exemplu, singura fiică a casei Türkheimer se pregăteşte în mod public, la opt săptămîni de la nuntă, să-şi înşele soţul şi încă cu cel mai intim prieten al acestuia, atunci trebuie să spun că asta echivalează cu... cu...

— Cu ? întrebă Andreas curios.

— Prefer să nu spun cu ce echivalează. În orice caz, frumos nu e şi dacă aş fi mama ei, aş şti să împiedic un asemenea lucru !

Klempner rostise ultimele cuvinte cu glas tare. Iar Andreas îşi spuse bucuros că începea să înţeleagă încotro bătea interlocutorul său.

— Ca prieten apropiat al casei — nu-i aşa ? Te rog să mă înţelegi ! Îţi vorbesc în interesul onoarei noastre comune. Pentru că onoarea familiei Türkheimer este într-o anume măsură şi a noastră. Dacă aici începe să se petreacă lucruri prea deocheate, atunci trebuie să ne socotim lezaţi şi noi, ca intimi ai familiei.

— Înţeleg foarte bine, declară Andreas.

Celălalt socoti însă necesar să insiste.

— E clar dar şi pentru dumneata, domnule coleg, că proasta conduită a Astei se răsfrînge asupra existenţei multor oameni.

Andreas confirmă.

— Şi, în general, nu înţeleg de ce să se înmulţească în halul ăsta intimii casei Türkheimer. Trebuie să fim solidari faţă de intruşi.

Klempner se ridică, încîntat că găsise atîta bunăvoinţă.

— Mi-a făcut o reală plăcere să discut cu dumneata, stimate colega, făcu el, cu o puternică strîngere de mînă.

— Străduania dumitale de a o menţine pe tînăra doamnă pe drumul drept nu va fi desigur zadarnică. Salutare !

Andreas privi gînditor pe urmele lui Klempner, care se îndepărta foarte demn.

„Vrea să vorbesc cu Adelheid. Povestea nu miroase bine, dar ce mă costă cîteva cuvinte ? Îi stric cheful Astei şi nu e frumos. Dar de ce s-o cruţ ? Ea m-ar cruţa pe mine ?"

Nimeni nu-l jignise atît de dureros ca Asta, nimeni, în afară de domnişoara de la bufetul cafenelei „Ura". Şi pe deasupra, nefericita Lizzi merita oarecare sprijin.

Klempner nu izbuti însă să părăsească încăperea fără un incident. În faţa uşii se lovi de un cîrd de fete tinere care dădeau năvală înăuntru şi fu împins spre perete, fără pic de menajament. La această privelişte, Andreas îşi aminti, cu inima palpitîndă, de tabloul pe care-l văzuse la premiera „Răzbunării" : autorul asaltat de admiratoarele sale, care încercau să-i sărute mîinile. Ce ambiţie se trezise atunci în el, ce dorinţă fierbinte de a fi şi el admirat la fel de mult. Şi acum, aceleaşi tinere fete nu-l învredniceau nici măcar cu o privire pe uitatul Klempner şi se repezeau la el. Ciripiră toate odată, vioaie :

— Să nu spuneţi, vă rugăm, mamei că sîntem aici.

— N-are decît, a mea nu se supără. Maestre, faci nişte versuri admirabile.

— Încîntătoare, maestre. Spuneţi-ne, vă gîndiţi mult pînă scrieţi nişte lucruri atît de imposibile ?

— Cum, imposibile ? întrebă una micuţă, care părea foarte dezgheţată.

— Vă imaginaţi, maestre, nu putem înţelege cea mai mare parte...

Andreas ripostă modest :

— Îmi pare bine că am fost pe placul dumneavoastră, domnişoarele mele.

O brunetă palidă, cu forme prematur dezvoltate, din care arăta mai mult decît cele mai slăbuţe, observă visătoare :

— Sînteţi cu totul altfel decît versurile dumneavoastră.

— Adică ?

— Foarte simpatic.

— Daţi-mi adresa dumneavoastră, maestre, ceru deodată o fată îmbrăcată în rochie albă, care stătea cu braţele lipite de trup şi-l măsura cu ochi critici pe tînărul poet.

Andreas tresări și se roși. Nu cumva... ? Asta intra fără îndoială în categoria lucrurilor pe care Klempner le considera exagerate. Dar fata zîmbi ironic :

— Aș vrea să vă trimit albumul meu. Mi-ați scrie cîte ceva în el ?

— Ah, da, maestre, și mie, dar ceva drăguț.

— Unde se pot cumpăra fotografii de-ale dumneavoastră, maestre ?

— Dați-mi mie una, dar cu semnătură și un motto.

— Dați-mi o mănușă veche, maestre, una purtată multă vreme. Aș mînca-o cu unt !

Andreas privea buimăcit în jurul lui, lucru care părea să le amuze pe admiratoarele sale. Nu știa ce să le răspundă și nu se simțea de loc la largul lui în mijlocul acestui cîrd de gîște, cum le numea. Dar cu toate că le disprețuia, îi păreau și acum neliniștitoare. Ajuns pe culmile gloriei, avea totuși senzația superiorității acestor făpturi enigmatice, cu ochii lor limpezi, curioși și inexpresivi, care se baricadau după inocența lor ca după un meterez, în același timp provocatoare și inaccesibile. De abia ațîțau pe careva cu cîteva vorbe în doi peri, că și adăugau o naivitate dezarmantă care-i arăta respectivului că s-a înșelat, iar ele se desfătau cu dezamăgirea produsă. Andreas nu-și putea da prea bine seama nici măcar unde sfîrșea admirația și unde începea ironia, în omagiile pe care i le aduceau. Și, temător, își retrase mîna pe care ele căutau să i-o apuce. Dar cum îl asaltau din ce în ce mai furtunos, atingerea lor începu să-i pară greu de îndurat, deși în juru-i fluturau numai rochii de voal, volănașe de tul, ghirlande de flori. Mirosul înțepător, acrișor, răspîndit de această ceață de fecioare, ca și ciripitul și chicotitul lor îi dădeau dureri de cap. În spatele celorlalte, una șopti :

— Ce spui, ce dulce e ? Închipuie-ți-l ca amoraș, în pantalonași roz.

După care țipă strident :

— Și cu aripioare !

Celelalte se molipsiră de veselia ei dezlănțuită și tînărul poet se înfurie văzîndu-le pe aceste proaste înăbușindu-se de un rîs abia stăpînit, fără ca el să poată înțelege de ce

rîdeau. O lungană, care n-avea pic de ţinută, îi fulgeră deodată nişte foarfeci sub ochi.

— O meşă, maestre.

În faţa acestei cereri, Andreas fu cuprins de o groază care-i insuflă curaj. Cu o smucitură bruscă izbuti să-şi facă loc. Şi, în tăcerea pricinuită de surpriză, îşi scoase ceasul, căci acum avea un ceas de aur, şi exclamă grăbit :

— Ah ! Am uitat ce e mai important !

Şi imediat o şi tuli pe uşă afară, iuţind mereu pasul, pînă nu mai auzi rîsetele şi ţipetele din urma lui. Prinse noi puteri la bufet şi, mestecînd, zvîrlea în jur priviri furioase şi ameninţătoare, ca pentru a se răzbuna de încurcătura în care îl puseseră fetele. Dar parcă exista cineva pe care ele să nu-l fi putut pune în încurcătură ? Se consolă cu acest gînd, căci oricum n-avea ce face cu ele, întrucît nu puteau în nici un caz inspira un poet. Împrumutau, e adevărat, o anume poezie de la panglicile, dantelele şi zorzoanele pe care le arborau ; dar poetică era cel mult croitoreasa, nu ele. De altfel, cele mai multe dintre ele erau şi prea slabe. Şi deodată îşi aminti că n-o văzuse încă pe Adelheid în seara aceea. Se simţi cuprins de dorinţa de a se reface în tandra ei intimitate, după gălăgia fetelor. Dar o căută zadarnic în toate trei saloanele. În cel verde-deschis, nişte cunoscuţi încercară să-l antreneze într-o conversaţie, dar el îi privi absent şi-şi continuă drumul. În cel roşu-purpuriu cineva zdrăngănea la pian. Andreas ştia acum că muzicienii invitaţi ai casei Türkheimer primeau cinci sute de mărci pe seară şi respectul inspirat de această sumă îl determină să asculte vreo două minute. Dar era prea mare zgomot. În al treilea salon, bleu-mourant şi rococo, sofaua Pompadour, pe care de obicei stătea Adelheid, era ocupată de îngrozitoarea doamnă Bescherer. Speriat, tînărul scriitor se trase înapoi şi într-o clipă, cînd nu fu observat de nimeni, se strecură îndărătul unuia din paravanele care, cu geamurile lor şlefuite fixate în rame cu arabescuri, aduceau cu portierele unor vechi landouri. Acolo, tapetul pereţilor putea fi glisat, ca o culisă. Intră într-un cabinet mic, cu covoare groase, şi se apropie, prevăzător, de o a doua uşă mascată de tapet, pe jumătate deschisă ; numai cîţiva intimi cunoşteau această intrare

spre salonul de ceai, tapisat cu mătase galbenă care rămînea închis în timpl marilor recepţii. Andreas aruncă o privire înăuntru. Adelheid stătea cufundată într-unul din fotoliile lăcuite în negru, cu figurine aurite, sprijinindu-şi genunchiul pe o pernă pictată şi visînd, cu capul uşor plecat, spre flacăra singurei lumînări ce-i ardea la picioare în sfeşnicul susţinut de balauri de bronz. Îşi spuse mîndru că oferea o priveliţte rară, în corsajul de lamé ce-i strîngea, ca o cuirasă lucind slab, pieptul puternic, pe care ceafa-i plină şi albă se odihnea în toată strălucirea ei, în rochia de mătase albă, brodată cu crini mari albaştri, şi sub sclipirea celorlalţi crini, şlefuiţi din pietre colorate, care-i înconjurau ca o cunună coiful de păr negru pe fruntea îngustă. Semiîntunericul şi tăcerea o izolau cu desăvîrşire.

Andreas tuşi uşor şi dînsa ridică capul, fără a se mira. Întrebă simplu :

— Tu eşti ? Ei ?

Aceste cuvinte lăsau însă să se ghicească multe întrebări : Eşti mulţumit acum ? Gloria te bucură ? Sau eşti sătul de laude ? Vrei ca şuvoiul de formule banale şi nesincere cu care ai fi fost asaltat să fie şters de boarea cuvintelor de dragoste pornite din inimă ? Vino !

Privind-o, Andreas se simţi, fără să-şi dea seama de ce, puţin ruşinat, şi lucrul îl stingheri. Mîngîind-o scurt cu privirea ochilor lui ca de fată, umbriţi de genele dese şi întoarse în sus, rosti repede :

— Uf ! A fost mai mult obositor decît plăcut, să ştii ! Toată omenirea asta păcătoasă care m-a călcat pe picioare ! Şi plecăciunile ! Am început de tot şi va trebui să-mi fac un masaj. Cum îţi cîştigi un renume, trebuie să-l şi cultivi, să-l îngrijeşti, asta-i. Şi cîte am să mai am de făcut ! Uite-l, de pildă, pe Abell ăsta, care îmi dă dureri de cap. Vrea să fie plătit pentru a face o cronică în „Nachtkurier".

— Îţi consacră un articol ? Minunat !

— Frumos, nici vorbă. Dar de unde banii ? Pentru moment, n-am leţcaie şi tocmai vroiam să te rog să-mi dai înapoi cele două sute de mărci cu care aveai de gînd ieri să-mi cumperi acţiuni „Gold Mounts". Sau le-ai şi cumpărat ?

— Te rog, două sute e prea puțin în asemenea ocazii importante. De altfel, cursul iar a crescut mult, ai cîștigat. Îți trimit mîine banii.

— Cît ?

— O mie.

Andreas se minună de norocul exagerat care dăduse peste el. Să cîștige de pe o zi pe alta opt sute de mărci ! Dar, în definitiv, erau înțeleși că aceste socoteli nu-l priveau pe el.

— Cu atît mai bine, spuse. O să-mi ajungă.

— Să-i dai patru sute și ai să vezi ce osanale îți cîntă.

Andreas făcu o pauză.

— Și apoi trebuie să mai vorbesc cu tine despre o chestiune mai delicată ; e vorba de fiica ta.

— Asta ?

— Din păcate, nu-și respectă îndatoririle.

— Ah, da ? Am auzit și eu despre așa ceva.

— Și te gîndești să intervii ?

— Eu ? Păi, e femeie măritată, nu ?

Atîta toleranță îl indignă pe Andreas. Rosti :

— Dar ești mama ei ! Eu sînt destul de înțelegător, dar există lucruri care mă depășesc. Opt săptămîni după nuntă ! Și cu cel mai intim prieten al soțului ei ! Te-ai gîndit la asta ?

Adelheid șovăi.

— Ai, firește, dreptate, comoara mea. Dar, pe de altă parte, gîndește-te ce-o să spună dacă tocmai eu m-aș găsi să-i vorbesc despre asta. Vreau să spun, noi... Pe scurt, cu ce ochi m-ar privi ?

Această aluzie la propria-i situație îl supără de-a binelea. Își pusese în gînd s-o facă pe Asta să-i simtă puterea și să apară față de biata Lizzi și de Klempner al ei în postura unui salvator ; și acum era împiedicat de obiecțiile lui Adelheid. O găsi lipsită de conștiință și o admonestă brutal :

— Părerea mea este că o mamă trebuie să-și exercite autoritatea în orice împrejurare. Și, în afară de asta, e vorba de o chestiune de onoare pentru mine. Onoarea casei Türkheimer este într-o anumită măsură și a prietenilor ei intimi. Or, dacă lucrurile sînt împinse prea departe în

această casă, în cele din urmă trebuie să ne considerăm și noi terfeliți — și să tragem consecințele.

Adelheid înțelese numai în linii mari și-l privi îngrozită. Vroia s-o părăsească ! Și numai fiindcă conștiința etică îi era jignită.

— Oh ! și glasul îi tremura de frică și tandrețe. Cum poți să vorbești așa ? Dacă aș fi știut că asta te interesează cîtuși de puțin... știi doar că fac tot ce vrei ! La nevoie, îi fac un scandal, las-pe mine, inimioara mea, o amenințc-o dezmoștenesc ! E bine ?

— Sper că tînăra doamnă o să revină pe drumul cel bun, replică el, sever încă, dar pe jumătate îmblînzit.

Adelheid își petrecu brațul pe după umerii lui.

— Spune, iubitule, ai venit la mine numai pentru aceste... afaceri ? Stăm de atîta vreme ceremonioși, de parcă am fi printre străini. Și doar te-am așteptat, aici, unde nu ne vede nimeni. Știam, iubitule, că ai să vii. Și adăugă șoptind înflăcărată : Azi e o zi de sărbătoare pentru dragostea noastră. Niciînd n-am trăit o zi atît de frumoasă ca azi. Gîndește-te, acum ești celebru și sîntem fericiți împreună. Ce fericită sînt, îl țin strîns în brațe pe marele poet.

Andreas simți că trebuie să spună ceva și își lipi buzele de gîtul ei.

— Ce bărbie frumoasă ai, observă el.

Recunoscătoare, Adelheid își lipi obrazul de al lui. Din dantelele palpitînde ale corsajului se ridica spre fața lui un parfum greu. Și el se lăsă pradă unei dulci ameteli, bucuros că găsise odihna de care avea nevoie după toate emoțiile și grijile serii. Din depărtare, ajungea pînă la ei trist, pierdut, ca o ultimă amintire a unei melodii ce se stinge încet, ecoul cîntecului pianistului tocmit cu cinci sute pe seară.

— Cîntă destul de drăguț, remarcă Andreas, trezit din visul lui.

— Plin de temperament, completă Adelheid. E o nocturnă de Chopin, a douăsprezecea cred.

Apoi tăcură din nou.

Andreas se gîndea că din ziua aceea legătura lui cu Adelheid suferise o transformare esențială. Pînă atunci mai

putea fi considerat ca protejatul ei, ca ţîncul ei personal, cum se spunea cu o glumă proastă ; dar un autor al cărui nume răsuna peste toate ţinuturile germane ca un sunet de trîmbiţă însemna pentru casa al cărei oaspete era o imensă reclamă. Încît, de aci înainte i se datora lui recunoştinţă. Adelheid îi spunea „poetul meu" şi credea că-l poate „ţine" strîns ; era însă o idee cu desăvîrşire greşită. Ce drepturi avea ea ? E adevărat, îl iubea. Dar dacă într-o bună zi el n-o s-o mai iubească pe ea ? Atunci, şi în privinţa asta nu putea să existe nici o îndoială, o s-o îndepărteze pe femeia care-l va implora cu lacrimi în ochi, cu egoismul sacru al artistului ce nu rabdă lanţuri. O dragoste stinsă în a cărei cenuşă femeia ar căuta tăciuni nu putea însemna o obligaţie valabilă pentru un artist, a cărui principală datorie e să-şi dezvolte personalitatea şi să trăiască potrivit cu individualitatea lui.

Sprijinită de umărul lui, Adelheid se gîndea însă la izbînzile repurtate pentru el, la forţa dragostei ei, la toate cîte avea să mai dobîndească pentru el, spre a i le oferi lui.

Un zgomot ce se apropia îi făcu pe amîndoi să sară în picioare, speriaţi. Venindu-şi în fire, Adelheid îşi dădu seama unde se afla ; păşi tiptil, cu graţia ce ştiuse s-o păstreze trupului ei greoi şi pe care, în ultimul timp, Andreas o găsea cam ridicolă, spre uşa acoperită de tapet şi trase zăvorul fără zgomot. Imediat după aceea, cineva încercă să împingă culisa. Auziră glasul Astei :

— E închis. De altfel, trebuie să spun că sînt cam grăbită. Pot să întreb ce secrete ai să-mi comunici ?

O altă femeie îi răspunse :

— Ştii prea bine, dragă Asta, despre ce-i vorba şi vroiam să-ţi cer o explicaţie asupra comportării îndoielnice în care te-ai complăcut astă seară. Îmi dai voie să ţi-o spun ? Eşti pe cale să te compromiţi.

— Şi dacă chiar asta mi-ar fi intenţia ? replică Asta aspru.

— Asta ?

— Da, dragă Griseldis !

— Griseldis ? întrebă Andreas în şoaptă. Adelheid revenise lîngă el şi-i închise gura cu palma.

— Domnișoara von Hochstetten, explică ea.

El observă :

— I se spune așa numai la ocazii mari ? E adevărat că sună cam romantic.

— Explică-mi, te rog — se auzi de afară — ce ai împotriva fratelui meu ? Vrei să provoci un scandal ?

— Un divorț, dragă Griseldis.

— Dar nu înțeleg, de ce ?

— Pentru a înțelege anumite lucruri trebuie să ai o sensibilitate ascuțită, care în familia voastră nu pare a fi destul de bine formată.

— Ce știi tu, dragă Asta, despre familii ca aceea a noastră ?

— Mai mult decît aș vrea. De altfel, vrei să mă asculți, dragă Griseldis ?

— Te rog.

— De abia ieri, la prînz, l-am făcut atent pe fratele tău — din anumite motive nu înțeleg să-i spun soțul meu, nu merită să-i spun așa — că trebuie să apară în salonul meu, în special seara, în pantofi de lac. Însă în timpul călătoriei mi-a făcut viața imposibilă cu manierele lui foarte puțin nobile sau, cum să le numesc — burgheze. Și ce crezi ? Azi îmi vine aici, la această mare recepție a părinților mei, în ghete. Consider asta o provocare directă.

— Asta-i tot ? Și crezi că atîta îți dă dreptul să divorțezi ?

— Absolut. E adevărat, nu cunosc legile voastre, dar sînt convinsă că undeva trebuia să se fi prevăzut că o femeie poate cere despărțirea de un bărbat care nu poartă pantofi de lac.

— Pe asta a scos-o din „Nora", șopti Andreas la urechea lui Adelheid.

Asta reîncepu :

— În plus, domnul von Hochstetten n-are cuvenitele însușiri personale. Nu-i obiceiul să se vorbească despre anumite lucruri cu fete tinere ; dar dumneata, dragă Griseldis, ai vîrsta cînd poți să le auzi. Oricum, am cerut soțului meu numai ceea ce orice femeie, chiar și cea mai sărmană, primește de la soțul ei.

— Presupunînd c-am înțeles bine — replică foarte sec domnișoara von Hochstetten — nu pot să consider nici asta ca o plîngere întemeiată. Desigur că nici înainte de măritiș n-ai fost complet lipsită de experiență, dragă Asta. În mediul în care ai crescut nu există lipsă de experiență. Măritîndu-te cu un bărbat dintr-o casă veche, foarte veche, trebuia să știi că nu puteai găsi la el, cum să spun — natura violentă a unui parvenit, a unui om din propriul dumitale cerc.

— Oh, violentă !... Mă supraapreciezi, dragă Griseldis. Dar n-am cerut așa ceva de la fratele dumitale. Nu crezi, însă, că-i de datoria lui să-mi dea un moștenitor ?

— Mai bine n-ai vorbi despre un moștenitor al banilor dumitale, ci despre continuatorul spiței Hochstetten.

— Atît de mult disprețuiești banii, dragă domnișoară ? Nici pe mine nu mă interesează, dar nu înțeleg să joc la bursă nici chiar cu banii mei !

— Te rog, ce vrei să spui ?

— Că îmi dau prea bine seama de ce nu poartă pantofi de lac. Pur și simplu n-are cu ce să-și cumpere. Pentru că îl pui să-ți dea dumitale, ca să cumperi acțiuni „Gold Mounts", banii de buzunar pe care eu îi dau din belșug.

— Ah ! Dar e rușinos ! E o rușine !

— Doar n-ai să încerci să negi, dragă Griseldis ! Dacă te-ai fi mulțumit măcar să trimiți cu banii mei ciorapi de lînă la Ierusalim pentru a-i converti pe copiii evrei. Dar în ultimul timp ai simțit nevoia de „Gold Mounts" !

— Ce rușine !

În disperarea ei, domnișoara von Hochstetten țipa tare. Andreas nu mai putea de rîs și încercă să și-l înnăbușe lipindu-și fața de gîtul lui Adelheid. Auzise una bună de tot. Care va să zică această Griseldis, care încă în ziua aceea îl măsurase cu o privire plină de orgoliu rece, care se foia pe acolo atît de distantă și de acră de parcă s-ar fi gîndit numai cum să lupte împotriva dezgustului pe care i-l provoca această lume și nu putea înghiți nimic, această distinsă și îmbătrînită fecioară se purta la fel de josnic ca, de pildă, Kapeller sau Diederich Klempner ! Și dînsa se vîra pe sub mobilele pe unde se rostogoleau monezi de aur !

— Dacă aș fi bănuit ! se căina domnișoara. Dacă aș fi putut bănui ce se petrece în familia în care a intrat fratele meu. Niciodată, niciodată n-aș fi îngăduit-o !

Asta îi servi calmă replica :

— Să bănuiești, dragă Griseldis ? Ești modestă. Erai informată foarte bine cu tot ce merita să fie știut. Dar perspectiva micilor câștiguri la care sperai, te-a făcut să închizi ochii față de faptele cele mai scandaloase. Printre altele, era aici doamna mama mea, scumpa matroană. Și, după cum vezi, îmi rezerv și eu dreptul să am personalitate. O femeie modernă datorează respectului de sine să-și înșele un soț care n-o înțelege, nu poartă pantofi de lac și nu-și îndeplinește îndatoririle conjugale. Îl înșeală în mod public, fără să-i fie rușine, cu toată seninătatea ! Își alege un amant împotriva căruia soțul nu poate avea nimic de obiectat, un amant, cred eu, din aceleași sfere sociale, un prieten al soțului. Acesta ar putea găsi, pe bună dreptate, deplasat să-i aleg drept rival vizitiul. Asta o face doamna mama mea, sau ceva asemănător, iar dumneata o știai de mult, dragă Griseldis. Știai la fel de bine ca și mine și ca toți cei care frecventează casa asta că doamna Türkheimer întreține legături nedemne cu tineri de proveniență suspectă, cu o situație socială îndoielnică și cu venituri inavuabile. Ultimul dintre acești feți-frumoși...

Andreas nu mai auzi sfîrșitul vorbelor Astei. O simți pe Adelheid răsuflînd din greu alături de el și-i înțelese privirea rugătoare. La despărțire, îi șopti :

— Iartă-mă că ți-o spun, dar fiica ta nu știe ce înseamnă sensibilitatea și recunoștința.

Iar cînd dînsa clătină din cap întristată, Andreas găsi și cîteva cuvinte tandre, împăciuitoare :

— Oh ! tu ești cu totul altfel ! Îți mulțumesc pentru tot !

După care păși fără zgomot, dar foarte demn, spre ieșirea principală a încăperii. Obrăzniciile Astei, prin care răbufnea neputința, nu-l atingeau de loc. Era profund satisfăcut de demascarea domnișoarei Griseldis, care cedase și ea ispitelor Țării huzurului. Aceasta îi întărea melancolica plăcere de a putea pătrunde gîndurile oamenilor.

În casa scării fu orbit de lumina puternică. Ar fi vrut să se aşeze pe una din băncile pe care un turc poansonat în piele îşi agita sabia ; dar printre lujerii înalţi ai heliotropilor, dintre orhidee şi cactuşii purpurii se ivi figura puhavă a domnului Stiebitz, care îl salută amical.

— În sfîrşit, nu ştiam unde te-ai ascuns, stimate maestre. Ce părere ai avea de o partidă ? Fii drăguţ şi ajută-ne să aducem puţină animaţie în baraca asta ! Cum ? Nici o părere ? Dar să nu-mi vorbeşti de căişori. Dă-i încolo de căişori ! Ce sînt în definitiv căişorii ? O copilărie. Haj mai bine să facem o mică, foarte mică partidă de bacara. Nu cunoşti jocul ? Orice om cultivat trebuie să-l cunoască şi, cu norocul dumitale bineştiut, poţi să cîştigi o avere.

Dar Andreas şi ajunsese la jumătatea scării. Îşi spunea : „Atîta vreme cît bursa rentează destul de bine, n-am nevoie de bacara".

Plecă pe jos, cu pas elastic, învîrtindu-şi bastonul, cu buzele ţuguiate ca pentru a fluiera. În Potsdamer Platz intră într-un oficiu telegrafic şi redactă cîteva fraze curgătoare, elegante, relatînd lui „Gumplacher Anzieger" fenomenalul, covîrşitorul succes al „Necunoscutei", „ultima operă dramatică a unui foarte talentat fiu al oraşului dumneavoastră, domnul Andreas Zumsee, care şi-a cîştigat dintr-o dată simpatia capitalei Reichului".

Apoi se culcă şi, cu gîndul că pînă la deşteptare telegraful şi ziarele îi vor umfla faima dîndu-i proporţii uriaşe, fericitul scriitor aţipi.

A doua zi dimineaţa, la zece, un comisionar îi aduse, la pat, un pachet. Găsi înăuntru o bomboniera de mătase albastră şi în timp ce se îmbrăca, foarte vesel, îşi vîrî în gură pe pumn de praline. Simţea că exuberanţa lui îl înnăbuşea : trebuia s-o împărtăşească cuiva ; dar vecinul Köpf şi plecase de acasă. Pe coridor o întîlni pe domnişoara Levzahn, pe care, de la plictisitoarea vizită în încăperea celor două femei, o uitase cu desăvîrşire. Fata încercă să treacă fără să-i dea bună ziua, dar faţa-i îmbufnată îi strică şi lui buna dispoziţie. Andreas simţi deci nevoia s-o îmbuneze pe înverşunata fată ; o ciupi atît de tare de obraji încît ea ţipă ascuţit. „E într-adevăr foarte puţin muzi-

cală", îşi spuse el, dar îşi petrecu imediat braţul pe după mijlocul ei.

— Ce, ai înghiţit mătrăgună azi ? întrebă ea, încercînd în acelaşi timp, cu o prefăcută cochetărie, să-l respingă.

— Înghiţit, ce ? Da, pentru micul dejun, doamnele îmi trimit cîte ceva delicat. Înţelegi, domnişoară Sophie, din cînd în cînd pică ceva în plasă.

— Şi dumneata eşti de părere că dacă nu te laudă alţii, trebuie să te lauzi singur ?

— Da de unde ! Fapte, nu vorbe ! Vrei să încerci ?

Fata vîrî, fandosindu-se, vîrful degetelor în punga cu bomboane. Dar a doua oară şi le înfipse mai adînc, iar la a treia oară îşi băgă toată mîna. El începu să se neliniştească.

— Nu te jena, îi spuse. Sînt bune ?

— Dulci, susură dînsa şi încercă să-şi ţuguie strengăreşte buzele, printre care se scurgea o zeamă de ciocolată topită. Dar deodată se opri din mestecat şi făcu ochii mari. Scosese din bomboniera o hîrtie, fluturîndu-i-o sub nas. Andreas roşi : era o bancnotă de o mie de mărci.

— Ah, asta trebuie să fie de la tanti ! se bîlbîi el, încercînd să-şi păstreze cumpătul.

— De la tanti Adelheid, nu ?

— Da de unde ştii ?

Fata se strîmbă :

— Ei, mai ştim şi noi cîte ceva. Avem şi noi legăturile noastre.

Andreas ridică din umeri :

— Dacă îţi face plăcere...

— Ei, firește, dumneata stai ca în sînul lui Avram şi nu-ţi pasă ce vorbesc oamenii. O tanti bătrînă şi cumsecade care face inimioarei ei cadouri aşa de dulci !

Şi continua să-i fluture bancnota prin faţa ochilor. Revenindu-şi în fire, Andreas i-o smulse din mînă.

— Eşti unsă cu toate alifiile, observă el disprețuitor şi-i întoarse spatele.

Rîsul ei răutăcios îl urmări pînă în cameră. Înţelese că o dezamăgise probabil ; de aici şi indignarea ei. Dar ce pretenţii avea de la el ?

Ieşi, cumpără un exemplar din „Nachtkurier" şi, în timp ce prînzi, se lăsă mîngîiat de periala lui Abell ca de nişte mîini de hurie. După care făcu o vizită de mulţumire criticului şi-i vîrî, indiferent, patru bancnote de cîte o sută de mărci sub nişte hîrtii de pe birou.

La puţină vreme după ce se înapoie acasă, cam pe la trei şi jumătate, se auzi soneria de la uşa care da afară şi deslusi binecunoscutul foşnet al rochiei lui Adelheid. Dar aceasta nu intră imediat în camera lui. Părea că fusese oprită de doamna Levzahn. Glasul dogit şi tărăgănat al bătrînei răsuna pînă la el.

— Stimată doamnă, scuzaţi vă rog, dar am să vă spun un cuvinţel. Sînt sigură că stimata doamnă nu vrea să-mi facă un rău, dar intendentul casei ştie că domnul primeşte în vizite femei.

— Nu înţeleg, răspunse Adelheid.

— Oh ! stimata doamnă o să înţeleagă, chiar dacă cu nitică întîrziere. Vizitele femeilor sînt, firesţe, oprite de regulamentul casei. Intendentul mă poate arunca oricînd pe drumuri. Şi chiar dacă n-o face, îmi poate urca chiria. Aşa sînt oamenii şi toţi vor să te jupoaie.

„Care va să zică, încercare de şantaj, îşi spuse Andreas. Asta-i deci rezultatul scrupulelor morale ale familiei Levzahn." Cu multă băgare de seamă, deschise puţin uşa şi privi prin crăpătură. Sophie sta gata să intervină, în spatele mamei ei ; abandonase orice prefăcătorie, iar ochii ei cercetau, sfredelitori, lacomi şi neîncrezători ca ai unui cămătar, faţa lui Adelheid şi îmbrăcămintea, se fixau asupra cerceilor cu briliante şi păreau a dori să-i smulgă din mînă umbrela cu măciulie de aur. Sări în ajutorul bătrînei.

— Stimata doamnă n-o să refuze, desigur, s-o despăgubească pe mama cum se cuvine.

— S-o despăgubesc ? întrebă Adelheid, mai degrabă mirată decît furioasă. Dar pentru ce ? Ce mă interesează pe mine dacă vi se va mări chiria ?

Dar doamna Levzahn îşi pierduse răbdarea.

— Face pe proasta ori chiar o fi aşa ? îşi întrebă ea fiica.

Sophie interveni :

— Am putea căpăta foarte bine ce ni se cuvine, dacă ne-am adresa domnului soţul dumitale.

Adelheid găsi această ameninţare neruşinată.

— Soţul meu ştie tot ce fac, rosti ea, dispreţuitoare.

— Ei, drăcia dracului! ţipă bătrîna şi cinstita indignare a familiei Levzahn se dezlănţui asupra lui Adelheid. Ei, asta chiar le întrece pe toate! Cucoana face vizite în camere mobilate şi soţul ştie tot ce face! Doamne, ce ruşine! Ei, dacă domnii suspuşi îşi dau în petic în halul ăsta! Nici de-alde noi nu ne-am născut cu deştu-n gură, dar aşa ceva n-am mai pomenit.

— Tacă-ţi gura! ţipă Adelheid.

— Ia te uită obrăznicie! Tot eu să tac, cînd în casa mea se petrec asemenea lucruri? Să vedem ce-o zice poliţia. Dumneavoastră nu vedeţi ce gălbejit şi stors de vlagă e tînărul domn? Pare ca scos din mormînt. Dacă îi mai scoateţi mult măduva din oase, o să-mi moară aici în casă. Să văd atunci ce-oi face! Pentru că atunci cucoanele au să se facă nevăzute, şi eu, biata de mine, am să rămîn cu paguba şi cu necazul!

Fiica se amestecă şi ea, cu glasu-i ascuţit:

— Daţi-ne o sută de taleri, doamnă consul general, că de nu, vă facem un scandal ce nu s-a văzut!

Adelheid înţelese că unor asemenea inşi trebuia să le vorbească pe şleau şi pe limba lor, întrucît altfel n-ar mai scăpa de ei niciodată. Îşi adună forţele şi rosti răspicat:

— Duceţi-vă învîrtindu-vă unde vreţi!

— Şi dumneata să ne pupi! sună prompt răspunsul.

Un ţipăt, uşa se deschise larg şi Adelheid căzu plîngînd în braţele lui Andreas. Acesta dădu dovadă de mult sînge rece, răsuci cheia în broască, îşi aruncă ţigareta în faţa sobei şi încercă s-o liniştească pe femeia năucită de durere şi ruşine. Ceea ce nu era însă uşor. Adelheid se lamenta şi plîngea cu sughiţuri:

— Ai auzit? Ce cuvinte ordinare! Toate le-aş fi suportat, dar aceste cuvinte murdare. De ce trebuie să îndurăm în viaţă atîtea josnicii?!

— Linişteşte-te, o rugă el. Oamenii ăştia se nasc cu instincte josnice. Noi nu-i înţelegem, sînt dintr-o altă rasă. Dacă ne ies vreodată în cale, e ca şi cum ne-ar fi atins o

vietate scîrboasă, o broască sau un şobolan. Îţi speli mîinile şi nu te mai gîndeşti la ele. Nu te mai gîndi nici tu!

Spiritualul lui scepticism îl uimi şi pe el. De sub batista cu care îşi ştergea obrajii uzi, dînsa şopti:

— Oh, tu ai un suflet mare!

— Nu mă gîndesc să-i judec după criterii morale, continuă el, dar oamenii ăştia n-au nici măcar o valoare estetică. Excrocheriile pot să aibă frumuseţe şi măreţie. Unul care aruncă în braţele mizeriei mari mulţimi spre a-şi umple buzunarele cu bani, ca...

Andreas şovăi o clipă, dacă să pomenească numele lui Türkheimer, dar renunţă.

— Ei, unul ca ăsta poate fi condamnat din punct de vedere moral, dar din punct de vedere estetic are o anumită măreţie. Iese după pradă în văzul lumii, în plină zi, şi-şi bate joc de legi. Dar micile furtişaguri comise pe întuneric şi puse la cale de oameni zdrenţăroşi în încăperi mucegăite sînt respingătoare. Închipuie-ţi numai cît se vor fi gîndit şi tîrguit nenorociţii ăştia ca să se mulţumească cu optzeci de taleri ori să îndrăznească să-ţi ceară o sută! Şi ce frică trebuie să le fi fost cînd au făcut mizerabila lor încercare de şantaj! Zău dacă n-ar merita să li se dea niscai gologani pentru asta!

Şi Andreas măsură camera, triumfător, cu paşi mari.

— De fapt, îţi vine să şi rîzi, adăugă el. Plăcerea de a pătrunde gîndurile oamenilor compensează toate josniciile acestei lumi.

Dar Adelheid sări deodată de pe scaun.

— Nu mai poţi să rămîi aici! exclamă ea, pătimaşă, îmbrăţişîndu-l. Nu mai poţi să rămîi aici nici măcar o singură zi. Deocamdată te muţi la un hotel, unde n-o să fim deranjaţi, şi apoi îţi închiriezi o locuinţă proprie.

— Şi banii? obiectă el.

Adelheid bătu din picior. Cum ar putea să-i învingă de data asta scrupulele lui în materie de bani? Nu cumva l-ar surprinde prea tare dacă i-ar spune că a cîştigat peste noapte la bursă costul instalării într-un apartament de trei-patru camere? Îşi luă inima în dinţi şi-l privi drept în ochi. Faţa îi era palidă, nările fremătau larg deschise. Îşi dădu capul spre spate, maiestuoasă, aşa cum o iubea el.

— Ce preferi — întrebă ea cu un glas nesigur — să faci datorii de cîteva mii de mărci sau s-o expui pe femeia pe care o iubeşti şi care te iubeşte la cele mai ordinare insulte ?

— Cum poţi să pui o asemenea întrebare ? replică el şi o sărută pe bărbie. Adelheid simţi că, luîndu-l tare, îi biruise împotrivirea.

— Am să-ţi caut o locuinţă agreabilă la parter şi am să mă îngrijesc de tot ce e nevoie. Spune-mi numai unde. Dar să nu fie prea departe de casa mea.

Şovăind, el opină :

— Poate, Lützowstrasse ?

XI

Micuţa Matzke

PREŢUL UNORA DINTRE CUMPĂRĂTURILE indispensabile pentru amenajarea noului său cămin îl puse pe gînduri pe Andreas. Adelheid se supăra cînd el deschidea facturile pe care le primea pe numele lui. I le lua din mînă şi achita tot. Dar pînă cînd putea să meargă aşa ? Mobilele de marochin presat, fără de care el nu-şi putea imagina biroul, erau neînchipuit de scumpe şi deşi patul Louis-Quinze sculptat şi aurit costa două mii de mărci, Adelheid nu voi să renunţe la el. De unde o să facă însă rost vreodată de atîta bănet ? Jocul la bursă îi asigura deocamdată venituri frumuşele, dar această sursă de venituri a burgheziei înstărite nu putea totuşi acoperi cheltuielile unui lux excesiv. Cîteodată se lăsa pradă visului fierbinte şi ameţitor al unei lovituri nemaivăzute, al unei lovituri în maniera lui Türkheimer, fără a-şi putea însă da seama concret despre ce ar putea fi vorba. Oftînd, reluă lectura, neglijată în zilele fără griji, a ziarelor financiare.

Mirat, află ce împărţite erau părerile asupra valorii acţiunilor „Texas Bloody Gold Mounts". Zgomotoasa şi perseverenta reclamă a ziarului „Kleine Börse", devotat intereselor băncii germano-americane „F. W. Schmeerbauch",

era puternic sprijinită de „Kabel" și „Abendzeitung"; „Nachtkurier" se menținea, însă, într-o prudentă expectativă. Lucrul părea de neînțeles, întrucît se spunea că și Türkheimer trăgea sforile în această afacere. Ziarul lui personal lăsa să se înțeleagă că extracția aurului se mărginise pînă acum la un singur filon, epuizat între timp. Un puț de mină gata săpat fusese abandonat. Și, pe deasupra, „Gold Mounts" se afla într-o regiune de mlaștini puturoase, cu un aer nesănătos, fără apă potabilă, de nelocuit pentru europeni. În ultimul timp, acțiunea nu mai urcase decît foarte puțin; în ziua cînd „Nachtkurier" se exprima într-un limbaj atît de clar interveni o stagnare. Andreas acordă acestei împrejurări o deosebită atenție și hotărî să nu-i mai încredințeze lui Adelheid bani pentru cumpărarea de acțiuni „Gold Mounts".

Dar după douăzeci și patru de ore ziarul lui Jekuser publică la loc de frunte un entuziast articol al cunoscutului explorator, domnul von Birkenbusch-Fellenthien. Acesta afirma că regiunea „Gold Mounts" semăna cu niște sertare secrete; trebuia numai să le deschizi, spre a le găsi pline cu aur. De cele mai multe ori nici nu era nevoie de spălat, întrucît multe pepite se prezentau sub formă de monezi gata tăiate, dar, din nefericire, nebătute încă. În plus, regiunea se număra printre cele mai sănătoase din întreaga lume cunoscută, de un romantism încîntător și de o fertilitate paradisiacă.

— Ce să mai crezi din toate astea? întrebă Andreas. Un savant atît de celebru nu poate minți, nu?

— Să sperăm că nu, răspunse Adelheid. Oricum, cert este că astăzi lumea se bate pentru acțiunile „Gold Mounts". Türkheimer a fost pînă acum rezervat, acum însă s-a angajat cu sume considerabile. Chiar el mi-a spus-o.

— Ei, atunci... Andreas șovăi. Ăsta-i tot surplusul de care mă pot dispensa pentru moment. Și privi cu o ușoară melancolie spre cele două mii de mărci pe care Adelheid le vîrî în manșonul de blană: prețul elegantului pat.

Noaptea dormi agitat și a doua zi dimineața luă cu o grabă plină de aprehensiuni „Nachtkurier"-ul. Găsi, publicată cu aldine, o telegramă a domnului von Birkenbusch-Fellenthien, cu o declarație concisă cum că nu el era auto-

rul articolului despre regiunea Gold Mounts și că își rezerva dreptul unor demersuri ulterioare. O notă a redacției își exprima indignarea față de neruşinatul falsificator care imitase, cu mult rafinament, stilul celebrului explorator. Din păcate, conform unui vechi obicei, manuscrisul fusese distrus. Dar și ea își rezerva dreptul unor demersuri ulterioare.

O disperare cum nu mai simțise de multă, de foarte multă vreme îl făcu pe Andreas să se prăbușească cu fruntea pe birou. Își îngropă fața în mîini și gemu după banii duși pe gîrlă. Ținuse la ei de parcă îi adunase cu sudoarea frunții, așa cum se întîmpla cu creițarii tatălui, podgoreanul, care își îngrijea butucii din vie ca pe niște copii de țîță și era bucuros dacă dădeau rod îmbelșugat o dată la șapte ani. În cele din urmă își îndreptă totuși spinarea, își trecu mîna peste frunte și hotărî să judece calm și să acționeze fără a ține seama de nimic. Pentru tot ce se întîmplase vinovată era Adelheid ! Care era momentan situația ? În urma articolului cu sertarele secrete, acțiunile „Gold Mounts" urcaseră vertiginos în ziua precedentă de la nouăzeci la o sută șaptezeci peste cursul de emisiune ; la acest preț le cumpărase probabil Türkheimer. Era, oare, de așteptat acum prăbușirea cursului, devenită inevitabilă după publicarea telegramei din „Nachtkurier" ? Nu se putea vinde înainte ? Adelheid trebuia să aibă căile și mijloacele necesare. În orice caz, azi au să fie zvîrlite pe piață, din toate părțile, acțiuni „Gold Mounts", ori poate că își și pierduseră orice valoare pînă la deschiderea Bursei. Oricum, trebuia văzut ! Făgăduind un bacșiș gras, Andreas luă o birjă spre Hildebrandtstrasse, dar n-o găsi pe Adelheid acasă, ceea ce-i păru de rău augur. Lăsă o dispoziție scrisă, concepută în termeni drastici, să vîndă imediat totul. După un mic dejun înghițit în silă, poposi, palid și furios, în Burgstrasse.

Se pomeni în mijlocul unei mulțimi de oameni în aceeași stare de spirit ca și el. Sub influența așteptării în ploaie și noroi, atmosfera se încingea. Jucători păcăliți ridicau pumnii peste capetele înghesuite, spre palatul Bursei. Proferau amenințări împotriva speculanților și exploatatorilor ; alții, care nu erau interesați, făceau glume. Ținută

cu grijă în frîu de poliţişti zeloşi, mulţimea creştea mereu.

Deodată, întreaga masă de oameni se cutremură ca sub o lovitură neaşteptată. Undeva sus se deschisese o uşă îndărătul căreia se vedea, în mijlocul unui nor de praf, un vălmăşag de braţe agitate şi de bastoane ridicate. Un urlet prelungit se apropie, urmărind un om ce se împleticea, buimăcit şi de nerecunoscut, un om cu jobenul turtit, cu vesta descheiată, cu cravata sfîşiată şi cu urme de lovituri de picior pe pantaloni. El zbură pe trepte ca o grămadă de haine vechi, mototolite şi murdare şi se refugie într-o trăsură ce-l aştepta. Caii se cabrau, dar vizitiul îi biciui mînînd-i prin bulucirea mulţimii, care profera ameninţări furioase.

— Jos cu Schmeerbauch !

— Ucideţi cîinele !

— Sfîşiaţi-l în bucăţi !

— Crăpaţi-i capul !

— Tîrîtură !

Cei ce făceau spirite îi strigară prin ferestrele cupeului :

— Te ţii des de şotii de-astea, micule ?

— Ai pus-o de mămăligă !

— Deschide-ţi o prăvălie de cravate !

Apoi valul disperaţilor, urmăriţi de aproape de poliţiştii călări cu săbiile scoase din teacă, se luă după bancherul ce fugea. Cînd Andreas ajunse pe Unter den Linden în faţa birourilor Băncii, obloanele de fier şi fuseseră trase. Vociferările şi blestemele asediatorilor se mai potoliseră ; se spunea că se auzise o împuşcătură. Se scurse un sfert de oră pînă cînd autorităţile, în persoana unui comisar de circumscripţie, intrară în localul Băncii. După alte douăzeci de minute apăru o ambulanţă şi, în sfîrşit, salutat de fluierături şi chiote gălăgioase, fu adus afară cel ce fusese Friedrich Wilhelm Schmeerbauch. Mulţimea, de furia căreia se refugiase pe lumea cealaltă, nu se emoţionă. Ţipa în urma bancherului :

— Mare scofală să-ţi faci seama !

— S-a temut, dar nu s-a căit !

— Un puturos mai puţin !

Poliţistul postat în faţa uşii era jovial. Declară, făcînd cu ochiul oamenilor ce se înghesuiau în jurul cadavrului, că

în timp ce-şi descărcase revolverul în gură, Schmeerbauch îşi tăiase şi beregata cu un brici. Această veste, care se răspîndi ca fulgerul, fu primită cu o unanimă plăcere. Mulţimea nu mai putea de rîs, birjarii înşiraţi pe partea carosabilă îşi izbeau pulpele cu mîinile şi se ţineau ca să nu cadă de pe capră, copiii de şcoală se strîmbau sărind într-un picior.

Dar Andreas îşi spuse că moartea lui Schmeerbauch, care avea asupra tuturor un efect liniştitor, nu-l despăgubea totuşi de pierderea banilor. De altfel, cei mai bine îmbrăcaţi din mulţime păreau a fi, în general, de aceeaşi părere. Un domn bătrîn, marţial şi impunător, cu un joben gri, îşi exprima părerea cu glas tare :

— Oamenii ăştia îşi pot, oare, permite orice ? Jefuiesc un întreg popor, înşelînd cu bună ştiinţă opinia publică şi apoi se sustrag oricărei răspunderi. Dar pentru apărarea acţionarilor cinstiţi nu se face nimic ?

Sub impresia acestor cuvinte, care-l întărîtară, Andreas porni din nou spre Hildebrandtstrasse. Urcă fugind scara, fără a ţine seama de zîmbetul dezaprobator al lacheului şi se pomeni, înainte de a se fi gîndit ce avea de spus, în faţa lui Adelheid. Aceasta scoase un strigăt.

— Ce s-a întîmplat ? De ce eşti aşa de schimbat ?

Andreas privi spre picioarele lui şi văzu că la fiecare pas lăsa în urmă-i o băltoacă pe parchet. Partea de jos a pantalonilor era mînjită, vestonul muiat de ploaie şi boţit. Aceste descoperiri îl amărîră şi mai mult.

— Am luat contact cu poporul ! Dar nu de asta-i vorba. Cine-i vinovat de toate astea, de ce trebuie să alerg prin ploaie după banii mei ?

— Andreas ! După banii tăi !

— Vrei s-o faci pe naiva, doamna mea. De parcă n-ai şti că s-a zis cu „Gold Mounts".

— Habar n-am ! Toată dimineaţa am avut probe.

— Ah !

Fluierînd printre dinţi, străbătea cu paşi de tragedian încăperea a cărei pardoseală îşi pierdea tot luciul sub picioarele lui. Deodată, se opri, cu capul sus ; străfulgeră cu o privire sfredelitoare femeia înspăimîntată şi începu să scandeze :

— Articolul cu sertarele secrete a fost un fals. Acțiunile „Gold Mounts" sînt azi — numai maculatură. Schmeerbauch și-a tăiat beregata, iar eu — m-am curățat de două mii de mărci.

Adelheid nu răspunse, speriată și dusă pe gînduri.

— Doar n-o fi pierdut și Türkheimer ?! rosti ea în cele din urmă.

Andreas se simți dezamăgit de slabul efect al dramaticei sale istorisiri.

— Asta-i tot ce te interesează din întreaga poveste ? Și mai vorbești de dragoste ! Mulțumesc ! Ce-mi pasă mie de Türkheimer ? Bine fac cei care-l excrochează cu jumătate de milion sau chiar cu un milion, pentru că tot ce are e de furat, iartă-mă că ți-o spun. Sînt situații cînd sinceritatea are un efect eliberator.

Și, într-adevăr, se mai răcori puțin. Dar continuă să declame, necruțător, fără a ține seama de rugămințile ei mute :

— Ar fi important să știm dacă acestor oameni le este, realmente, permis orice. Își pot chiar îngădui să jefuiască nepedepsiți atîția oameni, inducînd în eroare opinia publică ? Și nu se ia nici o măsură pentru apărarea acționarilor cinstiți ?

Dînsa își încreți dureros fruntea, în căutarea febrilă a unui mijloc de a-și îmbuna amantul. Disperarea îi sugeră o minciună.

— Închipuie-ți, chiar eu i-am dat azi-dimineață soțului meu douăzeci de mii de mărci pentru „Gold Mounts". Toate economiile mele.

— Douăzeci de mii...

Andreas amuți ; mărimea sumei îl făcea să-și piardă speranța. Dar Adelheid interveni grăbită, spre a nu-i da timpul să se simtă umilit.

— Două mii sau douăzeci de mii, e firește, la fel de neplăcut.

— Și părerea mea e tot asta ! Ce-mi pasă, în fond, de cele două miare ? Două mii sau douăzeci de mii e același lucru. În lumea ideilor, în care sînt obișnuit să trăiesc, cifrele joacă un rol secundar. Dar să fiu înșelat, asta mă scoate din sărite. Să cazi victima unor șmecheri ordinari,

pe care-i consideri inferiori, mult inferiori ţie şi care se învîrtesc într-o sferă străină de noi. Ce experienţă oribilă ! Asta o să ne amărască multe zile de-aci încolo.

Şi îşi reluă meditativa plimbare, dar Adelheid i se alătură numaidecît, apucîndu-l pătimaşă de braţ.

— Nici nu-ţi închipui ce multă dreptate ai. Ai exprimat suferinţa vieţii mele. În ce lume am fost sortită să trăiesc ? Totdeauna am tînjit după o altfel de viaţă. Dintotdeauna am fost atît de bună cu poeţii şi artiştii. Evident, aş fi putut nimeri şi mai prost. Türkheimer are cel puţin ceva generos în el şi închide ochii cînd nu vrea să vadă. Dar, pe de altă parte...

Avu o şovăială aproape imperceptibilă, înainte de a-şi jertfi şi soţul pe altarul mîniei amantului. Dar nu trebui să facă un efort prea mare.

— Ce imposibil devine omul ăsta cînd e vorba de bani ! Faptul că nu-mi susţine interesele la bursă nu e încă lucrul cel mai rău. Îl cred în stare să fi plasat banii noştri în „Gold Mounts" în timp ce el însuşi miza pe un crah. Trebuie să-l cunoşti : un asemenea lucru i s-ar părea o glumă. N-are decît ! Dar că loialitatea şi devotamentul şi viaţa de familie şi toată casa şi eu, totul nu e pentru el decît o afacere, asta întrece orice limită, Nici nu poţi să-ţi imaginezi de cîte ori m-a vîndut şi m-a cumpărat iar pe mine, soţia lui.

Urmă o tăcere. Amîndoi se gîndeau, cam jenaţi, la Ratibohr. Andreas se întreba : „S-au întîmplat va să zică de mai multe ori chestii din astea ?"

Mărturisirile lui Adelheid îl răzbunau pentru pierderea suferită din pricina unor oameni de felul soţului ei. Türkheimer şi cei de teapa lui trebuiau veştejiţi cu toată tăria, nici un cuvînt nu era prea înjositor spre a-i caracteriza.

— Consolează-te, observă el dispreţuitor. Şi el şi ceilalţi sînt reprezentanţi ai unei morale atavice, tîlhăreşti. Ei nu s-au ridicat cu mult deasupra maimuţelor. De altfel, nu de mult m-am văzut nevoit să-ţi atrag atenţia asupra sufletului atît de corupt al fiicei tale.

— Şi doar numai de dragul ei am renunţat pînă acum la divorţ.

Adelheid oftă adînc, cu faţa lipită de umărul lui ud ; simţea că-l îmbunase numai pe jumătate, că izbutise numai să-i abată nemulţumirea. Glasul lui Andreas nu-şi pierduse tonul tăios pe care ea trebuia să-l suporte în cursul discuţiilor aprige care în ultimul timp deveneau tot mai dese între ei. Îşi dădea seama că el căuta ceartă. De ce vorbea cu atîta cruzime, ca un adversar ce-şi apăra interesele ? Ar fi trebuit să citească pe faţa ei spaima şi durerea pe care i le pricinuiau fiecare cuvînt răutăcios. Începea oare dragostea lui să obosească ? Acest gînd o încercă pentru prima oară ; şi îi cuprinse rece ca gheaţa inima caldă, înfiorînd-o. Îi strînse şi mai tare braţul şi exclamă, brusc hotărîtă :

— Dar de ce să mai ţin seama de aceste convenţii fără sens ? Ce ar fi s-o fac ?

— Ce ?

— Să divorţez.

— Eşti...

Şi Andreas făcu, speriat, un pas înapoi. Iar cînd îi înţelese gîndul cu toate consecinţele lui, ochii i se măriră şi faţa i se roşi.

— Dacă vrei, hai să fugim, insistă ea.

— Să fug cu tine ? Cum te poţi gîndi măcar la aşa ceva ?

Dînsa zîmbi.

— Nu mă crezi ? Nu mă cunoşti ; sînt în stare să fac orice.

— Aşa se pare.

Vinele de la tîmple i se umflaseră ; şi rîse, mai întîi încet, apoi, fără să se mai stăpînească, tot mai tare, incapabil să-şi stăvilească hohotele pricinuite de gîndul unei fugi cu Adelheid. În seara cînd intrase pentru prima oară în Ţara huzurului, făurind timide şi pline de speranţă visuri de cucerire, nu hotărîse oare că nu putea fi vorba de o idilă şi că nu intenţiona s-o răpească pe doamna consul general Türkheimer spre a o duce pe un ostrov al dragostei ? Şi uite că acum dînsa era aceea care voia să fie răpită, nici mai mult, nici mai puţin. O şi vedea sărind, cu o graţie de grăsană, într-o barcă cît o nucă, care trebuia să-i poarte pe amîndoi pe marea albastră, spre acea tebaidă a inimilor simţitoare. Să te strici de rîs, nu alta !

Andelheid privea mirată şi puţin întristată cum veselia lui devenea tot mai deşuchiată. Se mîngîia, însă, cu gîndul că pînă la urmă izbutise să-i risipească complet mînia. Ce drăgălaş era cînd ochii îi rîdeau în cap şi dinţii albi, sănătoşi, i se iveau de sub barbişonul blond ! Şi Adelheid începu şi ea să rîdă, mai întîi resemnată, apoi din toată inima.

În clipa aceea Türkheimer apăru în uşa încăperii alăturate. Era frînt de oboseală, umbla cu paşi mici şi se aşeză greoi într-un fotoliu.

— În sfîrşit, mă pot odihni, bietul de mine ! N-aş fi crezut că mai există oameni fericiţi, care se întreţin făcînd haz. Bursa m-a dat gata.

Cercetă, clitinînd din cap, hainele tînărului şi petele umede de pe duşumea.

— Ah, ai fost şi dumneata pe acolo ? Idioată zarvă, nu-i aşa ?

— Am urmărit-o de afară, explică Andreas.

Türkheimer sezisă tonul rezervat al glasului său.

– Nu ţi-a prea plăcut ? întrebă el binevoitor.

— Aşa şi aşa. Dacă cunoştinţa cu Bursa n-ar fi atît de costisitoare, n-aş avea nimic împotriva instituţiei ca atare.

— Eşti prea îngăduitor. Probabil că ai sîngerat şi dumneata puţin.

— Cred că sînteţi cel mai în măsură s-o ştiţi, domnule consul general.

— Cum ? Doar nu vei fi vrînd să spui că am umblat cu fofîrlica ?

Adelheid interveni.

— James, domnul Zumsee ţi-a transmis prin mine nişte sume de bani ca să-i cumperi acţiuni „Gold Mounts". Doar nu e singurul dintre prietenii casei noastre cărora le faci astfel de servicii.

Türkheimer îşi mîngîie barba roşiatică. Şi rînji, plin de admiraţie pentru dibăcia soţiei. Va să zică, aşa îşi aproviziona tinereii cu bani. A dracului femeie ! Îşi apăsă pince-nez-ul de aur pe vîrful nasului şi scoase o agendă.

— Exact, încuviinţă el. Onorata dumitale comandă a fost executată prompt.

— Mulţumesc foarte mult, răspunse Andreas rece. Îngăduiţi-mi, însă, o întrebare indiscretă, domnule consul ge-

neral : ați cumpărat cumva ieri și pentru dumneavoastră personal acțiuni „Gold Mounts" ?

— Ce întrebare ! Bineînțeles. Nu m-a lăsat inima să stric cheful celorlalți.

— Ei, atunci ați căzut și dumneavoastră în capcană !

Și Andreas oftă, satisfăcut. Türkheimer zîmbea, însă, sub mustață, cu capul plecat pe umăr.

— Și asta te bucură atît de mult ? Răutăciosule ! Dacă e vorba pe așa, atunci să-ți destăinuiesc ceva. Am cedat imediat, pe nesimțite, toate acțiunile „Gold Mounts" cumpărate ieri.

— Așa ! observă Andreas, indispus dintr-o dată. Și dădu să plece. Celălalt îl apucă, însă, de pulpana hainei.

— Dumneata, prietene și maestre, crezi că vreau să te păcălesc, te văd de la spate că așa gîndești. Te întreb, însă, de ce aș face-o ? Nu țin, oare, la prietenia dumitale ? Un poet celebru cum ești dumneata trebuie menajat, nu-i așa ? Ei, vezi ?

— Dar despre ce fel de prietenie poate fi vorba, domnule consul general, dacă ați știut de ieri că articolul semnat Birkenbusch-Fellenthien era un fals și că azi urma să se producă crahul — și nu mi-ați suflat o vorbă despre toate astea.

— Nu te enerva, maestre, nu te pierde. Fruntea sus, chiar dacă pierzi doi-trei fulgi. Dumneata ești supărat pe mine fiindcă ți-am cumpărat ieri niște „Gold Mounts". Vrei să-ți spun ceva ? Nici nu le-am cumpărat.

— Nu ? Sînteți... asta e...

— Admirabil, îl completă Türkheimer.

Transportat de bucurie, Andreas îi apucă mîna dreaptă, care atîrna moale peste brațul fotoliului. Și cu toată convingerea, îi spuse :

— Sînteți mult prea amabil, domnule consul general.

— Păi, vezi ? Uite-așa sînt eu de cînd mă trezesc și pînă mă culc. Dar ascultă-mă pînă la capăt.

— O, vă rog. Nu sînt grăbit să recapăt cele două mii de mărci ale mele.

— Vroiam să-ți spun că ieri, cînd se urcaseră la o sută șaptezeci peste cursul de emisiune, nu ți-am cumpărat nici

o bucată, dar astăzi, cînd le puteai lua pe nimica toată, am investit cele două miare ale dumitale pînă la ultimul ban.

— Imposibil !

Spaima bruscă îl prăbuşi pe Andreas pe un scaun. Pe frunte îi apărură broboane de năduşeală rece. Türkheimer continua însă să fonfăie jovial, clătinîndu-şi capul încetişor şi făcînd mici pauze, pline de înţelesuri, prin care-şi sporea efectul spuselor, de parcă ar fi povestit o anecdotă hazlie.

— Schmeerbauch şi-a meritat soarta şi lucrul trebuie să dea de gîndit tuturor. O afacere de aur intră cîteodată pe mîinile unui mahăr de rînd care habar n-are peste ce a dat. Şi atunci duce oamenii de nas, din obişnuinţă, şi-i păcăleşte, deşi, de fapt, nici nu-i nevoie de aşa ceva. Te întreb pe dumneata, de ce să păcăleşti lumea dacă poţi să obţii mult mai mult cu cinstea. Ei, şi Schmeerbauch a făcut să crească artificial cursul acţiunilor „Gold Mounts" cu minciunile lui idioate, deşi ele ar fi crescut de la sine, chiar mai repede şi mai constant. Şi deodată se iveşte marele necunoscut, căruia i se rupe inima să vadă o afacere frumoasă încăpută pe mîini proaste şi-l supralicitează în minciuni pe Schmeerbauch. Ce s-a întîmplat după pretinsul articol al lui Birkenbusch-Fellenthien ? Acţiunile „Gold Mounts" au crescut pînă la o sută şaptezeci de puncte. Şi ce s-a petrecut după dezmînţirea dată de marele nostru savant ? Au scăzut sub cursul de emisiune. Aşa şi trebuia. Şi, nici una, nici două, Schmeerbauch îşi taie beregata. Dar, spune dumneata... Gîndeşte-te numai la toţi idioţii pe care i-a curăţat de bani cu excrocheriile lui, cea mai mare parte dintre ei oameni sărmani, care-şi marinează bănuţii în acidul sudorii lor, ca scrumbiile în oţet. În definitiv, în ziua de azi trebuie să ai niscai sentimente sociale, altcum nu mai merge în vremurile noastre ; proştii sînt şi ei oameni.

Andreas era cu totul descumpănit, dar Türkheimer continuă să vorbească, zîmbind cu superioritate :

— După părerea dumitale, povestea s-a terminat. Dar uite că nu s-a terminat. Crahul a asanat situaţia. Marele necunoscut al lui „Nachtkurier" a pus din nou afacerea pe o bază solidă, chiar mîine o să-şi dea Bursa seama de asta.

Acțiunile „Gold Mounts" au să-și revină și au să înceapă să crească.

— O spuneți numai așa, domnule consul general.

— Fă-mi plăcerea și nu mai fă o mutră atît de acră! Dumneata ai o veselie naturală, care ne place tuturor, nu-i așa, Adelheid? Dacă faci pe posomorîtul nu ești în rolul dumitale. Curaj, tinere! Mîine ai să fii în cîștig cu hîrtioarele dumitale, pariem? Pe o sticlă de apă minerală?

Andreas își struni amărăciunea și observă cît putu de indiferent:

— Mai bine, numai pe prețul sticlei. În situația în care mă aflu, fiecare ban contează.

— Fie și-așa.

Türkheimer îi scutură mîna, chicotind prelungit și cu poftă, dîndu-i ghionturi amicale peste burtă. Adelheid, care, cu gîndurile împrăștiate și îngrijorate, își schimbase mereu locul, voi să se asigure, la plecare, că Andreas se liniștise și se împăcase. Dar el îi evită privirile îngrijorate și rugătoare.

Pe scară, o întîlni pe Griseldis von Hochstetten, care își pierduse calmu-i suveran. Mantou-i de pluș trei sferturi, ca de fecioară îmbătrînită, era descheiat; urca grăbită scara, cu fața absentă, descumpănită, înspăimîntată la culme și abia trăgîndu-și răsuflarea. Andreas, pe care voia să se prefacă a nu-l vedea, o salută cu subînțelesuri. Și, în timp ce trecea pe lîngă ea, îi șopti:

— Acțiunile „Gold Mounts" au scăzut sub cursul de emisiune, stimată domnișoară.

Savurîndu-și răzbunarea, respiră mai liber; supărarea îi mai trecuse. Își dădu seama cu plăcere că avusese o conversație destul de neobișnuită. Cine se putea lăuda că luase, față de consulul general James L. Türkheimer, tonul adoptat de el, Andreas Zumsee? Fusese aproape obraznic.

Seara bău mai mult vin roșu decît de obicei. Dar cea mai eficientă consolare i-o aduse ediția de seară a lui „Nachtkurier". Organul lui Jekuser își manifesta indignarea morală pe care o poate trezi, unor oameni altcum placizi, o ticăloșie neînchipuit de abjectă. Abia acum înțelegea redacția toată mîrșăvia falsului a cărui victimă căzuse. Așadar, asta se urmărise; ca micii acționari de bună credință

care, cumpărînd acțiuni „Gold Mounts", erau convinși că-și plasează capitalul cinstit cîștigat într-o afacere solidă, să fie spoliați prin manevre atît de reprobabile. În numele oamenilor de afaceri onești trebuia exprimat un energic protest împotriva unor uneltiri atît de condamnabile ce puteau compromite bunul renume al Bursei și al întregii lumi de afaceri și face să scadă prestigiul acestora în fața opiniei publice. De altfel, se spunea din surse bine informate, în sferele cele mai înalte fusese formulată o apreciere dezaprobatoare asupra celor întîmplate. În ceea ce-l privea pe autorul faptei, acesta își dăduse, probabil, el însuși sentința ! Schmeerbauch se înșelase, evident, în calculele sale criminale. Dezmințirea valorosului explorator apăruse cu douăzeci și patru de ore mai înainte ca el să-și fi vîndut pachetul de acțiuni și să-și pună la adăpost banii jefuiți. Complet ruinat și urmărit de blestemele unui întreg popor, el, asasinul profesionist, nu se pricepuse să facă altceva mai bun decît să-și înfigă cuțitul și în propria-i beregată. *Habeat sibi.* Dacă, după cum recomandau romanii, despre morți nu trebuie vorbit decît de bine, despre Friedrich Wilhelm Schmeerbauch cel mai bine era să nu se spună nimic.

A doua zi înainte de prînz, Andreas citi în ediția de dimineață o altă telegramă publicată cu aldine a domnului von Bierkenbusch-Fellenthien. Ea spunea că afirmațiile cuprinse în articolul semnat în mod abuziv cu numele său, cum că lanțul „Gold Mounts" putea fi comparat cu niște sertare secrete pe care era de ajuns doar să le deschizi spre a le găsi pline cu piese de aur gata bătute, reprezentau, cum era ușor de înțeles, o exagerare ce putea stîrni numai rîsul. Asta nu însemna însă că întreprinderea în cauză nu-și întemeia activitatea pe o bază științifică. Spre regretul său, prima telegramă avusese drept urmare o panică la Bursă. De fapt, fuseseră săpate pînă acum două puțuri principale și cinci galerii orizontale și părerea sa, bazată pe date științifice, era că puteau fi așteptate și alte rezultase prețioase. Afirmația că condițiile climatice s-ar număra printre cele mai favorabile de pe întreg globul nu rezista la un examen științific, după cum nici pretinsul „romantism pitoresc" și „fertilitatea paradisiacă" nu puteau rezista la o

critică științifică. Existau însă indicii serioase că, utilizînd destule flanele și evitînd alcoolul, viața în regiunile amintite putea fi suportabilă și pentru europeni.

Aproape de închiderea Bursei, Andreas se îndreptă din nou spre Burgstrasse. Publicul, mai puțin numeros și mai potolit decît în ziua precedentă, cunoștea de-acum evenimentul zilei. Mulțumită unor informații liniștitoare apărute în presă, acțiunile „Gold Mounts" se redresaseră. La treizeci de puncte peste cursul de emisiune, sub influența unor vînzări ele cedaseră puțin, dar cereri repetate le făcuseră să crească din nou. În general, tendința era de creștere.

Afacerea, socotită acum ca foarte solidă, ca un plasament pentru capii de familie, se afla, în mod surprinzător, sub controlul casei James L. Türkheimer. Andreas nu se putu abține să nu intervină în discuția a doi domni care tocmai aveau un schimb de păreri asupra acestui fapt.

— Din întîmplare sînt la curent cu felul în care a procedat, spuse el roșind de plăcere. Alaltăieri cînd cursul acțiunii „Gold Mounts" înregistra urcări ametitoare, a făcut numai niște cumpărături neînsemnate, dar ieri, cînd erau la pămînt, a cumpărat tot ce s-a aruncat pe piață. Iar acum e stăpînul întregii afaceri.

— Atunci înseamnă că a fost la curent cu falsul din „Nachtkurier", opină interlocutorul său.

— Firește, sau, sau mai degrabă, foarte probabil, răspunse Andreas, zîmbind misterios. Aruncase în treacăt aceste vorbe ; însă imediat avu o revelație uluitoare. Dar dacă chiar Türkheimer fusese marele necunoscut despre care vorbise mereu ? El pusese la cale fatalul articol din „Nachtkurier", el provocase crahul care dusese la moartea lui Schmeerbauch, el asanase afacerea. Toate acestea erau evidente, cum de nu le dibuise atîta timp ?! Acum, Andreas se legăna de pe un picior pe celălalt, nerăbdător să-și împărtășească știința. Și, în sfîrșit, îi dădu drumul.

— Financiarii ăștia ! Pentru ei e o nimica toată să publice știri false în gazete, să distrugă mii de vieți și să pună mîna pe toată afacerea prin intermediul unui crah. Sînt niște oameni destinați să domine, noi ăștilalți nici nu ne putem compara cu ei. Acum dau toată vina pe Schmeerbauch.

Morţii rabdă multe. Dar sper că nu credeţi nimic din toate astea ? Türkheimer a pus singur totul la cale.

Între timp se mai adunaseră cîţiva care-l ascultau ; Andreas privea în juru-i de sus, plin de propria-i însemnătate.

— Asta ar fi cam prea de tot, observă careva. Eşti dumneata atît de sigur pe ce spui ?

— Oh ! sînt un intim al casei Türkheimer.

Şi aruncînd aceste vorbe cu un aer indiferent, se depărtă. Sus, între coloane, se iviră cîţiva domni, treptat numărul lor crescu, apoi se înşiruiră faţă în faţă ; din sală, îşi făcu apariţia Türkheimer. Printre spinările plecate ale admiratorilor muţi trecu, arborînd un surîs atotputernic pe buze, pragul aceleiaşi uşi prin care, într-un moment tragic, fusese dat afară Friedrich Wilhelm Schmeerbauch. Uriaşa şubă de nurci care îi cădea de pe umeri pînă la picioare, grea şi dreaptă, îi încetinea mersul şi-l înfăşura în inumana şi rigida maiestate a unui basileu bizantin. Luminate de o rază de soare, barbetele-i roşietice luceau ca un însemn vizibil de departe al înspăimîntătoarei sale demnităţi. În stradă, fu înconjurat de şoapte admirative. Nici măcar unuia din cei jefuiţi nu-i trecea prin minte să-l întîmpine pe Türkheimer, biruitorul, cu strigătele mînioase cu care-l primiseră pe nefericitul Schmeerbauch. Türkheimer părea să calce cu brutalitatea unui cezar peste cefele semenilor săi ; n-aveau decît să-l urască, dar să se teamă de el. Se spunea că în ziua aceea cîştigase de şase ori o sută de mii de mărci. Unii erau totuşi de părere că fuseseră numai optzeci de mii, dar alţii susţineau morţiş că era vorba de cinci milioane.

Türkheimer plecă pe jos ; umbla încet din cauza şubei grele. O trăsură elegantă, cu vizitiul îmbrăcat într-o livrea verde-argintie şi cu un turc cu iataganul ridicat zugrăvit pe portieră, îl urma la o distanţă respectuoasă. Un lacheu în aceeaşi livrea verde-argintie se ţinea la trei paşi în urma lui.

Zadarnic încercă Andreas să smulgă o privire marelui bărbat ; cîţiva frecventatori ai Bursei, pe care-i cunoştea, îl salutară însă. Strînse mîna lui Süss şi a lui Duschnitzki.

— O lovitură extraordinară ! remarcă el. Türkheimer veritabil !

— Dă-l încolo ! răspunse Süss cu o mutră acră. Duschnitzki, însă, care era în cîştig, zîmbea bucuros.

— I-a dat o mînă de ajutor şi Schmeerbauch cu falsul lui nedemn, fu el de părere.

— Doar nu crezi asemenea baliverne ?! exclamă Andreas. Financiarii ăştia ! Pentru ei e o nimica toată...

Şi îşi exprimă încă o dată convingerea lui că Türkheimer şi nu alt cineva era marele necunoscut. Apoi îi părăsi pe cei doi care-l ascultaseră miraţi. Kaflisch de la „Nachtkurier" îi tăie drumul :

— Poftă bună, maestre. O zi bună, nu ?

— Cred şi eu ! Era de prevăzut că Türkheimer o să îndrepte azi situaţia.

— Şmechere !

— Chiar el mi-a spus-o ieri.

— Cine-mi eşti !

Kaflisch făcuse ochii mari. Andreas îl întrebă :

— Doar nu vrei fi crezut şi dumneata povestea cu falsul lui Schmeerbauch, pe care Jekuser a servit-o naivilor lui cititori ? Şi îşi spuse din nou cupletul : Financiarii ăştia ! Pentru ei e o nimica toată...

— Va să zică Türkheimer a pus la cale totul ? întrebă ziaristul ; se îndoia încă. Ei, din parte-mi, fie şi aşa.

Şi îşi deschise agenda. Andreas se sperie.

— Ce faci ? Sper că nu...

— Ce s-a întîmplat ?

Kaflisch se şi apucase să scrie.

— Doar n-ai să dai pe faţă ce ţi-am spus confidenţial ?

— Confidenţial ? E bună ! De ce mi-ai mai povestit, dacă nu trebuie s-o dau pe faţă ? Şi de ce ţi-a povestit-o Türkheimer ? Ţi-a citit, evident, pe vîrful nasului că n-ai s-o păstrezi pentru dumneata şi asta i-a convenit. Nu-l cunoşti, e vanitos ca toţi oamenii mari şi doreşte ca faptele lui să fie cunoscute fără a-i putea fi dovedite. Şi dumneata, maestre, ai crezut că-ţi încredinţează, de bun ce e, secretele lui cele mai bine ascunse ? Ce ţi-e şi cu voi, poeţii ! Dacă n-aţi fi supt inspiraţia de la ţîţa mamei, aţi fi nişte prostănaci !

Kaflisch o tulise. Andreas îl căută cu privirea pe Türkheimer ; instinctul îi spunea că nu trebuia să piardă prilejul de a fi văzut de biruitor, în ceasul triumfului. La statuia lui Friedrich cel Mare îl ajunse din urmă şi traversă strada, făcînd un arc de cerc, spre a-i ieşi în faţă, avînd grijă să pîndească momentul cînd salutul nu-i va putea trece neobservat. Türkheimer îi făcu semn, afabil, să se apropie.

— Îmi datorezi o sticlă de apă minerală, rosti el.

Tînărul nu putea să-i răspundă pe loc : mîndria şi fericirea îl înnăbuşeau. Plin de îngîmfare, clipea, cu gîtul ţeapăn, către trecătorii care-l vedeau păşind alături de unul din atotputernicii secolului.

— Numai o sticlă de apă minerală ? izbuti el, în cele din urmă, să spună. O ! domnule consul general, vă datorez mult mai mult, mai mult decît vă puteţi dumneavoastră închipui. Nici nu se poate calcula preţul pe care-l are pentru un poet cunoştinţa cu un geniu al acţiunii, cum sînteţi dumneavoastră ! Las pe seama moraliştilor să bîiguie despre ştirile false lansate prin presă, despre inducerea în eroare a opiniei publice şi despre masele jefuite. Pentru mine, precumpănitor în personalitatea şi în faptele dumneavoastră e esteticul. Dumneavoastră ne daţi prilejul, nouă oamenilor moderni, storşi de vlagă, să admirăm un tip de cuceritor, un om al Renaşterii !

— Haide-hai, răspunse Türkheimer modest, dar în acelaşi timp, plăcut impresionat, îşi împinse înainte burta ascuţită. Andreas era sincer entuziasmat.

— Departe de mine intenţia de a practica o banală linguşire, dar daţi-mi voie, domnule consul general, s-o spun pe faţă : sînteţi un om mare !

— Mai e mult pînă acolo ! Nu cumva, maestre, afacerile bune pe care le-ai făcut azi ţi s-au urcat puţin la cap ? Îmi pari cam ameţit.

— E chiar aşa de mult ? întrebă Andreas cu glasul tremurător.

— Ce ?

— Ceea ce, — ei, ce-am cîştigat cu acţiunile „Gold Mounts" ?

— Pentru oamenii nu prea pretenţioşi ar fi destul. Dacă mai ai răbdare cîteva zile, îţi promit, să spunem... să spunem...

— Să spunem ?

Andreas îşi ţinu răsuflarea. Türkheimer pocni din degete ; apoi rosti într-o doară şi la întîmplare :

— Să spunem treizeci de mii !

— Treizeci de mii ?

Andreas sări în sus. Ca să nu tragă un chiot de bucurie, îşi muşca buzele pînă la sînge. După care, făcînd o mutră foarte gravă, îşi spuse că intra într-o epocă remarcabilă. Nu mai era vorba doar de nişte bani de cheltuială ; acum începea să agonisească o avere jucînd la bursă. Instalarea în Lützowstrasse, mobilele de piele presată, patul Louis Quinze sculptat şi aurit coborîră parcă în clipa aceea, pe nişte fire invizibile, dintr-o sferă superioară ; putea pune stăpînire pe ele cu conştiinţa împăcată. Luxul cel mai nebunesc înceta, treptat, să mai fie numai un vis. Pe de altă parte, trebuia să pună şi bani de o parte. Dat fiind că acum putea pune la bătaie sume mai mari, prima sută de mii o să fie repede atinsă. Hotărî ca după ce va fi adunat o jumătate de milion, să facă o călătorie în oraşul natal pentru a-i orbi pe cei din Gumplach cu splendoarea lui.

Un strop de noroi care-i nimeri pe pantalon îl smulse din cutezătoarele lui visuri. Supărat, întoarse capul după careta Curţii, care trecuse în goană. Şi în acelaşi timp văzu că pe faţa lui Türkheimer lunecase, o clipă, un surîs. Andreas crezu că-l înţelege şi spuse :

— Astăzi, desigur, e vulgar să exprimi opinii democratice ; dar făcînd abstracţie de asta : cu ce instituţii ciudat de învechite avem de a face în lumea noastră modernă. O caretă a Curţii ! O Curte !

— Şi ce vezi dumneata comic în asta ?

— Privesc lucrurile sub aspect social, filozofic. Ce fac în fond oamenii ăştia ? Pretind că reprezintă ceva care nu există şi trezesc ura şi teama mulţimii cu ajutorul credinţei într-o putere pe care de mult nu o mai au. Pentru că cine deţine acum puterea ? Unde se hotărăsc cele mai vitale probleme ale naţiunii, unde se dezlănţuie adevăratele

pasiuni, unde te poți înălța pe culmile societății sau să te prăbușești în genune ? E clar : într-o jumătate de oră petrecută pe caldarimul din Burgstrasse, în fața Bursei, am simțit acționînd o forță mai puternică decît în cursul unei întregi ceremonii sau solemnități.

— Spui un lucru colosal, fu de părere Türkheimer surîzînd sub mustață. Și nici măcar nu e neapărat o neghiobie.

— Sînt fapte. Nici nu mai vorbesc de diplomați și demnitari, dar gîndiți-vă chiar la un prinț care ar avea ceva împotriva unui particular, a unui grup sau a unei pături sociale. Ar vrea să-i pedepsească pe respectivii ; își încruntă sprîncenele, apucă garda săbiei și, să spunem, proferă amenințări. Și, mai departe ? N-are nici un mijloc să-și pună în aplicare aceste amenințări. De fapt, n-are nici o legătură cu noi și cu viața noastră socială. Ar putea să-mi poarte dușmănie de moarte, dar nu mă poate atinge nici cu un deget. Pe cînd dumneavoastră, domnule consul general, mă puteți pur și simplu condamna la moarte.

— M-aș feri să fac așa ceva. Și de ce aș face-o ?

— Un capriciu, un semn al dumneavoastră și un individ sau altul este ruinat, o mulțime de familii sînt zvîrlite în brațele mizeriei sau devin fericite, după cum vă este voia ; categorii întregi de oameni se pauperizează sau abia își pot tîrî zilele, nemulțumirile sociale scad sau cresc. Dacă ați purta, domnule consul general, o uniformă plină de zorzoane, cu multe fireturi, eghileți, bumbi și ciucuri și ați avea pe cap un coif cu un penaj fluturînd impetuos, toată lumea ar băga de seamă unde este puterea. Așa, însă, mulțimea neștiutoare crede că ea continuă să se afle în mîinile celorlalți, ale celor bălțați, care joacă teatru, țin cuvîntări, împart decorații, dejunează solemn, sărută pe frunte domnișoarele de onoare, sînt tămîiați în public și luați în răspăr pe la spate, sînt atacați de ziare și uciși de anarhiști. De fapt, toate acestea vi s-ar cuveni dumneavoastră, domnule consul general !

— Haida-de ! exclamă Türkheimer speriat. De anarhiști... Ce vorbești dumneata de anarhiști ! Ai făcut-o fiartă, deși de obicei esti un causeur foarte agreabil. Hai s-o luăm pe aici, dragul meu, să-ți arăt noul sediu al băncii mele.

Cotiră în Friedrichstrasse. Ameţit de elocvenţa dezlănţuită de fericirea pe care o simţea, Andreas se izbi de un domn care se oprise spre a-l saluta pe Türkheimer. Acesta spuse :

— Ce faci aici, Kokott ? Hai cu noi.

Andreas îşi aminti de antreprenorul de construcţii ; acesta fusese unul dintre cei dintîi din şirul celor care îl felicitaseră după reprezentarea „Necunoscutei". Era un ins uscăţiv, cu nişte membre neobişnuit de lungi ; capul îi era cocoţat pe un gît vînos, care ieşea răsucindu-se din gulerul dublu, mult prea larg. În jurul obrajilor şi al bărbiei avea o barbă neagră, rasă, nasul turtit era aproape lipit de faţa osoasă şi smeadă, ochii îi clipeau răutăcioşi, temători şi neliniştiţi, ca de animal hăituit. Kokott nu purta pardesiu şi din mînecile prea scurte ale vestonului ponosit, mîinile îi atîrnau păroase, mari şi ciudat de noduroase. Făcea impresia unui om nefericit, închis şi plin de nestăpînite complexe.

— Unde mi-ai fost ? îl întrebă Türkheimer. De ce n-ai mai dat pe la biroul meu ?

— Nu ştiu, nu prea dau bucuros pe acolo, spuse Kokott cu un glas răguşit şi domol şi aruncînd o privire piezişă. Türkheimer chicoti.

— Omul ăsta habar n-are de afaceri. Nu ţi-ai plătit poliţele scadente. Ce mă fac cu dumneata ? Trebuie să le reînnoieşti.

Antreprenorul i se adresă lui Andreas.

— Domnule coleg Zumsee, şi eu ar trebui să fiu considerat scriitor.

— De ce ?

— Ei, cine scrie atîtea poliţe...

— Bună, Kokott, observă Türkheimer. Pentru asta meriţi o cutie. Ştii din care, din alea faine. Mai ai ceva ?

— În curînd n-am să mai am nici cămaşă pe mine. Ce să fac cu atîtea ţigări ?

— Doar nu e obligatoriu să ai cămaşă ca să le fumezi.

Andreas rîse cu poftă. Kokott observă melancolic :

— Asta a fost şi mai bună, domnule consul general.

Din cînd în cînd Türkheimer se uita dintr-o dungă la antreprenor, zîmbind pe furiş. Părea să-l tragă după el,

ca pe un cimpanzeu uriaș și furios, care-și mușcă lanțurile și al căruț scrîșnet neliniștește dar în același timp și distrează. Îmbulzeala trecătorilor îi despărți. Andreas și Kokott rămaseră în urmă cu cîțiva pași ; Andreas se interesă :

— Așadar, dumneata construiești noul sediu al băncii ?

Celălalt ridică din umeri.

— Mare scofală. O cutie de fier, modă americană, douăsprezece etaje, numai birouri. Ce legătură are asta cu arta ? Dar așa se întîmplă cînd noi, artiștii, ajungem sclavii speculațiilor și exploatatorilor.

— Oh, oh ! făcu Andreas, căruia asemenea cuvinte îi păreau în ziua aceea expresia unei ingratitudini grosolane. Dar Kokott își continuă ideea insinuant și foarte repede :

— Fără ei, n-o putem scoate la capăt. Eu, de exemplu, am mult talent, dar puțini bani. De aceea, m-am lăsat transformat de ăsta...

Și arătă cu degetu-i gros, îngălbenit de tutun, spre Türkheimer, care mergea înaintea lor.

— M-am lăsat transformat de ăsta într-o mașină de construit.

— Aha ! într-o mașină de construit, observă Andreas, fără să înțeleagă despre ce era vorba.

— Ei, procedeele lor sînt bine cunoscute. Mi-a împrumutat o grămadă de bani, o sumă cum nu mai văzusem pînă atunci ; trebuia să construiesc cu ei casa. Bineînțeles, n-au fost destui și, cînd furnizorii m-au strîns în chingi din cauza plăților restante, a trebuit să dau faliment. Dumneata mă întrebi de ce eu, ca artist, mă ocup de asemenea lucruri nedemne, dar, ce vrei, trebuie să trăiești.

— Și din ce trăiești dumneata ?

— Ei, din banii pe care mi-i dă ca să-mi țin gura.

— A ! din banii pe care ți-i dă ca să-ți ții gura. Spune mai departe !

— Cînd am dat faliment, creditorii nu s-au ales, bineînțeles, cu nimic, dat fiind că, din păcate, n-am nici un fel de avere. Casa a intrat în posesia lui, pentru că, firește, avea o ipotecă de rangul întîi pentru banii pe care mi-i împrumutase. Meseriașii n-au căpătat nici un ban ; nu

aveau nici o dovadă scrisă. Din mare mila lui le-a îngăduit... ce crezi ?

— Ce ?

— Să lucreze mai departe la noua clădire. Ceea ce și fac cît se poate de bucuroși.

— Grandios ! observă Andreas, cu jumătate de glas, transportat de admirație. Kokott făcea, în spatele lui Türkheimer, o mutră de parcă ar fi vrut să-l înghită. Își arăta caninii.

— Îți închipui, probabil, că din ce mi se cuvenea ca onorar, n-am văzut nici un ban. Și nici n-am vreo perspectivă, deoarece, de cînd mă știu, sînt datornicul lui. Aproape în fiecare zi vine cîte o poliță la scadență și trebuie să fiu bucuros dacă o să mă lase să-i construiesc toată viața case pe gratis. Dar dacă într-o bună zi dau de el pe vreo schelă, apoi să știi că o să coboare mult mai repede decît i-ar face plăcere.

Așa sfîrși Kokott, cătrănit și amenințător. Dar imediat după aceea adăugă aferat :

— Pe aici, stimate maestre, am și ajuns.

Apoi alergă după Türkheimer, care intrase, înaintea lor, pe Markgrafenstrasse. Îl conduse în noua construcție, urcînd scara, sprinten, sucindu-și mereu trupul cu un aer plin de umilință. La primul etaj, parchetarii tocmai își strîngeau sculele.

— Parchetul l-am obținut de la falimentul firmei „Bohmke și Piep", spuse Kokott. E pe gratis, așa cum a dat indicații domnul consul general.

Un muncitor, care mai continua să lucreze, se ridică din genunchi la intrarea domnilor.

— Ei, drăcia dracului ! exclamă el, privind pe fereastră. Gîfîind și cocoșat sub povara splendidei lui blăni, Türkheimer se apropie de altă fereastră. Privea ironic spre proletarul de lîngă el, îmbrăcat într-o vestă tricotată, un om pleșuv, cu fața pămîntie, cu nasul violent colorat, cu o barbă roșie nepieptănată. Andreas se uita și el în stradă, sub impresia penibilă pe care o resimțea în ultimul timp sensibilitatea-i rafinată la atingerea întîmplătoare cu clasa de jos. Vreo două birji trecură huruind. Deodată, îl auzi pe muncitorul de lîngă el mîrîind.

— Umflata asta puturoasă nu mișcă un deget toată ziua și *umblă pe roți de cauciuc*. Ce-aș mai pocni-o !

În același timp, o zări pe Adelheid sprijinită pe pernele de mătase ale landoului ei, trecînd în goană, ca o umbră. Tropăitul cailor abia se mai auzea.

Andreas se simți stînjenit și făcu o mutră scîrbită. Türkheimer clătina din cap, amuzat la culme. Dar Kokott se enervă. Își exprimă, făcînd schime disperate, regretul pentru acest incident ; Türkheimer îl liniști însă :

— Asta-i sănătoasa grosolănie a poporului nostru.

După care coborîră, în timp ce proletarul își lipea buzele de gura unei sticle. Kokott continua cu scuzele :

— E un bețiv și un revoluționar primejdios. L-am fi dat afară de mult, dar are prea mare influență asupra tovarășilor lui.

— Cum îl cheamă ? întrebă Türkheimer.

— Matzke.

În fața porții se jucau cîțiva copii. Dar fugiră cînd de sus se auzi glasul muncitorului :

— Agnes, țîmpita dracului, de ce-i lași pe netrebnicii ăștia să se hîrjonească, vezi tu ce pățești acasă !

Fata, o lungană de șaptesprezece ani, costelivă, obraznică, limfatică și toată în zdrențe, rînji batjocoritor spre taică-său. Apoi se stîmbă la domnii ce treceau și-i fixă, provocatoare, pe rînd, cu ochișorii-i apoși, mijiți pe jumătate. În cele din urmă se opri însă asupra lui Türkheimer.

Acesta se apropia gîfîind ceva mai tare, cu pași mărunți, ispitit de umărul ei ; bluza ruptă lăsa să se întrevadă o fîșie din carnea ei, decolorată de aerul închis al pivniței. Fata îl făcu să-și schimbe puțin direcția, pentru a-și putea satisface curiozitatea. Nemișcată, îl urmărea privindu-l din colțul ochilor. Nările trandafirii ale năsucului obraznic și buzele subțiri și sîngerii închipuiau poznașe pete de culoare în albul de cretă al obrazului ei. Părul desfăcut, de culoarea bărbii tatălui, îi flutura în jurul capului ca niște cîlți aprinși.

Probabil că oricine simțea delicata tentație pe care o răspîndea această făptură. În același timp se simțea vag că, deși era de pe acum atît de atrăgătoare, nu ajunsese încă la gradul de vulgaritate pentru care părea sortită.

Cu o mînă tremurîndă, Türkheimer încercă să-i prindă bărbia ; dar fata se învîrti pe călcîie cu atîta repeziciune încît îl lovi în burtă cu cotul. Trecînd prin faţa lui şi a lui Kokott, cu o mînă în şold, cu capul dat pe spate, cu gura seducător întredeschisă, clipi spre Andreas.

— Micuţa Matzke, ia te uită, micuţa Matzke, murmură Türkheimer, îndreptîndu-se spre trăsura lui care tocmai oprise în faţa casei. Trebuie să mărturisesc, Kokott, că-mi place. Are o prospeţime de rouă. Poporul rămîne singurul lucru nefalsificat. Ce părere ai, maestre ?

Andreas şovăi.

— Depinde.

— Evident, evident, dumneata ai, din fericire, alte gusturi. Nu eşti încă destul de copt pentru asta. Unui tînăr ca dumneata — îi scapă multe !

Andreas remarcă tonul mai vioi al glasului lui Türkheimer. Pielea obrajilor i se roşise uşor şi în privirea stinsă a marelui bărbat pîlpîia o flăcăruie. Probabil că şi Kokott observase asta ; profitînd de împrejurări, îşi oferi serviciile :

— Domnul consul general are perfectă dreptate. Fetişcana merită toată atenţia. Tatăl ? Ei, dar în definitiv nici el nu e atît de rău, a avut mai mult ghinion decît alţii. Nevasta lui a fost lăsată să flămînzească la Charité. Asta explică multe.

— Aşa este. Într-adevăr, nu toate merg cum trebuie în societatea noastră. Trebuie să facem ceva pentru popor. Trimite-l pe Matzke cu fiica lui la mine, la birou.

Şi, răsuflînd uşurat, Türkheimer se cufundă în perne.

— Februarie... şi de pe-acum e atît de cald ! Orice ar spune unii, nu cred să mai îngheţe.

— Baliverne, întări, prevenitor, antreprenorul.

Andreas îşi scoase pălăria, caii porniră. Dar Türkheimer făcu semn celor doi însoţitori să se mai apropie o dată de portiera trăsurii. Scoase o piesă de cinci mărci din buzunarul pantalonilor şi o strînse, ademenitor, între degetul gros şi cel arătător.

— Ce zici de asta, Kokott ? Ia fă pe ovreiul !

— Daţi-mi lornionul dumneavoastră, domnule consul general, ceru Kokott. Îşi puse ochelarii pe vîrful nasului care se turtise deodată, îşi ţuguie buzele şi-şi încreţi frun-

tea în cute murdare. Obrazu-i căpătase deodată o expresie de lăcomie, de îngrijorare şi de şiretenie.

Türkheimer se tăvălea de rîs.

— Bravo, Kokott ! Ai un mare talent !

— Am mult talent, dar, din păcate, puţini bani.

Şi, în timp ce cu o mînă înapoia lornionul, cu cealaltă apucă piesa de argint. În rîsetele zgomotoase ale domnilor, trăsura se urni din loc.

XII

Ăştia trăiesc, ăştia se bucură de viaţă !

LA ÎNAPOIEREA DIN LÜTZOWSTRASSE, unde vizitaseră locuinţa încă incomplet amenajată a lui Andreas, Köpf remarcă :

— Ai făcut, într-adevăr, o carieră fantastică, dragul meu.

— Crezi ? întrebă Andreas.

— Oh, nici o îndoială. E adevărat că ţi-am prezis un frumos succes, dacă-ţi aminteşti. Dar n-am crezut că ai să ajungi atît de departe.

— Se vede că mă subapreciai, totuşi. Am să-ţi trădez secretul meu. E vorba de o simplă observaţie psihologică : în Ţara huzurului, e de ajuns să ai o figură de om fericit pentru ca să şi devii foarte curînd fericit.

„Şi mai e nevoie şi de o veselă capacitate de a uita", îşi spuse Köpf în sinea lui, amintindu-şi că el, cu mîna lui, îşi îndrumase prietenul spre aceste abisuri de cunoaştere psihologică. Cu glas tare, spuse :

— Păstrează-ţi dar naiva capacitate de a te bucura de viaţă. Mulţumită ei poţi atinge culmi nebănuite.

— Naivă ? Haida-de ! Andreas făcu o mutră blazată. Ce înseamnă naivitate ? Recent, în faimoasa zi cînd, după închiderea Bursei, am coborît cu Türkheimer pe Unter den Linden, i-am spus de la obraz că e un om al Renaşterii, un tip de cuceritor. Poate că în clipa aceea eram şi eu

convins de asta. Nu vreau să neg că eram entuziasmat de vîna artistică existentă în potlogăriile financiarilor. Nu eşti şi dumneata de aceeaşi părere ?

— Mă rog. Şi acum, ţi-ai schimbat părerea ?

— Ce vrei ?! Oamenii ca noi avem două suflete în pieptul nostru. Am vrea să ne dăruim aparenţelor, am vrea să ne bucurăm de viaţă şi să o admirăm, ca toţi ceilalţi. Dar chemarea noastră scriitoricească, spiritul critic cu care am fost obişnuiţi, ne fac să vedem mereu latura neplăcută, josnică a lucrurilor. N-ai observat şi dumneata că suferim din cauza îndoielnicei plăceri de a pătrunde gîndurile oamenilor ? Aşa, de exemplu, omul Renaşterii nu face doi bani.

— Adevărat ?

— Bani falşi, dragă colega. Cînd i-am explicat că glorioasa menire a stăpînitorului implică şi privilegiul de a fi ucis de anarhişti, s-a speriat. Te întreb pe dumneata, dacă se putea numi la fel de bine Borgia ca şi Türkheimer era cazul să se sperie ? Nu, trebuie să ne păstrăm neatins simţul superiorităţii noastre faţă de aceşti oameni ; sînt nişte exploatatori de rînd.

— Eşti sever, domnule coleg.

— Dar drept. Ăştia jefuiesc avuţia naţională. Avuţia naţională ! repetă el apăsat.

Acest cuvînt, de care era mîndru, îi dădea aripi şi-i ascuţea inteligenţa.

— Sau alt exemplu ! Cînd Türkheimer pune la cale un crah, scoţînd din circulaţie vreun concurent şi jefuind un mare număr de inşi, spune că : asanează situaţia. Reţine asta. Înainte de a se hotărî pentru vreo faptă mai ieşită din comun caută un cuvînt care s-o înfrumuseţeze. La fel procedează şi cu fetişcana muncitorului de care ţi-am povestit. Numeşte convocarea ei şi a tatălui la biroul lui : a face ceva pentru popor. Ce părere ai de asta ?

— Nu ştiu ce să spun.

— Să-ţi explic eu. Bietul om se teme de conştiinţa lui !

— Ah !

— Pentru că l-ar mustra conştiinţa dacă n-ar găsi cîte un înveliş moral pentru toate potlogăriile lui. Ascultă ce-mi spune experienţa mea : alde Türkheimer sînt plini de apre-

hensiuni morale, oricît cinism le-ar impune bontonul. În fond, sînt niște burghezi.

— Ce vorbești, dragă ! De cînd ai devenit așa de pătrunzător ?

Köpf clipi șiret. Simțea o plăcere de mentor dezinteresat să audă din gura discipolului încununat de succese preceptele, bine memorate, cu care îi îndrumase odinioară primii pași pe un drum plin de primejdii. Spuse :

— Ferește-te numai ca bogații dumitale prieteni să nu observe că le-ai ghicit jocul.

— Ei și !? N-au decît ! Și Andreas pocni din degete. Ei au mai mare nevoie de prietenia mea decît eu de a lor.

— Crezi ?

— Chiar Türkheimer mi-a spus-o. Și mi-am și propus ca, la prima ocazie, să-i dau o lecție bună. Dacă aș ști numai...

Și, cu o privire de cuceritor, scrută depărtările, de parcă ar fi căutat mijlocul de a dovedi stăpînitorilor Țării huzurului puterea lui. O rază de soare ieșind dintre nori făcu să clipească harnașamentul cailor și ferestruica lanternei unei trăsuri care urca, dar era departe încă, pe Königgrätzerstrasse.

Köpf clătină ușor capul, plin de temeri nemărturisite. Prevăzuse desigur că tînărul, iute din fire, își va supraaprecia curînd situația cîștigată în societate. Senina-i încredere în sine îi ședea bine și putea fi răbdată o bucată de vreme. Dar dacă făcea vreo imprudență gogonată, care să ridice împotrivă-i prea multe interese lezate ? Dacă era zvîrlit de o parte ? În acest caz, o carieră plină de speranțe ar fi fost curmată înainte de vreme, iar întrebarea : cît de departe putea ajunge, pe pămîntul fertil, bine pregătit pentru el al Țării huzurului, un discipol foarte înzestrat, un ambițios și fericit, un speculant inconștient, această interesantă întrebare ar fi rămas fără răspuns. Cuprins de triste presimțiri, binevoitorul prieten se pregăti pentru întorsături neobișnuite. Cîte primejdii nu se puteau ivi în calea acestui aiurit, dîndu-l peste cap ?

Köpf simți că pașii însoțitorului său șovăie ; văzu apoi cum Andreas rămase cu gura căscată privind, cu gîtul întins înainte și ochii măriți, spre călătorii din eleganta tră-

sură care, între timp, se apropiase. În trăsură era o tînără femeie, cu faţa palidă încadrată de culori aprinse. O uriaşă clădăraie de pene de un roşu purpuriu stătea înclinată, clătinîndu-se şi legănîndu-se, pe părul de o nuanţă ceva mai deschisă, care-i unduia uşor cîrlionţat, în jurul tîmplelor. Peste rochia-i de după amiază de mătase verde purta o capă albă al cărei guler de blană, de culoare porumbie, făcea să pară de două ori mai aprinsă splendoarea învăpăiată a coafurii şi a pălăriei cu pene. Între genunchi ţinea un baston subţire de plimbare cu măciulia argintie, iar mîna-i dreaptă înmănuşată în alb mîngîia blana lăţoasă şi mătăsoasă a unui cîine mare care, plecîndu-şi supus capul mic, de hienă întristată, ocupa locul de onoare lîngă dînsa. Pe scaunul din spate şedea un domn cu barba roşie, elegant îmbrăcat. Cu un aer stîngaci, cu mîinile izbitor de mari vîrîte în mănuşi galbene şi sprijinite pe genunchi, măsura trecătorii holbînd ochii şi umflîndu-se în pene.

Andreas îşi atinse borul pălăriei, dar renunţă s-o ridice : părea să stea la îndoială. Dar doamna îşi ridică lornionul. În loc să-l ducă, însă, la ochi, îl flutură în aer. Făcu bezele cu amîndouă mîinile şi zîmbi veselă şi bucuroasă spre cei doi prieteni. Tropotul înnăbuşit al cailor o făcu să dispară în flăcări care cînd se învăpăiau, cînd se stingeau.

Cei doi tineri se priviră. Köpf clipi din ochi.

— Asta a fost, probabil, micuţa... micuţa...

— Micuţa Matzke, întregi Andreas solemn. Ea a fost.

— Ai rămas cam uluit, ca să nu folosesc un termen mai tare, dragă colega.

— Păi, nu-i ceva nemaipomenit ?

— Este, nu se poate nega.

— Absolut nemaipomenit, repetă Andreas ca dus pe gînduri. În tot restul drumului pe care-l făcură împreună nu-şi mai trădă agitaţia interioară decît prin scurte exclamaţii.

— Ce mai poamă ! S-a şi învăţat să-şi mînuiască lornionul !

— Crezi că l-a ţinut cum trebuie ?

— Şi totul numai în două săptămîni.

— Oh ! nici o femeie nu face parte dintr-o clasă bine definită, observă Köpf, fără să zîmbească. Au din născare talentul de a adopta manierele cele mai distinse, ca şi dezmăţul cel mai deşuchiat. Cum le îmbraci într-o rochie nouă, cum descoperă comportarea care li se potriveşte.

— Şi bătrînul !

— Pare să se fi împăcat cu roţile de cauciuc, nu ?

— Şi ce revoluţionar primejdios era !

— Acum e, probabil, pentru ordinea existentă. Se vede că Türkheimer l-a convertit.

— Dacă şi tovarăşii au ajuns să se aciuieze în Ţara huzurului !

— Atunci totul se poate îndrepta.

La despărţire, Andreas se mai minună o dată :

— Ce echipaj, domnule coleg, şi ce livrea roş-aurie ! Trăsura e mai elegantă chiar decît a doamnei Türkheimer !

— Dacă nu de altceva, măcar pentru că e nou-nouţă, îl lămuri Köpf.

Andreas nu mai izbuti să scape nici o clipă de tulburătoarea imagine a micuţei Matzke care-i zburase pe dinainte cu cîinele şi lacheul ei, cu tatăl şi vizitiul ei, cu culorile-i ţipătoare şi suprema-i eleganţă. În zilele acelea de carnaval, frecventă cîteva săli de bal şi îşi înfrumuseţă nopţile cu plăcerile vinului şi ale dragostei. Dar chiar cuprins de cea mai sărbătorească beţie simţea că îl roade ceva, gîndul unei obligaţii plicticoase. La prima lor întîlnire, la binaua din Markgrafenstrasse, micuţa Matzke îi zîmbise lui provocator. Türkheimer nu se alesese atunci decît cu un ghiont în burtă ; acum însă era a lui. Lucrul cel mai simplu ar fi fost să se împace cu acest gînd, dar Andreas se temea că onoarea i-ar fi astfel ştirbită. Putea el îngădui ca Türkheimer să-i sufle, mulţumită numai ordinarei momeli a banilor, o fată care desigur ar fi fost mult mai bucuroasă a lui ? Un individ atît de josnic ca Türkheimer, un burghez mărginit, un element vătămător societăţii şi un biet diabetic ! Dacă n-ar lua atitudine faţă de un asemenea tratament, ar însemna că merita îndoielnica poreclă pe care i-o dăduse cîndva toana jovială a mărimilor din Ţara huzurului. Ar fi fost un fel de Polichinelle, un bufon şi un ţînc personal, o distracţie ieftină şi un causeur amabil, care ieşea

din rolul lui atunci cînd lua ceva în nume de rău. Acum însă o să se răzbune ! O să plătească cu o ură fără margini binevoitorul dispreț pe care-l reproșa bogătașilor. În fața unui pahar de șampanie, tîrziu noaptea și în veselă companie feminină, îl potopi pe Türkheimer cu injurii. O descusu pe Wanda Bieratz.

— Unde și-a adăpostit costeliva-i dragoste ?

— Dragoste costelivă, e bine spus. Te pricepi la bancuri. Türkheimer i-a luat o casă, n-ai știut ?

— Unde ?

— În Westend, vila Bienaimée. Vilă proprie, șoricelul meu. Banii n-au nici o importanță.

— O casă întreagă pentru puținul pe care-l are ! De unde atîta noroc pe capul mucoasei ăsteia ?

— Asta mă întreb și eu. Și ce ofilită arată la șaptesprezece ani.

— Și Bienaimée ? Ce vrea să spună cu asta ?

— Ăsta-i noul ei nume, face parte din zestrea ei de mireasă. Agnes nu mai suna destul de bine, a devenit mofturoasă, mă înțelegi dumneata, și i se face repede silă de orice.

Chiar în ziua următoare. Andreas se înființă în fața grilajului aurit pe care, cu litere baroce, era imprimat pomposul nume al vilei. Corpul principal, micuț, elegant și bine proporționat, îl descoperi în fundul parcului, ascuns după niște verande și sere, ca un lăcaș al unor tainice drăgostiri. Schimbă o privire cu capul înnegurat al lui Moise dăltuit pe zidul de deasupra ușii turnante cu patru despărțituri ; apoi, un lacheu în livreaua casei Matzke îl îndrumă în salonul de primire.

Inima îi bătea să se spargă ; spre necazul lui, nu se putea împiedica ca asemenea bogății să nu-i insufle respect față de stăpîna lor. Pipăi cu vîrful degetelor, grijuliu, mătasea de un verde deschis, dungată cu atlas mat de aceeași nuanță, cu care erau tapetați pereții și mobilierul. Încercă greutatea jilțurilor de mahon masiv, cu brațe larg deschise și bătute în bronz veritabil. Se așeză o clipă la masa mare din colț. Picioare de bronz, arcuite, susțineau tăblia triunghiulară de mahon, în mijlocul căreia, pe mătasea verde, un discobol înalt, de bronz, își arăta mușchii. Bronz, ma-

hon și mătase verde : totul proclama gustul greoi, neclintit al unei opulențe străvechi. Nici pomeneală de ostentația capricioasă a parvenitului sau de voluptatea provocatoare a interiorului unei hetaire. Era oare cu putință ca acolo să locuiască cineva cu numele de Matzke ?

Andreas se opri în fața vitrinei cu bibelouri ; îndărătul geamurilor sclipeau mici giuvaeruri : un omnibus lucrat în filigran, tras de căișori de argint ; o sfîrlează de aur, o bomboniera supraîncărcată de diamante. O Venera plinuță dar zveltă, dăltuită dintr-o piatră de onix, se privea într-o oglindă închipuită dintr-o perlă mare. În timp ce se înclina în fața geniului lui Claudius Mertens, se deschise ușa. Stăpîna casei se îndreptă spre el cu pași săltăreți, vioi, spre a-i strînge mîna ca unui prieten din copilărie. Părul roșu aprins, sîrmos, i se aduna la fel de neglijent pe tîmple ca și atunci, în fața binalei din Markgrafenstrasse ; în schimb, însă, acum foșnea hăt departe îndărătul ei trena unui capot de culoarea cerului, cu aplicații de trandafiri albi tiviți cu aur, care, deschis în față, lăsa să se zărească poala de mătase roz a unui veșmînt intim. Micuța Matzke păru oaspetelui parcă descumpănită de norocul ei și, mișcîndu-se ca și cum căuta un reazem, copleșită de uimire, întrebîndu-se dacă trebuie să rîdă ori să plîngă în mijlocul unui magic zaiafet în care nimerise nici ea nu știa cum.

— Bună ziua, îi spuse. Ce bine îmi pare, domnul meu, să vă revăd. Doar am mai avut plăcerea să facem cunoștință.

Andreas se înclină respectuos.

— Sînt fericit că vă amintiți de mine, domnișoară Bienaimée.

— Ba bine că nu. Kokott mi-a spus cine sînteți. Mi-am zis că e mai bine să nu-l întreb despre asta pe înaltul meu protector. Un hodorog bătrîn ca ăsta, îl știm doar, ar fi putut să înțeleagă anapoda întrebarea mea. Mă înțelegi ?

— Sînteți prea bună, domnișoară Bienaimée.

Fața ei se transfigura de recunoștință de fiecare dată cînd el i se adresa cu noul ei nume. Ea observă :

— Am și contat cu siguranță că o să veniți, aici, la vila mea Bienaimé, și încă foarte curînd. Sînteți doar un

poet vestit și așa ceva trebuie cunoscut mai de aproape, face parte din educație. Și Türkheimer vrea să mă educ.

— Da, și asta vă cere ?

— Ține morțiș la asta. Nu-i așa că-mi cere prea multe ? Pentru că toate cele pe care mă mai pune să i le fac sînt destul de scîrboase.

Aici schimbă însă vorba, abilă ca o doamnă din lumea mare.

— Dar de ce atîta ceremonie ? Înfigeți-vă în unul din fotoliile mele verzi !

El privi, admirativ, în jur.

— V-ați instalat, într-adevăr, încîntător, domnișoară Bienaimée. Cu un gust și o distincție cum nu prea găsești nici în casele cele mai mari.

— Oh ! și asta încă nu-i nimic. Am să vă arăt îndată ceva de o să rămîneți paf. Ați văzut electricitatea mea ?

Și se repezi spre consola sprijinită de patru siluete de adolescente grațioase și străvezii din alabastru. Pe brațele întinse deasupra trupului susțineau potire de flori albe, în care micuța Matzke aprinse lumina.

— Aici totul merge electric, declară ea. Și nici nu e nevoie să stea locului. Ferească Dumnezeu. O pot tîrî unde vreau.

Veni grăbită cu unul din becuri la masă și începu să închidă, să deschidă și iar să întrerupă curentul. O făcea cu fereală, încordată, nu fără teamă, plecîndu-și bustul pe tăblia de mahon, cu buzele strîns lipite și absorbită în întregime de misterioasa-i îndeletnicire.

— Ce mai spuneți acum ? întrebă. Și să nu credeți că cele de pe măsuță nu merg. Toate merg !

Și țopăi, strîngîndu-și trena peste sîrma întinsă pe jos, de parcă ar fi sărit coarda, la fel de grațioasă acum cînd se mișca pe covorul de Smirna în culori aprinse, ca și atunci la buza șanțului. O singură dată jucăria dădu greș ; flacăra nu se aprinse.

— Ei drăcie ! izbucni Bienaimée, dar se stăpîni imediat. Vroiam să spun că nu merg chiar de fiecare dată. N-are decît.

Dădu florăreasa de o parte și se întoarse spre Andreas.

— Ia spuneți, și prietenul dumneavoastră... e și el poet ?

— Care prieten ?

— Ia nu vă mai faceți. Ăla cu care v-ați plimbat pe Königgrätzstrasse, cînd m-ați văzut ieșind cu toate farafastîcurile mele.

— Ah, ăla ? Oarecum mirat că dînsa îl remarcase pe Köpt și că-l ținea minte, Andreas rosti : Este numai o vagă cunoștință, probabil că face și el versuri, dar nu e prea mare lucru de capul lui.

— Dar cum îl cheamă ?

— Cum îl cheamă ? Dragă domnișoară Bienaimée, mă întrebați mai multe decît... Am de-a face cu atîta lume de tot soiul, dar nu face parte din societatea obișnuită în care mă învîrtesc de obicei.

Dînsa îl privi amuzată și schimbă vorba.

— Dar vă țin de prea multă vreme în odaia asta îmbîcsită, exclamă ea, sărind de pe scaun. Să vă poftesc în camera mea de musafiri.

Trase draperia din fața ușii de mahon ; partea de sus a acesteia era acoperită de o oglindă împărțită în mici pătrate de niște bare de alamă. Bienaimée se opri în fața oglinzii, se privi și schiță un zîmbet șăgalnic adresat lui Andreas, care rămăsese în așteptare în urma ei. După care deschise ușa spre camera ei de primire. Trecu pragul într-o tăcere solemnă, apoi tuși ușor, privindu-l încordată. Andreas rămase cu gura căscată.

— Așa ceva n-am mai văzut încă, izbuti el totuși să spună pînă la urmă, transportat de admirație în ciuda voinței sale. Dînsa respiră ușurată.

— Nu-i așa că de abia acum v-am pus cu botul pe labe ? Și ce părere aveți de făpturile alea golașe de colo sus ?

Plafonul oval era însuflețit de trupuri trandafirii care pluteau în azurul pur, printre ghirlande de flori unduitoare, ori se îmbrățișau purtate de scoici mari, sclipitoare. Cu dibăcie amputate, ele arătau cînd numai un umăr, cînd doar șoldul. Din mulțimea membrelor încolăcite răsărea cîte o coapsă generoasă ; șuvițe de păr, nu se știa din capul cui, fluturau ca niște stindarde aurite.

— A fost, desigur, mai greu de făcut decît pare, observă micuța Matzke, cu o vizibilă admirație.

Andreas reveni la impresia generală pe care o făcea salonul.

— Ce bine armonizate sînt toate nuanțele de roșu. Singură le-ați aranjat pe toate astea, domnișoară Bienaimée?

— Ce șmecher îmi ești. Știi doar foarte bine că în chestii de astea nu mă pricep de loc. Ăl de mi-a făcut rost de toate astea e unul Liebling, o bomboană de om.

— E un foarte bun prieten al meu.

— Ei, atunci știi cum arată cu haina lui lungă de cioclu. Atîta doar că umblă mereu cu morala în gură și că te ametește cu vorbăria. Dar nu e cîrpănos de loc și nici n-are de ce, că doar nu-s gologanii lui.

— Știam că prietenul meu Liebling are un gust foarte cultivat.

Cu mîinile la spate, cu un aer de cunoscător, Andreas examină mobilierul salonului. Oglinzi, înalte cît peretele, reflectînd în sticla lor șlefuită candelabre ce-și întindeau brațele de cristal, erau încastrate în tapetul de damasc de un roșu sîngeriu. Între ele își unduiau mătăsoase faldurile draperiile de culoarea căpșunei ale celor cinci ferestre. Pianul Erard din mijlocul încăperii era acoperit cu o cuvertură pe care erau brodate buchete de flori strălucitoare pe un fond albastru. Figurile de dansatori ale unui ghioc mare din fildeș sculptat se înclinau surîzătoare asupra imaginei lor de un galben mat reflectată în oglinda întunecată a unei mese de abanos. Puține mobile, cîteva mici sofale aurite și cîteva scaune se înșirau de-a lungul pereților și în fața căminului, a cărui placă apăsa cefele unor adolescenți de marmură albă. Deasupra acestuia își bolteau rotunjimile orientale vase smălțuite, încercuite cu alamă, iar două pînze spaniole atîrnau încadrate în rame în culori delicate: o scenă bisericească în care se învălmășeau voaluri albe și ochi negri, flori de portocali, mozaicuri, odăjdii și cununi de mirt la lumina lumînărilor și în fum de tămîie, și o cîntăreață la ghitară, de o mare naturalețe; i se putea distinge fiecare fir al rochiei ajurate.

— Şi ce frumos bălţată e ! observă micuţa Matzke, care se oprise în faţa tabloului, serioasă şi cu un deget în colţul gurii.

Andreas îi arătă golul dintre cele două tablouri.

— Aici lipseşte ceva ?

Ea încuviinţă dînd din cap.

— Acolo vine ceva fain de tot.

— Ce anume ?

— N-ai să poţi ghici. Ceva ce mi-am dorit din totdeauna, de cînd umblam încă cu fundul în ţărînă şi am fost botezată.

Oftă uşor şi clătină din cap. El încercă s-o înseninеze.

— Faceţi şi puţină muzică, domnişoară Bienaimée ?

— Iar faci băşcălie ?

Dintr-o săritură fu la pian, îi ridică capacul şi începu să zdrăngăne coardele, făcîndu-le să geamă. Apoi lovi clapele, descoperind, una după alta, şase note din „Glorie ţie cel cu cununa de biruitor".

— Merge, observă ea. E acordat. Acum arată şi dumneata ce ştii şi ce-ai învăţat de pe la oamenii din lumea bună. Că dumneata te învîrteşti de mai multă vreme printre ei decît mine.

Andreas roşi. Se năpusti mînios asupra claviaturii. Căută să-şi amintească vreo melodie, dar nu-şi rememoră decît o polcă şi începu să ciocănească, izbutind să smulgă instrumentului o gălăgie atît de infernală încît geamurile zăngăniră, iar cristalele candelabrelor se ciocniră. Faldurile draperiilor de mătase foşniră şi fîşîiră, o uşă se dădu de perete, iar micuţa Matzke fu luată pe sus ca de o furtună. Se învîrti, ca împinsă de o neaşteptată turbare de menadă, cu braţele ridicate spre tavan, cu capul dat pe spate, cu părul roşu despletit căzîndu-i pe faţa albă ca laptele, cu ochii închişi, cu gura larg deschisă şi cu trena capotului vîjîind în juru-i ca un uriaş penaj albastru ce se înfoia şi se strîngea mereu. O ciocnire puternică de masa de abanos, care răsturnă ghiocul de fildeş de pe postamentul lui, o trezi pe proprietara Vilei Bienaimée din ameţeala ei. Se opri, îşi apăsă pieptul cu mîna, gîfîind şi încă pe jumătate ameţită, şi şopti, rîzînd fericită :

— Asta zic şi eu bairam ! Am petrecut bine, adăugă apoi, revenindu-şi puţin. Dar abia acum o pornim de-a binelea.

Străbătînd sufrageria, unde argintăria de paradă aţîrnată pe lambriurile de culoare închisă şi de pe bufetul sculptat răspîndea o lumină albă, îngheţată, şi salonul cu coloane de stejar, cu mobilierul tapetat cu mătase de culoarea chihlimbarului şi cu portocali înfloriţi pe lîngă ferestre, ajunseră la o scară. Lacheul, aflat la capul ei, se înclină. Bienaimée arătă spre el cu capul.

— Asta-i servitorul meu Friedrich, observă ea. Nu-i aşa că-i arătos ? Ar putea să devină periculos. Dar să-l vezi pe Anton, ăla e şi mai dat dracului. Anton e vizitiul meu.

— Aţi făcut curat pe aici ? întrebă ea cu o undă de severitate. Dar imediat i se adresă din nou lui Andreas. Friedrich şterge de praf toate vechiturile astea, e al dracului de dibaci, ar fi în stare să apuce o băşică de săpun în degete şi să n-o spargă. Eu, bineînţeles, nu pun mîna pe nimic.

Şi în acelaşi timp arăta spre bronzurile delicate şi bibelourile de Meissen şi Sèvres aşezate, de-a lungul coridorului, pe incrustaţiile de piele ale unor mesuţe metalice.

În pragul dormitorului, îi spuse :

— Să intrăm la plăceri.

Dar Andreas dădu înapoi speriat ; în faţa lui se ivise cineva, o matroană rotofeie, cu o perucă de un negru lucitor pe fruntea dată cu un suliman alb ca laptele şi cu braţele, pieptul şi burta încărcate de perle artificiale. Salută surîzătoare, în timp ce micuţa Matzke explică :

— Cocoana asta e doamna Kalinke, dama mea de companie şi de pază, mă înţelegi dumneata. Doamna Kalinke e prietenă la toartă şi frate de cruce cu Türkheimer. Ocrotitorul meu mi-a trimis-o ca să vadă de vila mea Bienaimée.

Matroana îi replică :

— Ei, ei, fetiţo, doar n-ai fi vrînd s-o duci de nas pe Kalinke ; ea ştie prea bine ce ţi-e şi cu tineretul şi ce-i poftеşte inimioara.

Suspină uşor, ameninţă şăgalnic cu degetul plin de inele şi se dădu în lături, cu un fel discret, lipindu-se de peretele tapetat în roşu şi sunîndu-şi falsele-i podoabe.

— Drăguța de Kalinke, observă Bienaimée. Trebuie să-i fac un mic cadou pentru bunătatea ei. Dar ce zici de Türkheimer, care îmi trimite pe cap ca însoțitoare una ca dînsa ? Acum își bat joc de el două, nu una, cu asta s-a ales. Și unul ca ăsta zice că e uns cu toate alifiile. Pe dracu. E un neghiob și atîta tot, crede-mă pe *mine*.

„Ciudat, își spuse Andreas. În ochii unei asemenea fete totul capătă adevăratele proporții. Cel mai mare om e un prostănac în fața ei. Iar de respectat nu respectă pe nici unul de alde noi."

Această observație îl înciudă : răspunse destul de rece :

— E destul de comod aici.

— Nu-i așa ? destul de drăguț iatacul.

Pe mătasea albastră, cu care era tapetată încăperea, erau fixate cadre negre de tablouri, ca niște insecte mari pe un firmament văratic. O oglindă într-o ramă masivă de abanos răsărea parcă din țesătura aurie a covorului. Pe căminul din *nero antico* se afla un grup de luptători din bronz.

Sub polog, între coloanele masive cioplite în spirală, patul era puțin desfăcut. Andreas zări printre faldurile de mătase albastră ceva alb, un petec de pînză ce părea să păstreze întipărite urmele abia ghicite ale picioarelor de curînd adăpostite. Dar fastul monumental dădea o impresie de răceală, care înghețа orice alte porniri intime. Cu pași fermi, fără a observa privirile șirete ale însoțitoarei sale, tînărul măsură încăperea.

Odaia de alături era cufundată într-o sumbră lumină verzuie. De plafon atîrna o candelă de cristal ; pereții de un cenușiu deschis cu chenare aurii n-aveau nici un fel de ferestre. Alcătuiau un octogon, ale cărui laturi se deschideau la o apăsare a stăpînei casei. Andreas tresări văzîndu-i garderoba. Oricît de familiar se simțea în Țara huzurului, nici una dintre locuitoarele ei nu-i arătase pînă atunci garderoba. Luxul feminin, nepăsarea cu care o ființă oarecare, vreo urîțenie poate, își punea pe ea averea unei familii, avea pentru el un farmec tulburător.

Mîngîie ușor o rochie de atlaz, lăsă să-i lunece prin mînă o mînecă de mătase și pipăi curios o bluză de dantelă, întrebîndu-se cum de au putut fi procurate toate în atît de

puțin timp. Poate că erau toaletele lui Lizzi Laffé ; să le fi pus oare Türkheimer să le strîmteze pentru micuța Matzke ? Aceasta împinse o ultimă ușă glisantă.

— Zdrențele astea trebuie să le îmbrac cînd vine să bea cîte o cafea protectorul meu ; atunci să vezi ce mă pune să dansez. Nu crezi ? adăugă ea. Un om în toată firea nici nu-și poate închipui ce stricat poate să fie un șontorog ca ăsta.

Andreas evită cu grijă să atingă ciudatele veșminte, aducînd a cămăși, al căror corsaj era închipuit numai de o bretea îngustă și care, botite în mii de cute verticale, pluteau ușoare ca o pînză de păianjen la orice adiere. Culorile lor șterse, stropite cu grăunțe de argint și aur, îl vrăjeau. Nu se putea apoi să nu se gîndească la zîmbetul lui Türkheimer cînd privea mișcările lascive ale unei fărpturi albe, înconjurată de fluturări de văluri și învăpăieri de păr roșu. Simți că-l trec nădușelile. Tulburătoarea feminitate care părea ascunsă în aceste veșminte destinate ispitei se răspîndea din dulapuri și-l cuprindea din toate părțile. Îndărătul lui, micuța Matzke chicotea. Cînd porni mai departe, arăta puțin cam descumpănit.

— Aici îmi fac toaleta, îi explică Bienaimée. Ce părere ai de cada mea ?

— Foarte originală, răspunse el.

— Dumneata parcă ai avea apă în vine. Părerea mea este că oricine vede baia mea trebuie să strige de trei ori ura și să pice în fund.

În mijlocul încăperii spațioase, căptușite cu plăci de ceramică colorată, se lăfăia bazinul. Avea forma unei scoici, în spre ale cărui adîncuri roze coborau trei trepte de marmură de un alb mat. Dincolo de balustrada aurită care înconjura bazinul, între ferestrele cu vitralii, acoperite de perdele brodate, de culoare deschisă, se aflau niște mese lungi, lăcuite în alb, pe care se îngrămădeau obiecte de fildeș.

— Ce de piepteni ! exclamă micuța Matzke. Și ce de cutiuțe, periuțe, pufuri, ceșcuțe, borcane, pensule, sticluțe și ce de fleacuri, de nici nu mai știu cum să le spun. Și nici chiar Kalinke nu știe, deși e de atîta vreme în meseria asta.

— Astea de aici sînt parfumuri ? întrebă Andreas, arătînd spre policioarele de sticlă pe care erau înşirate flacoane de cristal.

— Exact, răspunse ea. Îmi ung pielea de sus pînă jos cu toate mirodeniile astea. Cînd mă bălăcesc în apa fierbinte, Kalinke trebuie să mă stropească întîi dintr-o sticlă şi apoi din alta. Aşa că miros în faţă într-un fel şi în spate în alt fel. Ce mai, e grozav.

— Este, încuviinţă Andreas fără a sta pe gînduri. Mirosurile grele, combinate, din încăperea supraîncălzită i se urcau la cap, fruntea i se îmbrobonise. Scena descrisă de Bienaimée îi excita imaginaţia şi se simţea îndemnat să treacă la acţiune.

— Şi ce căldură plăcută e aici, adăugă ea. Cu vîrful limbii în colţul gurii, îl cerceta cu privirea-i piezişă, provocatoare. Da — respiri cam greu, observă ea.

Deodată, el o apucă de mijloc, o strînse în braţe şi încercă să-i atingă gîtul cu buzele. Dar dînsa îşi aplecă bustul mult spre spate şi îi scăpă din braţe cu acelaşi dureros ghiont în burtă cu care răsplătise şi primele încercări de a o cuceri ale lui Türkheimer.

— Fără mîini, sau te zgîrii !

Andreas rămase consternat.

— Dar, domnişoară Bienaimée, n-am avut nici o intenţie. Doar nu vă închipuiţi...

— Nu-mi povesti mie ce intenţii ai avut. Ai vrut să nu-mi dai respectul cuvenit. Dar n-ai izbutit, mititelule.

Şi făcu, foarte demnă, cîţiva paşi, pudrîndu-şi uşor faţa cu un puf. Pe neaşteptate, îi zvîrli în ochi tot conţinutul cutiei.

— Pari să ai nevoie de aşa ceva, declară ea. Ca să-ţi vii în fire !

Şi îl trase după dînsa, în timp ce el îşi mai scutura hainele.

— Ei, şi acum să mergem în budoarul meu, dar să fim cuminţi. S-a înţeles ?

Lui Andreas i se păru că se îmblînzise, că devenise chiar prevenitoare şi îşi îngădui să întrebe :

— Va să zică, nu vrei ?

— N-am spus nici da, nici nu, replică ea, plină de amabilitate. Principalul este să nu ne dăm în petec. De altfel, noi doi sîntem făcuţi să ne cunoaştem şi să ne împrietenim mai de aproape.

Bucuros, Andreas îşi spuse că-şi putea considera avansurile ca şi aceptate.

— Aici e într-adevăr plăcut, observă el, simţindu-se la largul lui în atmosfera camerei de zi discret luminată. Ferestrele înalte erau împărţite în ochiuri mici prinse în plumb. Jilţuri comode tapetate cu mătase şi împărţite în cîmpuri, prin dantele colorate, se înşirau în jurul mesei bătute cu bronz pe covorul moale, roşu. Pe tapetul de stofă de un argintiu mat zîmbea mulţumit de sine şi binevoitor tabloul în mărime naturală a lui Türkheimer.

După ce se înfundară în două sofale joase, faţă în faţă, Bienaimée rosti :

— Da, da.

El o privea, plin de speranţe. Dînsa repetă :

— Da, da. Ce ţi-e şi cu soarta. Un asemenea geniu e lăsat de Dumnezeu.

— Despre cine-i vorba ? întrebă el, roşind de plăcere. Va să zică, îi inspira totuşi respect !

— Prietenul cu care te-ai plimbat nu de mult pe Köninggratzstrasse, trebuie că e în adevăr un mare geniu. Oh, încetează te rog ! îl opri ea repede, cînd el încercă, profund dezamăgit, să formuleze o obiecţiune. Dumneata eşti un om cît se poate de bine şi eşti şi destul de prezentabil, dar dacă vrei să spui că prietenul dumitale e un poet neînsemnat, atunci ascultă-mă ce-ţi spun eu : N-ai ghicit-o, inimioara mea. Dumneata nu te pricepi de loc la asta.

— Dar dumneata ? răspunse el jignit. Dînsa îi răspunse, demnă :

— Fără obrăznicii, te rog, domnule. Eu mă pricep la aşa ceva şi cînd întîlnesc un geniu îl miros de departe. Doar din simplul fapt că vestonu-i negru îl cam strînge, şi l-am şi recunoscut. Atît de sărac şi totuşi un port atît de mîndru, de parcă v-ar spune vouă, maimuţelor împopoţonate : Nu-mi ajungeţi nici la călcîie. După care coborî glasul : Mirosul meu îmi spune că trebuie să fie de neam mare.

— Chiar crezi cu adevărat ?

— Am motivele mele. E leit-poleit un prinț frumos pe care l-am cunoscut cîndva, îmbrăcat din cap pînă-n picioare în atlaz albastru, cu mîneci bufante și cu pantalonii în dungi alb-albastre. A fost cel mai frumos bărbat pe care l-am văzut vreodată și nicicînd, nicicînd n-am să-l pot uita.

Andreas o măsură cu privirea. Era aceeași micuță Matzke care sărise peste sîrma electrică ca peste o coardă, care dansase polca pe muzică cîntată de el și care îi zvîrlise în față pudra de orez ? Se lăsase pradă visării, cu ochii apoși larg deschiși, cu un zîmbet abia schițat pe buze.

— Unde l-ai cunoscut ? întrebă Andreas.

— În copilărie, cînd eram puștoaică și cînd mama se ducea la spălat pe la casele oamenilor, și mă lua cu ea. Și o dată, în spălătoria unui consilier secret, l-am văzut. Era zugrăvit pe o cutie veche de săpun care plutea pe lături. Deși abia cît un gînsac, m-am îndrăgostit lulea de frumosul prinț și am dorit să fie al meu. O alta, însă, Bertha îi zicea, mi l-a răpit. O urăsc și azi.

Părea pierdută în amintirile ei. El o readuse la realitate.

— Și prințul de pe cutia de săpun și însoțitorul meu, cu care m-ai văzut nu de mult, seamănă așa de mult ?

— Să știi că da. Ca două ouă clocite. Numai că și amicul dumitale ar trebui să aibă mîneci bufante și pantaloni cu dungi alb-albastre.

— Asta-i neapărat necesar pentru un prinț din poveste.

— Nu-i așa ? De aia și am o idee strașnică : am să dau aici, în vila mea Bienaimée, un bal mascat la care am să adun banda lui Türkheimer și toată gașca. Atunci să-l vezi pe prințul meu ce frumos e. Ce zici de asta ?

— Grozav !

— Ideea asta strașnică mi-a venit din cauza dumitale, fiindcă mi-ai cîntat puțin în odaia de musafiri. Frumoasă sală de dans, mi-am zis. Aici trebuie să danseze el polca cu mine. Există totuși fericire pe pămînt.

Și deodată i se alătură, pe sofa ; își lipi, vîrîndu-se într-însul, coapsele de ale lui.

— Nu fi răutăcios, îl rugă, și spune-mi cum îl cheamă și unde stă ?

— Nu știu.

— Îţi dau şi eu ceva.
— Un cadou, ca lui Kalinke ?
— Nu, ceva mai grozav.
— Dar, zău, nu ştiu.
Dînsa oftă.
— Atunci, de abia se potriveşte. Sigur, nimeni nu ştie cine e. Aici e o taină la mijloc, ca şi cu originea nobilă. Mă apucă alte alea numai cînd mă gîndesc.
Hotărîndu-se brusc, se repezi la birou, deschise o mapă de piele gravată şi se înapoie lîngă el, cu o hîrtie în mînă.
— I-am şi scris o scrisoare, să i-o dai cînd ai să-l mai vezi. Îmi faci serviciul ăsta ?
— Foarte bucuros, o asigură el, stăpînindu-şi furia.
— Am ştiut eu. Eşti un om cumsecade. Şi acum, aruncă o privire asupra scrisorii mele. Mă înţelegi, poate că nu e totul în regulă, şi ce impresie i-aş face dacă aş fi scrîntit-o cu ortografia cumva ?
— Înţeleg.
— Stai numai puţin, să aprind lampa, aici poţi să-ţi bagi degetele-n ochi.
Trase mai aproape de el măsuţa cu lampa şi-i potrivi perna la spate. Andreas citi în fugă gîndurile ei aşternute cu trudă. Mînios foc, îşi muşca mustaţa. Va să zică de asta voise să-l scoată din minţi cu fastul dormitorului ei, de asta îl pusese să-şi vîre nasul în garderoba ei şi în baie. Devenit sclavul ei, trebuia să fie în acelaşi timp purtătorul răvaşelor ei de dragoste. Îl subaprecia însă. El, care nu se speria de rivalitatea unui Türkheimer, o să ştie să-l alunge din bătătura lui şi pe un sentimental incapabil să treacă la fapte, ca Köpf. „Viperă vicleană ce-mi eşti, îşi spuse, n-ai să ajungi niciodată în braţele prinţului tău din poveste. Ori poate că da ?“ se completă deodată. În mintea lui începea să prindă contur un plan diabolic. Între timp, însă, îi pătrundeau în conştiinţă fraze răzleţe de-ale micuţei Matzke :
„... dumneavoastră o să fiţi desigur un om nobil şi mărinimos, ceea ce m-ar bucura nespus.
V-aţi priceput, stimate domn, să cuceriţi atît de repede simpatia mea, încît sînteţi desigur de obîrşie nobilă, chiar dacă nici dumneavoastră n-o ştiţi. Asemenea lucruri se întîmplă des şi adevărul o să iasă neapărat la lumină.

Şi eu am fost săracă şi generoasă ca şi dumneavoastră, iar acum, cînd am prins cheag, n-am devenit de fel fudulă".

Andreas îşi spuse că aceste fraze exprimau sentimentalismul de maidan al bietei fete şi fantezia melodramatică a poporului. Abia se văzuse instalată pe pernele landoului ei, cu vizitiu, buldog, tată şi lacheu, că se şi îndrăgostise, în mod mişcător, de cel dintîi veston ponosit care-i ieşise în cale — şi-l preschimbase numaidecît în mătase albastră.

În continuare, Bienaimée scria în misiva adresată idealului ei :

„Cînd ne vedeţi pe de alde noi pe roţi de cauciuc, exclamaţi desigur : halal trai, ce se mai îmbuibă ăştia. Aşa spunea şi un contopist care stătea cu chirie la noi, cînd mai trăia încă mama, iar el venea acasă noaptea de la cîrciumă, după ce-i întîlnise pe Friedrichstrasse pe domnii care se plimbau cu fete. Asta nu înseamnă că vă asemuiesc cu golanul acela. V-o spun numai ca să ştiţi că şi cei ce trăiesc larg şi se îmbuibă au şi ei o inimă simţitoare faţă de cei săraci, iar eu gîndesc nu încape vorbă ca o creştină, deşi nu sînt bisericoasă şi nici nu împărtăşesc fanatismul anumitor oameni, ba chiar îi urăsc pe popi şi am prea multă minte ca..."

Autoarea scrisorii se pierdea în amănunte inutile. În concluzie, îl poftea la balul mascat ce urma să aibă loc peste opt zile :

„Contez deci fără nici o discuţie pe dumneavoastră şi rămîn, mulţumindu-vă din inimă dinainte, devotata dumneavoastră Bienaimée Matzke.

— Te pricepi bine să scrii, îi spuse Andreas, ridicîndu-se.

Dînsa îi răspunse :

— Mă bucur foarte mult. Ai grijă de scrisoare şi adu-mi-l miercurea viitoare cu mîneci bufante şi pantaloni vărgaţi aici, în vila mea Bienaimée.

— N-am să zăbovesc de fel.

Îşi luă rămas-bun ceremonios şi plecă imediat la domnul Behrendt spre a-şi comanda costumul descris de micuţa Matzke. Spera s-o facă astfel să uite de vestonul ponosit al lui Köpf, aducîndu-i înaintea ochilor fericitele-i amintiri din copilărie. Voia să înlocuiască imaginea făurită de vi-

surile ei cu propriile lui farmece. În definitiv, de ce nu i-ar atribui lui, la fel de bine ca oricui altcuiva, o discretă descendență princiară ?

Pe de altă parte se simțea jignit că trebuie să întruchipezi un ideal făurit într-o spălătorie, de pe o cutie de carton. Dar, de dragul cuceririi unei odrasle de proletari, trebuia să se coboare pînă la modul de a simți al poporului. Cu capul limpede și departe de parfumurile și de fastuoasele seducții ale casei ei, Andreas își mărturisi că micuța Matzke nu era de fel pe gustul lui. Ceea ce îl încîntase pe tînărul sărman în Țara huzurului era opulența, obișnuința costisitoare deprinsă din copilărie de a întreține o carne mai fragedă decît în alte locuri, hrănind-o cu mîncăruri alese, îmbibînd-o cu esențe scumpe și conservînd-o cu mijloace neînchipuit de rafinate. Din ruptura de pe umărul micuței Matzke nu răzbătuse însă decît pielea ofilită a oamenilor săraci. Înainte de a împlini douăzeci și cinci de ani va căpăta riduri. Și totuși, această tinerețe uscată și deja supusă fanării aprinsese o ultimă scînteie în ochiul stins al lui Türkheimer ! Pesemne că era ceva de capul ei. Cuvintele marelui bărbat : „cîte nu scapă unui tînăr" treziseră orgoliul lui Andreas. Socotea de aceea că era o sacră datorie să-și desăvîrșească educația de om de lume, posedînd-o pe Bienaimée.

Cînd se văzu pentru prima oară în oglinda garderobului său în pieptarul de atlaz albastru, cu mîneci enorme ale căror despicături erau căptușite cu galben, cu pantaloni și bufanți și cu tricoul alb-albastru, fu în același timp uimit și încîntat. Își împinse bereta din catifea albastră pe peruca cu cîrlionți lungi și aurii, își strînse spada și își puse mantila albastră-argintie. Domnul Behrendt alesese stofele cele mai scumpe ; agrafa de briliante care fixa pana de bîtlan era veritabilă. Andreas își spuse că farmecul basmelor nu putea fi împins mai departe și că chiar în vremurile de neînfrînată beție a simțurilor greu mai fuseseră văzuți pe acest pămînt oameni mai frumoși.

În seara balului întîrzie, amintindu-și de Adelheid. Se prăbuși, zdrobit, pe un scaun. Așadar sosise și ora, de mult prevăzută, cînd, spre a-și împlini înalta menire, artistul o îndepărta de la sine pe amanta consumată. Ah ! podidită de

lacrimi, femeia care se crampona de el nu-l va putea reține. Își mai prinse o dată barbișonul moale în drotul încins și plecă.

Antreul era gol, dar printre pereții tapetați cu damasc ai salonului părea a se mișca o nemaipomenită mulțime de oaspeți în costume scumpe. Oglinzile așezate față-n față creau iluzia optică a unui șir de saloane în care mătasea lucitoare, voalul străveziu și dantelele patinate pluteau pe catifeaua grea într-un șuvoi fără sfîrșit. Cefele sclipitoare ale femeilor pe culorile grele ale rochiilor lor, lucirea ochilor și toate bijuteriile lor cu ape albastre, galbene, roșii, verzi și violete se pierdeau, se scufundau în străfulgerări depărtate ca într-un uriaș buchet de corole din care țîșneau scîntei electrice.

O căută cu privirea, din prag, pe amfitrioană. O zări, încremenită într-o neobișnuită imobilitate, în mijlocul perechilor de dansatori, alături de un domn gras, căruia tocmai îi scotea limba. Andreas descoperi repede motivul. Peste pieptul pe jumătate descoperit șerpuia numai un colan de argint ; dar de la mijloc în jos, micuța Matzke era prinsă într-o teacă cu paiete lucitoare, a cărei prelungire o tîra, la spate, în încolăciri rigide. Jos, picioarele puteau fi zărite printr-o crăpătură îngustă, dar era o enigmă cum se putea folosi de ele. Imediat ce observă intrarea prințului din basme, începu totuși să se miște, vizibil emoționată, cu pași foarte mici și foarte grăbiți. Își ridică mlădioasă brațele în aer încît cîteva din brățările de aur lunecară cu un clinchet pînă la subțiori. Grăbită s-o ia înaintea picioarelor împiedicate, își pleca trunchiul înainte. Șuvițele părului, întrețesute cu flori mari albastre, închipuind niște stele, se încolăceau ca niște șerpi focoși în jurul umerilor ascuțiți ai lui Bienaimée.

Îl împinse în camera de primire tapisată în verde și închise ușa în urma lor. Îl ținea strîns, nu-i da o clipă drumul, de parcă se temea că putea dispare pe neașteptate, ca un vis frumos. Și îl privea, fericită și tematoare în același timp.

— Dumneata ești, cu adevărat ? rosti, cu un glas tremurător. Dar imediat șovăi. Andreas răspunse :

— Eu sînt, frumoasă Melusină.

— Oare ?

Își aținti privirea în ochii lui. Dar deodată, își înfipse mîinile în șolduri.

— Ce păcăleală ! Nici vorbă să fii dumneata !

— Eu sînt prințul din basme. Fortunato, în persoană, o încredință el cu o cavalerească grație. Dar nu izbuti să biruie furioasa-i dezamăgire.

— Să-ți spun eu cine-mi ești. O paiață nerușinată, asta ești, dacă vrei să știi !

Andreas scoase scrisoarea ei din mănușa răsfrîntă.

— Poftim, ia-ți înapoi pergamentul dumitale. Nu l-am putut preda prințului la care m-ai trimis. Nu-i înscris la poliție.

— Credeai, cumva, c-o poți duce de nas pe Bienaimée, făcînd-o să creadă că blestemăția ta e prințul din basme ? Află că te-ai înșelat !

— Frumoasă Melusină, dă-mi voie...

— Ce tot îndrugi despre Melusina dumitale ? Să mă scutești de obrăzniciile dumitale. Mucosule, unde te trezești ?

Andreas făcu un pas înapoi : nu se așteptase să mai audă o dată, rostite de buzele unei femei, îngrozitoarele cuvinte ale nesăratei bufetiere de la cafeneaua „Ura". Acestea atingeau o coardă prea sensibilă a sufletului său și el se revoltă.

— În definitiv, mă îmbrac cum vreau, făcu el.

Dînsa hohoti disprețuitoare.

— Și s-a mai și vopsit, și-a dat cu roșu pe obraji. Ți-aș arăta ușa vilei mele Bienaimée, dar nu-mi pasă nici atîtica de dumneata. Din partea mea, domnule, n-ai decît să rămîi.

— Foarte mulțumesc, răspunse el, și o urmă. Trebui să treacă o bună bucată de timp pînă cînd dînsa, strînsă în colivia de carton, izbuti să ajungă în salon. Cu un glas ascuțit, țipă :

— Loc pentru August-prostul. Vine prințul din basme. Fluieră-vînt.

— Fortunato, o corectă Andreas, modest.

Kaflisch, de la „Nachtkurier", se apropie fredonînd :

— Ai sosit, dar începe să fie prea tîrziu.

Purta o pitorească pelerină de tîlhar, o pălărie ascuțită și zdrăngănea fără încetare dintr-o mandolină. În gura lui, totul se transforma în melodie.

O făptură feminină, micuță și cu rochia exagerat de scurtă, se învîrti ciripind în jurul lui Andreas. În față, picioarele-i erau acoperite de atlaz alb, în spate, de catifea albastru-închis. De umeri avea prinse niște aripi uriașe, iar pe coafură, un cap mare de pasăre cu un cioc lung și ochi de sticlă. Masca, îngustă cît niște ochelari, abia dacă îi acoperea fața de la sprîncene pînă pe spinarea nasului.

— Mă recunoști, frumosule prinț ? întrebă ea.

— Încă nu.

— Eu sînt rîndunica care vestește tuturor sosirea primăverii, cu flori frumoase și adieri calde.

Țipînd și dînd din brațe, își luă zborul. Cu salturile ei nimerea în ochii unora, deranja coafura doamnelor și trezea nemulțumirea tuturor.

— Trebuie să fie Werda Bieratz, își spuse Andreas. Bună seara, domnule Liebling.

Un vrăjitor persan într-o mantie neagră, cu toiagul și bonetul cît un turn acoperit de semne mistice, își petrecea mîna palidă prin barba de culoarea abanosului.

— Petrec, se bucură de viață, rosti el, făcînd un gest larg. Dar apoi adăugă imediat. Vezi dumneata, tinere și iubite prietene, și dumneata te-ai putea instala la fel de frumos.

— Cum ?

— Te instalezi într-o nouă casă în Lützowstrasse, nu spune nu, prietene. Asemenea lucruri se află repede, lumea e atît de mică. Dar, ce voiam să-ți spun ? Dacă m-ai fi onorat pe mine, cel mai vechi prieten, cu încrederea dumitale, totul ar fi fost de mult gata. Dar ce zic ? Ar fi fost gata la jumătate preț și totuși mai frumos. Poți să-l întrebi chiar pe domnul consul general ! Sau întreab-o pe amabila noastră gazdă, domnișoara Bienaimée Matzke. Cîte nu i-am procurat ? I-am făcut rost și de noul ei nume și tot restul la fel de ieftin.

Orchestra invizibilă atacă un marș. O țigancă impecabilă, în saten-duchesse și acoperită de briliante, făcea turul salonului, condusă, cu gesturi grațioase, de Pimbusch.

Baronul rachiului, în frac și domino, făcea de departe semn : „Aștia trăiesc, aștia se bucură de viață !"

Pimbusch nu permitea nimănui din cei de față să nu fie inițiat de el în această formulă. Pe buzele lui, ea devenea sacramentală. Iar dacă vreun ins demn de milă ar mai fi folosit formula, atît de strălucitoare altădată, despre sfînta nevinovăție, acum ar fi trebuit să se simtă, sub privirea lui Pimbusch, declasat.

Lizzi Laffé apăru la brațul domnului von Rcszscinski, învăluită pompos în faldurile de catifea albă ale costumului ei Renaissance, cu talia subțire, cu mînecile foarte înfoiate și brodată din cap pînă în picioare cu arabescuri aurite.

— E prea din cale afară strînsă în corset — se adresă Andreas unui vecin care căsca — însă decolteul e foarte discret. Dar, la urma-urmei, de ce să-l fi făcut mai mare ? Are dreptate dacă refuză să-și etaleze niște farmece care, oricum, sînt cunoscute tuturor.

De cînd contribuise la înnăbușirea capriciului Astei, atît de primejdios pentru Lizzi, o privea pe fosta prietenă a lui Türkheimer cu o dezinteresată afecțiune.

— E bine — spuse — că ne-a fost păstrată măcar parțial, prin Rcszscinski. Ce s-ar fi făcut Țara huzurului fără ea ?

— Distinsă doamnă, sînteți regina petrecerii, îi șopti el cînd dînsa trecu dansînd aproape de umărul lui. Dînsa îl lovi recunoscătoare cu evantaiul.

Bărbații se îmbulzeau însă, cu gîturile lungite, în jurul amfitrioanei. Incapabilă să se miște din loc, aceasta își întreținea admiratorii cu bacantice întortocheri ale trunchiului.

— Nu o ducem ca în sînul lui Avram ? exclama ea. Avem de toate și dacă cuiva îi mai trebuie cîte ceva, n-are decît s-o spună. Orice se procură, chiar dacă-i mai greu. Ia priviți tabloul ăsta frumos și cu multe culori de colo, de deasupra căminului.

Toate capetele se întoarseră. Ceva mai jos decît splendorile create de Benlliure și Villegas, la locul de onoare dintre ei, atîrna într-o ramă de aur curat, o îngrozitoare cromolitografie, reprezentarea sentimentală a fericirii familiei mic-burgheze. Mișcată, Bienaimée explică :

— Chestia asta mi-a plăcut încă de pe vremea cînd mă tîram în ţărînă şi abia fusesem înţărcată. Trebuia să fie a mea, chiar dacă m-ar fi costat ceva bîştari. Înaltul meu binefăcător s-a dat peste cap pentru asta şi domnul Liebling a topit numai pe birje cincizeci de mărci pînă a pus mîna pe ea. Dar pînă la urmă, cum vedeţi, a ajuns aici.

Strîngîndu-i mîna lui Andreas, Diederich Klempner observă :

— Şi cînd te gîndeşti că instinctele noastre animalice ne pot face să ne pierdem capul în aşa măsură încît să putem trece cu vederea pentru un moment ridicolul cras al acestor femei. Dar bagă de seamă, să vezi ce o să se întîmple, şi nu peste mult timp !

De cînd, sprijinit de domnul von Rcszscinski, Klempner nu mai avea decît vagi legături cu Ţara huzurului, el se complăcea tot mai mult, în ciuda alurii sale de stîlp al ordinei publice, să afişeze opinii demagogice. Andreas se temu să nu se compromită prin relaţii prea vizibile cu el ; se depărtă dar de colegul său. Dar vorbele zgomotoase ale micuţei Matzke îi făcuseră şi lui o impresie penibilă. I se păru că şi el, cu tot farmecul basmului pe care-l evoca, trezea în sufletul fericitei odrasle de proletari o imagine foarte asemănătoare cu cea provocată de acea sentimentală marfă de duzină. Fericirea familială şi prinţul din basme puteau să provină din una şi aceeaşi spălătorie. Ce ruşine ! Cîte amintiri din mucegăite case dosnice trebuie că-şi făcuseră intrarea acolo o dată cu fiica lui Matzke, bîntuind somptuoasele încăperi ca nişte jalnice fantome !

Treptat, consideraţiile lui răuvoitoare se lărgiră asupra întregii societăţi. Rîndunica vestitoare a primăverii nu avusese cea mai poetică dintre ideile doamnelor. O bucătăreasă, în rochie de mătase roz, cu un decolteu mare şi braţele goale, cu un şorţuleţ de dantelă şi bonetă de muselină, făcea să se ciocnească, în tactul legănării şoldurilor, linguriile de lemn, cratiţele şi răzuitoarele care i se bălăbăneau printre panglicile fluturîndu-i în jurul trupului şi al tivului rochiei. Satanella ţopăia cu o drăcească neruşinare într-o rochiţă roşu aprins din care zbucneau flăcări de mătase galbenă. Îşi pierdea mereu cîte unul din pantofii roşii şi-l încingea pe neprevăzătorul care i-l aducea cu o profesională

privire pe sub gene. Tichia îi scotea flăcări și dînsa își agita tridentul. În schimb, blîndele și cucernicele copile ale primăverii se mișcau purtînd pe cap o pansea de mărime mai mare decît cea naturală sau o uriașă răsură. Rochia purpurie a tirolezei îi ajungea abia pînă la genunchi și se ridica la fiecare pas al acesteia. Corsaju-i negru scînteia sub mulțimea fluturașilor multicolori, iar pantofii de lac erau prinși cu paftale de briliante. De altfel, și costumul de catifea al unei țărăncuțe italiene, cam de prin locurile unde semenii ei se topesc văzînd cu ochii din pricina foamei permanente și a frigurilor, era presărată din belșug cu pietre prețioase. O blondă scundă își aplicase pe rochia de atlaz alb o broderie neagră care înfățișa gama notelor muzicale. Funde și codițe erau zvîrlite la întîmplare pe un fond dominant de chei de portativ. Pe coafură i se înălța un artistic edificiu de hîrtie de note. De fiece dată cînd orchestra ataca un nou dans, ea se oprea și ridica surîzînd visătoare bagheta. Andreas recunoscu ușor în această doamnă întruparea în carne a muzicii, dar nu-și dădu seama ce vroia să reprezinte o apariție similară a cărei veșmînt era acoperit, în loc de note, de litere majuscule sau mici parcă aruncate cu lopata. De-a lungul spinării cădea foșnind o trenă grea, strînsă ușor între coperți de cărți. Umerii și capul străluceau de bijuterii de aceeași formă. „Poate că vrea să reprezinte cultura germană", își spuse Andreas, dar îndată ce dînsa observă că el încerca să-i dezlege misterul, îi explică :

— Sînt șoarecele de bibliotecă.

— Ah ! Ar fi trebuit să-mi închipui. Și aici e plin de cărți ? întrebă el, pregătindu-se să cerceteze cuprinsul corsajului care i se părea exagerat de voluminos. Dar ea se supără.

— Ce obrăznicătură îmi ești ! Un Făt-Frumos de teapa dumitale crede că de-alde noi ne gătim numai duminica.

Și, vizibil înciudată, îi întoarse spatele.

— Astă seară n-am noroc, își spuse Andreas. Fortunato e un nume care-mi poartă ghinion.

Dezamăgi mai multe măști feminine, care-l întîmpinaseră cu amabilitate, prin răceala-i batjocoritoare. Și își spuse că era greu de hotărît care erau mai tîmpe : femeile

cinstite ce puteau fi întîlnite în salonul casei Türkheimer, ori creaturile de aici. Dar poate că tot acestea din urmă trebuiau declarate cîştigătoare a întrecerii. Se hîrjoneau, cu o veselie forţată, îşi arătau, cu o disperată dărnicie, toate farmecele, ţipînd ca posedate de demon — pentru ca apoi, pe neaşteptate, feţele hilare să-şi recapete vechile şi asprele, îmbătrînitele şi lacomele trăsături, cînd aripile de balaur ale Satanellei le smulgea vreo pană de struţ sau o mînă neîndemînatică le sfîşia cîrpele fluturînde.

Dar nici bărbaţii nu ofereau o privelişte mai agreabilă. Credeau că, înfăşuraţi într-un domino, trebuiau să se poarte altfel decît de obicei, dar nu ştiau cum. Se avîntau într-un salt neaşteptat sau riscau un gest ambiguu, dar îşi scuzau accesul de sălbăticie printr-un surîs încurcat. Îşi ştergeau cîte o lacrimă de plictiseală şi îşi făceau curaj, strigîndu-şi unul altuia : „Aştia trăiesc, aştia se bucură de viaţă !" cu oftatul adînc al contopistului beţiv care, prin mijlocirea micuţei Matzke, dobîndise cetăţenia spirituală în Ţara huzurului.

„Veselia lor îţi sfîşie inima, observă Andreas. Dar parcă s-ar putea altfel ? N-au văzut niciodată o mascaradă adevărată."

Şi se împăună, mîndru de cultura mai veche, mai naturală a ţinutului său, unde fiecare ţăran de baştină era un aristocrat în comparaţie cu aceşti venetici muiaţi în aur din meleagurile acestea sălbatice. Dar o atingere străină, asemănătoare cu aceea a unui hoţ de buzunare care l-ar fi pipăit uşor, îl opri din meditaţie. Se întoarse : era amfitrioana, care îi adulmeca, tăcută şi atentă, veşmîntul. Văzîndu-se prinsă asupra faptului, aceasta îi spuse :

— Nu te supăra, am vrut numai să-mi dau seama dacă miroase la fel. De arătat arată la fel, dar o fi mirosind tot aşa ? Mă tot întreb.

— Dar cum să miroase ?

— Ei, cum mirosea cutia de săpun. Ştii dumneata, aceea pe care era zugrăvit idealul meu. Avea un miros atît de frumos şi uite că apare cineva care, dacă n-ar mirosi la fel, ar însemna că m-a păcălit rău de tot.

Andreas îşi spuse în sinea lui că Bienaimée era stăpînită de vraja amintirilor. Îşi propti dreapta, cu o viguroasă gra-

ție, în șoldul îngust, își strînse cu stînga mînerul spadei și-și umflă pieptul cu atîta putere încît cusăturile pieptarului aproape că plesniră.

— Sînt, va să zică, destul de asemănător cu idealul dumitale, îi spuse. Dînsa îl mînca din ochi, gravă, palidă și vizibil intimidată.

— Și încă cum, îi răspunse visătoare.

— Atunci de ce te-ai purtat așa de urîcios cu mine mai înainte.

— Mai ești supărat pe mine ? Din păcate, am gura cam spurcată, o moștenire din familie. Toți din familia Matzke sîntem la fel, mă înțelegi ? Dar nu te supăra. Dumneata rămîi un bărbat cu adevărat frumos și bine.

— Ei, vezi ?

— Nimic de spus, dintre toți cîți se învîrtesc prin vila mea Bienaimée, dumneata ești fără îndoială cel mai frumușel.

— **Mă rog.**

Și dădu să plece, făcînd pe indiferentul.

— Dar unde o fi Türkheimer ? o întrebă.

— Uite colo, după paravanul ăla de mătase pictat așa de frumos și în atîtea culori. Acolo trebuie să se fi băgat. Azi are iar o zi proastă. Dar ce-o fi vrînd ? Un șontorog ca el.

Îndărătul paravanului scund, Türkheimer arăta de parcă și-ar fi luat bun-rămas de la toate bucuriile vieții. Mătasea albastră a caftanului său lucea, cutele sclipitoare ale pantalonilor largi de atlaz vișiniu cădeau pînă peste papucii verzi. Pîntecele îi era încins cu un brîu purpuriu, turbanul alb i se clătina pe cap în reflexele sîngerii ale unei semilune de rubine. Dar obosit de propria-i strălucire, își ținea plecate pleoapele umflate ; buza inferioară îi cădea pe bărbie, barbetele roșietice se striveau pe piept printre arabescurile broderiei din fire de aur și argint, printre sclipirile briliantelor Ordinului soarelui al republicii Puerto Vergogna. Fulgerele tuturor giuvaericalelor unui fabulos imperiu se încrucișau pe teaca largă a unui uriaș iatagan ; pe garda acestuia odihnea însă o mînă veștedă. Stors de puteri, pradă suferinței sale, sultanul se ghemuise pe o sofa.

— Cum să meargă ? răspunse el la întrebările îngrijorate ale lui Andreas. Prost, prost. Întreabă-l pe Klumpasch. Klumpasch, fă-te încoa.

Obișnuit cu moravurile lumii mari, medicul se prezentă imediat. Türkheimer îl întrebă :

— La fel de mult ?

— Patruzeci de grame, domnule consul general.

Türkheimer căzu pe gînduri.

— N-ar fi prea mult, oftă el.

— Ei, pentru început e destul. Trebuie să țineți regim.

— Și fără șampanie ?

— Să fim rezonabili, domnule consul general. Ați băut destulă șampanie în viața dumneavoastră.

— Nimic de zis. Nu e vorba de șampanie, dar mi se pare că sînt, cum să spun, atît de dulce, cu tot zahărul ăsta...

— Cel mai pur zahăr de struguri, stimate domnule consul general.

Türkheimer rămase tăcut, scărpinîndu-și bărbia. După care observă :

— Dacă cel puțin ar putea fi de vreun folos.

— Să mai fie și folosit ? Mulțumiți-vă că-l aveți.

— De fapt, ar fi nevoie de cantități mai mari. Spune, doctore, n-ar putea fi valorificat pentru niscaiva scopuri industriale ?

— E o idee, domnule consul general. Să ne mai gîndim la ea.

— Da, ar trebui să ne mai gîndim.

— Așadar, vă doresc gînduri rodnice, domnule consul general.

Klumpasch se depărtă. Andreas își spuse : „Patruzeci de grame da zahăr. Nenorocitul !"

Dar cu glas tare rosti :

— De altfel aveți o culoare foarte bună, domnule consul general.

— Pe corp, vrei să spui ? Ei, s-o lăsăm baltă. Ce caut aici ? De ce nu mă duc la culcare ? Ei, dacă n-ar trebui s-o ajut pe micuța-mi Beinaimée să-și inaugureze vilișoara ? Cum ar putea-o scoate la capăt fără mine ? Biata copilă, privește-o, uite-o colo. Nu aduce cu un lujer de crin ?

— Cu un crin roşu, domnule consul general, exclamă Süss, care-şi băgase capul după paravanul de mătase.

Türkheimer zîmbi fără vlagă.

— Aşa e, Süss, ai nimerit-o. Eşti prietenul meu, Süss, îţi dau o participare la — ei, vedem noi curînd la ce-ţi dau o participare. Cred că acum ar trebui să mîncăm ceva. Dar ce mîncare? Parcă eu îmi pot permite să mănînc!

În pragul sufrageriei se ivi madam Kalinke, într-o rochie de atlaz negru, care foşnea, pîrîia şi ameninţa să se destrame. Îşi împreună mîinile cu perniţe de osînză pe pîntece şi porni cu paşi mărunţi, cu capul plecat tandru pe umărul stîng, către micuţa Matzke.

Cum se aşezară, amfitroana spuse:

— Acum ni se serveşte supeul meu.

Glasul îi era ferm şi privea cu ochi mari, strălucitori, întreaga masă. Pe cît de degajată fusese pînă atunci, pe atît de solemnă deveni cînd începu să se oglindească în serviciul de masă de argint masiv. Între dînsa şi Türkheimer se afla o operă masivă din atelierul lui Claudius Mertens: Léda şi lebăda. Însufleţită de simţămîntul unor înalte răspunderi, luă din mîna vecinului ei, baronul von Hochstetten, paharul pentru a-l şterge cu şervetul. Obiecţiile baronului îi sporiră zelul.

— Curăţenia înainte de toate, declară ea.

Şi, spre groaza lui madam Kalinke, începu să frece cu şervetul toate cristalele sclipitoare, paharele de Bordeaux, de vin de Rhin şi cupele plate şi şlefuite de şampanie pînă la care puteau ajunge braţele ei. Se opri în faţa cănilor cu capace de argint în care scînteia vinul roşu şi înşfăcă cu amîndouă mîinile farfuriile de un alb mat, cu monograma ei şi marginile aurite, refuzînd cu încăpăţînare să primească ceva înainte de a fi fost serviţi toţi musafirii.

Directorul Kapeller era obiectul unor neobişnuite atenţii din partea vecinilor săi de masă. Diederich Klempner îl întrebă:

— E adevărat, domnule director, că sînteţi destinat a deveni conducătorul „Baletului popular german"?

— Îmi fac iluzia că am oarecari perspective, răspunse actorul, zîmbind cu modestie.

— Şi cum aţi pus mîna pe postul ăsta ? exclamă Lizzi Laffé.

Andreas se miră şi el :

— Cine ar fi spus asta acum patru săptămîni, domnule director ?!

Dar Kaflisch replică :

— De ce să nu poată cineva ajunge director al „Baletului popular german" ? În Ţara huruzului oricine poate ajunge orice.

— Vă rog, domnilor, rosti Kapeller. Se foia pe scaunul lui, plin de teamă să nu trezească invidia celorlalţi. Ce vină am eu, domnilor, spuneti şi dumneavoastră. Port eu vina prostiilor făcute de alţii ? Ce i-o fi venit nefericitului director Nothnagel să se spînzure de un piron în biroul lui ?

— De un piron nefericit [1], întregi Kaflisch.

— Un Schmeerbauch [2] care îşi face seama şi un Nothnagel care se spînzură de sine însuşi. Prea de tot.

Kapeller izbucni într-un hohot de rîs, plin de recunoştinţă faţă de ziarist. Simţea să invidia care-l înconjura nu era chiar atît de neîmpăcată.

— În fine, domnii mei, ce să vă spun ? Omul acela vrednic de compătimire, încurcat în inextricabile dificultăţi financiare, se spînzură şi cînd domnul consul general Türkheimer, care, după cum ştiţi, finanţează „Baletul popular german", află de această nenorocire, eu sînt, din întîmplare, în preajma lui. O simplă vizită, mă înţelegeţi, cu unicul scop de a nu-l lăsa pe puternicul nostru protector să mă uite. Dar cînd ţi se potriveşte, se nimereşte. Am eu vreun merit, domnilor ? Nu, n-am nici un merit. Domnul consul general mi-a spus : Kapeller, ce părere ai ? Iar eu i-am răspuns : Domnule consul general, vă stau la dispoziţie şi sper să fac faţă împrejurărilor. Ce vreţi ? Am eu vreo vină ? Am eu vreun merit ?

Şi îşi apăsă, zîmbind umil, bărbia groasă pe plastronul umed. Un glas lăuntric îi spunea că şi cel mai mare noroc

---

[1] Joc de cuvinte. *Nagel* înseamnă în limba germană piron, iar *Not* — lipsă, mizerie.

[2] Burtă plină de osînză (germ.).

găsește pînă în cele din urmă iertare, numai să nu fie legat de vreun merit. Apoi se întoarse spre Andreas.

— Sper că pot conta pe binevoitorul dumneavoastră sprijin, distinsul meu domn ? O strînsă legătură cu cercurile literare este pentru instituția noastră o necesitate indispensabilă. Ne veți ceda „Necunoscuta" pentru reprezentare, nu-i așa ?

Înainte însă ca tînărul să fi putut da un răspuns, Răsura, Bucătăreasa și Șoarecele de bibliotecă tăbărîră asupra directorului, cerînd să fie angajate.

Înfulecînd o bucată de trufă violetă, Duschnitzki observă :

— Bunișor birt aici.

— O să mai venim pe aici, îl completă Süss.

Se serveau trufe negre, violete și albe, trufe întregi și felii de trufe, sosuri de trufe, trufe în șampanie și piure de trufe. O ciulama spaniolă de pasăre, cu capere, măsline și stafide în sos alb, pateu și hrăniță trezi oarecari pasiuni. Căci atunci cînd majoritatea mesenilor recunoscu originalitatea acestui fel, Pimbusch se lăsă împins de orgoliul lui să afirme că trebuie să-l mai fi mîncat pe undeva. Această afirmație stîrni o indignare generală, iar Liebling îl îndemnă să spună numai adevărul.

Bienaimée clocotea furioasă.

— Cum poți spune asemenea neadevăruri, domnul meu. Bucătăreasa mea a combinat acest fel singură-singurică. Așa bucătăreasă nu se mai află, v-o spun eu, domnii mei. Numai că abia se strecoară pe ușă. Și nu face nimic, e umflată și leneșă ca un c... !

Se stăpîni însă la timp.

— Și nu mișcă un deget fata asta, decît gătește prînzul. Să facă ceva prin casă ? Mai degrabă și-ar tăia o mînă.

Pentru moment, atenția gazdei era absorbită de felurile de mîncare.

— Gîsca ! exclamă ea. Asta e ceva pentru niște bieți oameni care-i duc dorul. O să mîncați însă numai picior și piept, tot restul a fost dat pe răzuitoare ; de aia e și sosul atît de picant.

Türkheimer oftă :

— Ce mă fac eu cu astea ?

Aruncă o privire invidioasă asupra lui Jekuser care mesteca fără grijă, şi puse şervetul la o parte.

— Cică să nu beau şampanie, spuse. De ce nu mă duc la culcare ? Numai fiindcă micuţa mea Bienaimée are nevoie de mine acum cînd dă prima ei recepţie în noul ei cămin. E doar atît de tînără. Şi atît de neexperimentată. Şi ce uşor cade victimă ispitelor care o asaltează, o asemenea copilă.

Şi continuă să se jelească, dînd din cap aproape plîngînd. Nu mai mîncă apoi decît puţină pîine de graham, pradă unor gînduri triste, şi împrăştiind firimiturile în toate direcţiile cu vîrful cuţitului. Ele făceau neaşteptate salturi de broaşte, iar cînd le scăpa din vedere, le căuta cu gura căscată. De cealaltă parte a mesei, Werda Bieratz începu să-i imite joaca. Repezea cu atîta dibăcie cojile de pîine peste masă încît o firimitură nimeri în gura deschisă a lui Türkheimer. Acesta se înecă, tuşi pînă cînd îi dădură lacrimile şi, de frică şi furie, dădu peste cap un pahar de şampanie.

Momentul solemn şi emoţia o făcuseră pe micuţa Matzke să bea mai mult decît s-ar fi cuvenit la o primă încercare. Tot ţeapănă, dar cu pleoapele ceva mai grele, îşi măsură pe rînd musafirii. După care începu să vorbească vrute şi nevrute.

— Sînt cam cherchelită, observă ea sughiţînd înduioşată. Dar cred că nici acum nu sînt de lepădat. Un bob zăbavă, bătrîne sac cu bani.

Şi scoase limba, făcîndu-i cu ochiul lui Türkheimer. Eforturile lui Lizzi Laffé de a o readuce în limitele bunei cuviinţe rămaseră zadarnice. Türkheimer zîmbea galeş ori de cîte ori Bienaimée îl numea „sacul meu cu bani". Dar Kaflisch reflectă :

— Ce solemn apus de soare e decăderea unui om mare !

— Sac cu bani, e bine spus, declară Klempner. Ştiţi de cine îmi aminteşte asta ? De Dubarry, care îi zicea bătrînului ei rege La France. Îi spunea : „La France, nu lăsa să dea cafeaua în foc". În amîndouă cazurile, o fetişcană îşi bate joc şi terfeleşte un întreg regim în persoana reprezentanţilor săi încoronaţi.

— Oh ! mîrîi Liebling printre dinţi. Cui i-o spui ? Atingi coarda mea cea mai sensibilă. Aceste fetişcane sînt

avanposturile înaintate ale revoluției în propria noastră tabără. Ele se strecoară printre noi pentru a mînji tot ce ne este scump și a submina terenul pe care ne aflăm. Dacă un Türkheimer îi permite unei micuțe Matzke să-l facă sac cu bani și mai și rîde înduioșat, atunci...

— Atunci nu mai durează mult! exclamă Klempner cu o bucurie nestăpînită. Etala cunoștințe pe care nimeni în afară de el nu le poseda probabil și bea mai mult decît toți ceilalți, încercînd, în ambele cazuri, să compenseze scăderea prestigiului său. Dar și Liebling își înviora simțul etic înnăscut consumînd șampanie Heidsiek. În schimb, Kaflisch chefuia fără nici un fel de gînduri ascunse. Indiferent față de problemele grave, o întrebă pe amfitrioană cum îi merge domnului Matzke, tatăl ei, și dacă acesta nu-și va face apariția în acea seară. Se aștepta poate ca fata să-i fie recunoscătoare pentru această atenție; dar Bienaimée îi luă la trei păzește:

— Crezi dumneata, pezevenghi ce-mi ești, că-ți poți permite să faci glume proaste cu mine? Să vezi ce se întîmplă dacă m-aș lua de dumneata. Cine mă ia peste picior, zboară din vila mea Bienaimée. Aici totul e al meu, aici nimeni nu se poate lega de mine nici cu un cuvînt, vă pot lua pe toți pe fără de să vă zboare fulgii. Ce, n-am dreptate?

Toți se grăbiră s-o aprobe și Bienaimée se liniști, treptat.

— Micuță, dar înfiptă, observă Kaflisch, speriat încă.

În ciuda acestor incidente, lipsea totuși antrenul. Deprimarea sufletească a lui Türkheimer îi apăsa pe toți. Numai Pimbusch și Hochstetten aveau o conversație animată îndărătul Muzicii care se îndopa de zor cu pateu de ficat de gîscă. Din cauza asemănării destinului lor conjugal, deveniseră prieteni, sprijinindu-se și consolîndu-se reciproc. Baronul, care din pricina surorii sale nu mai primea de la Asta decît prea puțini bani de buzunar, se bizuia pe dărnicia nedezmințită a fabricantului de rachiuri. Pimbusch îi oferea de fiecare dată o sumă dublă celei cerute, căci legătura cu Hochstetten îi dădea mereu noi motive de a nutri absurda speranță că va fi primit într-un foarte aristocratic club. Ordinul, asigurat tatălui Astei prin contractul de căsătorie, întîrzia, și Türkheimer o făcea pe su-

păratul față de Hochstetten. Pimbusch continua însă să-și îndrăgească prietenul ca pe o frumoasă himeră în care vrei să crezi cu tot dinadinsul.

În anume momente nu se auzea decît cîte un chicotit reținut care părea că vine de sub masă și plescăitul neîntrerupt, satisfăcut, al domnului Jekuser. Proprietarul lui „Nachtkurier" nu era fumător, dar era gurmand. În mijlocul tăcerii apăsătoare, cineva suspină :

— Chelner, puțină veselie !

Dar acest strigăt disperat nu trezi nici un ecou, de parcă ar fi fost înnăbușit și înghițit de faldurile grele ale veșmintelor împestrițate ce înconjurau masa. Luxoase, sărbătorești, ample, aceste veșminte așteptau, pentru a se desfășura și străluci, invitația irezistibilă și exuberantă a unor eroi plini de viață dornici să-și măsoare puterile, în lumina lumînărilor, a argintăriei și a cristalelor, în mirosul mîncărurilor și în parfumul greu al florilor, cu femeile și cu vinul. Pînă una-alta, însă, nimeriseră pe niște trupuri vlăguite, obosite de cîteva ore de veselie forțată, se băteau pe niște piepturi care nu scoteau nici un chiot, ci își rețineau zgîrcite suflul, își pierdeau prospețimea pe niște pîntece ținute în frîu de regimuri temătoare, se decolorau sub privirile critice ale unor ochi obosiți.

Cînd își potoli foamea, Andreas luă cîteva poze seducătoare al căror efect asupra micuței Matzke îi întrecu toate așteptările. Beinaimée făcu ochi mari cînd el, ridicînd brusc genele-i lungi, își arătă profilul încadrat în plete aurii. Apoi tînărul își sprijini brațul de speteaza scaunului în așa fel încît manșeta de dantelă să-i acopere degetele, își plecă visător capul, peste care îi căzu părul — și Bienaimée suspină. Dar, deodată, își îndreptă spinarea pentru ca îndată, cu mîna pe piept, cu fruntea încruntată, să caute, mîndru și bătăios, un adversar necunoscut. Dînsa își împreună mîinile și el o auzi șoptind înfiorată :

— Nici că se poate ceva mai frumos. Nici la teatru nu vezi așa ceva.

Nimeni nu dădea atenție celor doi fericiți. Kapeller era în toiul unei agreabile causerii despre debutul lui artistic cu douăzeci de ani în urmă la Inowrazlaw. Se vădi astfel că o cunoscuse încă pe atunci pe Lizzi Laffé.

— Frumoasele vremuri ale tinereții, rosti el ușor mișcat.

Dînsa rîse cam acru.

— Ah, da ! Tempi peccavi.

Liebling o corectă :

— Pater passati.

— Dumneata îți închipui, poate, că eu nu știu asta ? exclamă ea.

— Bineînțeles că da. Am spus-o numai așa, ca să vorbesc ceva, o asigură Liebling, scuzîndu-se.

— O neînțelegere fără importanță, doamnă.

Dar pe fața lui Lizzi se iviseră, sub stratul de pudră, pete mari roșii. Sufla greu.

— Te rog să mă lași în pace ! îi răspunse apăsat și se ridică, îndreptîndu-se spre ușă foșnindu-și fustele și solemnă, la brațul tăcutului și serviabilului Rcszscinski.

— Consolează-te, dragul meu, interveni Kaflisch. Nu e vina dumitale. Drăguța de ea avea corsetul prea strîns și nu mai putea răbda. Acum a reușit ieșirea, ce-și poate dori mai mult ?

Cîțiva oaspeți se folosiră de prilej spre a-și lua rămas bun. Türkheimer declară că era timpul de mers la culcare și se ridică gemînd. Numaidecît, însă, micuța Matzke își recăpătă pofta de viață.

— Sacul de bani se duce la culcare, exclamă ea. Acu' să vezi chiolhan în casa Matzke ! Ura !

Tușind ușor și făcînd fasoane, madam Kalinke trebui să-i tragă de pe picioare teaca acoperită de paiete ; cum se văzu liberă, micuța Matzke începu să țopăie, cu sărituri mari și țipînd asurzitor, în jurul protectorului care se retrăgea. Combinezonul de mătase roșie zbura ca ridicat de vînt pînă la șolduri. Bienaimée își încolăcea brațele goale în jurul lui Türkheimer, dar acesta nu izbutea s-o prindă. Pe neașteptate, cu părul în flăcări și despletit lipit aproape de fața lui, dînsa făcu o strîmbătură înfricoșătoare și, înainte ca el să-și fi putut reveni, îl și lovi, în glumă, dar cu sete, de vreo trei-patru ori peste burtă. El îi făcu un semn de bun-rămas, plin de melancolice regrete, cu capul plecat pe umăr. Cu pași mici, mereu înconjurat de țopăielile roșcovanei, ajunse la ușă. Acolo se întoarse, mai privi o dată înapoi și rosti, trist și resemnat :

— Ăştia trăiesc, ăştia se ghiftuiesc !

Cei rămaşi se priviră de parcă s-ar fi aşteptat la o schimbare a atmosferei. Din încăperea alăturată, dinspre uşa care dădea spre terasă, venea o rază de lumină nehotărîtă, cenuşie, care îngălbenea flacăra lumînărilor şi făcea să pălească feţele oaspeţilor. Conştiinţa de a fi petrecut o întreagă noapte în sala de dans şi în jurul mesei, trezi în ei o sălbatică bucurie. Diederich Klempner tună :

— Nu sîntem născuţi pentru a ne bucura de viaţă ?

Erau cu toţii convinşi că aşa era. Şi, ţinută în frîu pînă atunci de plictiseala posomorîtă, beţia lor treptat adunată se dezlănţui acum dintr-o dată. Cei care credeau că rămăseseră în urmă, se grăbeau să recupereze ; fără un pretext anume, Duschnitzki dădu pe gît un pahar de vin plin cu coniac. Micuţa Matzke, şi aşa ameţită, apucă o carafă cu inscripţia „Malaga" pe eticheta argintie şi o duse la gură. Kaflisch zdrăngăna strunele mandolinei lui şi cînta ca un cocoş. Süss încercă să se ridice în cap pe scaunul lui, dar Cetăţeanca celor patru cantoane ţipă :

— Ia nu-ţi mai bălăbăni picioarele alea de lut.

Şi îl trînti de podea, cu toate opintelile lui. Cu o încăpăţînare de beţiv, el mai făcu o încercare şi aceeaşi inutilă cruzime îi interzise mica-i plăcere, pînă cînd, sfîrşit de puteri şi văzîndu-şi nimicite toate speranţele, Süss se prăbuşi plîngînd.

Wanda Bieratz cerea în gura mare să vină Anton, vizitiul amfitrioanei, dar aceasta se năpusti cu ghearele asupra coafurii actriţei.

— Ai fi avînd tu poftă de el, curcă plouată ce eşti. Dar un bărbat aşa de frumos nu-i de mutra ta !

Cu mare greutate izbuti Liebling să despartă doamnele. Dar chiar şi moralistul făcu, deşi trecător, o seamă de isprăvi neobişnuite. Îşi apropie boneta de vrăjitor acoperită de semne magice de flăcările unui candelabru şi-o aruncă apoi în aer. Cineva o prinse şi apoi îşi aruncară unul altuia făclia aprinsă, fără a ţine seama de pericolul unui incendiu.

Satanella şi Bucătăreasa se prinseseră cu Kaflisch şi cu avocatul Goldherz într-un dans străin de bunele moravuri. Dar cu toate că toţi urlau într-un glas şi se îmbrăţişau

clătinîndu-se pe picioare, țipînd în neștire, fiecare părea cufundat într-o adîncă, nepătrunsă singurătate. Fețele palide, pe care șiroia sudoarea, ochii sticlind și gurile larg căscate purtau masca iluminatului căzut în transă, posedat de ideea sa.

Înconjurat de femei țipînd ca niște păunițe, Süss vărsa, foarte calm, o parte din cele îmbucate pe covorul de catifea roșie. Izbutind să termine pateul, Muzica avea de făcut față unor violente crize de sufocare. Îi desfăcură brasiera și-i turnară o sticlă de șampanie în corsaj. Dureros impresionată de această priveliște, Bienaimée se agăța de speteaza scaunului ei. Își cuprinse fața în palme și începu să se jelească sfîșietor.

— Ah ! dacă ar ști măicuța-mea în cimitirul din Heinersdorferstrasse că, atît de tînără, sînt înlănțuită de un tiran îmbătrînit.

Entuziasmați, domnii îi țin ură isonul.

— Tiranul îmbătrînit, ura, ura, ura !

Bienaimée sări în picioare.

— Toată lumea să-și dea poalele peste cap. Ca mine, care m-am săturat pînă peste cap și mă dedau acum...

— Beției ? încercă să ghicească Klempner.

— Crimei ? întrebă Goldherz.

— Ateismului ? cercetă Liebling.

— Nu, desfrîului ! țipă ea și, întinzîndu-și brațele lăsîndu-se pe spate de parcă ar fi căzut în transă, cuprinse trupul prințului din povești cu o privire ce implora, pierdută în tandrețe. Situația nu i se părea însă acestuia destul de coaptă și de aceea se depărtă de Bienaimée cu o mișcare abilă care-i punea în valoare, în ochii ei, mușchii picioarelor, sub tricoul de mătase albastră.

Insensibil față de toate aceste amănunte. Kapeller se urcă pe masă pentru a declama, în mijlocul florilor veștejite, al cojilor de pîine, al mucurilor de țigări și al rămășițelor de vin, prologul cu care avea de gînd să deschidă „Baletul popular german". N-apucă să ajungă însă prea departe ; urlînd de durere, sări jos, deoarece Rîndunica îl împunsese tare, cu ciocul ei lung, în pulpă.

Numai Duschnitzki rămînea liniștit la locul lui. Un zîmbet subtil îi lumina trăsăturile ; îi venise o idee. Pe

neașteptate, luă o farfurie de porțelan alb-lăptos cu monograma B. M. și cu marginea aurită, o cercetă cîntărind-o o clipă în mîna dreaptă și cu o mișcare bine chibzuită, cu forță și eleganță, o zvîrli spre tavan. O a doua luă același drum și, cu o dibăcie cîștigată prin exercițiu, expedie curînd vreo duzină la aceeași destinație. Cu țigareta între buze și privind mîndru în jur cu ochii-i migdalați și catifelați, își continuă apoi opera netulburat și cu iscusință.

Bienaimée îl urmări din ochi cîteva clipe, neînțelegînd ce se petrece. Dar în cele din urmă țipă :

— Îmi faci zob serviciul. Păi știi dumneata cît a costat cînd a fost cumpărat ?

Și imediat după aceea se aruncă plîngînd la pieptul lui Andreas și acolo rămase. Oaspeții ei dansau însă în jurul lui Duschnitzki, ridicînd în sus degetele arătătoare, măturînd dușumeaua cu cozile fracurilor și cu trenele, fluierînd, behăind și chiuind cît îi țineau puterile. Se împingeau unii pe alții în ploaia de cioburi care curgea mereu din tavan. Cine era atins de vreun ciob din fostul serviciu al casei Matzke se arunca pe jos țipînd asurzitor și prelung și zvîrlind din picioare.

Klempner și Liebling, în a căror fire demnitatea de om era mai adînc înrădăcinată, își încrucișară fără vrere privirile și plecară ochii. Liebling ținea încă ridicat brațul cu care, cu o veselie de copil de care nu era socotit în stare, încercase să prindă una din farfuriile care zburau în juru-i. Îl coborî, ridică neputincios din umeri și se consacră din nou, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat, sticlei părăsite. Klempner se strecură rușinat spre ușă. Încet, încet, își veniră și ceilalți în fire. Unul după altul, priviră în jurul lor, mirați de parcă se aflau într-un loc necunoscut. Îngroziți, își dădeau brusc seama că, fără să vrea, căzuseră pradă unui acces de nebunie furioasă. Și, copleșiți, se depărtau în tăcere, cu genunchii tremurînd, cu spinarea încovoiată, cu broboane de năduşeală pe fruntea palidă, cu sufletul pustiit. Zorile răzbăteau în încăpere ca o fantomă nedesluşită, paralizantă și îi măturau afară.

Andreas mai continua să țină amfitrioana la pieptul lui. Simțea zvîcnirea dureroasă a trupului ei mlădiu, vedea

greaţa pe care i-o pricinuia stomacul ei şi paloarea-i verzuie de pe faţă. Din cînd în cînd Bienaimée bîiguia, fără sens şi întreruptă de sughiţuri :

— Ar fi fost aşa de frumos.

De cîte ori vreunul din cei care plecau îl măsura pe Andreas cu o privire plină de subînţelesuri, acesta îşi spunea în neştire :

— De ce nu ?

Dar în atmosfera îmbîcsită şi melancolică a acestei arene părăsite a dezlănţuirii instinctelor omeneşti, fiecare răsuflare pricinuia o jalnică dezmeticire. Carnea micuţei Matzke îi părea încinsă pînă la refuz şi ofilită, cu un miros nelămurit, suspect. Părul şi pieptul pe jumătate dezgolit îi erau ude de transpiraţie, braţele de-a lungul cărora sudoarea îngroşată de cremele de frumuseţe şiroaia i se lipeau de obraji. Îşi spunea că micuţa ar fi trebuit să se spele. De altfel, simţea şi el în gură un gust de cocleală pe care zadarnic încerca să-l alunge înghiţind în sec.

„Ce mă fac acum, după o noapte pierdută şi buimac cum sînt, cu această aventură ?" se întreba el.

„Fiinţa asta mi se pare pur şi simplu respingătoare", adăugă apoi. Dar în acelaşi timp se gîndi la Türkheimer şi îşi îndreptă mîndru spinarea.

„Să vadă el cu cine are de-a face !"

Apoi îşi aminti de Adelheid şi de Köpf. Şi lucrul îl înveseli foarte.

„De data asta nu trebuie să mă întreb pe cine păcălesc. Ia te uită, îl păcălesc pe Türkheimer, o păcălesc pe Adelheid, îl păcălesc pe Köpf şi o păcălesc pe micuţa Matzke, care mă confundă cu el. Sau mă crede acum cu adevărat prinţul din poveste ?"

Şi repetă, de astă dată hotărît:

— De ce nu ?

Liebling, care pleca ultimul, ţinîndu-se surprinzător de bine pe picioare, îi făcu un semn de uşoară dojană, dar şi de înţelegere. Servitorul Friedrich îşi privea nedumerit stăpîna, dar madam Kalinke, cu un deget pe buze şi foşnindu-şi tainic rochia de atlaz, îl împinse pe uşă afară. Şi Andreas rămase singur, cu povara iubitei sale, care gemea

ușor în brațele sale, în salonul golit. Cu capul plin de aburii beției, cu simțurile amorțite, auzi cum se închide poarta casei.

XIII

Înalta corupție

DACĂ PROTECTORUL MEU AR INTRA PE UȘĂ, aș fi nebună de fericire, îi spusese Bienaimée cînd păşise pentru prima oară în noua locuință a lui Andreas, din Lützowstrasse.

După fiecare întîlnire erau dezgustați unul de celălalt, dar gîndul la Türkheimer și la mutra pe care ar fi făcut-o dacă s-ar fi ivit pe neașteptate în prag, îi unea pe cei doi amanți. De fiece dată cînd petreceau împreună un ceas de dragoste, fără să fi fost surprinși de dînsul, se simțeau abătuți de parcă s-ar fi ostenit de pomană. O luau însă mereu de la capăt.

— Ar fi mai frumos la mine, în vila mea Bienaimée, observa micuța Matzke. Dacă ar da peste noi în cel mai fain moment. Dar ce să mai vorbim ! Gîndește-te numai la burta lui lăbărțată și la barbetele lui ! ofta ea, dusă pe gînduri.

Andreas se gîndea și el la toate astea.

— De ce nu mergem atunci la tine ? întrebă el.

Bienaimée deveni foarte gravă.

— Haida-de ! Pînă aici. Dar ce-ți închipui ?

— Ești prea sensibilă.

— Nu de dragul lui. Dar la mine acasă s-ar afla. Mă doare-n cot de lume, dar mă feresc de servitori. Nu trebuie să dăm exemple proaste păturilor de jos. Ce ar deveni ordinea socială și toate celelalte prostii. Trebuie să facem în așa fel de parcă în lumea elegantă totul ar fi fără cusur, asta-i părerea mea.

Cu capul dat pe spate și ridicîndu-și solemn lornionul, Bienaimée străbătu de două ori, foșnind, covorul. Andreas își încreți fruntea. Probabil că dînsa se temea mai puțin de

soarta ordinei sociale decît de accesele de gelozie ale valetului Friedrich ori ale lui Anton, vizitiul. Probabil că acordase anume favoruri unuia din ei, ori poate chiar amîndurora. Nu știa în ce măsură putea să se încreadă în dînsa. Și-i răspunse dispreţuitor :

— Foarte bine că eşti prevăzătoare. În definitiv, depinzi de Türkheimer.

— Parcă tu nu ?

Bienaimée își înfipse mîinile în șolduri. El o măsură de la înălţimea orgoliului său.

— Eu îmi cîștig singur existența.

— Vezi să nu ! Și privi ironic în jur. Și salut-o pe bătrîna ta din parte-mi. Spune-i că iatacul miresei e drăguț și că nu oricine are nevinovăția ei.

Andreas își mușcă buzele. Micuța Matzke ghicise că dormitorul lui era opera lui Adelheid. Spirale înguste, aurite se cățărau pe pereții îmbrăcați în mătase albă și se urcau pe tavan în jerbe. Costisitorul pat Louis-Quinze proaspăt aurit strălucea sub pologul din atlaz albastru. Picioarele curbate ale scaunelor acoperite de broderii multicolore se înfigeau în blănurile moi și moi.

Bienaimée apucă una din perdelușele roze, transparente, între două degete întinse.

— Ca să nu zboare ! explică. Ce e dus e bun dus.

Apoi ridică salteaua bombată a divanului și adulmecă în adîncul mobilei. Andreas întoarse capul roșind. Își aminti privirea caldă și figura tandru-încordată cu care Adelheid îl introdusese în această încăpere ca într-un sanctuar. Își pusese tot sufletul în aceste stofe și în aceste arabescuri și așteptase cu sufletul la gură cuvintele lui de laudă. Bineînțeles, el o răsplătise numai cu o rece aprobare. Gustul ei era suprinzător de feciorelnic pentru o matroană corpolentă. Dar era oare pentru asta încăperea mai puțin fermecătoare ? Andreas găsea glumele micuței Matzke nedrepte, se simțea jignit de ele și totuși nu izbutea să-i dea un răspuns usturător. De cîte ori îi făcuse scene lui Adelheid pentru deosebiri de păreri mai puțin importante ! Bienaimée se bucura însă de un inexplicabil avantaj : îl enerva mereu și totuși nu-i inspira decît o copilărească, neajutorată tristețe.

— Parcă eu nu mi-aș fi putut bate joc de felul cum e mobilată vila ta ? observă el în cele din urmă. Dar nu înțeleg să calc regulile bunei cuviințe și vreau să-mi păstrez acest obicei chiar în compania ta.

— Te privește, șoricelul meu !

Și îi sări de gît și-l trase după ea. Alergară ca nebunii prin camera de biliard cu pereții tapetați în piele și cu dulăpioarele de băuturi lăcuite în alb, prin biroul sobru cu scaunele gravate, cu biblioteca sculptată și plante decorative și intrară în sufrageria unde masa plină de flori îi invita pe cei doi amanți. Andreas se pregăti să facă față cu demnitate îndatoririlor sale de gazdă, dar Bienaimée nu vroia să ia nimic în serios în ziua aceea.

— Omuleții ăștia de pe pereți să nu ne scuipe în ciorbă ! țipă ea și scoase limba către cele cinci busturi albe care priveau din nișele pereților zugrăviți în manieră pompeiană. Andreas încercă să explice răbdător fiicei tovarășului Matzke cine erau Heine, Poe, Baudelaire, Nietzche și Verlaine. Căci îi admira pe toți ; pe unii după o lectură conștiincioasă, pe alții pe încredere, fără a-i fi citit. Și acum acești eroi ai spiritului priveau laolaltă cum Andreas și micuța Matzke își luau micul dejun.

De multe ori tînărul se simțea ispitit să-și izgonească iubita. Își făcea atunci următorul raționament : „Dacă vrea să mă enerveze, treaba ei ; pe mine mă lasă rece. Mă țin de dînsa nu de dragul ei, ci de dragul unor anumite avantaje sociale. Acum toată Țara huzurului știe că amanta lui Türkheimer îmi aparține. Mie personal nu-mi place, dar îmi este indispensabilă pentru formarea mea ca om de lume. Dragostea lui Adelheid a fost prea facilă ; o puteam avea în orice clipă. Pe această făptură răutăcioasă, uscată și proastă trebuie s-o recuceresc în fiecare zi și ce cuceresc nu merită osteneala. Dar ea a aprins în privirea stinsă a lui Türkheimer o ultimă scînteiere ! Și sînt obligat s-o înghit tocmai fiindcă e atît de puțin atrăgătoare. Tocmai asta-i înalta corupție".

Acestor îndatoriri profesionale limpede recunocute, Andreas le jertfea înclinațiile sale. Din cînd în cînd preferințele lui înnăscute se răzbunau, pofta țărănească după o carnație

abundentă îl copleșea. Dar în astfel de momente se silea să arate și mai multă răceală față de Adelheid.

Aceasta sperase să petreacă o nouă lună de miere în locuința din Lützowstrasse, în încăperile care întruchipau visul dragostei ei. Își smulsese iubitul din ambianța burgheză, din ghearele oamenilor de rînd, din toate profanările posibile ale cotidianului, pentru a-l adăposti în acest cuib strălucitor și ospitalier, construit de dînsa pentru amîndoi și în care numai dînsa îl putea însoți, numai dînsa. Cînd își plecase capul pe spate pentru prima oară în dormitorul tapetat cu mătase albă și-i oferise bărbia de atîtea ori sărutată, uitase de toate vechile lui îmbrățișări, deja obosite, și se gîndise numai la multele, mereu noile dezmierdări, pe care i le rezervase și care trebuiau să ajungă mereu, pentru o întreagă viață. Dar închisese ochii pălind ; buzele lui erau reci.

Încercase să i le încălzească cu ale ei ; săptămîni de-a rîndul încercase mereu. În cele din urmă trebuise însă să se supună voinței lui și continuaseră să trăiască fără un repros și fără un cuvînt rostit din inimă, în atmosfera călduță a unei prietenii învechite, avînd nevoie de o masă bună și de vinuri alese spre a-și păstra buna dispoziție. Adelheid aranja cu propriile ei mîini masa, utilizînd respectul lui față de artificiile luxului, spre a se strecura pe nesimțite în viața lui, care ar fi trebuit să-i aparțină ei în întregime și fără rezerve. Se ducea personal la Huster spre a comanda fazanii, cumpăra icrele negre de la Sișin și racii de la Martini. Gîndurile pe care i le închina lui se confundau acum în întregime cu grija pentru mîncărurile alese și pînă la urmă nici n-o mai duru că era binevenită doar cînd aducea vreo delicatesă. Succesul se învedera la desert. După ce Andreas își sorbea coniacul și-și aprindea trabucul, dînsa îl vedea, încîntată, redevenind iar un băiețandru, copilandrul zburdalnic, maturizat înainte de vreme, care stătuse de vorbă cu ea atît de drăgălaș atunci, la începutul iernii, în sărăcăcioasa cameră de student din Dorotheenstrasse.

Se gîndea atunci cu melancolie la vremurile trecute.

— Ce plăcut a fost pe atunci ! suspină ea o dată.

— Eu găsesc că aici e mai drăguț, îi răspunse el rece.

Pentru ziua lui, cinci mai, Adelheid comandă un dejun complet de la „Chevet" din Paris. Sărbătoreau ziua în doi. El şedea în faţa ei în frac, cu un jabou de dantelă, cu un boboc de trandafir la butonieră şi cu o elegantă indiferenţă în fiecare mişcare. Adelheid trebui să-şi învingă o clipă de durere.

„Unde îi fug gîndurile ? se întrebă ea. Ce putere am eu asupra lor ? Singura mea influenţă e asupra papilelor lui gustative."

Unde era legătura durabilă, întemeiată pe o drăgăstoasă încredere, despre care visase dînsa ? Ea se rezema acum numai pe pateurile de căprioară şi pe salata de andive.

Cînd se ridicară de la masă, li se aduse un pachet mare. Acesta cuprindea nişte lămpi şi Andreas recunoscu florăresele zvelte, despuiate, cu care se jucase Bienaimée.

— Te-ai apucat să faci risipă ? observă el cu o privire piezişă.

Ea nu înţelegea ce-l putea indispune.

— Le-am găsit drăguţe. Mi s-a spus că perechea loi a fost cumpărată de o personalitate foarte înaltă.

— Ah ! Personalitatea aceea are un gust de cocotă. Iartă-mă, dar aceste fleacuri îmi par de un dulceag prost gust, neartistice şi necuviincios de decoltate.

— Oh !

— Pot să ţi-o spun, doar nu le-ai făcut tu. De prost gust şi fără nici un fel de valoare artistică.

— Eşti sever.

— E vorba de principii estetice.

Şi continuă o bună bucată de timp să apere gravitatea şi demnitatea artei, considerînd ca o supremă batjocură şi înjosire faptul că primea din partea lui Adelheid aceleaşi statuete pe care soţul ei le dăruise micuţei Matzke. Dînsa îl rugă zadarnic :

— Spune-mi, comoara mea, ce ţi-ar face plăcere ?

În cele din urmă, Andreas se lăsă într-o lungă peroraţie :

— Dă-mi un fleac ieftin. Eu măsor valoarea unui cadou după legătura pe care o are cu personalitatea mea intimă. Sînt artist, nu ? Ai observat poate că, uneori, caut cu înfrigurare ceva în jurul meu şi atunci am nevoie de

hîrtie și creion. De altfel, n-am să-ți reproșez dacă n-ai observat asta. Mintea noastră lucrează neîncetat, să știi. Impresiile se acumulează și nu putem opri făurirea operei de artă nici în timpul mesei, nici în timpul odihnei. Aș avea nevoie să am la îndemînă blocnotesuri în toate camerele. Faptul că nu mi le-am procurat mai demult e una din enigmele firii mele. Dar așa e făcut omul de cultură : fiecare acțiune îi cere un nesfîrșit efort.

Adelheid i le dărui, iar el rupea cînd și cînd cîte o filă spre a nota cămășile pe care le dădea la spălat. Căci veghea asupra avutului său ca un țăran gospodar. Pe tînărul lui fecior, pe care îl prinsese lipăind niște resturi de compot, îl dăduse afară fără zăbavă. La ora douăsprezece, după baie, cu halatul de mătase pe el și țigareta micului dejun între buze, primea raportul asupra cheltuielilor gospodăriei ; uneori inspecta rezervele din cămară. Lua prînzul la ora două, făcea sau primea vizite și își luase obiceiul ca spre seară să frecventeze „Clubul cuceritorilor". Liebling îl introdusese și acum îi întîlnea acolo pe cei mai mulți dintre cunoscuții săi : Kaflisch, Blosch, Goldherz și Abell, Stiebitz și consilierul comercial Bescheerer, Kapeller, Ratibohr, Bediener, Jekuser, Hochstetten și Claudius Mertens. Membrii clubului se bucurau de diverse avantaje : aveau oricînd la dispoziție un duș rece, un masor și un maestru de scrimă, iar prin administrație obțineau mai repede decît tot restul lumii ultimele noutăți londoneze în materie de mănuși, gulere și cravate.

Bancherul Ratibohr obișnuia să se plimbe în sala de scrimă, între șase și șapte, cu niște pași de cocoș. Primejdioasa-i faimă dădea mare preț prieteniei sale. Andreas îl cultiva asiduu ; în timpul cinei și mai tîrziu, în salonul de fumat, la un whisky, îi era cel mai credincios auditor. După comentarea cotelor Bursei și a glumelor care circulau la Bursă, restul serii era umplut de aventuri cu femei ; dar dacă la „Clubul cuceritorilor" se putea povesti orice, a dobîndi crezare rămînea totuși o artă. Andreas o învață de la Ratibohr ; și, curînd, putu să povestească pe un ton tranșant aventurile cele mai stranii, fără ca vreunul să le pună la îndoială, căci privirea îi era amenințătoare ca o lamă de sabie. Numai o singură dată cînd pomeni de numele

Claire Pimbusch, pe masca palidă de duelgiu a lui Ratibohr înflori un zîmbet uşor. Tînărul se prefăcu numaidecît că nu spusese nimic. De altfel, ceilalţi nici nu clipiseră.

Norocul lui la Bursă părea inepuizabil, iar seara, la ruletă, cum începea să piardă se ridica şi se depărta. Poziţia lui socială era recunocută drept consolidată ; din mai multe locuri află că i se atribuiau o influenţă şi un credit mai mare decît s-ar fi aşteptat. Într-o convorbire cu Bedener, aminti întîmplător de greaua situaţie a lui Diederich Klempner, faţă de care continua să fie binevoitor. Se încălzi şi declară, întrucît sonoritatea frazei părea s-o impună, că numele cunoscutului dramaturg ar onora orice gazetă. Peste opt zile, cînd de mult nu se mai gîndise la asta, Klempner fu angajat în redacţia „Lucrătorului patriot", un supliment popular al lui „Nachtkurier". Propria-i glorie trebuie că luase proporţii nemăsurate în îndepărtatele-i locuri natale. Din cînd în cînd venea la el, înarmat cu o recomandaţie din partea bătrînului domn Schmücke, cîte un tînăr din Gumplach, care, îmboldit de exemplul marelui său compatriot, dorea să-şi facă din literatură un mijloc de trai. Andreas îi dădea binevoitoare şi înţelepte sfaturi, cu un distins gest al mîinii schiţat deasupra monumentalului său birou ; pe birou se afla bustul lui dăltuit de Claudius Mertens. Cu multă, multă muncă oricine poate ajunge la fel de departe ca el. Trebuie numai să fii econom, realist şi practic ; nu strică, de asemenea, să te spiritualizezi din ce în ce mai mult. Bineînţeles, trebuie să ai şi puţin noroc. În cele din urmă îi dădea respectuosului începător cartea lui de vizită cu un autograf de un rînd şi jumătate şi după puţin timp afla cu satisfacţie că protejatul lui cîştigase primele două mărci.

Pe masa-i de toaletă, ca şi pe aceea a micuţei Matzke, uneltele destinate rafinamentului trupesc se înmulţeau mereu. Colecţia lui de parfumuri nu avea rival printre membrii clubului. Într-un moment de slăbiciune, Liebling îi trădă cel mai mare secret al îngrijirii pielei, un lichid galben lăptos, pe care îl comanda la Bruxelles pentru doamna Türkheimer şi cîteva alte puţine alese ; se spunea că avea o origine umană. Adoptînd noua modă germană în materie de bărbi, se folosi de faptul că perii din mustaţa lui erau

destul de rari ; în felul acesta putu să aleagă fir cu fir înainte de a-i ridica pînă la ochi. Izbuti să pună şi mai mult în evidenţă duritatea şi dîrzenia privirii, deprinse de la Ratibohr, umbrindu-şi ochii cu cărbune. Îşi adînci, de asemenea, cu meşteşug, cuta de deasupra rădăcinii nasului. O lună întreagă o făcu pe supăratul cu domnul Behrendt, căruia îi reproşă lipsa forţei plastice : croitorul nu-i punea destul în valoare bustul.

Din primele zile ale primăverii preferă la cămăşi plastroanele de culoarea heliotropului sau a albastrului şters. Sub pantalonul larg licărea broderia de mătase multicoloră de pe ciorapii negri. Călca acum mai apăsat ca de obicei cu ghetele-i de iuft maro pe caldarîmul oraşului lui Friedrich şi arunca trecătorilor priviri sfidătoare şi pline de dispreţ de sub pălărie, obligîndu-i să-l ocolească. Cînd se întîlnea cu vreun alt tînăr din buna societate, părea că-şi dau tîrcoale doi motani mînioşi, cu mustăţile zbîrlite. Căutau să-şi inspire reciproc teamă prin sublinierea categorică a însuşirilor lor bărbăteşti, prin răceală, brutal simţ practic şi printr-o extremă iritabilitate. Un locotenent de gardă de nouăsprezece ani care se îndreptă spre Andreas, cu coatele înţepenite, în speranţa unei victorii, trebui să-şi recunoască în ultimul moment eroarea. Cu o clipă înaintea ciocnirii, îşi răsuci rapid torsul şi se înclină uşor.

După acest incident, Andreas se simţi de parcă dobîndise un grad nobiliar pe cîmpul de onoare. Îndepărtă placa de pe uşa casei lui şi ceru să i se bată una nouă, cu inscripţia „Andreas Zum See". I se părea că acest nume deşi nu tocmai aristocratic, nu mai avea totuşi alură burgheză. Un birou heraldic îi furniză blazonul : între stînci abrupte un lac din care se ridică un braţ gol de femeie, un motiv plin de aluzii legendare. L-ar fi zugrăvit pe portiera propriei sale trăsuri ; deocamdată însă trebuia să se mulţumească cu cupeul seniorial şi cu livreaua pe care clubul le punea la dispoziţia membrilor săi.

Se obişnui repede şi uşor cu un fel de viaţă despre care înainte avusese doar o palidă idee, ca despre ceva ieşit din comun şi inaccesibil. Străbătea acum de-a lungul şi de-a latul Berlinul elegant, de parcă s-ar fi plimbat prin propria-i grădină de trandafiri — circulînd între Hilde-

brandtstrasse, Westend, Lützowstrasse şi sediul clubului, între negustorul lui de flori, croitorul şi furnizorul lui de ţigări, între restaurante, teatre şi localuri de petrecere — găsind mereu acelaşi cerc de prieteni petrecăreţi — mereu pe drumri, dar pretutindeni ca la el acasă, mereu ocupat şi totuşi ca un plimbăreţ indiferent. Toate plăcerile deveniseră uşoare şi ieftine, tot ce îşi putea dori îi era oferit spre cumpărare de armata nevoiaşilor pe palmele ridicate a implorare. Mecanismul unei întregi civilizaţii se mişca, muncea şi producea, numai pentru ca el să poată gusta plăcerile vieţii.

— Viaţa are nişte pretenţii nemaipomenite de la mine, îi spunea lui Adelheid, căreia îi comunica deseori ideile lui. De altfel dînsa se şi arăta mult mai recunoscătoare pentru asta decît micuţa Matzke.

— Îndatoririle mele mondene şi de reprezentare, poziţia mea în presă şi în societate, continua stăpînire de sine pe care trebuie să şi-o impună orice persoană cunoscută publicului, toate acestea ar fi suficiente pentru a da de furcă tot timpul la zece inşi, care nu s-ar mai putea gîndi la rafinamentele sufletului. Eu însă nu pot renunţa la ele. Lumea crede că mă cunoaşte, nu-i aşa ? Ei bine, nimeni nu ştie cine sînt în realitate. Posed, aş fi tentat să spun aproape din păcate, o sensibilitate prea ascuţită pentru suflul abia perceptibil al spiritului timpului. Ah ! şi ce puţini sîntem, în fond, risipiţi în toată Europa, cei care o avem. Constituim, ca să spun aşa, o asociaţie secretă care are scopul de a simţi ceea ce nimeni nu simte, rafinamentele ce abia urmează a fi inventate, excitarea neprovocată încă a unei corupţii mai înalte. Să simţi, asta-i totul ! Ce importanţă are să comiţi versuri ori să scrii un roman ?

De altfel, nu scria nici un roman. Dimpotrivă, intimitatea micuţei Matzke, saţietatea tuturor plăcerilor şi monotona repetare a unor zile mereu fericite îl împingeau pe acest ultrasensibil tot mai des către un colţ al camerei lui de biliard şi către pernele adînci ale sofalei de piele din faţa uşii cu oglinzi, larg deschise, a dulăpiorului cu băuturi, lăcuit în alb. Cînd făcea să lunece pe gîtlej rachiurile uleioase ale olandezilor, deasupra lui, foarte aproape de obraz, printre văluri care îl mîngîiau ca o adiere a verii, apăreau

picioare superbe, nespus de agreabile la pipăit și totuși inaccesibile. Dădea pe gît două păhărele de chartreusă verzuie și un arzător, cutremurător impuls îl silea să purceadă, cu brațele ridicate și cu fața iluminată, la o ideală vînătoare după plăceri supranaturale, după femei care lipite de pieptul nostru devin doar o idee sau al căror sex era transfigurat de nemaipomenitele artificii ale unor vremuri de mult apuse, după Elena în mormîntul ei și după femeia viitorului în umbra inexistentului. Uneori sărea în sus cu un sughiț pricinuit de aceste nevoi metafizice : trăsese o duşcă din basamacul lui Pimbusch.

Curînd își procură cîteva lumînări purpurii cu steluțe de staniol și puțină tămîie. Timp de cîteva zile se hrăni doar cu puțină miere de Atena. Puse să se tapeteze o încăpere goală cu materiale în culori șterse și cu țesătură rară, iar din niște lăzi acoperite cu covoare încropi ceva care aducea cu un altar. După care o invită pe micuța Matzke la el acasă.

Văzîndu-i chipul palid și solemn, Bienaimée îngălbeni ; își spunea că avea ceva pe conștiință. Tăcu chitic, de mirată ce era, cînd el îi puse pe piept și pe umeri două broderii de brocat care se vălureau, grele, pe pardoseală. Apoi Andreas o luă de mînă și o conduse în sanctuaru-i întunecos ; lumînările ardeau ascunse de perdele pe jumătate trase. Dînsa urcă pe trepte și se așeză sus, între niște vase din care ieșeau aburi. Aerul era greu de parfumul florilor veștejite și al buruienilor arse. Îndoind un genunchi, Andreas cădelniță înaintea ei.

Pe neașteptate, micuța Matzke se aruncă de gîtul celui pierdut în extaz. Înfășurată în odăjdiile ei bizantine, se rostogoli cu el peste lespezile pardoselii.

— Acu să facem lumină, țipă ea. Ce, nu vezi că mă-năbuș cu aburii pe care mi-i bagi în nas ?

— Liniște ! Nu-ți dai seama că te porți necuviincios ?

— Fac ceva pe buna cuviință. Ce vrei, să mă faci batog de mă tot afumi !

— Bienaimée, nu-ți dai seama ce distrugi în mine !

— Te-a apucat ducă-se pe pustii ? Ia te uită ce prostii își bagă în cap !

Trebui s-o lase să-şi verse focul, bucuros că dînsa găsea întîmplării şi o latură nostimă. Deodată, Bienaimée îl cuprinse în braţe şi-l învîrti, în ciuda împotrivirii lui, în paşi de galop în jurul altarului. În acelaşi timp, cînta cu glas de copil alintat : „Prostul trebuie să moară, e atît de tînăr, de tînăr, de tînăr."

Această experienţă îl înverşună. Avea momente cînd se simţea aproape înclinat să invoce spiritul răzvrătirii şi al josniciei. Se întreba : „Ce ar fi dacă sufletul meu nesatisfăcut ar cădea pradă unor fapte satanice ?"

Dar cine l-ar fi putut seconda în această direcţie ? Adelheid era prea miloasă pentru astfel de lucruri, iar micuţa Matzke prea necioplită. Era disperat.

„Nu pot totuşi să dau un anunţ în «Nachtkurier» căutînd «O strînsă legătură de familie pentru un domn de mare cultură în vederea oficierii unor ritualuri magice, şi aşa mai departe»."

Deodată îl trecu un fior : gîndul îl purtase la doamna Pimbusch. Parcă o vedea cum atunci, în salonul Türkheimerilor, o înţepase şi o mîngîiase, rînd pe rînd, pe Werda Bieratz şi îi răsunau în urechi cuvintele tînărului poet din ceata anonimilor : „Dar ăsta e curat sadism". Oh ! cum îi răscolise simţurile grimasa ei ironică, în seara aceea triumfală, după reprezentarea „Necunoscutei". Oh ! şuviţele părului ei roşu, cum îi atinseseră atunci fruntea înfierbîntată !

„A vrut doar să mă seducă. De ce n-am dat urmare invitaţiei ei ! Ah da, viaţa banală nu mi-a dat răgazul necesar. Dar, cine ştie ? Poate că acum am să trăiesc o aventură plină de mistere şi primejdii."

Spre a-şi face curaj, propuse chiar în seara aceea bancherului Ratibohr, fără a ţine seama de uşorul zîmbet de pe faţa palidă de duelgiu a acestuia, un rămăşag că va izbuti s-o cucerească pe Claire Pimbusch pînă în cincisprezece zile. Asemenea rămăşaguri erau normale în viaţa oamenilor de lume ; ele se întîmplau zilnic şi Andreas citise de nenumărate ori despre ele. În după amiaza zilei următoare se înfiinţă în casa Pimbusch.

Un valet palid, grav, îmbrăcat în negru şi cu gesturi măsurate, îi deschise fără zgomot o uşă capitonată. Se pomeni într-o încăpere în care, în semi-întunericul verzui,

părea că se ascunde o taină. În mijlocul ei, pe o sofa, se mișca ceva alb. Se apropie și stăpîna casei îl pofti să ia loc. Dînsa tăcea ; Andreas tuși, privind înfricoșat în jur. Orice sunet se pierdea, absorbit ca un lichid de stratul gros de vată cu care erau îmbrăcate toate : pereții tapetați în mătase albă, mobilele, covoarele, tavanul. Cel care intra acolo se simțea ferit de toate asprimile vieții, la adăpost de orice lovitură sau pasiune. Totul părea moale, ușor, aerian, și oricine plutea parcă ridicat deasupra pămîntului, eliberat de greutatea trupului, într-o lume de vis cu lumini verzui, în care viziuni fără nume și sens îngrozeau și exaltau sufletele. Plante fantastice, cu bulbi ce aminteau de chipuri omenești, își mișcau frunzele groase, ca niște animale care-și întindeau membrele. Soldați muribunzi, sîngerînd din răni deschise și respingătoare, zăceau într-un omăt strălucitor deasupra căruia zburau moroi cu bărbi lungi și caftane negre. Dar iată-i că se pogorau, își scoteau ghearele și le înfigeau în rănile din care scoteau giuvaericale. Unul reteza cu dinții degetul unui ofițer, care purta un inel ce nu vroia să iasă. Un altul agita un satîr, îndreptîndu-l spre un cap palid pe care părul se făcuse măciucă ; de gîtul acestui om îngrozit atîrna o amuletă legată de un lanț de aur a cărui încuietoare nu se deschidea. Pe o estradă acoperită cu o cuvertură neagră-argintie, un monstru păros, poate că mult căutata verigă intermediară între maimuță și om, înfășura cu unul din brațele sale, dezgustător de lungi, o împletitură roșie în jurul unei fete moarte de frică. Pe celălalt îl repezea furios, la fiecare cinci minute, drept înainte împotriva unui urmăritor invizibil. Pe scaunul lui, Andreas se afla într-o permanentă primejdie de a fi lovit.

— Am visat, rosti doamna Pimbusch, căscînd. Visuri pricinuite de eter. Cam neplăcute, dar ce vrei, evadezi cum poți din tîmpa realitate. Cunoști visurile provocate de eter ?

— Din păcate nu, stimată doamnă, dar bănuiesc că mi-ar place nespus de mult.

— Chestiune de obișnuință. Eu am ajuns la mai bine de jumătate de linguriță. Lumea e plictisitoare, nu-i așa ? Nu se întîmplă nimic excepțional. Dar cînd înghit jumătatea mea de linguriță mi se întîmplă tot ce vreau. Inima

se golește, trăirea devine ușoară, nu mai simt decît vălurirea sîngelui, accelerată, tot mai accelerată. Valurile lui mă ridică și mă duc.

— Încotro, dacă pot să întreb ?

— Pretutindeni. Călătoresc prin lume, mă bucur de lucruri care nu există, trăiesc aventuri și cîteodată sînt și ucisă. Bineînțeles, îmi revin imediat.

— Dar asta mi-ar conveni de minune ! exclamă Andreas, care începuse să se entuziasmeze.

Doamna Pimbusch continua să vorbească cu un glas obosit, spart.

— Te asigur, există călătorii depărtate despre care nu știu dacă le-am făcut cu adevărat sau nu. Poate că le-am visat numai ? În definitiv, ar fi același lucru.

— Ba ar fi chiar mai frumos !

— Ne înțelegem. O dată, am fost chiar întrebată de niște tîlhari dacă am bani la mine.

— Ah !

Dînsa băgă de seamă că-l dezamăgise și adăugă :

— Ar fi putut însă să fie și mai rău. Călătoream spre Italia, un prieten îmi scrisese de acolo că e o țară foarte frumoasă. Cînd cobor din tren, nu găsesc nici un omnibus. Un individ cu o mutră suspectă îmi oferă o birjă cu un cal. Poftim, noaptea într-o birjă cu un cal. Înnoptez la han. Ei, hanul ! Jos erau numai niște italieni grețoși, gălbejiți, și nimeni nu înțelegea germana. Mi-au dat camera de gală, cu două paturi ! Începuse să mă cuprindă teama. Ridic pernele, dar sub ele nu se afla nimic. Ușile nu se închideau, de jur împrejurul casei se întindea un balcon ; oricine vroia, putea să-l escaladeze. Mă baricadez cu cufărul meu, dar ce folos ?! Aud mereu pe cineva zgîriind afară, te asigur că a zgîriat ore în șir și nici pînă azi nu știu ce-o fi fost.

— Poate șoareci ?

— Oh ! Cum poți să spui așa ceva ? Cînd m-am deșteptat a doua zi dimineața, m-am și mirat că mai eram tot acolo. Am plecat apoi cu birja suspectă, alta nu era de găsit. Dar, *în orice caz*, poate că tot pe asta aș fi luat-o. Înțelegi ? Un peisaj colosal de frumos, eram încîntată, firește. Deodată, vizitiul se sucește pe capră către mine, face

o mutră amenințătoare și mă întreabă ceva. Nu înțeleg nimic, dar bănuiesc că o să mi se întîmple ceva. În cele din urmă aflu că nefericitul nu vrea de la mine decît bani. „Aveți aur ?" Îi spun : „Nu, acum nu pot să te păcălesc", și fac o figură foarte nevinovată. Cînd ajung însă în sat, la prietenul meu și scot portmoneul, individul mă privește ciudat, ei, știi dumneata cum, o privire atît de pătrunzătoare de parcă ar fi vrut să spună : „Dacă aș fi știut că ai atîția bani la tine"...

— Nemaipomenit ! exclamă Andreas, jignit în sentimentul dreptății celui ce are bani. Dar dînsa hohoti disprețuitoare.

— Găsești ? I-am povestit totul prietenului meu, care l-a predat.

— Ah !

— Nu mă înțelegi. Pentru încercarea de jaf probabil că nu l-aș fi denunțat.

— Ci ?

— La început, cînd nu înțelesesem încă întrebarea lui, mă așteptam la cu totul altceva. Nu bănuiești ce ? Nu ? Credeam că vroia să mă siluiască.

— Oh, ce îngrozitor !

— Dezgustător, nu-i așa ? Dar cînd am văzut că vroia numai banii mei, nu l-am putut ierta. De asta l-am dat pe mîna poliției, cu o anume satisfacție, cum să spun, cu un fel de voluptate... Era și un bărbat frumos, foarte oacheș și puternic.

„Din nou sadismul", își spuse Andreas.

Iar cu glas tare :

— Stimata doamnă s-a dovedit foarte curajoasă. Vi s-au mai întîmplat și altele atunci în Italia ?

Doamna Pimbusch chicoti.

— Mi s-au întîmplat ? Dar cine spune că n-am luat eter ? De altfel, Italia nu mă mai interesează, e prea dulceagă. Știi cum trăiește italianul ? Se gîndește numai să jefuiască străinii și să sufle fata altuia. Îi aplică rivalului o lovitură de cuțit între coaste, cere să fie absolvit de păcat la cea mai apropiată biserică și cu asta totul e în regulă. Și totul se petrece sub un cer nerușinat de albastru, fără variație. Nu, eu sînt de partea norvegianului. Locuiește

într-o colibă de lemn care duhnește a catran și se canonește de moarte cu gîndul la Dumnezeu, Satana, la păcatele făptuite în gînd și la pedeapsa veșnică pe care iadul a inventat-o special pentru el. Are cel puțin suflet.

— Deși cam ursuz, observă Andreas, cu un semn de încuviințare. Și chibzui: „Rafinata autochinuire a norvegianului are de fapt și ceva sadic. Ce părere are stimata doamnă despre sadism, dacă pot să întreb?"

— Oh, e foarte bine. Ai fi crezut așa ceva din partea directorului Kapeller? Inaugurează „Baletul popular german" cu un „Coucher".

— N-a putut găsi ceva mai învechit?

— Nimic mai nou, dragul meu. În acest „Coucher", cineva privește pe gaura cheii. Femeia e pe cale să-și scoată rochia și aude ciocănind în ușă: un amant nerăbdător. Dar dînsa e încă nehotărîtă și își scoate rochia. El bate mai tare, începe să înjure; ea găsește lucrul brutal și începe să-și desfacă corsetul. Deodată se face liniște; prin gaura cheii se aude gîfîitul lui. Ea începe să simtă o plăcere violentă. Foarte de înțeles, nu-i așa? Și își despletește părul, se pregătește să se spele... El o roagă de dincolo de ușă, muiat de tot. Apoi, o nouă izbucnire de furie, încearcă să spargă broasca; degeaba, izbucnește într-un plîns sfîșietor. Și deodată, moare! Da, da, moare! Se aude un horcăit înfiorător. Dînsa surîde fericită spre public și își scoate încet și cu voluptate cămașa peste cap. Foarte frumos, nu găsești?

— Foarte frumos, repetă Andreas. În genere, sadismul.

Doamna Pimbusch oftă; apoi întinse un braț, pentru a apăsa pe un buton fixat în pardoseală. Numaidecît, masa de lîngă ea începu să se miște. Alunecă fără zgomot pe covor, dispăru îndărătul unei perdele, dar se înapoie curînd în încăpere, prin peretele opus, aducînd ceai și țigarete. Doamna Pimbusch înghiți cu sete mirosul dulceag al tutunului prefăcut în scrum.

— Ah, sadismul! reluă ea. De exemplu, cînd mănînc carne. Înțelegi, carnea făpturilor create o dată cu noi.

Și se cufundă într-o tăcere plină de gînduri și dorințe. Andreas observa cum nările ei se deschideau și se închideau. Privindu-i părul, se gîndi cu amărăciune și dispreț la cîlții

înflăcărați care săreau fără rost în jurul capului micuței Matzke. Pe capul doamnei Claire Pimbusch se încingea însă o beție : trupurile palide ale visurilor ei desfrînate se ridicau din roșul aprins al cîrlionților și coborau apoi cu chipuri triste, ofilite.

„Rămășagul meu e pe jumătate cîștigat, își spuse Andreas. Nici nu trebuia să cer un răgaz de cincisprezece zile. Aș putea s-o posed chiar azi, acum. Poate că nici nu așteaptă altceva ? Dar am înaintat destul pe ziua de azi, e mai înțelept să-i las imaginația să se ocupe de mine. Cînd am să revin, n-o să mai aibă nimic de pierdut."

Și plecă spre a povesti celor de la club succesul lui.

— Femeia asta are ceva neomenesc, care inspiră groază. Trebuie curaj pentru ceea ce îmi propun eu, domnii mei, chiar mult curaj. Îmi pare viciul întruchipat : un simbol.

— Nici vorbă, spuse doctorul Klumpasch. Nefericita e foarte bolnavă și dumneata, stimabile, îi dai apă la moară cu fantezia dumitale de neurastenic.

Privirea lui Andreas îl intimidă însă și se corectă.

— Vreau să spun cu ideile dumitale poetice. Iartă-mi modul de exprimare profesional.

La următoarea lui vizită, Claire Pimbusch îi ceru amănunte despre conformația trupească a domnilor cu care făcea baie și se masa. Unul își ascundea șoldurile inegale, al doilea platfusul, al treilea o infirmitate și mai gravă — sub artisticele văluri procurate din atelierul Behrendt. Orice amănunt aprindea curiozitatea ascultătoarei. Treptat Andreas începu să se minuneze de ea ca de o vrăjitoare ; sub mîinile zînei Pimbusch totul, chiar lucrurile cele mai nevinovate, devenea erotic. Pomenind despre numeroșii copii ai prietenei ei Mohr, mamă excelentă, spuse :

— În ce mă privește, eu împiedic binecuvîntarea maternității prin intervenții infame. Apoi îi puse o întrebare : Să presupunem că dumneata ți-ai înșela cele două amante, ale căror nume sînt cunoscute de toată lumea, cu altcineva, de exemplu cu mine. Ți-ar face plăcere ? Ce ai simți ?

El răspunse cam în doi peri :

— Mi-ar părea rău probabil, dar pasiunea ar reuși oare să mă cuprindă ?

— Altceva nimic ? Eu leşin de plăcere numai cînd îmi închipui că sînt în situaţia dumitale. Eu mi-aş imagina cele două doamne împreună, nu vreau să spun cum...

Închizînd ochii, apăsă pe un al doilea buton de pe pardosea. În tapetul de mătase albă se ivi o adîncitură rotundă, întunecată, şi un glas cavernos începu să recite :

Sur ta chair le parfum rôde
Comme autour d'un encensoir.

Şi doamna Plimbusch gemu.

Et tu connais la caresse
Qui fait revivre les morts.

Deodată făcu o grimasă, aceeaşi de care el se mai speriase şi altădată. Colţurile gurii sîngerii se strîmbară, printre pleoapele umflate, roşietice, se strecură o lumină verzuie. Lumina verzuie a încăperii părea să radieze numai din ea ; iar ea plutea într-însa cu carnea de un alb mat, ca de peşte, a mambrelor ei ; se auzea parcă şi un clipocit tainic, lasciv, care îl scotea din minţi. De sus, din întuneric, răsunau cuvinte învăluitoare :

Quelquefois pour apaiser
Ta rage mystérieuse,
Tu prodigues, sérieuse,
La morsure et le baiser.

— Ce-ai spune de o iubită care, spre a-şi potoli o misterioasă poftă, te-ar muşca şi te-ar săruta, rînd pe rînd ?

El respiră greu, fără să dea răspunsul cerut. Descumpănit, privea monstruoasa verigă intermediară între maimuţă şi om, care îşi petrecea braţul scîrbos, cu mai multă putere ca oricînd, pe după faţa ce tremura. Priveliştea îl ruşină. O perdea se umflă, ziua ploioasă de vară îşi trimitea boarea caldă şi umedă prin fereastră.

Deodată, Andreas îşi plecă adînc fruntea îmbrobonită peste femeia nemişcată. Ea răspunse înainte de vreme

unei mișcări pe care el nici n-o schițase încă și scoase un țipăt disperat, pătrunzător, plin de un instinctiv dezgust și de o groază nebună. Cu fața aprinsă, strînsă între pumni, Andreas se dădu înapoi : o mînă rece, vînjoasă, îl pălmuise strașnic. Privi în jur : oare totul era vrăjit acolo ? De unde atîta putere la femeia care urla ? Obrazul îi sîngera ? Dintr-o dată se sculă în picioare, trezit și calmat : fusese numai scîrboasa verigă intermediară, care își repezea în gol la fiecare cinci minute laba păroasă împotriva unui urmăritor invizibil.

Ușa se deschisese. Pimbusch, care își întindea puțină briantină pe mustață, se ivi în prag.

— Ce s-a întîmplat, dragă Claire ? întrebă el. Ești suferindă ?

În același moment îl zări pe tînărul care își făcea de lucru la masă.

— Oh, domnul Zumsee, nespus de încîntat să vă văd. Ați vrut desigur să săriți în ajutorul bietei mele soții ? Nu era nevoie, cînd țipă nu e nimic de făcut. O cunosc.

Deodată se opri ; atmosfera încărcată îl neliniștea. Din cînd în cînd soția lui scotea cîte un horcăit, apoi își îngropa capul în perne și rîdea strident, fără să se poată opri. Pimbusch se uită la Andreas : tăcerea acestuia îl lămuri. Își retrase speriat aproape mîna întinsă cu grație, o privi cu teamă și își duse la gură unghia lungă, grijuliu șlefuită, a degetului mic.

— Ce-ați făcut ? întrebă el, șoptit și repede, cu un zîmbet amabil. Îmi dau seama — ați încercat ceva. Dar vă înșelați, stimabile. Și repetă însistent, de parcă s-ar fi scuzat : Zău că vă înșelați.

Revenindu-și complet, Andreas îi declară sincer și cavalerește :

— Domnule Pimbusch, vă ofer orice satisfacție mi-ați cere pentru încălcarea drepturilor dumneavoastră.

— Încălcare ? Mă rog, dar mai întîi să le fi încălcat ! Să puteți să le încălcați !

Satisfacția oferită îl neliniștea în mod vizibil.

— Porniți de la premize absolut greșite, exclamă el cu vocea pițigăiată și cu un ton doctoral ; și ridicîndu-și grav

sprîncenele, adăugă : Cum am mai spus, vă asigur că încălcarea intenționată de dumneavoastră era de la bun început irealizabilă. Nu e nici o nevoie să v-o interzic, e interzisă de la sine. Mă înțelegeți ?

Profund îngrijorat că s-ar putea vedea silit să-și răzbune în mod inutil onoarea, repetă de cîteva ori același lucru. În cele din urmă, Andreas înțelese : se părea că nu mai avea de primit și nici de dat vreo explicație. Înclină din cap și se depărtă, nu prea mîndru, urmărit de rîsul spasmodic al doamnei al cărei secret fusese tocmai dezvăluit și de bîiguiala soțului cu drepturi ce nu puteau fi încălcate.

„Mai am dar iluzii de pierdut !" își spuse el afară, și gîndul acesta îl înverșună împotriva doamnei Pimbusch. Ce ființă, ce comportare ! Și ce idei ! Italia era o țară frumoasă, dar bîntuită de tîlhari, în speță de niște șoareci și de un vizitiu care cerea să fie plătit înainte. După care a apărut binecunoscutul bărbat frumos „foarte oacheș și puternic", care constituia epilogul tuturor povestirilor doamnei : fără el, s-ar fi considerat adînc dezonorată. Necuviințele ei erau marcate de același filistinism ca și fățărnicia altora. Dar ce puteai cere oamenilor ? Ce naivitate să cauți suprema corupție spirituală a cîtorva puțini aleși, a juisorilor răspîndiți în toată Europa, acolo unde nu puteai găsi decît prostie degenerată, nervi șubrezi și un sînge de pește stricat sau, în cel mai bun caz, o malconformație, ca în cazul acestei nefericite. Acești oameni făceau ce puteau pentru a scăpa de morala lor burgheză, dar nu dobîndeau în schimb nici măcar un grăunte de spiritualitate. Griseldis von Hochstetten, fudula și bătrîna fecioară, care își permitea să disprețuiască oamenii din pomenile cărora trăia, avea în fond dreptate : Țara huzurului era populată exclusiv de burghezi cumsecade.

Ce era, privită mai de aproape, doamna Pimbusch, al cărei cap amintea de o floare otrăvită, viu colorată și aromitoare, odihnind pe un lujer prea subțire ?

Răspunsul lui Andreas fu : „Un buștean cuprins de isterie !"

XIV

Consiliu de familie

ÎN PRIMUL MOMENT SE SIMŢI ISPITIT SĂ-I trimtă lui Ratibohr, prin poştă, suma pe care pusese rămăşag. Cînd i-o înmînă, totuşi, pînă la urmă, personal şi public, în marele salon al clubului, izbuti să pară atît de primejdios încît nimeni nu-l întrebă nimic. Dar onoarea mondenă nu putea înlocui pierderea respectului de sine suferită de tînărul Andreas prin nedemna întîmplare cu soţii Pimbusch. Rămăsese de pe urma ei cu o stare de spirit nelămurită, de adîncă nemulţumire, pe care din cînd în cînd o alunga prin găselniţe neobişnuite.

„Acest soi de întîmplări — îşi spunea — le datorăm modernei nebunii care a ridicat femeia la rangul de persoană. Femeia unică ocupă un loc prea mare în viaţa noastră, îi dezvăluim prea mult din sufletul nostru, ceea ce-i micşorează respectul. Aş avea mare poftă să-mi cumpăr un iacht, lucru pe care oricum trebuie să-l facă orice om cinstit, şi să populez cabina cu odalisce."

Între timp, făcu investigaţii spre a o găsi pe fata care, odinioară, pe vremea cafenelei „Ura", îi spălase cămăşile din amor. Acum ar fi putut s-o copleşească cu bilete de favoare, pe care dînsa zadarnic le aşteptase atunci. Ce fericită şi ce mîndră ar fi de el ! Dar patronii ei o alungaseră, fiindcă în legăturile cu clienţii dădea mai mare însemnătate însuşirilor fizice şi intelectuale decît capacităţii de plată. Şi nu izbuti s-o găsească.

Blondina ştearsă, care îl jignise atît de adînc odinioară, continua însă să troneze la bufetul din Postdamerstrasse.

Andreas o privea cu coada ochiului ori de cîte ori trecea pe acolo. Plănuia să-i facă o surpriză.

„Dacă aş pune într-o seară cîţiva inşi siguri s-o lege, într-o stradelă întunecată, şi s-o zvîrle într-o trăsură dinainte pregătită ! Cînd ar ajunge într-o ascunzătoare necunoscută şi i s-ar îngădui să-şi scoată legătura de pe ochi, s-ar pomeni în mijlocul unor mobile tapetate cu mătase, s-ar vedea în oglinzi şlefuite, într-o odaie de culcare printre veşminte de catifea şi dantelă care ar îmbia-o ! Apoi uşa

s-ar deschide şi aş intra eu, cel faţă de care s-a arătat dispreţuitoare altădată, cu braţele încrucişate şi cu privirea zdrobitoare! Nu, ar fi prea teatral; m-aş comporta de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic."

Dar şi acesta rămase un proiect. În schimb, îi scrise într-o bună zi domnişoarei Sophie Levzahn, în Dorotheenstrasse, că-şi uitase acolo, atunci cînd se mutase, un guler. Era sigur că dînsa îl păstrase şi dacă ar vrea să i-l aducă personal, vizita ei i-ar face o deosebită plăcere.

Sophie veni cînd el îşi pierduse speranţa. Faţa ei, uşor îmbujorată din cauza căldurii, părea mai puţin obosită sub pălăria neagră cu pene. Jacheta de vară cu toţi nasturii încheiaţi avea cîteva pete, iar mănuşile miroseau a benzină. Andreas exclamă totuşi, foarte bucuros:

— Va să zică nu mai eşti supărată pe mine, domnişoară Sophie?

— Nu e cazul să păstrăm duşmănie, răspunse ea.

Andreas îi puse o întrebare necugetată:

— De fapt, aţi căpătat atunci banii?

— Despre ce bani e vorba?

— Ei... despăgubirea pe care aţi cerut-o... mătuşii mele.

Dînsa mormăi:

— Am făcut-o de dragul mamei. Bătrîna are ideile ei despre bunacuviinţă şi aşa mai departe. În ce mă priveşte, eu ştiu cum merg treburile şi cum se descurcă toţi domnii tineri.

El încercă s-o îmblînzească petrecîndu-şi braţul pe după mijlocul ei şi dînd s-o sărute pe gît. Sophie se împotrivi, cochetă, dar sub surîsul amabil, pe faţa ei se putea citi ciuda veşnicelor ei dezamăgiri.

— Dumitale ţi-a mers de atunci tot mai bine? observă ea şi ochii spălăciţi de cămătar evaluară mobilierul din biroul lui.

— Ei, n-am de ce mă plînge. Am noroc, ştii tu, Sofico. Nu mă părăseşte niciodată, ba e chiar din ce în ce mai mare!

Îi arătă casa şi apoi se aşezară la masa destinată micului dejun.

— Dar dumitale? întrebă el. Te-ai făcut şi mai drăguţă, ce se mai aude pe acasă?

— Ce să se audă ? La noi nu se poate întîmpla nimic. Sărăcia la sărăcie trage şi mama e acum bolnavă de dropică.

Andreas luă mîna de pe braţul ei ; pofta de mîncare îi pierise. Tăcerea care se lăsase fu spartă abia după ce bău cîteva păhărele de lichior. Dînsa îl măsura cu o privire rece şi atentă, înfulecînd de zor.

După ce sfîrşiră de mîncat, el îşi făcu de lucru cu bluza ei. Sophie îl lăsă să umble la ea, dar după ce-i deschise şi al treilea nasture, se retrase puţin, observînd :

— Nu, c-aş zice nu.

— Asta nu mi-a spus încă nici una, declară el.

— Nu ? Erau probabil amatoare de aşa ceva. Dar e timpul să ştii ce înseamnă o fată cinstită. Dacă ai intenţii onorabile...

Se ridicase, prevăzătoare, dar îşi lăsase bluza descheiată, ca să i se vadă pieptul. Măsură din nou cu privirea cîtă chartreuse verzuie băuseră şi aşteptă. Spre mirarea ei, el rămase foarte liniştit. Deodată, însă, o întrebă :

— Şi ce mi-ai da ?

Înainte ca ea să-i fi putut de un răspuns, Andreas începu să rîdă tare, din toată inima, cu capul aproape rezemat de speteaza scaunului, cu mîinile împreunate pe pîntece şi cu dinţii strălucitori.

— Dar ce-aveţi ? Sînteţi bolnav de piept ? întrebă ea, aruncînd priviri bănuitoare, neliniştite.

El îi replică, stăpînindu-se greu :

— Intenţii onorabile ! Ei, poate că altădată, cînd ne-om mai vedea, am să am intenţii onorabile, azi însă nu !

Fata izbucni în plîns, suflînd şi smiorcăindu-se, ca o caterincă răguşită.

— Oh, ce mojicie ! Îşi bate joc de mine ! Nu-i de ajuns că tabără pe mine ; dacă a dat peste o fată cinstită care nu-i face toate poftele, apoi mai face şi glume proaste pe socoteala ei.

Şi, fără veste, făcu doi paşi către el, luînd o poză tragică.

— Trebuie să mă iei în căsătorie ! Sînt dintr-o familie cinstită. M-ai insultat, acum trebuie să mă iei în căsătorie.

— Grozav motiv, observă el, devenind foarte rece și distins. Dimpotrivă, am de gînd să iau în căsătorie o fată pe care n-am insultat-o în prealabil.

Sophie strînse din dinți ; partida era pierdută. Și în timp ce-și aranja bluza, îl luă la trei păzește.

— M-aș fi pricopsit cu un beţivan. Ce poate să toarne unul ca ăsta într-însul fără să se pilească !

— Nu-i așa ? confirmă el politicos. Ce noroc pe mine că rezist bine la băutură, altfel ce te-ai fi făcut acum ?

Încheindu-și jacheta, fata rosti printre dinți, cu o furie reînnoită :

— Dar lucrurile n-au să se termine așa ! Ai să mai auzi de mine, îți promit.

Andreas ridică din umeri și își aprinse o țigaretă.

— Crezi că ți se cuvine totul și că nimic nu ți-e oprit ? Dar cînd cei care fac sluj în fața dumitale s-or sătura și te-or lăsa în plata Domnului, atunci să te văd — paiațo !

Cu o plecăciune respectuoasă, Andreas îi întinse umbrela de soare. Apoi sună :

— Stimată domnișoară, strigă după ea. N-ați vrea să mai așteptați o clipă ? Cred că sînteți cam încălzită ; servitorul meu v-ar aduce o trăsură.

Era mulțumit de sine și de atunci înainte se răzbună pentru înfrîngerea suferită la Claire Pimbusch pe toate femeile cu care avea de-aface. Adelheid fu cea dintîi care avu de suferit ; de mai multe ori refuză să se întîlnească cu ea sau o trimise acasă imediat ce venea.

— Sufăr de migrenă și sînt foarte ocupat, nu sînt bun de nimic.

— Dar ne vedem atît de rar.

— E vina mea ? Datoria are prioritate față de plăcere. Dar nu pleci la băi ?

— Să mă despart de tine, Andreas ? Nici vorbă. Ei, dacă am putea pleca împreună. Dar așa...

Impresionată de tăcerea lui, amuți și ea.

— E adevărat că aș avea nevoie de odihnă, adăugă ea după o pauză.

El încuviință :

— Cred şi eu. Eşti obosită. Tenul ţi s-a stricat, ar trebui să ne vedem numai seara, la flacăra lumînărilor arăţi mult mai bine.

Adelheid bîigui :

— Vrei... numai seara... ? Dar ştii că seara nu pot de loc. Dacă nu vii la mine...

Vroia cumva să scape complet de ea ?

Cînd veni iar după două zile, el se declară enervat de foşnetul rochiei ei.

— Mă irită, mai cu seamă cînd mă gîndesc că ai cusute acolo numai cîteva fîşii de mătase. Cum poate face aşa ceva o femeie cinstită ? Spune şi tu, să foşnească de parcă toată rochia ar fi de mătase şi cînd colo are numai cîteva fîşii. Înseamnă că amăgeşte lumea.

— Dar cine poartă rochii numai din mătase ? obiectă ea modestă.

— Oh ! te rog.

Micuţa Matzke purta asemenea rochii şi aproape că i-ar fi spus-o de la obraz.

De altfel, nici lui Bienaimée nu-i mergea mai bine. În cursul uneia din următoarele-i vizite, rămase tăcută şi dusă pe gînduri. Deodată izbucni, însă, de parcă ar fi vorbit cu ea însăşi :

— Nimic de făcut. Am cutreierat tot nord-vestul.

— Ai cutreierat ? De ce ?

— Ei, aşa vine vorba. Am spus ceva ?

— Dacă ai secrete...

— Oh ! nu mă cunoşti. Am vrut numai să spun că nu pot da de Făt-Frumosul meu, neam !

— Iară ! Cutreieri cartiere întregi după tîmpitul ăla ?

Andreas străbătu mînios camera. Dînsa îl urmărea cu ochii mijiţi ironic.

— Cunosc şi alţii mai tîmpiţi.

— Cine e mai tîmpit ?

— Unii sînt mult mai tîmpiţi.

Furios, se repezi spre ea ; dar Bienaimée nu se lăsă intimidată :

— La idealurile mele nu renunţ. Aşa sînt eu, asta am moştenit-o din familie.

— Am crezut că l-ai găsit de mult, observă el tăios.

— Ce spui ? Şi cînd anume ?

— Chiar eu ţi l-am prezentat, la balul tău mascat.

— Ei, nici o asemănare !

— Da-atunci ai fost foarte încîntată, m-ai găsit grozav de frumos.

— Nu zic nu. Eşti şi tu un cocoşel frumuşel, dar nu te poţi asemăna cu el, dacă nu de altceva, măcar pentru că pulpele tale sînt cam subţirele.

— Şi doar ţi-au ieşit ochii din cap tot uitîndu-te la pulpele mele.

— Habar n-are ! Tricotul flutura pe tine.

— Nu flutura !

— Ba flutura !

— Nu !

— Ba, vezi că da !

— Am spus nu !

Şi înainte ca dînsa să-l fi putut iar contrazice, o palmă zdravănă o răsturnă de pe scaun. Acum, Bienaimée îşi acoperi faţa cu mîinile, dar printre degete continuă să ţipe :

— Ba da !

Atunci el scoase cravaşa de călărie.

— Ăsta-i singurul răspuns la impertinenţele unei făpturi obraznice şi încăpăţînate cum eşti tu ! exclamă el.

Era prima oară cînd se înfuria pe dînsa şi cînd ea trebui să-l ia în serios. Şi în clipa aceea îl iubi pentru el, fără a trebui să-şi mai amintească de coarnele puse lui Türkheimer sau de Făt-Frumos. Tandra înfricoşare zugrăvită pe faţa ei îl îmblînzi pe jumătate. Afară se auzeau nişte paşi ; Andreas se duse în birou, trăgînd uşa după el.

— Iar ? întrebă el, găsind-o pe Adelheid. Nu ţi-a spus feciorul că sînt copleşit de muncă pînă peste cap şi că nu pot să primesc pe nimeni ?

— Ba da, dar e vorba de ceva important.

— Să auzim !

Şi căută cu mîna un scaun, privind neajutorată în jur, fără să vadă nimic. În sfîrşit, izbuti să articuleze cîteva cuvinte :

— Înţeleg, firește, că nu poţi să ai nevoie de mine în orice moment. Am fost doar şi ieri aici. Dar dacă nu te

văd, timpul se scurge greu. Tu nu știi, dar eu te iubesc cu adevărat.

— Cum să nu știu ? Dar, dragă Adelheid, asta se înțelege de la sine, nici nu mai încape discuție. Te rog, ia loc și spune-mi despre ce-i vorba.

Dînsa încercă să vorbească, dar vorbele i se opreau în gîtlej. Cu o jumătate de oră mai înainte îi trecuse prin minte un gînd care o pusese pe goană spre el, însuflețită de o nădejde covîrșitoare. Biata nădejde pălise însă acum. Îl putea oare recuceri ? Așa cum stătea acum în fața ei, nerăbdător, încruntat și cu buzele strîns lipite, era atît de departe de ea. Și se va mai întoarce oare vreodată ?

De cînd o înfășurase pe micuța Matzke în brocat bizantin și o ridicase în altar, în casă stăruia o undă de miros de tămîie.

„Organizează care va să zică serbări, despre care mie nu-mi suflă o vorbă", își spunea Adelheid. Nu putea uita cum îl văzuse în rasa de călugăr, la masa de brad, sub capul însîngerat al lui Hristos, atunci, în zilele fericirii ei desăvîrșite. „Un scriitor, un mistic ca el e atît de sensibil, se ferește atît de mult de orice indiscreție a unui străin, a unui profan. De aceea, nici nu-mi mărturisește ce îl preocupă cel mai de aproape. O întreagă latură a vieții lui interioare, cea mai elevată, mai profundă și mai sensibilă nu-mi este de loc cunoscută și nici n-o pot cunoaște ! Nu sîntem nici măcar de aceeași credință ! Ce frumos din partea lui că nu mi-a reproșat-o niciodată !"

— Am răbdare, o încredințase Andreas, cu o mutră disperată. Și se așeză la masa de scris, frunzărind niște hîrtii.

Deodată, Adelheid spuse, brusc hotărîtă :

— Aș vrea să mă convertesc.

— Ce vrei ?

— Să mă convertesc, să îmbrățișez religia ta.

— Ai vrea... asta e... De necrezut, mai completă apoi, privind spre tavan. Făcea un efort violent spre a se stăpîni și de aceea își ațintì privirea asupra unui obiect oarecare de pe peretele din fața lui. Dar cu toate acestea, întreaga-i față îi era cutremurată de un spasm.

— Dar cum ai ajuns să te gîndești la asta ? întrebă el, cu glasul sugrumat de efort.

— De dragul tău o fac, Andreas.

Spunînd asta, se temu, însă, că își compromitea cauza.

— Adică, firește, simt o nevoie sufletească, cum să spun ? Pe de altă parte, nu-i ușor să iei o hotărîre gravă, să te convertești, nu-i așa ? Dragostea pentru tine mă face să iau mai ușor o asemenea hotărîre.

Andreas sărise în picioare, întorcîndu-i spatele, cu fața ridicată spre tavan, strîngîndu-și articulațiile mîinilor. Dînsa îl privea de pe scaun, speriată și plină de respect.

„Ah ! nici un succes monden nu i-a făcut vreodată atîta plăcere : e pur și simplu extaziat !"

El avea însă viziunea clară a unei Adelheid pășind pragul bisericii Sfînta Hedwiga cu un văl alb și într-o rochiță de fetiță care își face prima confesiune, condusă de toate rubedeniile și de toate persoanele de vază din Țara huzurului. Türkheimer o însoțea spre cristelniță, surîzînd siret și mîngîindu-și barbetele roșietice.

Dînsa mai adăugă o lămurire.

— Pînă acum am fost de confesiune evanghelică.

Dintr-o săritură, el fugi afară. Ușa se trînti și Andreas dispăru. Imediat după aceea, Adelheid auzi niște zgomote înfundate, de parcă el s-ar fi luptat cu o criză de sufocare. Se gîndi să alerge în ajutorul lui, dar se prăbuși din nou în scaun ; acum se auzea de parcă el rîdea. Se oprise desigur în dosul ușii închise și rîdea cu fața ascunsă în ceva moale, poate în draperie ?

Deodată auzi însă un chicotit înnăbușit, un chicotit de femeie. Da, el își ascunsese fața în ceva moale, într-o rochie de femeie, cine știe, poate chiar în trupul unei femei. Ah ! Iar colo în colț, pe etajera al cărei oblon putea servi drept masă de scris pentru scriitorul ce vroia să-și însemne gîndurile fugare, se afla un obiect mare, roșu, o imensă pălărie cu pene.

— Am fost oarbă, cum de n-am văzut-o mai înainte ?!

Dedesubt, pe pardosea, se mai rătăcise și o mănușă botită. Văzînd-o, Adelheid nu se mai miră de nimic.

„Cum de nu m-am gîndit la asta ? își spuse. Credeam că e cu desăvîrșire absorbit de cariera lui artistică, de succesele lui mondene, de mai știu eu ce. Nu mi-a trecut niciodată prin gînd că răceala lui față de mine s-ar explica prin

faptul că dăruiește alteia întreaga lui căldură. E de neînțeles."

Se uită în oglindă.

„Dar are perfectă dreptate, ar trebui să ies în lume numai seara. Cu destul de multă Eau de Lys, la lumina lumînărilor mai merge, deși poate că în curînd nu va mai merge nici așa. De altfel, acum mi-e tot una, ce-aș mai putea dori ?"

Cînd ieși din încăpere, se simți urmărită de rîsul lui înfundat și de țipetele ascuțite ale femeii. Ce ilaritate provocase jertfa ei, ultima jertfă prin care nădăjduise să și-l păstreze pentru ea ! Afară, pe coridor, își dădu seama :

„Tremur din tot corpul. Trebuie să mă odihnesc, dar unde ?"

Peste drum, la etaj, zări cîteva manechine prăfuite. Modista, o femeie necăjită de o vîrstă nedecisă, își spuse, văzînd neașteptata clientă, că costumul de vară al acesteia trebuie să fi costat, chiar cumpărat ieftin, cam trei sute de mărci. Era vorba de o simplă rochie de in, vopsit în gri. Corsajul de mătase albastră era acoperit de o broderie tot în gri ; o mică pelerină îi ascundea gîtul și umerii. Pălăria florentină de pai negru era garnisită cu pene de struț și cu un trandafir galben, la spate, sub cocul negru. Clienta inspiră teamă modistei.

„O fi căutînd la mine vreo pălărie la același preț ?" se întrebă ea.

Dar Adelheid se declară mulțumită cu tot ce i se arătă. Privi în treacăt cîteva berete rotunde de marinar pe care erau montate trei panglici modeste. Apoi se așeză pe un scaun, la fereastră.

— Pe care o alege stimata doamnă ?

— Indiferent, poftim.

Și-i întinse trei monezi de aur ; modista împachetă numaidecît cîteșitrele pălăriile.

— Pot să duc pachetul stimatei doamne la trăsură ?

— Nu sînt cu trăsura.

— Sau să le trimit, la ce adresă ?

Adelheid oftă, nerăbdătoare.

— Dă-mi voie să mai stau la dumneata, cred că începe să plouă.

Cerul era aproape complet senin. Femeia își dădu seama că nu va putea urni din loc clienta și își văzu de treabă. Micul fecior al lui Andreas tocmai traversa în fugă strada ; puțin după aceea, de după primul colț se ivi un landou elegant. Crupele cailor sclipeau, lacul trăsurii reflecta soarele, vizitiul și lacheul se înfoiau în livreaua roșie-aurie. După încă două minute, prin poarta casei de peste drum trecu o făptură îmbrăcată din cap pînă în picioare în picket alb, înfierbîntată și ciufulită, ca după o luptă. Umbla repede, legănîndu-și șoldurile ascuțite, privind obraznică în jur și făcînd un semn amical servitorilor ei. Pălăria roșie era așezată strîmb pe șuvițele de păr roșu și cădea pe fața de o albeață de brînză. Adelheid o cunoștea. O măsurase de multe ori cu o privire calmă, fără ură și fără părtinire, la teatru sau la plimbare, cînd trăsura ei se încrucișase cu aceea a amantei soțului. Ce-i păsa atunci de această micuță Matzke ? Dar acum ?

— Stimata doamnă nu se simte prea bine ? o auzi Adelheid pe modista care vorbea aproape de urechea ei. Aproape că alunecase de pe fotoliu și se ținea de brațul acestuia.

— Ai putea să-mi aduci o birjă ? se rugă ea.

Femeia se înapoie.

— Stimata doamnă să mă ierte, dar n-am găsit decît una de a doua mînă.

Adelheid se urcă în trăsura ponosită.

— Încotro ? întrebă vizitiul.

Ea porunci aspru :

— Încotro vrei. Dar mai întîi trage poclitul repede.

Tremura toată, de astă dată însă de mînie.

— Ingratul repeta ea mereu cu buzele albe ca varul, stînd țeapănă în colțul canapelei tari a birjei.

Și cît de îndatorat îi era de cînd cîteva cuvinte amabile rostite de dînsa îl smulseseră pe neajutoratul nou-venit din nemernicia lui, de cînd dînsa îi insuflase pofta de cuceriri, care trebuiseră să pară, la început, bietului tînăr, niște visuri irealizabile. E adevărat că după puțin timp nimic nu-l mai impresionase. De cîtă șiretenie și precauție trebuise să dea dovadă ea pînă cînd izbutise să-i înfrîngă scrupulele și să-l aprovizioneze cu bani. Ce lupte disperate trebuise să

dea de dragul lui cu Lizzi Laffé, cu rîioşii de Levzahn, cu toate prietenele ei rău voitoare, cu Asta, pe care, după dodinţa lui, o pusese să aleagă între ruptura cu Reszscinski şi dezmoştenirea. Îi auzea numele, imprimat chiar de dînsa, pe toate buzele şi trîmbiţat din porunca ei : îl vedea, după reprezentarea lucrării lui, adulat, admirat, ridicat în slăvi. Şi îşi aminti de diplomaţia, de prefăcătoria, de lipsa de scrupule la care trebuise să facă apel spre a face din micul student din Linienstrasse influentul şi importantul domn din Lützowstrasse.

„Ingratul ! Fiecare obiect din apartamentul lui ar trebui să-i amintească de mine. Ar fi primit măcar un răspuns la salutul unor oameni care acum îi ling ghetele, ar fi înghiţit măcar o firimitură din bucatele pe care le mănîncă acum — dacă n-aş fi fost eu ? Nu sînt eu totul pentru el : norocul lui la Bursă, gloria lui artistică, succesele lui mondene ? Dar are totul numai atîta vreme cît mă are pe mine ! Ori îşi închipuie că a cîştigat singur sumele uriaşe de bani care au trecut prin mîinile lui de nouă luni încoace ? Îmi aparţine. Cum îndrăzneşte să mă-nşele, să-mi fure banii ? Nu ştie, tîlharul, că de pe o zi pe alta îl pot distruge cu desăvîrşire ?“

Trăsura se opri brusc. Vizitiul începu să înjure, apoi se auzi glasul ameninţător al unui sergent de stradă. Adelheid privi afară. Calul prăbuşit al unui camion pricinuise o întrerupere a circulaţiei. Mulţimea alergase din toate părţile şi se holbă la ea prin geamurile poclitului. „Nu se poate să mă aflu aici“, îşi spuse ea şi deodată îşi dădu seama de situaţia disperată în care se afla : singură, trădată, părăsită şi batjocorită, cu o ultimă dezamăgire în inima pustiită, pe perna de pluş zdrenţuit a unei birje şubrede de clasa a doua, printre proletarii duşmănoşi ai unui cartier îndepărtat. I se făcu milă de dînsa. Cînd calul se urni iar din loc, opintirea lui o zvîrli pe biata femeie înapoi în colţul ei, cu faţa îngropată în amîndouă mîinile.

„Ce-am făcut ? L-am calomniat, pe el ! Dar el e un poet, un poet adevărat, aproape un copil, un copil răsfăţat de soartă, care priveşte totul prin ochelari de aur. Ce ştie el de viaţă. Cum poate el să bănuiască de unde vin banii ? Ce mai, el crede tot ce-i povestesc eu. E la fel de nevino-

vat ca atunci, în cămăruța aceea sărăcuță unde l-am vizitat prima oară. De ce nu l-am lăsat acolo ? Ce simplu și frumos ar fi fost totul !"

Și imaginația îi zugrăvi un paradis. Își ținea poetul, inimioara, iubitul sub cheie, ca într-un tezaur. Nici un om nu știa de existența lui. Dînsa îl vizita în mare taină și pleca de la el ca dintr-un vis. Și așa la nesfîrșit ; dînsa rămînea mereu tînără, el o iubea fără istov ! Și nu cunoștea nimic altceva, o vedea numai pe ea. N-avea voie să iasă singur ; în trăsura ei, cu perdelele bine trase, dînsa îl conducea în adîncul Tiergartenului. Acolo, într-un ascunziș înverzit, păzit de ea, lua el aer.

Dar deodată suspină tare și paradisul se mistui.

„În loc de toate astea, singură l-am împins în lume, l-am expus la toate ispitele. N-ar fi trebuit să prevăd că n-o să li se poată împotrivi ? Temperamentul lui de artist e atît de gingaș, de sensibil, el și puținii protagoniști ai culturii, răspîndiți în toată Europa sînt atrași de plăcerile rafinate. Ce e de făcut ? Asta face parte din arta lui și arta lui e totul pentru el, o știu doar. Biet suflet, n-ai nici un drept asupra lui."

— Dar îl iubesc !

Acest strigăt făcu să amuțească toate raționamentele.

„Îl iubesc, își repetă Adelheid și nu mai găsi nici un alt argument. Trebuie să-l păstrez, e doar al meu, pentru că eu îl iubesc. Cum ar putea îndrăzni cineva să mi-l ia, cum de mi se pune de-a curmezișul o asemenea făptură ? Cineva e totuși vinovat de toate astea."

Se foia nervoasă în cușca strîmtă. Furia îi revenise ; cine era vinovatul asupra căruia și-ar fi putut vărsa focul ?

— Ah ! Türkheimer !

Vizitiul întrebă prin fereastră :

— Mergem mai departe ?

— Întoarce — în Hildebrandtstrasse.

„Eu nu m-am interesat niciodată de frumoasele lui, am văzut răbdătoare cum gustul lui devenea tot mai plebeian. Acum însă s-a umplut paharul, fetișcana asta nu i-o iert !"

Planurile de răzbunare se învîrtejeau în capul ei, unul mai sălbatic decît celălalt. Pedepsirea cu bătaia în public a micuței Matzke, scandal, divorț, nimic nu i se părea im-

posibil. Nu-l putea pune, oare, pe Türkheimer sub tutelă ? Nimic mai uşor, o jucărie de copil. Un om în toate minţile nu dăruieşte vile şi milioane unei flori a trotuarelor. Nimic mai simplu ! Dar cînd trăsura ponosită intră în Potsdamerstrasse, planul i se păru ceva mai greu de înfăptuit. În Königin-Augusta-Strasse aproape că renunţase la divorţ. Ce ar fi spus Asta de isprăvile mamei ei ? Şi ar fi avut dreptate. Iar în faţa porţii casei ei, cu degetul pe butonul soneriei, îşi spuse că printre coşurile de fabrică şi căzărmile muncitoreşti de unde venea atunci dînsa, altfel simţeau şi gîndeau oamenii decît în Hildebrandtstrasse. Începuse să se mire că se lăsase tîrîtă de pasiuni care, prin violenţa lor, acum îi păreau aproape plebeiene ; se ruşină chiar puţin. Lucrurile trebuiau însă lămurite, poate chiar înainte de masă. Şi îl pofti la dînsa pe soţul ei, dar nu stăpînită de furie, ci cu un glas în care se citea suferinţa.

Îl aşteptă în camera de ceai tapetată cu mătase galbenă, în nişa ferestrei. Ah, fiecare obiect din camera aceea îi evoca amintirea lui Andreas. Îşi puse un genunchi pe jilţ şi îşi împreună braţele pe speteaza lui. Cu capul pe jumătate plecat, cu ochii larg deschişi, visa cu privirea aţintită asupra lumînării care pîlpîia. Aşa o găsise el odinioară, în seara „Necunoscutei", cînd amîndoi dobîndiseră un triumf definitiv. Dar toate trecuseră ; nu mai puteau fi luate de la capăt. O alta îl cucerise şi era în braţele lui, poate mîine chiar din nou.

Îşi îndreptă spatele şi bătu din picior. Dar lucrul era intolerabil, nu putea fi îngăduit. Această fericire furată trebuia distrusă, căci îi pricinuia o prea mare durere. Türkheimer trebuia să-i garanteze că intrusa va fi fără întîrziere trimisă înapoi în noroiul familial, departe de cel căruia îi otrăvea sufletul. Dar el ? El n-o să sufere ?

— Să-l las oare să sufere în locul meu ?

Deodată scoase un strigăt abia auzit ; i se păruse că timp de o secundă îi zărise iubita făptură, zveltă, în picioare lîngă fotoliul lui obişnuit, lîngă măsuţa de servit ceaiul, în faţa căreia stătuseră de vorbă în atîtea rînduri, unde mîinile lor se atinseseră pentru prima oară, unde la prima lui vizită dînsa îi explicase ce moderne sînt florile de cîmp şi ce drăguţ ar fi dacă, în pofida principiilor lui

strict catolice, ar veni la reprezentarea „Răzbunării". Acum era palid, foarte palid și clipirea ochilor lui limpezi, ca de fată, umbriți de genele lungi, o făcea să-și piardă cumpătul. Iubitul părea a-i șopti : Nu-mi face rău ! Un pas tîrșît se apropia : Türkheimer intră ; Adelheid îl găsi peste măsură de respingător.

— Ei, ce s-a întîmplat ? o întrebă el încet, cînd fu în imediata ei apropiere.

Adelheid ar fi avut poftă să-l repeadă, dar acum el îi insufla aproape teamă, atît de disperat, de ros de boală, atît de jalnic de prăbușit părea. Pungile de grăsime ale obrajilor atîrnau atît de jos spre bărbie, încît părea că-și va pierde barbetele neglijent cănite ; burticica ascuțită scăzuse și ea mult. Și pe neașteptate Adelheid își dădu seama că nenorocirea întîmplată, în cazul cînd aflase cumva de ea, îl lovea și pe el la fel de greu ca pe dînsa ; bineînțeles, dacă o iubise pe micuța Matzke. Bietul om ! Nu avusese niciodată norocul să dobîndească ceva decît cu banii lui. Și acum ajunsese atît de rău încît plătea pentru alții, fără să se poată bucura el însuși de plăcerea pe care o plătise. Un fel de milă, moderată de dispreț, se strecură în inima ei. Se interesă :

— Ai avut vreo neplăcere ?

— Adică ?

— O zi proastă la bursă ?

— Bursa ? Nu mai pot de ea.

— Da, ai dreptate, uneori neplăcerile domestice sînt mai importante decît cele bănești.

— Importante ? Ce vrea să zică importante ?

Evident, noțiunea de „important" îl pusese pe gînduri. Adelheid începu să se îngrozească : trebuie că era foarte bolnav.

— Cîte grame ai acum ? întrebă ea. A crescut ?

El ridică din umeri.

— Întreabă-l pe Klumpasch.

— James Louis, mă îngrijorezi. Ar fi trebuit să fii de mult la Karlsbad, ce mai cauți pe aici ?

— Da, ce mai caut pe aici ?

— Mîine pleci ! M-ai înțeles ?

— Mîine plec.

Ascultarea lui pasivă o mișca.

— Ia loc într-un fotoliu, îl rugă ea. Îți tremură genunchii. Și Adelheid îi prinse mîna care atîrna moale. Poți să-mi încredințezi fără grijă orice, știi doar. Ai în soția ta o prietenă care știe de mult totul despre tine.

Türkheimer schiță o grimasă ; compătimirea ei îi provoca plînsul. După o oarecare șovăială, începu :

— Fac o prostie. Iartă-mă, Adelheid, dacă poți, dar fac o prostie.

Își scotoci greoi buzunarele, îi dădu o scrisoare și se prăbuși din nou în perne.

Autorul scrisorii arăta că se vedea silit de simțul lui de dreptate să împiedice ca un om de talia domnului consul general Türkheimer să fie înșelat într-un mod atît de josnic. Și înșelat de cine ? De o persoană provenind din păturile cele mai de jos, care datora totul generozității binefăcătorului ei și de un tînăr pe care autorul nu vroia să-l desemneze decît cu inițialele A.Z. și care înșela în mod nedemn mărinimoasa încredere pe care i-o acordaseră domnul consul general și doamna soția sa. Nimeni nu era fără păcate, dar comportarea celor două persoane mai sus amintite trebuia caracterizată ca nerușinată, cu atît mai mult cu cît se repetă aproape în fiecare zi. Autorul mai putea afirma că așa numita domnișoară Bienaimée Matzke îl înșela pe părintescul ei protector cu o întreagă serie de alte persoane, ale căror nume nu aveau nici o însemnătate. Ba împingea atît de departe josnicia ei, încît ieșea noaptea pe străzi spre a căuta, cum pretindea ea, un prinț deghizat. Nostim trebuie că era prințul căutat noaptea la ora 1 pe Invalidenstrasse ; pesemne că era mai degrabă din tagma apașilor. Aceste împrejurări, verificate cu cea mai mare grijă, puteau fi considerate suficiente spre a pricinui dezgustul oricărui om care gîndește cinstit, iar domnul consul general va ști să-și arate recunoștința față de scriitorul necunoscut.

Scrisoarea era semnată : „Cu deosebită stimă, un prieten generos".

Cîteva expresii o atinseseră direct pe Adelheid, ca o aluzie la o întîmplare importantă din viața ei : poate că cearta ei cu familia Levzahn ? Și simți deodată că i se face

greață. Ce dezgustător, ce dezgustător ! Și totul trebuia suportat dintr-o dată. Făcu un gest de silă.

— Asta vine probabil de la vreo prietenă invidioasă a domnișoarei Matzke, își dădu ea cu părerea.

Türkheimer observă însă :

— Pentru așa ceva, stilul e prea cultivat.

— Ei, cît despre cultură... îi răspunse Adelheid, punînd în aceste cuvinte o dureroasă voluptate, tot orgoliul literar deprins de la amantul ei. Se interesă apoi : Ce ai de gînd să faci acum, bietul meu prieten ?

— Ce să fac ? Asta e soarta mea. Plătesc... și golanii se înfruptă. Ăștia trăiesc, ăștia se îmbuibă, mormăi el.

— Doar nu vei fi vrînd s-o ierți pe fată ?

— Mă costă...

Se opri, speriat de ceea ce aproape mărturisise.

— N-ai să faci asta, James Louis, îi răspunse ea, foarte rece.

— Dacă soarta ta este să fii înșelat, nu aceeași trebuie să fie și soarta *noastră*. Mă-nțelegi ?

Türkheimer o privi clipind neajutorat. Pe neașteptate, își ridică sprîncenele și ochii-i obosiți trebuiră să se deschidă. Își dăduse deodată seama că soția lui era, în fond, la fel de afectată în drepturile ei ca și el însuși. Și o ascultă cu gura căscată.

— Vrei poate să continui să-ți zvîrli banii în poala acestei ingrate copile de proletari, pentru ca ea să-și întrețină amanții ? Dar în primul rînd, asta ar fi...

Adelheid respiră ușurată și, hotărîtă, îi prezentă aspectul bănesc al lucrurilor.

— Pînă la urmă, asta ne-ar ruina. Nici nu poți să-ți dai seama cît poate să risipească o ființă ca asta, uscată, pocită și scundă, care n-a cîștigat niciodată cu mîinile ei o piesă de zece mărci. Se vorbește de cîte unele care într-un singur an au risipit mai mari averi cinstit cîștigate decît puteți aduna tu, Ratibohr și Blosch la un loc în zece ani.

Văzînd efectul vorbelor ei pe fața soțului, deveni mai prietenoasă.

— James Louis, am fost foarte supărată pe tine. Să-ți mărturisesc la ce m-am gîndit ? Și-a pierdut mințile, mi-am spus, altfel n-ar dărui vile și milioane unei asemenea ex-

crescenţe a trotuarului, el care a pus la cale afaceri ca acelea cu Puerto Vergogna sau cu „Bloody Gold Mounts". Să-ţi mai mărturisesc şi altele ? În explicabila mea indignare m-am gîndit la un scandal public, cu bîrfe şi articole la ziare, ba şi la divorţ, m-am gîndit şi la separarea bunurilor.

Türkheimer întinse rugător mîna.

— Adelheid !

Glasul i se sugrumă, mărturisirile ei îl răscoliseră pe neaşteptate pînă în străfunduri.

— Adelheid, micuţa Matzke e moartă şi îngropată, poţi să ierţi unui păcătos care se căieşte ?

Se plecă spre dînsa, implorînd-o, dar se împiedică şi căzu pe covor în faţa ei. Adelheid îşi petrecu braţul pe după ceafa soţului îngenunchiat.

— Îmbătrîneşti, bietul meu prieten, rosti apoi binevoitoare. El gemu.

— E o nenorocire, îmbătrînim.

Dînsa nu-i luă în nume de rău cuvintele scăpate. Iar el exclamă cu o indignare nestăpînită :

— Nici nu ne putem închipui ce rea e lumea.

Adelheid tresări ; nefericirea ei îi asalta din nou sufletul.

— Îmbătrînim, repetă ea, cu lacrimi în glas. Şi, la rîndul lui, el suspină pe genunchii ei :

— E o nenorocire, e o nenorocire.

Treptat, Adelheid simţi capul lui devenind tot mai greu în poala ei ; socoti că trebuia să-l îmboldească.

— Mîine plecăm. Plec cu tine, simt şi eu nevoia să plec, dar mai întîi trebuie să punem totul în ordine.

El se ridică cu un oftat descurajat.

— Cum s-o facem ?

— Şi răzbunarea noastră ? Tu nu te gîndeşti să te răzbuni ?

— Ai dreptate, am să mă răzbun.

Un gînd nou îl însufleţea ; îşi vîrî degetele mari în deschizăturile vestei.

— Au să vadă ei, o asigură el apăsat. Domnişorul acela sclifosit o să treacă prin cîteva clipe neplăcute.

Fața-i decolorată, cu mușchii căzuți, devenise deodată cărămizie ; era cuprins de o crîncenă poftă de răzbunare.

— Un porc ! Și ce porc. Cu gura unsă cu miere cînd cineva e în fața lui și pe la spate numai porcării. Nu l-am îngrășat eu ? Spune singură, nu eu l-am îngrășat, cu mîna mea ? Ba chiar cu oarecare afecțiune. Și acum, uite cum îmi sînt răsplătite sentimentele. Un nenorocit ca ăsta, pentru că în fond ce e ? Te-a amuzat pe tine, m-a amuzat pe mine, a amuzat pe toată lumea și acum porcul și-a băgat în cap cu adevărat că e o persoană distinsă și că trebuie să seducă fetele tinere. Dar cine l-a luat vreodată în serios ? Tu l-ai luat în serios ? Eu l-am luat în serios ? Ei bine, trebuie să-și dea seama ce este — un bufon, o paiață care te face de bine de rău să-ți treacă timpul.

— Să nu exagerăm, îl rugă Adelheid temătoare. Căci nu prevăzuse această izbucnire de furie. Mergi prea departe, mai cu seamă că desigur nu e vina lui, ci a ei. El e total inofensiv, dînsa a alergat probabil după el, cum aleargă după toți.

— Dînsa ! Sărmănica, abia are șaptesprezece ani.

— Astea sînt cele mai rele.

— Așa crezi tu ? Ei bine, să-ți spun eu ceva, Adelheid : noi bărbații sîntem totdeauna vinovații. De cîte ori se întîmplă ceva, noi sîntem totdeauna cauza.

Dînsa îl privi de sus în jos.

„Bietul de tine", gîndi ea. Iar cu glas tare :

— Fă ceva în chestiunea asta. De altfel, trebuie numai să te retragi, restul vine de la sine.

— Bineînțeles că mă retrag. Iau mîna de pe capul lui.

— Al *lui* ? exclamă ea dezamăgită și înfricoșată.

— Al lui. Dar de pe al cui ? Îl am cu totul în buzunar, fără mine se prăbușește imediat. Stai numai puțin, băiete, ai făcut destul timp afaceri la bursă. La club, am să le spun că sînt supărat pe el. Și a doua zi nimeni n-o să mai stea de vorbă cu el, bagă de seamă ce-ți spun, nimeni n-o să-l mai cunoască. Și peste patru săptămîni o să bată iar străzile, de unde l-am cules noi, căutînd vreo slujbă de perceptor, dar n-o să găsească, las' pe mine.

Adelheid trebui să-şi învingă o uşoară ameţeală şi-şi apăsă pieptul cu mîinile. Biata inimă nu se putea rupe de el, sîngera ori de cîte ori necredinciosul era lovit.

— Şi persoana aceea ? întrebă ea făcînd un efort. Aşa numita micuţă Matzke. Vrei s-o laşi nepedepsită pentru purtarea ei ?

Abătut, el evită să i se uite în ochi.

— Dă-ţi seama, James Louis, ce vinovată e faţă de tine. Te-a făcut de rîs. Toţi cei care îi văd landoul şi neruşinata livrea rîd de tine şi se bucură că te-a păcălit. Micuţa Matzke, au să spună toţi, o fi ea plăpîndă, dar l-a băgat în cofă pe puternicul Türkheimer. E în joc onoarea ta. James Louis, ai să îngădui ca să continue să se lăfăiască în puf ? Trebuie s-o distrugi.

— Parcă pot ? Vila îi aparţine, ce-i înăuntru la fel. Ce e dat, e bun dat.

Se priviră pieziş, cercetîndu-se cu o neîncredere reînnoită. Uruitul unei trăsuri care intra în curte sfîşie însă penibila tăcere.

— Sînt copiii, observă Adelheid. Vin la masă.

Asta intră, urmată de Hochstetten. După încă o clipă se ivi însă şi Liebling. Tînăra femeie lămuri în şoaptă :

— L-am adus cu noi, o să avem nevoie de el.

Îşi măsură prin lornion îngîndurata-i mamă şi apoi o luă înaintea tatălui care se aplecase, gemînd, după un petec de hîrtie mototolită.

— Nu te mai osteni, papa, îi spuse. Am primit şi eu una ca asta. Credeţi că epistolarul anonim se mulţumeşte să vă povestească numai vouă ororile lui ? Cum vă închipuiţi aşa ceva ? Acum, toată lumea bîrfeşte despre povestea asta.

— Ticăloşii ! exclamă Türkheimer. Ce ticăloasă e lumea !

— L-am sfătuit pe tatăl tău să pună ordine în treburile astea. Ar trebui să mă sprijini, îi răspunse Adelheid, încercînd să dea o notă de autoritate maternă glasului ei.

Asta însă îi zîmbi cu superioritate :

— E greu să vi se dea sfaturi, n-o să vă învăţaţi minte niciodată. E vorba de însuşi felul cum concepeţi voi viaţa. Botho, ai putea să daţi vreun sfat ?

— Care-i porunca ?

Hochstetten tresări, deşteptat ca dintr-un vis. Îi venea greu să înţeleagă că i se cerea să se amestece în uimitoarele afaceri sentimentale ale familiei, care devenise şi a lui.

— Bineînţeles, tu n-ai nici o părere, observă soţia lui, peste umăr. Parcă ai avut vreodată ?

Türkheimer îşi aţinti o privire plină de desconsiderare asupra reverului, modest împodobit, al hainei baronului. Atît în ochii soţiei sale, cît şi în aceia ai lui, Hochstetten se bucura de tot mai puţină consideraţie. Türkheimer îl acuza chiar de înşelăciune pe acest consilier secret ministerial care încă nu izbutise să facă rost de un ordin pentru tatăl soţiei sale. Adelheid rosti :

— Tatăl tău pretinde că nu poate întreprinde nimic împotriva persoanei care îl face de rîs.

— De ce vorbeşti aşa, Adelheid ? o apostrofă Türkheimer. Vreau să-l pedepsesc pe porcul care ne tîrăşte în noroi. Să zboare, să fie supus boicotului în aşa fel încît să nu se mai poată descurca, derbedeul — şi cine se opune ? Tu, Adelheid ?

— Ah, vreţi să vă răzbunaţi... dar fiecare pe altcineva ? Dragii mei, altfel trebuie să procedaţi.

Şi Asta îşi sprijini graţios braţul de spătarul înalt, în formă de liră al unui scaun îmbrăcat în piele de şarpe. Trupul ei scund devenise zvelt şi elegant, strîns cum era în rochia de crêpe-lisse gri-argintiu, căptuşită cu un material ceva mai închis. Nu-şi scoase pălăria cu pene de struţ ; stătea în faţa părinţilor ei ca o protectoare din sfere înalte care catadicsea să le vină în ajutor. Îşi însoţea cuvintele cu mişcări degajate şi calme ale mîinii drepte înmănuşate în alb.

— În primul rînd, papa, trebuie să-i faci rost acestui tînăr de un post modest, plătit prost.

— Un post ? Eu, lui ? Eşti cam...

— Îmi pare rău, papa, dar nu se poate altfel. Gîndeşte-te numai de cîtă vreme l-am suportat printre noi şi cîte a putut să vadă, din nefericire. Nu-i aşa, mamă dragă, că a văzut mult ? Şi ce a fost cu crahul „Gold Mounts", papa ? L-ai lăsat să cîştige destui bani atunci şi mi se pare că i-ai dat voie să arunce o privire în culise, nu ? N-ar putea comite indiscreţii ?

— Oh ! Nu mă tem de indiscreţiile lui, mormăi Türkheimer, cu o privire piezişă spre Hochstetten, care era cu gîndurile aiurea. Totuşi, e bine să prevenim orice invenţii calomnioase. Ai dreptate, fata mea, am mers prea departe.

— Poate că vorbeşti cu Jekuser pentru vreo slujbă la „Nachtkurier" ?

— Se face, se face. O slujbuliţă nu prea grasă, dar nici prea slabă, să nu fie chiar deasupra nevoilor şi totuşi să se teamă să n-o piardă.

— Ei vezi, aşa mai vii de acasă, papa. Şi abia acum urmează sfatul pe care vi-l dau amîndurora. Îi puneţi să se căsătorească.

Adelheid sări de pe scaun.

— Îi punem să se căsă...

Îi venea greu să se stăpînească.

— Glumeşti. Asta înseamnă să ne răzbunăm ? Sau crezi că aşa cer bunele moravuri ?

Türkheimer oftă.

— N-am nimic împotrivă. Dar mai întîi, s-o putem face. Şi apoi, de ce ?

— Ca să-i facem fericiţi, răspunse Asta, aproape luîndu-i în zeflemea. Se iubesc, au dovedit-o. Faceţi-i fericiţi, drăguţii de ei, o merită. Nu-i aşa, Botho ?

— Tînărul mi s-a părut simpatic, declară Hochstetten.

Soţia îl bătu pe umăr, înţelegătoare şi cu condescendenţă. Apoi se adresă tatălui :

— Mai întîi trimitem pe capul acestei doamne — cum o cheamă ?

— Micuţa Matzke, o lămuri Türkheimer.

— O fi avînd ceva datorii, micuţa Matzke. În primul rînd, îi trimitem pe cap creditorii. Apoi răscumperi vila, papa. Andreas, dulcele amorez, va fi inclus în preţul de răscumpărare. Îl ia, ori nu primeşte o leţcaie.

— Dar el, dar el ? murmură Adelheid, cu buzele tremurînde şi aproape în şoaptă, deşi era un ţipăt din inima ei. Nu îndrăznea să-şi mişte privirea, se temea că l-ar putea găsi la locul lui obişnuit. El, care îi aparţinea în întregime şi în sufletul căruia se sălăşluise ea, cum putea să nu bănuiască nimic şi să rămînă departe, acum cînd un neîndu-

rător consiliu de familie îi hotăra soarta. Dar nici nu se putea, era cu siguranță acolo, lîngă măsuța de ceai, palid, trist, cu o acuzare mută în ochii lui ca de fată, limpezi și adumbriți de genele lungi. Asta zîmbea văzînd chinurile mamei.

— N-ai nici o grijă, o rugă ea, aproape tandră. Pentru asta îl avem pe Liebling. O să stea de vorbă separat cu cei doi îndrăgostiți și o să mestereasca totul, cum spune Kapeller.

Liebling, spre care toți întoarseră capul, părea a fi cu gîndurile în altă parte. Ținînd în mînă un ziar, se refugiase foarte discret la celălalt capăt al încăperii. Türkheimer gemu încetișor.

— Sfatul tău e bun, dar scump. Cîți bani m-au costat nenorociții ăștia !

Asta îi răspunse :

— Acum măcar știi pentru ce, papa.

— Știu ?

— Dar răzbunarea voastră ? Nici nu-ți poți imagina ce căsnicie o să iasă de aici ! Strălucita lui carieră s-a terminat, și a ei cu atît mai mult. El o să aibă o leafă care ar putea ajunge la nevoie unui burlac cu deprinderi de mic burghez, din partea mea să spunem trei sute de mărci. Pe asta o să se bizuie gospodăria lor și cu o gospodină atît de econoamă, ordonată și obișnuită cu o viață tihnită, cum este micuța Matzke, îți închipui ce-o să iasă. Peste un an o să le vină pe lume un copil scrofulos. Părinții au să tragă targa pe uscat, au să se certe mereu și au să-și stăpînească greu pornirea de a cerși. O să-i întîlnim în Tiergarten. Tatăl o să împingă căruciorul, mama o să-și tîrască în urma lui rochia de mătase zdrențăroasă. O să poarte ghete cu gumilastic și o umbrelă cu stofă de lînă.

— Asta, ești copilul *meu !* Ce mare caracter ai ! Da, o să ne răzbunăm, dar fără meschinărie !

Türkheimer era încîntat ; își ciupi fiica de bărbie și dînsa nu se împotrivi, înveselită de perspectiva care se deschidea omului care o jignise, o ignorase, îi pusese bețe în roate pînă și în viața ei sentimentală și a cărui fericire însemna pentru ea o neîntreruptă înfrîngere. Acum venise rîndul ei să se răzbune și el trebuia s-o simtă. Vădi deo-

dată o molipsitoare drăgălăşenie, de care nimeni n-o credea în stare. Îşi luă tatăl de braţ ; majordomul tocmai deschidea uşa ca să anunţe că masa e servită.

— Şi sănătatea ta, tăticuţule ? întrebă ea apăsat.

— Excelentă ! exclamă Türkheimer şi se sili să calce elastic. Realmente excelentă. Liebling, am de discutat ceva important cu dumneata.

Adelheid îşi frîngea, mută, mîinile ; simţea că nici un cuvînt, nici o idee nu l-ar mai putea salva pe cel pierdut ; acesta se îneca sub ochii ei. Se lăsă condusă de Hochstetten. Liebling, care se afla în calea ei, se înclină. Adelheid citi în ochii lui negri, expresivi, o compătimire pe care nu mai spera s-o poată întîlni undeva ; şi îi răspunse cu o privire recunoscătoare.

Numaidecît, el se întrebă în gînd : „S-ar putea oare ?"

După care se mai înclină o dată, cu o expresie de necondiţionat devotament, făgăduindu-şi în acelaşi timp : „Am să-mi fac datoria".

XV

Liebling

GĂSINDU-ŞI GOL BIROUL, ANDREAS SE simţi cuprins de îndoieli : „Nu cumva am împins lucrurile prea departe ?"

Dispariţia lui Adelheid părea să exprime un protest mut. Ah, dar o să-i frîngă el cerbicia. Trebuia numai să se arate neînduplecat. Biletul glacial pe care i-l trimise rămase însă fără răspuns şi cînd se duse personal în Hildebrandtstrasse i se dădu de ştire, fără explicaţii, că stăpînii erau plecaţi. Timp de două secunde rămase uluit. Apoi îşi reveni : nu cumva glasul valetului fusese lipsit de respectul obişnuit ? Mîna dreaptă începu să-i tremure încetişor şi pe neaşteptate se lipi zgomotos de obrazul lacheului. Acesta îşi frecă falca. Andreas îi observă strîmbăturile de durere : nu era oare acelaşi ins care îi primise odinioară cartea de vizită a doctorului Bediener ca venind de la un postulant ?

Oarecum uşurat, se hotărî să plece. Totul se termina cu palme.

„Am căpătat una de la laba urangutanului lui Claire Pimbusch ; dar am şi tras două, una acestui găgăuţ şi cealaltă micuţei Matzke. Rezultatul poate fi considerat mulţumitor."

Şi îşi admiră sîngele rece.

„Sînt deasupra evenimentelor", observă cînd se întinse acasă pe sofa. Hotărîse să scape de realităţile care în clipa aceea i se păreau demne de dispreţ, dormind ; dar tocmai atunci fu anunţat domnul Felix Liebling.

Redingota moralistului era încheiată solemn la toţi nasturii ; barba-i neagră strălucea şi tremura. Aţintindu-şi o privire caldă asupra lui Andreas, începu :

— Dragul şi tînărul meu prieten, chestiunea care mă aduce la dumneata are contingenţă cu soarta mai multor oameni minunaţi, printre care şi cu a dumitale.

— O clipă ! exclamă Andreas. Îl trecuse un fior rece, de parcă ceva neplăcut, ceva care se afla în faţa lui îl pîndea din întunericul unei pivniţe. Ridică mîna în aer, căutînd un obiect pe care l-ar fi putut interpune între el şi fatalitate.

— Noul meu Curaçao ! Beţi desigur un păhărel ?

— De fapt, nu, spuse Liebling. Nu obişnuiesc să beau în case străine. Dar de dragul dumitale am să mă abat de la acest obicei şi te rog să-mi dai un lichior.

Băură şi acum stăteau faţă în faţă. Liebling îşi dădu capul pe spate şi privirea lui coborî, cum i se părea lui Andreas, din tavan sau chiar din sfere şi mai înalte, atît de caldă şi de calm-pătrunzătoare era aţintită asupră-i. Deodată, Liebling exclamă :

— Ce frumoasă ! Ce frumoasă se deschide în faţa dumitale viaţa. Îmi dai voie să folosesc o comparaţie ?

— Poftim.

— Ei, atunci folosesc o comparaţie. Te afli pe o insulă frumoasă, frumoasă. Pretutindeni cresc florile cele mai moderne, mari păsări trandafirii plutesc prin văzduhul albastru şi cîntă tot ce e mai nou. Miroase a apă de flori de portocale ori a esenţă de ghiocei, dacă vrei... Masa e întinsă pentru societatea cea mai aleasă, femeile cele mai dis-

tinse, înzestrate din belşug de natura binevoitoare, îţi fac semne. Şi, deodată, hop, se împrăştie un miros îndoielnic şi toţi se depărtează la unul sau doi metri de dumneata.

— Domnul meu !

Andreas sărise în picioare, dar Liebling făcu un semn cu mîna, împăciuitor.

— E numai o comparaţie. De altfel, dacă preferi, retrag mirosul îndoielnic. Fapt este, însă, că eşti abandonat. Făpturi simbolice, din ale căror guri nesăţioase atîrnă fîşii de hîrtie cu inscripţii ca : „Eu sînt foamea" sau „Eu sînt căinţa" te urmăresc şi te împing pînă la ţărmul abrupt al mării. Te şi resemnezi să te îneci, cînd o mînă salvatoare te prinde şi te trage într-o barcă dinainte pregătită. Acum te întreb pe dumneata, sau pe oricine în locul dumitale, ce faci ? Nu te laşi purtat, liniştit ? Şi chiar dacă mîna salvatoare nu te îndreaptă spre o insulă atît de excepţional de primitoare ca aceea părăsită de dumneata, dar totuşi spre una unde se poate trăi destul de larg, să spunem cu trei sute de mărci pe lună — te întreb, o faci pentru asta pe năbădăiosul ? Zvîrli din picioare şi răstorni barca ? Desigur că nu. Şi acum, vrei să-ţi povestesc ceva serios ?

Înainte ca tînărul să-i fi dat un răspuns, Lielbing, în picioare, se şi afla foarte aproape de el.

— Mîna salvatoare sînt eu, rosti el în şoaptă.

Andreas îl privi cu ochii holbaţi.

— Veniţi din partea lui Türkheimer sau a soţiei lui ? Terminaţi o dată şi spuneţi ce vreţi.

Se aşezară din nou ; Andreas îl asculta palid şi nemişcat, cu o figură ce exprima un efort supraomenesc.

— Compară numai — îl rugă Liebling — ce a făcut Türkheimer din dumneata şi cum l-ai răsplătit pentru asta ? Care a fost situaţia dumitale pînă ieri ? Erai un membru respectat al celor mai înalte cercuri, unul din cei mai iubiţi dramaturgi din Berlin, ba pot chiar să spun din toată Germania, un copil răsfăţat al femeilor şi al muzelor, în jurul căruia dansau graţiile şi bunăvoinţele.

Andreas roşise uşor. Liebling respiră adînc şi continuă să vorbească, fără grabă, dar apăsat.

— Şi protectorului care ţi-a făcut din omenie o asemenea situaţie pe întreaga viaţă, drept mulţumire, i-ai se-

dus soţia, unica, iubita lui soţie, ai adus dezbinarea într-un cămin paşnic şi tot din vina dumitale fiica s-a revoltat împotriva mamei. Şi încă asta nu-i nimic, adăugă el repede, văzînd că tînărul schiţa un gest de apărare. I-ai furat mîngîierea bătrîneţelor, ai tîrît în noroi, cu mîini păcătoase, tot ce avea mai sfînt la sfîrşitul vieţii lui.

— Doar nu veţi fi vrînd să vorbiţi de micuţa Matzke ?.

— Tinere, ai privit vreodată în inima unui bătrîn ? Un om atît de mare ca Türkheimer, înţelept şi abil ca nimeni altul, capătă deodată încredere în puritatea unei fetişcane. O ultimă iluzie, dar nu are ceva mişcător ? Şi să-l vezi acum pe omul ăsta cum arată ; se clatină, vizibil, pe marginea mormîntului. Şi cine i-a dat o lovitură pe la spate ? Dumneata !

Andreas plecă fruntea. Cuvintele lui Liebling exprimau un adevăr atît de copleşitor încît, timp de cîteva clipe, tînărul îşi atribui şi vina pentru diabetul lui Türkheimer. Moralistul văzu că Andreas se muiase şi-l apucă de braţ.

— Şi în schimb, pentru toate astea, el îţi oferă un post de redactor la „Nachtkurier" şi te căsătoreşte cu copilul drag inimii lui, cu Bienaimée a lui. Ce părere ai ?

Şi-i trase lui Andreas pălăria pe cap.

— Hai ! Totul se mai poate repara. Forţe binevoitoare veghează asupra dumitale, terminăm curînd toată afacerea.

Andreas îşi veni greu în fire.

— Şi dacă refuz ? întrebă.

Liebling se sperie.

— Nici să nu te gîndeşti ! Cum poţi să vorbeşti aşa ? Imaginează-ţi pe cineva asupra căruia s-a abătut blestemul lui Türkheimer umblînd pe străzile Berlinului. Aerul pe care-l respiră e otrăvit, caldarîmul pe care-l calcă se deschide înainte-i şi-l înghite.

Această perspectivă îl doborî pe Andreas ; căzu pe sofa şi îşi îngropă înspăimîntat capul în perne.

„Neghiob ! îşi şopti apoi lui însuşi. Nu sînt decît un neghiob. Aveau dreptate toţi cei care-mi spuneau Polichinelle, pierde-vară, palavragiu agreabil. N-am înţeles că viaţa e un lucru grav, m-am lăsat tîrît de firea mea de artist."

Îl cuprinse disperarea ; se izbi cu pumnii în cap.

„Şi doar Adelheid era cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o vreodată ! M-aş fi putut lăfăi în huzur toată viaţa. Şi cînd colo, am dat de micuţa Matzke, o făptură fluşturatică şi uscată ca un băţ, toantă şi destrăbălată. Şi măcar dacă mi-ar fi plăcut ! Dar numai din vanitate, ca să-l păcălesc pe Türkheimer şi pe buna, draga Adelheid. Şi acum m-am păcălit singur."

O vorbă a învăţătorului din Gumplach îi fulgeră prin minte.

— E hybrisul celor vechi, mormăi el.

— Cum ? întrebă Liebling. Dar îşi dădu imediat seama despre ce era vorba. Ah, aşa. Dar vorbeşte în germană ! Noi germanii ne înţelegem acum numai în germană şi sîntem mîndri de asta.

— Ce indiferente îmi sînt acum toate astea, observă Andreas, zîmbind amar.

Liebling îl prinse de subsuoară.

— Aerul proaspăt o să-ţi facă bine, îl încredinţă el, trăgîndu-l cu blîndeţe.

Dar tînărul continua să se potopească cu reproşuri.

— Numai hybrisul m-a putut orbi pînă într-atîta. Türkheimer e forţa, eu spiritul. Bineînţeles că spiritul biruie forţa, dar încet, încetişor, măcinînd-o pe ferite. Şi deodată, sare în aer toată şandramaua. Preotul are drept armură ipocrizia, aşa cum războinicul are fierul, am auzit spunîndu-se pe undeva. Dar eu n-am fost ipocrit, mi-am etalat porcăriile la lumina zilei, în văzul tuturor.

Liebling îl opri însă din meditaţia plină de căinţă.

— Aşa e cel mai bine pentru dumneata. Trebuie să te cuminţeşti. Adică, aşa o să spună lumea. Eu aş spune mai degrabă : trebuie să introduci principii morale în viaţa dumitale.

— Ce să fac cu principiile morale ? voi să ştie Andreas.

Liebling îi explică îndatoritor :

— Principiile morale au să te ajute să redai onoarea tinerei fete.

— Dar parcă stă în puterea mea ? Nu eu i-am luat-o.

— Cu atît mai frumoasă e misiunea dumitale.

Cîţiva paşi mai încolo, moralistul reluă :

— Inevitabilul, dragul și tînărul meu prieten, asta înseamnă ideea morală.

Iar cînd ajunseră în fața porții Vilei Bienaimée, adăugă :

— Și e și cel mai comod lucru.

Îl lăsă pe Andreas s-o ia înainte, dar, trecînd pragul, acesta simți o poftă nebună să se întoarcă, să-l mături din calea lui pe Liebling și să se facă nevăzut. O viziune care-i fulgeră însă prin mintea-i înfirbîntată, îl opri. În fața lui se deschidea parcă o nemărginită cîmpie verde, unde, în duhoarea de năduşeală și frigare, printre camere de torturi și femei uriașe, o mulțime sumbră și grotescă își da, gemînd, frîu liber instinctelor gregare, poftelor și cruzimii ei. Acolo, unde putea plebea, era condamnat să-și piardă urma și el. Pantofii lui de lac și păreau că încep să-și piardă luciul. Pantalonul parcă i se și zdrențuise. Se scutură, coşmarul se mistui, și Andreas intră înăuntru.

Liebling se duse singur în salon. Andreas rămase în anticamera tapetată în mătase verzuie, cu privirea spre ușa crăpată. Dincolo, micuța Matzke se rostogolea pe pardosea înfășurată într-un covor de Smirna și scotea nori de fum pe gură. Părul îi flutura, roșu aprins, în toate direcțiile, iar fața i se vedea ca o pată alb lăptoasă pe parchetul galben, ceruit.

— Mi-au înghețat picioarele, explică ea.

— Ăsta nu-i un motiv să-ți arzi gura, rosti Liebling. Și-i luă, fără ezitare, țigareta pe care o zvîrli în cămin.

Bienaimée scînci.

— Chiștocul meu.

Liebling o dădăci.

— Nu-mi place să văd femeile fumînd. Femeia, și mai ales femeia germană, trebuie să rămînă credincioasă misiunii ei firești de mamă. Asta mă duce, de altfel, și la chestiunea pentru care am venit aici.

— Adică ?

— Mai întîi ia loc cuviincios, pe un scaun, domnișoară Matzke.

— Ce-ți veni ? Veniți, probabil, direct de la moșia dumneavoastră din Pomerania din spate, domnule conte, și sînteți grețos cînd e vorba de maniere frumoase ?

— Domnișoară Bienaimée, chestiunea e serioasă și cere să-i dai toată atenția.

Bienaimée se ridică.

— Hai, dă-i drumul ! îi spuse simplu.

De undeva se auzi un ușor clinchet de perle false. Făcînd o reverență și frecîndu-și mîinile cu perniță de grăsime, madam Kalinke se strecură prin ușa sufrageriei și de-a lungul pereților. Se scuză :

— Faceți lumea curioasă, domnule Liebling.

— Lucrurile stau așa, începu acesta ; domnul Türkheimer a aflat totul și vrea s-o rupă cu dumneata.

Micuța Matzke se făcu deodată roșie de mînie.

— Scîrbosul ! rosti ea răspicat. De altfel nu-i nici o pagubă, adăugă repede, evident doritoare să se arate indiferentă. N-are decît s-o rupă ; am să-i fiu recunoscătoare pînă la ultima suflare.

— Îi datorez totuși o bunăstare vrednică de invidiat și cele mai mari perspective, de care ți-ai bătut însă joc.

— Fiindcă m-am distrat și eu nițel, trebuie să mă arunce în noroi ?

Glasul ei era amestecat cu lacrimi. Lui Liebling i se făcu milă de făptura înspăimîntată.

— Fii pe pace, micuța mea dragă. Binefăcătorul dumitale nu ridică nici un fel de pretenții dușmănoase. Domnul Türkheimer are o fire mult prea generoasă pentru a face rău, pentru cîteva momente de pasionată exuberanță, unei ființe tinere care i-a înfrumusețat bătrînețile lipsite de bucurii cu luminoasele ei copilării. Ai să înțelegi însă că, după cele întîmplate, domnul Türkheimer e obligat de demnitatea lui să rupă relațiile cu dumneata. În același timp, totuși, el își asumă cu mărinimie grija pentru viitorul dumitale, și-ți propune ca soț un tînăr cumsecade și drăguț, pe care de altfel îl și cunoști.

— Ce om de suflet ! exclamă madam Kalinke.

— Și cine-i copilul model ? întrebă Bienaimée.

Liebling își înclină capul pe umăr și șopti duios :

— Îl cheamă Andreas Zumsee.

— Atunci n-ai decît să pleci imediat.

Madam Kalinke adăugă și ea :

— Aş face o întrebare : de ce mai e nevoie de toată tărăşenia ?

— Pentru binele pupilei dumitale, declară Liebling, punînd-o la punct cu blîndeţe.

Dar bătrîna explică, veselă :

— Pe mine nu mă duceţi, domnule Liebling. Andreas al dumneavoastră o fi un tînăr distins, dar de trăit trăieşte din banii de buzunar daţi de nobilele doamne.

Numaidecît, Liebling o făcu pe femeia obraznică să simtă toată asprimea firii lui.

— Nu cunoşti principiile mele, dragă doamnă, dacă mă crezi în stare să mă fi coborît spre a primi misiunea asta fără să fi fost în acelaşi timp sigur că relaţiile tînărului cu o doamnă, pe care nu vreau s-o numesc, sînt de domeniul trecutului.

— Ei, slavă Domnului, răspunse matroana sec ; atunci chiar că nu mai are leţcaie.

— Păzea, cursa ! observă Bienaimée.

Liebling o informă :

— El o să capete o slujbă bănoasă. De altfel, nici dumneata nu eşti săracă şi domnul Türkheimer o să aibă grijă să-ţi sporească veniturile în mod corespunzător.

Femeile se priviră, codindu-se.

— Un înger coborît din ceruri, observă doamna Kalinke. Cînd nici cu gîndul nu gîndeşti, hop, apare.

— Bineînţeles — lămuri Liebling — va trebui să vinzi vila asta cu tot mobilierul, dat fiind că...

— Vila mea, Bienaimée ! Mă faci să rîd !

Dar Liebling nu se lăsă derutat.

— ...pe viitor ai să trăieşti pe alt picior şi, aş vrea să adaug, în alt mediu moral. Dragă domnişoară, dacă ştii să apreciezi bunăvoinţa care ţi se arată, în cinci minute totu-i aranjat, întrucît am împuternicirile necesare.

Şi scoase din portvizit o hîrtie pe care o despături cu gesturi solemne. Madam Kalinke întinse mîna, grăbită. Apoi începu să rîdă cu hohote.

— O sută de mii de mărci ? V-aţi spetit. Antreprenorul Kokott ne-a spus că face pe puţin jumate de milion.

O, tu, bunule Dumnezeu ! făcu, înecîndu-se de atîta rîs. Bienaimée îşi propti mîinile în şolduri.

— Acum am văzut cine-mi eşti. Va să zică de aia împui capul oamenilor ! Prietenul şi fîrtatul dumitale Türkheimer s-a gîndit, de mărinimos ce-i, că o să poată îngenunchea o biată fată fără apărare şi necăjită şi apoi, una-două, să mai ia şi pielea de pe ea. D-aia faci dumneata pe importantul, cu redingota îmbumbată şi cu demnitatea morală. Ia uită-te la mine : muţunache !

— Aş putea să răspund : Matzke. Dar să lăsăm astea.

Liebling devenise foarte palid şi se retrăsese, sculat în picioare, cu trei paşi înapoi. Madam Kalinke observă încet :

— Ei drăcie ! Frumos bărbat.

— Am spus cumva un cuvînt nepotrivit ? întrebă puţin intimidată Bienaimée.

— Şi încă ce cuvînt ! observă matroana. Nici nu-ţi dai seama ce-ai spus. De unde l-ai auzit, copila mea ?

— Ei, nu fii şi tu aşa de rea, Kalinke ! se rugă Bienaimée. După care se repezi la Liebling şi-l bătu peste burtă.

— Ei, hai, nu mai fii supărat. Doar nu dumneata ai pus la cale intriga asta drăcească.

— Nici măcar un duşman de moarte n-ar crede despre dumneata asta, domnule Liebling, confirmă madam Kalinke.

Liebling începu iar să vorbească, dar destul de rece încă :

— Vă rog, doamnele mele, să priviţi situaţia cu calmul şi nepărtinirea pe care o merită. Altcum, aţi putea regreta mai tîrziu.

— Fără ameninţări, dacă îmi este permis s-o cer ! se răţoi micuţa Matzke.

— Latura defavorabilă a situaţiei dumitale, dragă domnişoară, e caracterizată prin împrejurarea că va trebui în orice caz să vinzi proprietatea dumitale, întrucît creditorii au s-o ceară. Ai doar creditori, nu ?

Bienaimée oftă.

-- Ei vezi. Închipuie-ţi că haita oamenilor de afaceri s-ar năpusti asupra proprietăţii dumitale ; crezi că ţi-ar lăsa o sută de mărci ?

— Rămîne de văzut, observă madam Kalinke.

— Păstraţi-vă obiecţiile pentru cînd mă veţi fi ascultat pînă la capăt, doamna mea. Domnul Türkheimer preia toate datoriile domnişoarei Matzke. Mai mult, o roagă să-l considere şi pe viitor ca pe un prieten patern.

Bienaimée se izbi cu pumnul în piept.

— Cred că înţelegi asta într-un sens strict moral, domnule Liebling. O femeie măritată...

— Ei, las-o încurcată, fetiţo, asta se aranjează, declară matroana, îmbrăţişînd-o drăgostos. Micuţa Matzke era mîndră şi mişcată.

— Măritată e doar cu totul altceva.

Liebling îi întinse în faţă contractul de vînzare şi îi puse condeiul în mînă. Dar madam Kalinke o apucă de braţ.

— Ce oameni mărinimoşi ! făcu ea tandru. Numai că nu ştim de ce ! Domnul Türkheimer trebuie că are planurile lui.

— Foarte adevărat, o lămuri Liebling. El doreşte să facă fericiţi cît mai mulţi oameni, de pildă şi pe dumneata, draga mea doamnă.

Bătrîna îşi petrecu două degete răşchirate pe peruca neagră, linsă.

— Dar nici un m-am gîndit la aşa ceva, domnule Liebling. Spun zău că nu.

— Să spunem zece mii de mărci bani gheaţă ?

Matoana îşi apăsă mîna pe piept, chicotind ruşinoasă. Bienaimée se răzgîndise şi ea.

— Şi tata ? întrebă. A jurat doar că n-o să mai muncească cît o trăi.

— Zece mii pentru domnul tatăl dumitale, adăugă Liebling grav.

— Dar zestrea mea ? Doar trebuie să pui ceva pe tine, nu ?

— Şi mobilierul ? interveni madam Kalinke.

— Înţelegeţi, domnule Liebling, totul foarte simplu, dar cu gust. Apoi pentru nuntă şi restul tămbălăului ?

Liebling își consultă ceasul.

— Ca reprezentant al consulului general Türkheimer, nu stau la tocmeală.

— Cunoaștem, confirmă madam Kalinke. Totdeauna cinstiți în chestii mărunte.

— Ofer o sută cincizeci de mii, una peste alta. De altfel, vă sfătuiesc prietenește să nu pierdeți ocazia. Poate că n-o să mai dați peste ea.

Și îi împinse din nou contractul sub ochi. Bienaimée se plecă mult deasupra. Muncind din greu cu arătătorul îndoit, pictă o semnătură țeapănă, solemnă. Matroana oftă ușor.

Apoi micuța Matzke se ridică în vîrful picioarelor, pentru a-l lovi prietenește pe Liebling peste obraji.

— Nu-l cred în stare pe Türkheimer de atîta bunătate. Cred că dumneata ești paznicul meu salvator.

Liebling ripostă, modest :

— Fac ce-mi stă în puteri. Dumneata ești un copil al poporului, dragă domnișoară, și eu am să fiu totdeauna de partea poporului, inima mea e alături de popor.

— Numai dacă n-ar fi și stomacul, mormăi madam Kalinke. Asta nu-l suportă. După care se interesă cu precauție :

— Vreți să deveniți regele Palestinei, domnule Liebling, așa am auzit ?

Acesta ridică din umeri.

— Chiar că-i bărbat frumos, rosti Bienaimée, visînd trează. Figura lui Andreas i se ivise în fața ochilor, mîndru ca atunci cînd, nemulțumit, o pălmuise și ridicase asupră-i cravașa. Amintindu-și de clipa aceea, se simți cuprinsă de o dragoste adevărată.

— Ei, ce-ar fi ? întrebă madam Kalinke. Se întorsese din sufragerie cu o sticlă de șampanie. Liebling făcu să pocnească dopul.

Auzind zgomotul, Andreas se deșteptă din starea lui de prostrație. Gura i se uscase și își spuse :

„Ar fi o măgărie să bea șampania fără mine."

De alături se auzi însă glasul lui Liebling.

— Acum ne întoarcem la chestiunea principală. Ptntru asta avem nevoie de logodnic.

Şi deschise uşa anticamerei. Bienaimée sări, ţipînd, pe piane şi apoi din nou pe pardosea. Madam Kalinke se lipi de ea : moralistul se aţinea, foarte solemn, lîngă ele. Ca hipnotizat, palid şi drept, Andreas se îndreptă spre micuţa Matzke, care-şi desfăcu braţele.

XVI

Nevoia de puritate

DUPĂ PĂREREA LUI ANDREAS, MICUŢA Matzke era o soţie ireproşabilă, dar ca gospodină nu-i era pe plac. Căci rareori căpăta acasă o mîncare caldă, iar seara se întindea oftînd pe o saltea nebătută. Slujnica sta la masa din bucătărie lîngă stăpîna ei care, cu părul despletit şi în capot, cu ţigara în gură, făcea pasienţe cu prietena ei Kalinke. Beau de zor cîteşitrele rachiu alb.

Andreas dădea toată vina pentru cele ce se întîmplau în căminul lui asupra matroanei. Împotriva influenţei ei, pe care o socotea destructivă, se simţea, singur fiind, neputincios, dar izbuti să cîştige un aliat activ în socru. Îi împinse o sumuşoară mai acătării şi în schimb domnul Matzke o cotonogea cel puţin o dată la trei zile pe tutoarea fiicei sale şi o alunga. Căci pentru el era numai „o codoaşă ordinară şi borţoasă", pe care în momentele mai elevate o numea „sclava capitaliştilor". De cînd nu mai umbla în trăsuri cu roţi de cauciuc, fostul proletar se întorsese la concepţii revoluţionare.

Cum viaţa familială îl atrăgea prea puţin, Andreas îşi petrecea multe ore libere în biroul lui de la redacţie. Privea bucuros pe fereastră în zilele acelea frumoase de toamnă. Pe zidul casei străluceau în soare literele în relief, mari cît un stat de om, spre care odinioară, după prima sa vizită la doctorul Bediener, ridicase o privire buimăcită, plină de speranţe şi de pofte. Acum, literele erau sub el : totul fusese obţinut şi terminat. „Berliner Nachtkurier" fusese primul lui popas în drumul prin Ţara huzurului şi tot el era şi ultimul. Călătoria se sfîrşise. Uneori, cînd se gîndea la

asta, se întreba : „De ce ?“ Şi îşi răspundea : „De multe ori natura şi destinul folosesc mijloace mari spre a dobîndi un rezultat relativ neînsemnat. Am fost un leu la modă, o celebritate şi, după veniturile mele, aproape milionar, iar acum am trei sute mărci pe lună. Intenţia ascunsă sub toate acestea era : să nu ajung un profesoraş suplinitor la gimnaziul din Gumplach, ci redactor la «Nachtkurier» — ceea ce este totuşi o deosebire !“

Cînd îl apuca pofta de lucru, începea să frunzărească un manuscris dat de Köpf ca să-şi dea părerea. De cînd vedea că Andreas publica cît putea mai multe poezii în „Neuzeit“, romancierul nu se putea abţine să nu dorească să se vadă şi el, mulţumită protecţiei fostului vecin de cameră, în suplimentul lui „Nachtkurier“. Plăcerea de a pătrunde sufletul oamenilor îl consola uşor pe Andreas pentru această neaşteptată înjosire a prietenului. De altfel, de cînd cu episodul cu prinţul din basme, relaţiile lui cu Köpf suferiseră o eclipsă ; chiar dacă nu-i putea cere socoteală pentru capriciul amoros al lui Bienaimée, acesta era totuşi un motiv în plus pentru Andreas de a-şi găsi dezagreabil colegul. Romanul lui Köpf îi trezea o sinceră indispoziţie, pe care încercase în repetate rînduri s-o exprime în cuvinte. Dar de fiecare dată găsea numai o singură frază pe care, într-o seară, o fixă pe hîrtie şi o trimise autorului : „Din nefericire, lucrarea dumitale ia în derîdere valorile cele mai înalte şi de aceea regretăm nespus că n-o putem utiliza pentru organul nostru“.

A doua zi, Köpf veni la el, cu scrisoarea în mînă.

— Dumneata ai scris asta ? întrebă el sfios.

— Firește. De ce ?

— Credeam că...

— Înţelege-mă bine, n-am spus că manuscrisul dumitale e lipsit de valoare, dar poporul german va prefera desigur să renunţe la el.

— Aproape că şi eu socotesc la fel.

— Ei, vezi ? Părerea mea personală este că dumneata te ocupi de lucruri despre care nu ştii nimic. Ce ştii dumneata despre societatea noastră înaltă ? Dacă pot să-mi permit o comparaţie, ai scos totul din burtă.

— Ai dreptate, domnule coleg, m-am gîndit însă că talentul...

— Oh, talentul !

Andreas își aminti de doctorul Klumpasch, medicul hîrșit cu lumea mare.

— Vrei să vorbești de fantezia neurasteniculuí. Cît despre talent...

Și se ridică mîndru în picioare, spre a formula cea mai modernă dintre vederile cunoscute de el :

— Talentul este ceea ce îți permite să cîștigi bani.

— Evident, n-am nimic de obiectat, spuse Köpf.

Lui Andreas i se făcu milă de prietenul dezamăgit.

— Te hrănesc cu adevăruri cam amare, observă el.

— Te rog chiar.

— Ești veninos și nefericit, dragul meu, ca și satira dumitale — iar aceasta nici nu corespunde realităților. Eroul dumitale se prăpădește printre neveste de samsari. Dar crezi dumneata că cineva care merită să trăiască se prăpădește vreodată ? Fără falsă modestie ; eu m-am prăpădit ? Te distrezi, te înhăitezi, de dragul științei, cu oamenii din Țara huzurului, culegi documentare despre ei. Doamne, ce documentare și ce lume !

Și începu să-și mîngîie niște barbete imaginare și să-și scarpine bărbia. După care își puse ochelarii pe vîrful nasului și păși cu pași mici, nesiguri, cu burta împinsă în afară, spre Köpf.

— Numele meu e Ausspuckseles, spuse el cu glasul șovăielnic, ușor fonfăit al lui Türkheimer. Consulul general Ausspuckseles și dumneaei e soția mea, născută Rinnsteiner.

Köpf îl privea, rîzînd discret, pe tînărul care hohotea, cu răsuflarea tăiată, cu fața congestionată.

— În sfîrșit, așa te recunosc, observă el.

— Te menții totuși în formă, răspunse Andreas, gîfîind încă. Rămîi stăpîn pe situație. Și cînd, într-o bună zi te saturi de izul de paciuli și de cloacă — o, doamne, simțeam aproape o irezistibilă dorință de puritate.

— Atunci te-ai căsătorit cu domnișoara Matzke.

Andreas încuviință, serios. Se lăsă o scurtă pauză. Deodată, Köpf rosti :

— Fanfara.

— Cum !

— Nu auzi ? Fanfara !

Ciuliră urechile. Zgomote ciudate pătrundeau, mai întîi izolate, pînă la ei ; apoi ele se topiră într-o larmă teribilă, în niște rafale de mugete și tunete care făceau să zăngăne geamurile și inspirau ascultătorilor o spaimă nebună, deșteptîndu-le porniri războinice, de parcă n-ar fi provenit de la un prozaic alai triumfal.

Ușa se trînti de perete, Kaflisch dădu năvală.

— Vin ! strigă el.

Și imediat se plecă adînc peste prichiciul ferestrei, dînd din picioare.

Köpf și Andreas priviră în susul lui Leipziger Strasse. Se apropia o mulțime viermuindă în mijlocul căreia se înălța un fel de turn. Ceva greu de precizat lucea și scînteia deasupra capetelor tuturor. Kaflisch fu cel dintîi care deosebi ceva. Își scoase blocnotesul și își dictă singur :

— La ora două și patruzeci și două de minute, o splendidă trăsură trasă de patru cai șargi ungurești a străbătut Dömhofplatz și a trecut prin fața redacției lui „Berliner Nachtkurier". Fiți atenți, strigă el fără să-ntoarcă capul, dacă pierdeți spectacolul ăsta, v-ați ars. N-o să-l mai revedeți.

— Dar cine conduce ? întrebă Andreas. Ei, drăcie, Ratibohr ?

Zgomotul reîncepu, de astă dată metalic, copleșitor, necruțător. În sfîrșit, descoperiră despre ce era vorba. Pe treptele dindărăt ale unei trăsuri de vînătoare amenajate în chip de piramidă stăteau patru lachei în livrele verzi-argintii, care suflau, peste capetele celor din trăsură, din niște trîmbițe subțiri și lungi de doi metri. Trăsura era plină cu domni eleganți, unii în ținută de vînătoare, alții cu joben și în pardesie de culoare deschisă. Pe banca cea mai de sus ședea Türkheimer alături de un om scund, oacheș. Kaflisch dictă : „La dreapta marelui financiar se zărea simpatica și exotica figură a marelui prinț al Lahiniei care a vizitat capitala Reichului special spre a obține sprijinul băncii James L. Türkheimer în vederea planului de a introduce treburi moderne în țara sa".

— Aşadar, alte şaptezeci de milioane, rosti Andreas, profund impresionat.

Trăsura ajunsese sub fereastra lor şi fu silită să se oprească o clipă ; îngrămădeala era prea mare. Sute de gură-cască înconjurau chiuind caii, care se speriaseră. Ratibohr plesnea cu biciul în mulţime, ceea ce-i sporea însufleţirea. Fetiţe mici cu ghiozdane ţipau şi băteau din palme, trecătorii se opreau şi-şi scoteau pălăria, ucenicii de cizmari îşi zvîrleau şepcile în aer, gardienii publici stăteau smirnă şi salutau. În birjele care treceau, pasagerii se ridicau în picioare, cineva căzu de pe imperiala unui omnibus şi nimeri sub roţi. De altfel, şi Kaflisch fu cît pe aci să sfîrşească pe caldarîm ; ceilalţi îl apucaseră la timp de pulpană. Fluturîndu-şi blocnotesul, ţipa, în ciuda vacarmului :

— Ura ! Ura !

— Aveţi dreptate, îl aprobă Köpf, dînd aprobator din cap. Are ceva electrizant.

Alaiul se puse în mişcare. Türkheimer şi însoţitorii lui se clătinau deasupră-i, de parcă ar fi fost pe spinarea unui elefant muiat în aur, purpură şi pene de păun, care, întors dintr-o bătălie cîştigată, împroşca sîngele zecilor de mii de sclavi călcaţi în picioare. Alaiul cobora strada, tot mai întunecat şi mai confuz, în sunetul tot mai depărtat al trîmbiţelor. Barbetele roşietice ale lui Türkheimer mai străluciră o dată, aurii, sub o rază de soare, ca un simbol mitic creat de adoraţia mulţimii. Apoi totul dispăru sub albastrul radios al cerului, într-un nor de praf trandafiriu, ca apoteoza sfîrşitului unui basm cu zîne.

Andreas îşi spuse că numai cu puţine săptămîni înainte ar fi avut şi el un loc privilegiat în suita miticului rege. Gîndul îl întristă şi-l întrebă pe Köpf :

— Găseşti că Türkheimer arăta bine ? Mi se pare că nici Karlsbadul nu i-a mai ajutat.

— Dacă se simte destul de viguros ca să introducă cultura în ţări străine...

— Va trebui să-i pregătesc necrologul. Şi căzu pe gînduri. Am să povestesc cititorilor că, în ciuda unor foarte strălucite succese în afaceri, amurgul vieţii i-a fost amărît de griji casnice. Numai bogăţia, am să spun, nu te face

totdeauna fericit. Dacă soţia şi fiica nu contribuie şi ele... Vezi dumneata, aşa apropii oamenii mari de popor. Ideea îl încălzi. Şi, află de la mine, am să semnez necrologul cu numele şi pronumele meu. Necrologul unui Türkheimer...

Obosit de a mai pluti în văzduh, Kaflisch se înapoie în încăpere. Cei doi se înfricoşară.

— Necrologul cui... ? Poţi să-l treci de pe acum în operele dumitale postume, sărmane maestre, Türkheimer o să te îngroape pe dumneata şi pe noi toţi, mă-nţelegi 'mneata ? Înoată acum în fericire !

— Din cauza marelui prinţ ?

— Vorbeşti de micuţul din Lahinia ? Asta e doar pentru decor, îi dau şi lui voie să împingă puţin carul triumfal. Dar cheia situaţiei trebuie căutată în altă parte. Şi se ridică în vîrful picioarelor. Din surse foarte sigure se spune că la începutul anului viitor Türkheimer o să capete o mare distincţie. Hochstetten i-a făcut rost de un ordin.

— Ah ! Ştii şi care ?

— Nici n-o să-ţi vină să crezi ! Ordinul Coroanei clasa a patra !

— A patra... ?

Reporterul se minună.

— Nu eşti mulţumit cu atît ? Marele om e mulţumit ! Dacă ar exista şi o a cincea clasă, ar fi bună şi ea. El a suferit cum n-a suferit nimeni, preastimate domn. Acum, totul e din nou bine. Asta şi soţul ei sînt buni, Türkheimer e din nou bun cu Hochstetten, Adelheid şi restul lumii sînt buni.

Andreas îşi plecă fruntea.

În tăcerea care urmă după larmă, din stradă se auzi tropăitul unor cai boiereşti. Köpf întrebă, foarte mirat :

— Cine-i lîngă doamna Türkheimer ? N-o fi domnul... ?

Kaflisch se strîmbă de rîs.

— Dar ce ai ? Îl cunoşti doar pe Liebling.

— Nu înţeleg cum de a ajuns Liebling în trăsura doamnei Türkheimer.

— Nu-i sionist ? observă Köpf. Ei, asta e meseria lui, să-i consoleze pe nefericiţii şi părăsiţii din neamul lui.

Kaflisch rînji.

— Mare şmecher eşti ! Crezi că o mîngîie cu sionismul ?

Andreas se sili să surîdă dispreţuitor.

— Unul care călăreşte pe moralã !

Şi privi după ei. Adelheid se lăfăia comod pe perne, în frumoasa opulenţă a vieţii ei îmbelşugate, alături de Liebling, aşa cum se lăfăise odinioară alături de dînsul. Sub voalul de dantelă neagră, faţa îi lucea, mare şi albă, de o seducătoare voluptate. Andreas se trase îndărăt de la fereastră, palid şi tremurînd.

„Uite cu ce m-am ales, îşi şopti. Cu pofte care nu pot fi satisfăcute, cu remuşcări fără sfîrşit."

Trebuia însă să se stăpînească, ceilalţi plecau.

— Multă plăcere ! îi strigă Kaflisch.

Andreas îi împinse spre uşă.

— Oricum, un lucru e sigur, boierii arată a fi foarte fericiţi, observă Köpf.

— Mare brînză ! În Ţara huzurului toţi sînt totdeauna fericiţi, interveni Kaflisch.

— Tîmpi fără scrupule şi fericiţi. Le dau binecuvîntarea mea, rosti Andreas.

Cuprins

I. Dascălul din Gumplach 5
II. Cafeneaua „Ura“ 9
III. Cultura spirituală germană 18
IV. Casa Türkheimer 28
V. O aristocraţie democrată 44
VI. Mijlocul de a deveni cineva 53
VII. O marotă 71
VIII. „Răzbunarea“ 95
IX. Politică şi economie în Ţara huzurului 125
X. Plăcerea de a ghici gîndurile ascunse ale oamenilor 162
XI. Micuţa Matzke 204
XII. Ăştia trăiesc, ăştia se bucură de viaţă! 228
XIII. Înalta corupţie 268
XIV. Consiliu de familie 287
XV. Liebling 309
XVI. Nevoia de puritate 320

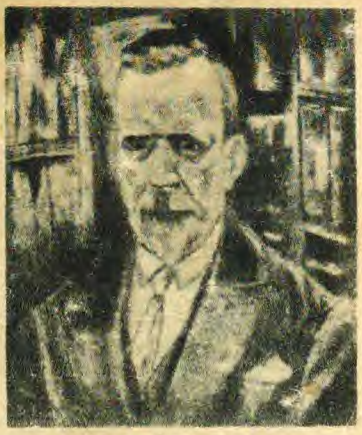

HEINRICH MANN, par W. Geiger.

Heinrich Mann (1871 — 1950), fratele lui Thomas Mann, este şi el scriitor universal şi maestru al prozei; şi el înfăţişează societatea burgheză a vremii sale. Şi el s-a rupt de societatea burgheză, şi încă mai făţiş decît fratele său. Thomas Mann se menţine în această ordine, fiindcă îşi trăieşte opera; Heinrich Mann o încalcă în chip conştient, deoarece îşi trăieşte convingerile.

OTTO MANN — ISTORIA LITERATURII GERMANE

Un roman din lumea bună, **acesta este ubtitlul romanului *Ţara huzurului*, numai că „lumea bună" înfăţişată de Heinrich Mann apare în oglinda necruţătoare a unui scriitor sarcastic, animat de vervă satirică şi al cărui erou, Andreas Zumsee, se dovedeşte a fi un Bel-Ami a; epocii wilhelmiene**